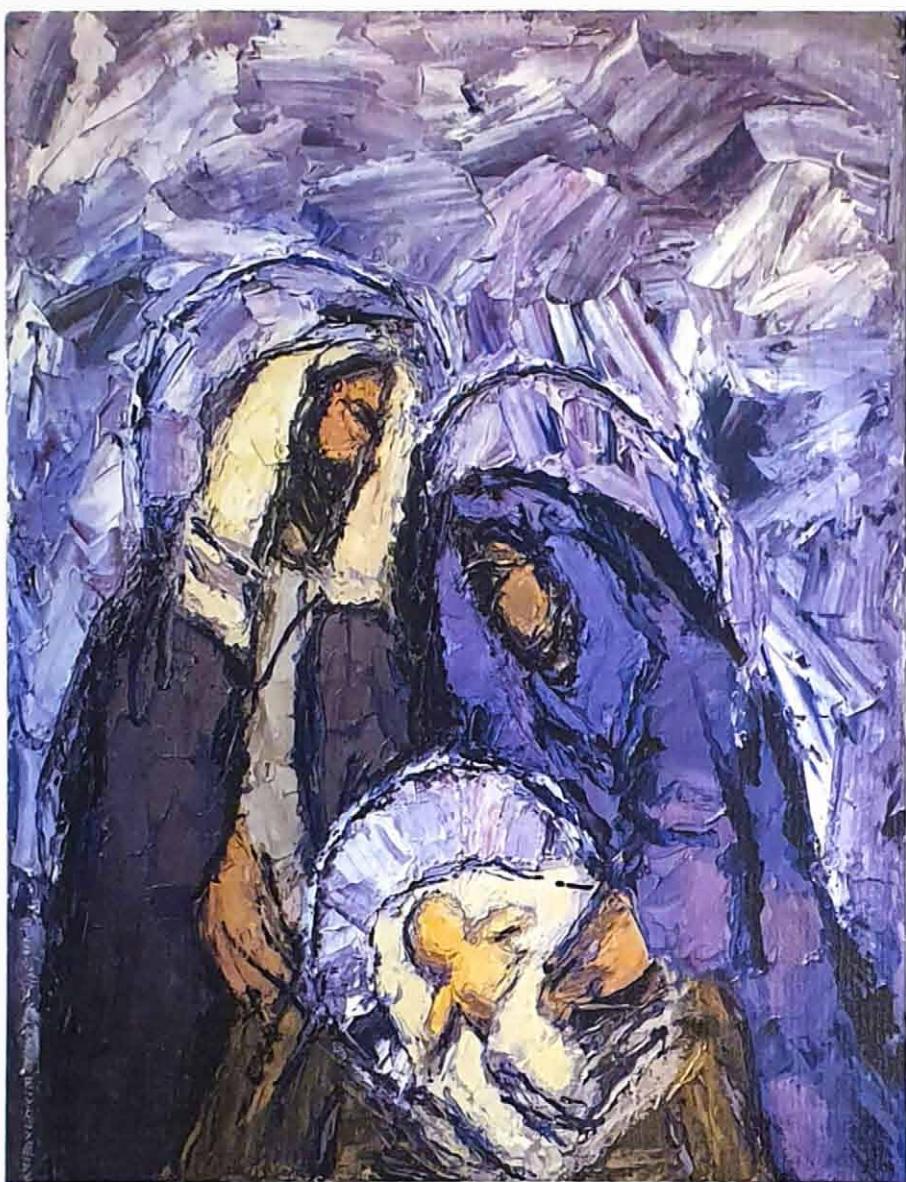

GLASILO HRVATSKOG DRUŠTVA POLITIČKIH ZATVORENIKA (HDPZ)

ISSN 1331-4688

politic
ZATVORENIK

Godina XXXII. - listopad/studeni/prosinac 2021. BROJ **289**

Sedler

Srećan Božić i Nova godina!

politički ZATVORENIK

GLASILO HRVATSKOG
DRUŠTVA POLITIČKIH
ZATVORENIKA

PREDsjEDNIK DRUŠTVA
Mr. sc. Marko Grubišić

UREDNIČKI ODBOR GLASILA
Josip Ljubomir Brdar, Ivan Gabelica,
Andelko Mijatović, Alfred Obranić

GLAVNI UREDNIK
Tomislav Jonjić

UREDNIŠTVO I UPRAVA

10000 Zagreb
Masarykova 22/IV
tel: 01/ 487 2433
e-mail: hdpz.podružnica.zagreb@gmail.com
hdpz1990@gmail.com

PRIJELOM I TISAK
MINI-PRINT-LOGO d.o.o. Varaždin

Godišnja pretplata za Hrvatsku 140 kn
za inozemstvo: Europa 300 kn
ili odgovarajući iznos u drugoj valuti;
prekomorske zemlje: 500 kn
ili odgovarajući iznos u drugoj valuti

IBAN HR0525030071100009317 kod
SBERBANK d.d.Zagreb, a za devizne
uplate isti IBAN i BIC VBCRHR22
također kod SBERBANK d.d. Zagreb

Rukopisi se ne vraćaju,
list uređuje Urednički odbor, sva prava pridržava
Hrvatsko društvo političkih zatvorenika.

Uredništvo ne odgовара за navode
i gledišta iznesena u pojedinim prilozima

Za sve informacije i kontakte u svezi sa
suradnjom i preplatom tel.: 01/ 48 72 433
srijedom od 9.00 do 13.00 sati.

ISSN 1331-4688

Cijena oglasnog prostora:

posljednja stranica u boji: 4.000,00 kn
predposljednja stranica u boji: 3.500,00 kn
unutarnja crno-bijela stranica: 2.500,00 kn
1/2 crno bijelo: 1.250,00 kn
1/4 crno bijelo 700,00 kn

Slika na naslovnoj stranici:
Đuro Seder: Božić

ŠTO SU TO EUROPSKE VRIJEDNOSTI – DANAS?

Otkako smo se Jugoslaviji otrgnuli iz *zagrljaja*, naše nove političke elite natječu se tko će češće spomenuti tzv. „europske vrijednosti“ kao opću stećevinu, ali ne navodeći primjere njihova značenja i primjene, naročito u posljednje vrijeme. Pritom je lako vidjeti da zapravo i ne znaju baš objasniti u čemu je bit tih vrijednosti. A sigurno je da je to nekad označavalo trajan otklon od „balkanizacije“ te definitivan razlaz sa svime što je podrazumijevalo jugoslavenstvo i komunizam kao totalitarnu ideologiju.

Proživiljivali smo do tada i kroz našu sudbinu taj spoj ideologije i terora. Mislimo da se on nikad više ne će vratiti u bilo kojem obliku, i da ćemo u svojoj hrvatskoj državi napokon moći „konzumirati“ te tzv. europske vrijednosti, o čijemu bitnom značenju prosječan građanin vjerojatno ni ne misli niti ga zanima na što se sve ta sintagma odnosi i kad će njezina primjena doista početi.

Sasvim sigurno je da nije lako postići ideal u obliku društvenoga i političkoga konsenzusa o svim pojedinim vrijednostima na kojima počiva suvremena Europa, ali nas sve moraju silno zabrinjavati pojave s kojima se susrećemo u posljednje doba, kad Europska komisija pokušava nametnuti smjernice u kojima se predlaže da su ubuduće ne spominju božićni blagdani, nego da se umjesto toga u komunikaciji njezinih zaposlenika govori o nekom bezimenom i besadržajnom „blagdanskom vremenu“, ili da se imenice „muž“ i „žena“ odnosno „otac“ i „majka“ zamijene bezličnim, od sadržaja, tradicije i emocija ispraznjenim izrazima „supružnik“ odnosno „roditelj“.

Svetost Božića je kršćanska vrijednost, dakle – i dvotisućljeta baština Europe, a nerazumijevanje puta (Došašća) prema tom blagdanu možemo doživjeti kao siromaštvo uma i duha svih onih koji zapravo ne razumiju bit kršćanskih vrijednosti, nesumnjivo jednog od najčvršćih temelja Europe. Pokušaj da se amputira kršćanstvo iz europske baštine i da ga se zamjeni nekakvim bezimenim i tobože općečovječanskim „blagdanim“, zapravo je pokušaj popunjavanja verbalnih šupljina i ispraznih poštupalica europskih političkih elita, za kojima naravno kaskaju i naši politički „progresivci“, s posve jasnom intencijom da sve što je sveto proglose nazadnim, dekadentnim, praznovjernim. Pod firmom novih europskih vrijednosti zapravo se radi o nasrtaju na stare tradicije i vjerske svetinje, čisto bogohuljenje.

Postavljamo si pitanje, postoji li danas zajednička svetost za nas i naše susjede iz zapadnih dijelova Europe? Gdje su se izgubile stvarne duhovne, tradicionalne i kulturne vrijednosti pa i temeljna ljudska prava i slobode kojih su bila puna usta našim političkim elitama, po „uzoru“ na kolege političare iz Europe. Danas su to pojmovi koji su pretvoreni u neku davnu neostvarenu iluziju, koja se je do temelja urušila, a umjesto nje nametnule su nam se neke nove tzv. moderne vrijednosti ispraznog modernog konzumerizma.

Dok palimo adventske svjeće, mislim na riječ koju vežemo uz Božić, na – SVJETLO, i znademo da se svjeće koje palimo ne daju ugasiti, jer naš put obasjan svjetlošću vodi ususret Božiću. I zato mi koji iskreno vjerujemo da nas molitva uvijek vodi u sigurno spasenje, molimo i za one koji su htjeli zanijekati Božić i božićne blagdane, jer molitva nam danas treba više no ikada i to kao globalno izbavljenje u ovoj kozmičkoj zbilji.

Poštovani i dragi politički zatvorenici, ponosni hrvatski uzniči! Blagoslovljen i čestit Božić vama i vašim poštovanim obiteljima, kao i svima onima kojima se naš *Politički zatvorenik* ovih dana nađe u rukama! Želim vam svako dobro te iste čestitke prenosim u ime uredništva našeg časopisa koji dopire do vaših domova i nakon više od 30 godina, što je još jedan dokaz naše upornosti i žilavosti, pa vam u ime Vijeća HDPZ-a, u ime svih podružnica i njihovih predsjednika te u svoje osobno ime želim sretan Božić i dobro zdravlje u 2022. godini

Mr. sc. Marko GRUBIŠIĆ, predsjednik
Hrvatskog društva političkih zatvorenika

PROGRAM RADA TZV. HRVATSKE DESNICE

Dok ovih dana (nakon što se je poznati hrvatski rodoljub Donald Trump povukao na pričuvne položaje, a i Orban i Putin nakratko su zabavljeni važnijim poslovinama od svoje tradicionalne skrbi za Hrvate) svoj nedostatak ideja i izostanak politike pokušava kompenzirati svrstavanjem uz bok međunarodnoga protucjepiteljskog (*antivakerskog*) pokreta, dvojeći pritom hoće li za svoje maskote uzeti njegove ovdašnje autentične predstavnike i u znanstvenom pogledu neprijeporne autoritete poput Ivana Perinara i Tonija Cetinskog, ili će svesilno poduprijeti prvoborce treće prijateljske ofenzive za zaštitu privatnih i cehovskih interesa kao što je znameniti Mesićev sufinancijer Andrija Klarić ili jedan od niza naših prelaznika na islam, Marko Francišković, takozvana je hrvatska desnica sva na iglama.

Istom onom dosljednošću kojom se je u studenome zarekla da će zbog jednoga sramotnog teksta Borisa Dežulovića bojkotirati N1 TV – pa već prije početka prosinca sluganski i pokunjeno došla pred kamere te televizije kao ovca na sol – ona se svim silama trsi da se u zaborav potisne kako je ne tako davno žestoko napadala Plenkovićevu vladu da nije kadra osigurati cjepivo protiv koronske velepoštasti koja nam, evo, već predugo potkapa živote i svakodnevno uništava društvo (a da su Orban i Vučić to cjepivo, je li, pribavili u vrlo kratkom roku, ponudivši građanima svojih država da posluže kao pokusni kunići i tako demonstriraju svoju spremnost na svrstavanje uz promišljenu i dugoročnu rusku strategijsku ekspanziju), te usput u širokom luku zaobilazi svaki spomen Janeza pl. Janše koji je donedavno bio dični, uzorni prijatelj i vrli partner u komisijskom pothvatu, ali je njegov portable-kult privremeno zamrznut nakon što je slovenski premijer u Deželi zaveo protupidemijske mјere koje su toliko drastične da o njima hrvatska stožerokracija, ovdašnji naši farmaceutski mešetari i trgovci našim strahovima mogu samo maštati.

Nesposobna i nespremna osmisiliti vlastitu politiku – i dalje pogrešno misleći da se politika svodi na amputiranje vlastitih vizija, podilaženje jeftinim tuđim strastima i ubiranje prosvjednih glasova koje će otpuhati prvi, sasvim slabašni vjetar – takozvana hrvatska desnica (u stvarnosti skup razočaranih i marginaliziranih hadzezeovaca koji bi sve dali da ih se pod skutima i na jaslama te stranke udomi po kojekakvim unosnim i *utjecajnim* sinekurama, pa da i ubuduće, sa starih-novih pozicija, uz bok aktualnim namjesnicima međunarodne zajednice na Markovu trgu, nastave zdrušno sudjelovati u demoraliziranju Hrvatske i kompromitiranju njezinih interesa), ovih dana, kao što vidimo, prvidno zauzima pozu Rodinova *Mislioca*, ne bi li stupila u kontakt s bogovima i pripremila se za iduću kalendarsku godinu.

Plod toga intelektualnog npora – upravo razmjernog inteligenciji birača na koje s pravom tradicionalno računa – poznat nam je već godinama, čak desetljećima: red Bleiburga pa red polaganoga i opreznog preživanja, onda red Jazovke, potom red Knina i Čavoglava, zatim red Vukovara, sve s dugim predasima. Unaprijed znademo koji mediji će ju pratiti, čije će izjave uzeti i što će upitani, s dostojanstvom osobe koja tobože duboko misli (a najplodnije i najsretnije misli kad baš ništa ne misli) učeno kazati, očekujući da njegove riječi na gologlavi puk padnu kao mana nebeska što je padala Izraelcima dok su lutali puštinjom. A ako ti mudraci naše nazovi-desnice u međuvremenu nisu osijedili, izgubili koji Zub ili im se kosa drastično prorijedila, nitko ne će ništa primijetiti ni ako se 2022. prikažu njihove izjave stare tri ili pet godina: sve je bilo isto onda kao što je danas. A rupe u tome tužnom kalendaru popunit će kosti koje joj se po načelu Pavlovљeva refleksa dobace: u obliku Borisa Dežulovića, novozagrebačkoga murala ili besprizornoga Milorada Pupovca kojemu je lako znati – ne treba za to previše pameti! – čime će izazvati upravo onakve reakcije kakve mu trebaju. I onda s aktualnim visokim predstavnikom na Markovu trgu – i prije nego što ovaj srebrnjacima nadari sve koje treba nadariti, lijevo i desno – otići na *doručak kod Tiffanyja...*

A samo budale – kojima naš narod, nažalost, i ne oskudjeva previše – ne će vidjeti da je poistovjećivanje hrvatske nacionalističke, suverenističke politike sa svjetskim protucjepiteljskim pokretom izraz one iste nemoći, onoga istoga kompleksa manje vrijednosti i onoga istoga sluganstva koji su tobožnje hrvatske rodoljube – zapravo polupismenu klatež i plaćene propagandiste – prethodnih mjeseci i godina postrojavali u Putinove, Orbanove i Trumpove redove. Hrvatske tamo, međutim, nikad nije bilo.

Tomislav JONJIĆ

IZ SADRŽAJA

O POLITIČKOJ ODGOVORNOSTI – PANDEMII I REFERENDUMSKA INICIJATIVA.....	4
Zvonimir JONJIĆ	
HEROJI MOŽDA, ZLOČINCI SVAKAKO..	6
Alfred OBRANIĆ	
ŽENA OD SOLI.....	9
<i>prim. mr. sc. Tereza SALAJPAL</i>	
NAŠ NUTARNJI SVIJET (51.)	12
Maja RUNJE, prof.	
PRILOG ŽRTVOSLOVLJU HRVATSKE POLITIČKE EMIGRACIJE	13
Dr. sc. Ante ČUVALO	
HRVATSKE DRŽAVOTVORNE ILEGALNE ORGANIZACIJE I SKUPINE 1945.-1966.....	17
Dr. sc. Wolffy KRAŠIĆ	
IZMIŠLJOTINE O TOBOŽNJEM BACANJU IMOTSKIH SRBA U CRVENO JEZERO	65
Dr. sc. Tomislav JONJIĆ	
PONIŽENJE UMJESTO DUŽNOGA SJEĆANJA	68
Ivan VUKIĆ	
SVETI ROK U KOMUNISTIČKOJ JUGOSLAVIJI.....	70
Maja PAVELIĆ RUNJE	
NAPUSTIO NAS JE DR. IVO KUJUNDŽIĆ.....	75
Dr. Stanislav JANOVIĆ	
IN DIESER AUSGABE	79
IN THIS ISSUE.....	80

FRANJO TUĐMAN – 22 GODINE KASNIJE

Navršavaju se 22 godine od smrti prvoga demokratskog izabranog predsjednika Republike Hrvatske, dr. Franje Tuđmana: dovoljno blizu da pamtimo sve uspjehe, zagonetke i teškoće njegova doba i dovoljno daleko da smo svjesni koliko su nedorasli oni koji su ga naslijedili na položaju državnog poglavara.

I kad je grijesio, Tuđman je nastupao s autoritetom i izgledom predsjednika; oni iza njega nemaju takvog nastupa niti autoriteta kad možda i ne grijesje. I kad je birao krive ljude, Tuđman je bio uvjeren da to čini u interesu Hrvatske. I kad je popuštao, on je i sebe i hrvatski narod i njegovu državu čuvao od poniženja, svjestan da geste nisu samo geste, nego i izrazi dostojanstva i ponosa.

Zato je iz dana u dan sve veći, i zato se na nj pozivaju oni koji su ga obožavali i oni koji su ga proklinjali, a – kako to velikim ljudima obično biva – ponajviše oni koji trguju uspomenom na njega. (Ur.)

VUKOVAR – GODINA TRIDESETA

Ima ljudi koji misle da vrijeme počinje s njima, baš kao što ima političkih pokreta i režima koji kalendar prilagođuju svom dolasku na vlast. Klasičan, najpoznatiji primjer, zacijelo je onaj Mussolinijev, u kojem je 1922. proglašena prvom godinom „fašističke ere“, tobоžnje ere koja je trajala jedva dvadeset jednu godinu.

A kad su popalili i opljačkali više od trećine Republike Hrvatske, i pobili more ljudi, srpski su okupatori – uz zdušnu i sveobuhvatnu potporu velikog dijela srpske manjine u hrvatskim zemljama – obljetnicu razaranja Vukovara slavili kao „godinu prvu“.

Obilježavali su time oslobođenje (kako se izražavao Sanaderov i Plenkovićev koalicijski partner i najpouzdaniji oslonac Voja Stanićević), i pripremali kulise za snimanje kadrova

Dezertera, filma Živojina Pavlovića s Radom Šerbedžijom Brijunskim, „najvećim hrvatskim glumcem“ i miljenikom „ovih prostora“, navlastito naše liberalne

i urbane nazovi-kultурне elite, koja svoju kulturu pokazuje samo pljuvanjem po vlastitu narodu. No, grad stoji, i stajat će i dalje. (S. L.)

OPET TRG JUGOSLAVIJE?

Čim je izabran za predsjednika zagrebačke partijske organizacije, umiljati je Viktor Gotovac i ucviljenom ujaku Zdravku Mustaću i sveukupnoj javnosti priopćio kako kani poraditi na tome da možda najljepši trg našega glavnog grada (opet!) izgubi hrvatsko (Trg Republike Hrvatske), a dobije jugoslavensko ime (Trg maršala Tita). Njegovi koalicijski partneri – tzv. platforma Možemo! – za to imaju dovoljno ruku u Gradskoj skupštini, a kad joj uz bok stanu tradicionalni nositelji proleterske zastave i prekaljeni borci za radnička prava udobno zavaljeni u naslonjače tuškanačkih vila i luksuznih stanova otetih 1945. godine, to mogu učiniti ne trepnuvši.

Dio javnosti se je, doduše, pobunio – uključujući hadzezevske pričuvnike koji su do ljeta 2017. tako uporno i junaci branili jugoslavenske rovove, i kod Hrvatskoga narodnoga kazališta i drugdje, diljem domovine – ali ne treba isključiti mogućnost da Hrvati dožive i to poniženje barem u kontekstu pokušaja tzv. ljevice da, nesposobna za upravljanje i glavnim gradom i drugime, vrati svoje pozicije na nacionalnom planu. Pogotovo ako osjeti da je vrijeme za izgradnju lika novoga kandidata za predsjedničke izbore, budući da aktualni predsjednik već neko vri-

je nije po čudi ni Pupovcu ni Zoranu Pusiću, ljudima koji su nakon smrti neprežaljenoga Slavka Goldsteina postali glavni arbitri hrvatskoga društva.

Time bi bila dovršena jedna travestija u kojoj su pobrani plodovi trgovine tzv. državotvorne desnice koja je pokazala spremnost da i svoj obraz i nacionalne interese

jeftino proda za beznačajne, sasvim privatne sinekure. Moglo se je to, priznajem, vidjeti već onda kad se bez ikakva obražloženja odustalo od još jednoga simboličkog čina, preimenovanja ulice koja nosi ime po Vladi Ranogajcu, jugoslavenskom razbojniku koji je potpisao tisuće smrtnih osuda, ali – vidjelo se nije. Zato beremo zaslužene plodove... (T. J.)

REGISTAR PRIPADNIKA I SURADNIKA JUGOSLAVENSKE OBAVJEŠTAJNE SLUŽBE

Ohrabruju vijesti da će uskoro postati dostupan – ili je u vrijeme izlaska ovog broja iz tiska već postao dostupan? – popis pripadnika jugoslavenskih obavještajnih službi i njihovih suradnika.

Dosad su, kao što znademo, i u knjigama i u časopisima i u dnevnom tisku objavljivani kojekakvi djelomični i fragmentarni podatci koji bi svjetlo dana ugledali u trenutcima i okolnostima koje su ponekad vrlo rječito izazivale sumnje

u prave pobude i autentične motive onih koji bi te podatke predočivali, što nesumnjivo nije pridonosilo ni njihovoj vjerodostojnosti niti je postizalo društveni učinak koji bi se inače valjda postigao (pa Stipe Mesiću zacijelo nije ništa pomoglo tako kao objavlјivanje podataka o njegovoj suradnji s jugoslavenskim službama).

Jasno je da su pritom veliku negativnu ulogu odigrali i društveni i medijski moćnici koji su sustavno radili na dis-

kreditiranju i obeshrabrvanju svakoga sličnog pokušaja. Zato se treba nadati da će novi registar biti doista autentičan i doista cjelovit, pa – kad je u mnogim slučajevima danas već možda pokasno za lustraciju u doslovnome značenju te riječi – neka on bar posluži povjesničarima i publicistima da naša djeca i unuci uzmognu učiti pravu, *lustriranu* povijest hrvatskoga glavinjanja po jugoslavenskim šumama i gorama... (N. C.)

O POLITIČKOJ ODGOVORNOSTI – PANDEMIJA I REFERENDUMSKA INICIJATIVA

Već dvije godine našim životima upravlja pandemija koronavirusa odnosno državne mјere kojima se ta pandemija pokušava suzbiti. I ne ide nam dobro: smjenjuje se val za valom, soj za sojem, ali pandemiji se ne nazire kraj. U prvi mah smo pokazali veliki strah, iako su i tada postojale naznake da koronavirus za većinu populacije nije pretjerano opasan. Srećom, nakon nekog vremena taj se osjećaj straha počeo urušavati pred novim znanstvenim spoznajama, pred cijepivima i statističkim brojkama. Danas smo možda otišli u drugu krajnost. Ohrabreni statistikom i cijepivom, optimistično mislimo kako nas se ne tiče preopterećenost zdravstvenog sustava i kako samo drugi umiru. A i ti što umiru, to su uglavnom stari ili bolesni, oni su ionako jednom nogom u grobu pa zašto obraćati pozornost na njih. Uvijek u nekršćanskem duhu – od pretjeranog straha kojim smo druge preko noći sveli samo na potencijalni izvor zaraze, do pretjerane ravnodušnosti.

Nema danas puno razuma i hladnog promišljanja, a još manje ima strpljenja i povjerenja u vlast, čemu je pridonijela sama HDZ-ova vlada odnosno nacionalni stožer civilne zaštite kao produžena ruka te vlade. Puno je bilo pogrešaka u koracima, puno nejasnih mјera i proturječnih izjava onih koji su trebali biti autoritet i koji su trebali uspostaviti red u turbulentnim vremenima. Sve je to doživjelo svojevrsnu kulminaciju na prosvjedu koji se je prije nekoliko tjedana održao na zagrebačkim ulicama i trgovima. Bio je to ujedno prosvjed protiv mјera donesenih radi suzbijanja pandemije i prosvjed protiv HDZ-a. Poznavajući hrvatske prilike, vjerojatno se našao i poneki *nevjerni Toma* koji je prosvjedom htio pokazati zube samom virusu, odnosno „zavjeri“ koja nas je uvjerila da virusi postoje. Kako god bilo, okupio se je na zagrebačkom prosvjedu veliki broj ljudi, toliki da ga nisu mogli ignorirati ni mediji niti politička kasta. Dok su mediji u toj masi ljudi vidjeli *kanonadu kapljica sline*, kako se je licemjerno izrazio jedan novinar koji se toj *kanonadi* ipak izložio bez maske na licu, vlast u njima vidi opasnost, dok opozicija u njima vidi neiskorišteni politički kapi-

Piše:

Zvonimir JONJIĆ

tal koji treba iskoristiti kako bi se prikrila vlastita nemoć i bezidejnost.

Dakle, prirođeni je nastavak tog prosvjeda MOST-ova referendumskog modela koja prikuplja potpise u trenutku nastanka ovog teksta. Na ovom mjestu treba istaknuti da pitanja vezana uz cijepiva i pandemiju, odnosno mјere za suzbijanje pandemije, nisu ni vjerska ni ideološka pitanja. Društvena polarizacija oko njih postoji, ali ona ne prati stranačke i ideološke linije, a još manje prati one vjerske, pa je potpuno nejasno zašto je dio prosvjednika zloupotrijebio katoličke vjerske simbole, unatoč tomu što je općepoznato da ni katolički kler nema jedinstven stav o pandemiji i pitanjima koja su uz nju vezana.

Također, nejasna je računica MOST-a, stranke koja se zadnjih godina dosta potrudila da se predstavi kao desna politička opcija, a danas se stavlja na čelo društvenog pokreta koji mnogi posprdno i nepromišljeno nazivaju „antivakserskim“. Ako MOST na tome misli ubirati političke poene, a izbori i nisu baš blizu, znači li to da MOST gura svoje simpatizere, koji imaju drugačije mišljenje o cijeloj pandemijskoj priči, u naručje HDZ-u? Misli li MOST da će takvim svojim nastupom pridobiti dio hrvatske ljevice? Naime, izvjesno je da bi uspjeh MOST-ove referendumskog modela najviše išao na ruku SDP-u, koji bi se bez vlastitih zasluga ili vlastitog zahtjeva našao u položaju da iz opozicije suodlučuje s HDZ-om o upravljanju državom za vrijeme pandemije.

Pitanje je, radi li MOST uslugu SDP-u svjesno ili nesvjesno, kao uostalom i veliki dio *tvrde desnice* koja se ovom pokretu zdušno pridružila (valjda misleći da nije važan sadržaj neke politike, nego da se pripadnost tzv. desnicu dokazuje oponiranjem HDZ-u uvijek i svagdje). No, ne glede se sve kroz prizmu političkih poena jer svrha politike mora biti opće dobro, i svakomu na srcu treba biti što bolje upravljanje državom. Zato bi netko mogao reći da se referendumskom inicijativom ne želi

postići kratkotrajne političke poene, nego da je njezin cilj bolje upravljanje ovom i svakom budućom pandemijom ili epidemijom. Takva bi tvrdnja zasigurno bila dobromanjerna, ali upitno je bi li ona bila opravdana.

Aktualni model, odnosno aktualni pravni okvir, kojim se država koristi za suzbijanje pandemije, ima brojne nedostatke. Središnje tijelo je Stožer civilne zaštite Republike Hrvatske kojemu je na čelu ministar Božinović i čije članove imenuje Vlada, koja je također osnovala i Znanstveni savjet u kojemu sjede i ljudi medicinske struke. Iako je stvar jasna u pogledu političke odgovornosti za suzbijanje pandemije (nju u cijelosti ima vlada Andreja Plenkovića, odnosno HDZ), neke stvari ostaju nejasne. Javnost, naime, uglavnom ne zna tko su članovi Stožera ni Znanstvenog savjeta; javnost ne zna kako se odluke u tim tijelima donose ni zašto se neka odluka donosi u određenom trenutku; ne znamo ima li izdvojenih mišljenja niti znamo koji su argumenti prevagnuli; ne znamo o čemu se raspravljalo ili se nije raspravljalo; i ne znamo što nas očekuje idućeg tjedna ili idućeg mjeseca. Znamo ono što na neki način procuri u javnost, neka štura izjava koje se držimo dok ju netko ne demantira.

Dodatni je problem mogao ležati u pitanju ustavnosti donesenih mјera i samog položaja Stožera. Ustav ostavlja nešto prostora za različita tumačenja, Vlada se je odlučila za ono koje joj odgovara (i koje joj zapravo daje odriještene ruke pri donošenju mјera), a Ustavni je sud, očekivano, potvrdio takvo tumačenje te je blagoslovio i Stožer i njegove odluke. Suprotno tumačenje, ono koje zagovara dio opozicije predvođen MOST-om, zahtijeva da se o ograničenju prava i sloboda zajamčenih Ustavom, u slučaju epidemije ili pandemije, odlučuje dvotrećinskom većinom u Hrvatskom saboru – i potrebno je naglasiti da to predstavlja bit ove referendumskog modela. Dakle, aktualni model zaobilazi Hrvatski sabor (iako ne u cijelosti, jer počiva na Vladi koja ima podršku u Saboru, i provodi se na temelju zakona koji su doneseni u Saboru), dok predloženi model stavlja naglasak upravo

na Hrvatski sabor, točnije na odlučivanje dvotrećinskom većinom u Saboru, što bi cijeloj stvari dalo dodatni demokratski legitimitet, ili barem njegov privid.

Naime, referendumnska inicijativa predlaže izmjene Ustava i izmjene Zakona o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti. Na mjesto Stožera civilne zaštite stupio bi Hrvatski sabor koji bi, s obzirom na to da većina mjera za suzbijanje pandemije zapravo zadire u prava i slobode koje su zajamčene Ustavom, za njihovo donošenje u ovoj i bilo kojoj drugoj pandemiji ili epidemiji morao imati dvotrećinsku većinu. U slučaju uspjeha referenduma, odluke Stožera vrijedit će samo ako ih potvrdi Sabor, a u svakom slučaju prestaje vrijediti odluka donesena 12. studenoga 2021., kojom se zapravo za veliki broj građana uvodi obvezno testiranje odnosno obvezne COVID potvrde.

za kruhom, a ne zbog nekakvih načela i idealja. Što uostalom oni znaju o upravljanju zdravstvenim krizama? Je li sustav odlučivanja dvotrećinskom većinom sâm po sebi jamac kvalitetnijih odluka i epidemioloških mjeru ili je to način da se razvodni politička odgovornost? Budući da je u slučaju epidemije važna brza reakcija nadležnih tijela – nudi li nam predloženi model dovoljnu brzinu i djelotvornost, ili sporošću ugrožava državu i zdravlje njegovih građana?

Kad bismo analizirali sastave svih sabora u ovome stoljeću, teško bismo našli slučaj da je bila moguća dvotrećinska većina u Saboru bez suradnje HDZ-a i SDP-a. I teško bismo našli slučaj kad je dvotrećinska većina postignuta, a da nije postignuta kao rezultat političke trgovine. Paradoksalno je da dio političara kritizira političku trgovinu povezanu s izborom

mogli predvidjeti. No, predložene izmjene sustava ne jamče ni brzinu niti kvalitetu donošenja odluka, a moguće je da donose svojevrsnu paralizu Hrvatskog sabora u slučaju pandemije ili epidemije. Nije li hrvatska politika mogla iznjedriti nešto bolje? Jesu li se možda zakonom mogli bolje urediti sastav i način rada nacionalnog Stožera civilne zaštite u slučaju ovakve zdravstvene krize? Je li taj Stožer mogao okupljati znanstvene stručnjake i medicinske autoritete koji bi transparentno odlučivali o epidemiološkim mjerama? Možda bi, uz Vladu, i Hrvatski sabor mogao imenovati članove takvoga Stožera, na način da dio članova imenuje i saborska opozicija? Takav Stožer mogao bi djelovati brzo, transparentno i s autoritetom. Ako postoji dvojba o ustavnosti samog položaja Stožera civilne zaštite, odnosno mjera koje ograničavaju ustavna prava i slobode, zar se one ne bi mogle naknadno, kada budu poznati njihovi učinci i njihove alternative, podnosititi na potvrdu Hrvatskom saboru?

Dakle, postoji puno rješenja koja bi omogućila djelotvorniju borbu protiv ove i svake buduće epidemije ili pandemije, a ujedno bi ta rješenja bila prihvatljivija sa stajališta ustavnosti i parlamentarizma. Ipak, vjerojatno će i ovakva referendumnska inicijativa prikupiti dovoljan broj potpisa. Zatim čekamo da Ustavni sud provjeri referendumnska pitanja i, ako sve bude u redu, izlazimo na referendum na proljeće ili ljetu 2022. godine. Do tada zapravo treba očekivati ublažavanje mjera pa bi dio referendumskih pitanja mogao postati bespredmetan, što bi sve moglo značajno utjecati na motiviranost birača da uopće izdiđu na referendum.

A odluku o podršci referendumskoj inicijativi svatko treba donijeti za sebe, imajući na umu činjenice i argumente. Jer, zapravo se ne radi o maskama, testiranju, cijepljenju ili COVID potvrdoma, nego se radi o izmjenama pravnog okvira koji dugoročno određuje način donošenja odluka u slučaju pandemije ili epidemije. Radi se primarno o tehničkim, a ne o stranačkim, ideološkim ili vjerskim pitanjima. U konačnici, svaku političku odluku treba donijeti slobodnim i kritičkim promišljanjem, uzimajući u obzir stvarne okolnosti i vodeći računa o općem dobru, a ne na temelju emocija, propagande i u svrhu zadovoljavanja kratkoročnih partikularnih interesa.

Sve to na papiru zvuči lijepo za ljude koji su željni slobode i koji čeznu za onim danima kada nisu znali što je to aerosol, niti su mislili da će razbijati glavu nečime što se zove omikron. No, postoje li nedostaci ove referendumnske inicijative? Postoje li nedostaci toga predloženog modela s kojim bismo mogli dočekati i neku puno ozbiljniju zdravstvenu krizu u budućnosti? Naime, ustavi i zakoni trebali bi se pisati imajući na umu dugoročnu strategiju, a ne krakotočne ciljeve i stranačke obraćune.

Općepoznato je da institucija Hrvatskog sabora i nema veliki ugled u hrvatskom društvu. Saborski zastupnici u većini su slučajeva percipirani kao stranački poslušnici koji su u politiku ušli trbuhom

sudaca Ustavnog suda, a onda taj isti model dvotrećinske saborske većine zagovaraju u ovoj referendumnskoj inicijativi. Paradoksalno je optuživati Vladu za politizaciju Stožera, a zatim tražiti da se upravljanje zdravstvenom krizom presele u središnje državno političko tijelo, na milost i nemilost političkih trgovaca, diletanata i populista. Paradoksalno je optuživati HDZ i SDP da su odnarođena kasta, a onda ovu referendumnsku inicijativu, koja prepostavlja dvotrećinsku većinu HDZ-a i SDP-a, predstavljati kao sredstvo koje vraća vlast u ruke naroda.

Postojeći sustav upravljanja državom u vrijeme pandemije očito ima nedostatka. Danas znamo mnoge stvari koje u trenutku pisanja Ustava i zakona nismo

HEROJI MOŽDA, ZLOČINCI SVAKAKO

K oncem listopada u zagrebačkom je Meštovićevu paviljenu na Trgu ţrtava otvoren Šesti bijenale slike, na kojem je 80 odrabnih hrvatskih slikara prikazalo radeve nastale tijekom posljednje dvije godine. Izložba predstavlja selekcijom odabrane radeve 200 autora koji se danas u Hrvatskoj bave slikarstvom. Budući da *Politički zatvorenik* nije časopis koji bi se posebno bavio slikarstvom, otkrit ću vam što me je privuklo da tom događaju posvetim svoj tekst za posljednji ovogodišnji broj. Naslovi u mainstream medijima: *Večernji list* - „Sto slikara i 1315 portreta narodnih heroja NOB-a“, ili *Jutarnji list*: - „Jurica Pušenjak hrabri Mozart hrvatskoga novog slikarstva portretirao je 1315 heroja NOB-a.“ Iz naslova možete zaključiti da atrakcija Bijenala nisu već afirmirani hrvatski slikari, nego Jurica Pušenjak koji je na platnu visine 3 metra i dužine 8 metara naslikao 1315 portreta narodnih heroja Jugoslavije.

Zastao sam, ne vjerujući da danas 2021. godine mladi čovjek može pokazati interes za ljude i događaje od prije 80 godina. Zar mu nisu bliži i lakše shvatljivi oni prije 30 godina? Ne znajući ništa o životu i radu mladog Jurice Pušenjaka, taj njegov stvaralački čin ispaio mi je uvredljiv, najblaže rečeno – bez takta. Kao da je banuo među nas iz nekakvih davno minulih vremena i prostora komunističke Jugoslavije. Da bih pak izbjegao bilo kakve predrasude, ostavljam zasad Juricu u anonimnosti, a usmjeravam se na to njegovo po dimenzijama veličanstveno djelo, o kojem Jurica čitateljima *Večernjaka* objašnjava:

„U trenu kada sam prije dvije godine počeo raditi djelo, na njega me potaknula neka društvena klima opće relativizacije i partizanski filmovi koje sam u to vrijeme dosta gledao kao i fascinacija povjesnim narativom u kojem partizani, jedna mala vojska, oslobođa teritorij okupiran od nacističkih režima i bori se protiv puno nad-

Piše:

Alfred OBRANIĆ

moćnijeg neprijatelja... Rad sam naslikao u jednoj akademskoj godini, a slikao sam po ‘Zborniku narodnih heroja Jugoslavije’, i to njegovu trećem izdanju iz 1982..., u kojem je cijelovit popis nositelja tog najvišeg vojnog odlikovanja socijalističke Jugoslavije popraćen njihovim fotografijama.“

Mađarsku paralelno napredovala Crvena armija i Bugari. Sredinom svibnja 1945. Treća armija pod vodstvom Koste Nađa dosegla je Maribor i tu je sljedećih mjeseci obračunavala sa zarobljenicima poraženih snaga.

Iako smo kroz mnoga svjedočanstva rijetko preživjeli (kao naš pokojni Stjepan Brađić), objavljena u *Političkom zatvoreniku*, dobili vjernu sliku zbivanja, dat će riječ Josipu Kotniku, visokom oficiru JNA stacioniranom tih dana u štabu 3.

Jugoslavenske armije u Mariboru. Njegova svjedočanstva crpmi iz njegove knjige *Svi umiru jednako*, objavljene 1990., nekoliko mjeseci prije njegove smrti. Knjigu je pripremao i objavio u posljednjim danima komunističke Jugoslavije, pa mislim da je to razlog da nikoga nije izravno optužio, nego je svoja zapažanja opisao kroz zgode u kojima su o sudbonosnim događjima progovarali beznačajni, čak i malodobni partizani.

Posvetimo malo više prostora Josipu Kotniku (1923.-1990.), inženjeru elektrotehnike, stručnjaku za astronautiku, doktoru znanosti kojega se stariji još sjećaju kao sijedoga i naočitog komentatora svemirskih letova u emisijama Radiotelevizije Zagreb sedamdesetih godina prošlog stoljeća. Srednje tehničku školu završio je 1941. u Zagrebu. Oduševljen idejom socijalističke revolucije i Staljinove veličine, odlazi 1943. u partizane, a krajem rata vezan je za područje

Maribora i Leibnitza, gdje se krojila sudbina poraženih vojski. Poslije rata, 1954., diplomirao je elektrotehniku na Tehničkom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, da bi na istom sveučilištu doktorirao 1965. godine. Specijalizirao je i radio u svjetski poznatim kompanijama (Siemens, Vickers), a kao kompetentni stručnjak i morarički pukovnik bio je glavni projektant ratne luke Lora.

Josip Kotnik našao se tih sudbonosnih dana svibnja 1945. u štabu 3. Jugoslavenske armije u Mariboru. Sa znanjem

NARODNI HEROJI JUGOSLAVIJE

U povodu 40 /četadeset/godišnjeg partijskog staža, 00 SK "Domagojeva" daje priznanje drugu
C U R G U S G R U J I T
Zagreb, novembra 1982. Sekretar OO SK
[Signature]
[Official stamp]

Partizanska knjiga Beograd
Narodna knjiga Beograd
Pobjeda Titograd

Predgovor za prvo izdanje *Zbornika narodnih heroja Jugoslavije* (1982.) napisao je svima dobro poznati Aleksandar Ranković Marko, i sam heroj, dok je predgovor za 2. i 3. izdanje *Zbornika narodnih heroja Jugoslavije* (1982.) koji je Jurici poslužilo kao predložak, napisao general armije Kosta Nađ – i sam jedan od heroja. Kosta Nađ bio je zapovjednik III. armije koja se nakon proboga Srijemske fronte kretala od Batine i Aljmaša, dakle ušća Drave u Dunav prema zapadu, Podravinom i to desnom stranom, ne prelazeći Dravu, jer su lijevom obalom kroz

Kosta Nađ

engleskog i njemačkog jezika bio je veza između angloameričkih snaga i partizana. Evo što je zapisao u svojoj knjizi *Svi umiru jednako*:

„Nekoliko dana uoči opće kapitulacije sila Osovine, 7. svibnja 1945. godine, nepregledne kolone zbjega sastavljenog od vojnika svih rodova, građana, seljaka, omladine, kretale su se iz pravca Zagreba po gotovo svim prometnicama koje su vodile u smjeru Austrije. Gotovo sve ceste bile su pretjesne da prime gomile heterogenog zbjega isprešarana kamionima, zapregama, automobilima, stokom i ljudima. Naređenje vrhovnog komandanta JNA bilo je da se po svaku cijenu onemogući i spriječi povlačenje kolona i dolazak u angloameričku zonu Austrije. Te se kolone moraju predati ili uništiti. Ova se naredba naročito odnosi na oko 300.000 pripadnika ustaško-domobranksih formacija koje nisu htjele položiti oružje sve dok nisu bile sigurne da su izvan domašaja jedinica JNA. Očito oni nisu bili naivni kao Nijemci koji su prihvatali apel naših komandi i odbacili oružje, iako je jedne i druge zadesila ista sudbina.“

No, kako su Englezzi 15. svibnja 1945. izručili sve zarobljene jugoslavenskoj partizanskoj vojsci, bio je to početak najmasovnijih likvidacija Hrvata u čitavoj povijesti. Evo, kako je ta zbivanja video i doživio svjedok i akter partizanski oficir Josip Kotnik: „Budući da je bila riječ o vojnim zarobljenicima koji su se kretali u kolonama također pod najsurovijom stražom, nadležnost nad njima imalo je

II. odjeljenje Armije kojim je rukovodio major Bakić zvan Baća. Referirao je komandantu Kosti Nadu da se u kolonama nalazi oko 160.000 zarobljenika i tražio je da se riješi pitanje njihove sudbine. Kosta Nad je od Baće tražio da napiše telegram vrhovnom komandantu s upitom što raditi s njima. Telegram je bio sastavljen, a potpisao ga je osobno komandant Kosta Nad. Prema pričanju kurira Gedže, povjerljivog i uvijek nasmijanog dječaka od 14 godina, naređeno je bilo KOS-u da se svi ti zarobljenici likvidiraju, za što su bile prikladne protutenkovske grabe starojugoslavenske vojske uzduž rijeke Drave. Sam kurir Gedža sudjelovao je u pokolju, jer kako se je hvalio, punio je šaržere i dodavao ih trojici egzekutora.“

Rade Bulat

i Marka Belinića, koji su rukovodili ratnom operacijom zauzeća Krašića 1., 2. i 3. siječnja 1943. godine. U to zimsko vrijeme u Krašiću je bila stacionirana ustaško-domobraska posada od 720 vojnika i časnika, sa zadatkom da štiti stanovništvo Žumberka. Novogodišnji napad na Krašić izvele su 13. proleterska udarna brigada i 4. kordunaška s ukupno 1850 boraca, dakle višestruko brojnija sila od branitelja Krašića. Prema partizanskim izvorima, u dvodnevnim borbama ubijeno je 206 branitelja, na poprištu bitke ostalo je ležati 200 teških ranjenika, a 314 branitelja se zbog nedostatka streljiva predalo. Partizanskim snagama je zapovijedao komandant 13. proleterske Rade Bulat, njegov zamjenik je bio Milan Žeželj, a politički komesar bio je Marko Belinić.

Rade Bulat kao zapovjednik ratne operacije zauzeća Krašića odgovoran je za sve što se tijekom borbi događalo. Kao u svakoj borbi, ginulo se na obje strane, ali kad je oružje utihnulo, u Krašiću je ostalo ležati 200 bespomoćnih ranjenika, koje u svom izvještu o borbi jednokratno spominje i Rade Bulat, ali nikad poslije nitko od pobjednika ne spominje što su učinili s ranjenicima. Njima se gubi svaki trag kao da nisu postojali. Komesar Marko Belinić priredio je u Sošicama na putu za Jazovku „suđenje“ kojem je osobno predsjedao i grupnom presudom svih 314 zarobljenika osudio je na smrt, nakon čega su odvedeni do Jazovke i tamo na najokrutniji način skončali u jami. Njihovi posmrtni ostaci

Marko Belinić

ekshumirani su tek 2020., zajedno sa žrtvama iz 1945., iz zagrebačkih bolnica. Tada je izvadeno ukupno 814 žrtava.

Bulatov zamjenik, također narodni heroj Milan Žeželj, vjerojatno u euforičnom raspoloženju nakon uspješnog osvajanja Krasića, priredio je u Sošicama obrednu egzekuciju desetorice zarobljenika hladnim oružjem u vlastitoj izvedbi. Inače, udruga „Hrvatski domobran“ zastupana po našem glavnom uredniku Tomislavu Jonjiću podnijela je još 1998. kaznenu prijavu protiv „narodnih heroja“ Rade Bulata, Milana Žeželja, Marka Belinića, Lutve Ahmetovića i Milke Kufrin zbog ratnog zločina u Krasiću, ali kao i obično optuženici nisu mogli tako dugo čekati na pravorijek našega pravosuđa (a usput je državno odvjetništvo znalo izgubiti cijeli spis!), pa su napustili ovaj svijet kao heroji.

Nemojte misliti da spomenuti heroji nisu osim ordena bili i materijalno nagrađeni. Rade Bulat se nastanio u jednoj vili u Nazonovoj, nadomak Tuškanca, a Marko Belinić na najatraktivnijem mjestu u Zagrebu, u vili na vrhu Šloservih stuba, gdje je u novije vrijeme bilo veleposlanstvo Francuske Republike. Heroj Žeželj adekvatno je zbrinut u Beogradu, gdje je godinama bio ađutant vrhovnog komandanta, inače trostrukoga narodnog heroja. Toliko o herojima i herojskim podvizima nekolicine meni poznatih iz bogate kolekcije kakvu nudi *Zbornik narodnih heroja Jugoslavije*.

Uopće ne dvojim da je među 1315 tzv. narodnih heroja bilo onih koji su u borbenim tijekom rata zaslužili da ih se nazove herojima. Njima se ne kanim baviti, jer ne namjeravam proučavati tzv. neprijateljske ofenzive, ali opisao sam nekolicinu nama po (ne)djelima dobro poznatih, koja nedjela su valjda i bila odlučujuća, da ih se proglasiti narodnim herojima.

Što bi bilo zajedničko svima spomenutim?

Rekao bih, na prvom mjestu: MRŽNJA prema neprijatelju, što je promovirao i sam Kosta Nađ u predgovoru, rekavši da je NOB 1941.-1945. vođen kao socijalistička revolucija, a borci su bili nošeni MRŽNJOM prema fašističkim porobljivačima i njihovim slugama. Tijekom cijelog rata stvaralo se kod partizana ozračje zločina koje će kulminirati 1945. godine,

Milan Žeželj

kada je intelektualni vođa partizanskog pokreta Milovan Đilas podučavao borce i starješine; „Mržnja bez milosti prema neprijatelju, to je tvoj program i tvoja zakletva. Sjetite se da je veliki voda na prednog čovječanstva drug Staljin rekao; neprijatelj se ne može pobijediti dok se na nauči – mrziti ga!“

Poznato je da su komunistički vođe čitavo vrijeme rata poučavali pripadnike partizanskih jedinica, osobito mlade, još neformirane osobe, da MRŽNJA prema neprijatelju treba biti pokretač svih njihovih „dejstvovanja“. Iz usvojene MRŽNJE progovorila je okrutnost, nemilosrdnost, i zločinačka narav bez ikakve empatije za drugu osobu. A pogubili su mlade ljude, stare od 18 do 25 godina, koji su trebali postati očevi, poznate su posljedice osobito u Bosanskoj Posavini, Rami i Hercegovini, gdje nitko od školske djece desetak godina nakon rata nije imao oca, ujaka ni strica. Isto tako da su inače izrazito muške poslove kao oranje i kosidbu godinama nakon rata obavljale žene.

Moram spomenuti „rukopis“ svih po brojanih heroja, trag kakavnalazimo prilikom ekshumacija svih masovnih grobnica Drugoga svjetskog rata, porača i Domovinskog rata. Dakle, mladići vezani žicom, nemilosrdno mučeni i smaknuti pred tenkovskim rovom, rudnikom ili krškom jamom. Da je samo jedan mladi život skončan na takav način, bio bi to zločin. Pa se pitam, ako je kod Maribora to učinjeno sa 160.000 zarobljenika, kod

Jazovke 814, kako to nazvati? A svi koji su to učinili, nisu proglašeni zločincima, već narodnim herojima.

E, sada bi pokušao shvatiti mладог Jurica Pušenjaka, rođenog 1996. u Zagrebu, koji je svoje dvogodišnje slikarsko umijeće posvetio portretiranju partizanskih boraca i komunističkih vođa iz jednog *Zbornika* objavljenog u vrijeme totalitarnoga komunističkog režima. Kako to da mладog umjetnika nije privukla tematika iz Domovinskog rata, pa ako baš hoćete portreti heroja-vitezova Domovinskog rata, čija djela nisu nimalo upitna i uprljana, jer – oni nisu činili zločine već se protiv zločinaca borili i tako čisti nestali s ovoga svijeta. Nabrojiti ću nekolicinu: Blago Zadro, Marko Babić, Andrija Matijaš Pauk, Mile Blažević Čado, Rudolf Peresin, Predrag Matanović, Damir Tomljanović Gavran, Siniša Glavašević, Kata Šoljić, Andrija Marić, Luka Andrijanić, Andrija Andabak, uz ispriku ostalima koje nisam spomenuo.

Uživio sam se u konkretnim slikarskim radom mладoga Jurice, izradu portreta iz fotografija; zar se kod ni jednog iz galerije heroja nije zapitao, kakav je to čovjek bio i, kao svaki mlađi, potražio na internetu što je objavljeno npr. o Milanu Žeželju. Naime, pripremajući se za izradu tako velikog slikarskog djela s 1315 likova, bilo bi normalno da je pokušao što više saznati o ljudima koje portretira, što je uvjet da slika nosi atribuciju umjetničkoga djela, a ne da slika bude puka kopija fotografije. Dakle, Jurica je pao na ispit u i kao umjetnik.

Ne ulazeći u tajnu tko je odgojio Juricu da njeguje kult partizanskog borca, svejedno se pitam, kako punoljetni Jurica može biti prevaren, da nam na 6. slikarskom bijenalu predstavlja svoj uradak s mnoštvom portreta od kojih su mnogi ordinarni ratni i poslijeratni zločinci. A ako Jurica Pušenjak nastavi njegovati slikarsku tehniku da fotografije budu predložak za portret izrađen kićicom, predlažem da za 7. slikarski bijenale na temelju fotografija u knjizi *Hrvatski martirologij*, oslika 660 svećenika, redovnika, đakona i časnih sestara ubijenih rukom heroja kojima se on divi i čija djela su ga inspirirala da ostvari takvo djelo kojemu se došao pokloniti i jedan Franjo Habulin...

ŽENA OD SOLI

Zivimo u svijetu u kojem se stalno primjenjuje moć da sudimo životu drugog ljudskog bića i, možda ga čak uništimo, zbog razloga koji možda jesu, a možda i nisu istiniti.

Douglas Murray

U ruci sam držala knjigu genijalnog Dostojevskog, pisca koji je u mome dugom životnom hodu postao nezaobilazno štivo, na kojem sam se napajala, zaokupljena psihičkim životom pojedinca i dinamikom društva.

Usredotočeno sam isčitavala poglavje o Inkvizitoru (*Braća Karamazovi*). Dok su moje misli tekle, naslanjajući se na misli Dostojevskog (kojemu sam u dubini svog uma i srca odavala neizmjerno priznanje i poštovanje, kao proroku i Božjem čovjeku), na trenutak bih podigla pogled s teksta knjige i zapitala se: Što meni znači Sloboda kao biću? Što je sloboda – viđena u duhu našeg vremena?

Najednom je moju pažnju s knjige odvukla optužujuća bujica riječi razorne moći (s TV ekrana) koja se sručila, poput vodopada, na IME – osobu Žene poznate u znanstvenim i stručnim krugovima.

Bučni optužujući sadržaj preplavio je prostor i ime Žene čija je osoba dominirala na ekranu. Gledala nas je smeđim, široko otvorenim očima, pogledom koji je zrcalo straha. Poput koprone, strah je prekrio njen lik i zamrznuo se na amimičnom licu, licu koje je skrivalo pravu lepezu čuvstava držanih pod kontrolom. Lice Žene je djelovalo poput skulpture isklesane od leda, pogleda usmjerena sugovorniku, ispunjena čuđenjem i upitima sebi i nevidljivu gledateljstvu. Držanjem i gestom, kao da je tražila nevidljivi oslonac, iza ili pokraj sebe, zaprepaštena, zbungena i preplavljeni silinom optužbi, koje su se izlijevale po njoj – iz mnogih nedostojnih usta, poput pljuska iz oblaka. Štirim rečenicama, koje su bile manje obrana nego ukazivanje na bespomoćnost – skrivala je povjerene joj tajne tudih života, tajne koje nije htjela niti smjela razotkriti, poštujući etiku i dostojanstvo osobe. Zaledena pogleda, u šutnji natopljenoj strahom, kao da je poručivala: „Uništavate stvoreno mukotrpnim radom jer niste naučili graditi – znate samo razarati.“

U jednom bljeskovitu trenutku vidjela sam je duhovnim okom kao „Stup – Ženu

Piše:

prim. mr. sc. Tereza SALAJPAL, dr. med.

od soli”, i tako sam ju imenovala, imajući na umu simboliku i važnost imena. Njezina slika bila je popraćena, negdje iza, poznatom biblijskom pričom – sadržaj koje zrcali i ovo naše vrijeme.

Danima mi se nametala slika „Žene od soli“, proganjala me, budila suošjećanje, neki vid blage tuge koja se prelijevala u ogorčenost, uz pomisao: „*Ne bih joj željela biti u koži.*“ Poput karika dugog lanca,

mudrom duhu i Isusu, Slobodi i Kruhu, prikazanu napastovanjem Isusa u pustinji na Gori (Sv. Pismo Novog zavjeta).

Pisac nam predočava velike istine o Slobodi – primjenljive i na duh našeg vremena: „*Slobodu čovjek ne može proniknuti i nje se plaši...* Jer za čovjeka i za ljudsko društvo nije bilo nikada ništa strašnije od slobode“ (str. 279.).

Duh Slobode se poput niti vodilje provlači kroz narativ *Tri kušnje* (u pustinji i u jeruzalemском hramu), i zrcali u riječima kamen – kruh, vlast – moć. Napasti u *Tri kušnje* su duboko povezane s tajnom, ču-

počele su se nizati misli, misli o Slobodi, slobodi novinarske riječi i demokraciji. Na ekranu su se ukazale, slikom i rječju, neizostavne perjanice ženskih prava i prvoroboci, prvoroboke protiv nasilja, čije su optužbe pljuštale po „Ženi od soli“, intelektualno i emocionalno nadmoćnoj kritičarima i tražiteljima „istine“.

Bila je zaprepašćujuća brzina kojom su se oglasili vladajući, braneći slobodu riječi novinara, izričući osudu sudske strukture koje su stale uz osobu „Žene od soli“. Zahvalnosti za njen rad kao profesionalca i graditelja Ustanove, nije bilo ni u tragovima. Nitko od sudionika u tome društveno-političkom igrokazu, nije imao ni u primisli, da se nad „Zenom od soli“ – koja je bila perjanica u borbi protiv svih oblika nasilja u obitelji i društvu – vrši i vježba nasilje, nasilje Riječima koje su ubojitije i opasnije od bilo kojeg oružja, jer iza sebe ne ostavljaju krvavi trag.

Događanja povezana s društvenom i profesionalnom ulogom „Žene od soli“, usmjerila su moj duh na promišljanja i parabolu genijalnog pisca o Strašnom i

dom i vjerom (presudnima u životu pojedinca) kako nam pisac tumači i posvješćuje: „*Snaga i dubina, tri teška iskušenja, nadrasta svu mudrost svijeta. U njima je sve prorokovano, sva buduća povijest svijeta i čovječanstva jer nije riječ o čovječjem umu nego o Vječnom o Apsolutnom*“ (str. 279.).

Njegove će misli biti ideja vodilja u mom promišljanju nemilih događanja, povezanih sa slobodom Riječi (govora), slobodom Izbora (dobra i zla), slobodom Savjesti i ljudskim Dostojanstvom.

Najprije ću se osvrnuti na tri teška iskušenja, kako ih predočava pisac.

Prva kušnja – napast: „*Ako si zaista sin Božji, reci ovom kamenju da postane kruh*“, izaziva Isusa strašan napasnik. „*Za tobom će potrčati čovječanstvo kao stado, zahvalno i poslušno, premda u vječnom strahu da bi mogao ustegnuti svoju ruku i uskratiti kruh.*“ Čovjek radom – zvanjem zarađuje kruh svagdanji. Nekima je pisana i govorena riječ kruh. Plaše se ograni-

(nastavak na str. 74.)

HRVATSKO DRUŠTVO POLITIČKIH ZATVORENIKA
ZAGREB – HRVATSKA
PRIJEDLOG REZOLUCIJE XXIV. KONGRESA INTER-ASSO
(dvorac Ettersburg, Erfurt, SR Njemačka, 5.-7. rujna 2021.)

Polazeći od svijesti o tome da je društveno-politički život čovječanstva u 20. stoljeću obilježen brutalnim, u povijesti neupamćenim nastajima totalitarnih ideologija i režima na pojedinca i građansko društvo, na tradicionalni moral i demokratske vrijednosti,

te

imajući na umu da je kronološki prvi od tih režima i ideologija, onaj komunistički (marksističko-lenjinistički), više od sedam desetljeća dominirao velikim dijelovima Europe i Azije, a svoje je sjeme s pogubnim, zločinačkim plodovima zasijao i u Africi i u Americi,

te u tom kontekstu

podsećajući na povjesno utvrđenu činjenicu da je komunizam (marksizam-lenjinizam) diljem svijeta požnjeo znatno više nedužnih žrtava i od zločinačke fašističke i nacional-socijalističke ideologije s kojima uostalom dijeli ista misaona i filozofsko-sociološka polazišta,

Međunarodna asocijacija bivših političkih zatvorenika i žrtava komunizma (INTER-ASSO) na svom XXIV. kongresu, održanom od 5. do 7. rujna 2021. u Erfurtu (Dvorac Ettersburg), SR Njemačka

I - sa zabrinutošću primjećuje da postoje sustavna i organizirana nastojanja da se komunizam (marksizam-lenjinizam) izravnim ili neizravnim putem rehabilitira i proglaši prihvatljivom i posjeljnom ideologijom,

II - s čuđenjem registrira tumačenja da su komunistički zločini plod pojedinačnih ispada, budući da je bjelodano kako je komunizam na svakom pedlju kojim je dominirao, donio masovne likvidacije, posvemašnji teror nad neistomišljenicima, sustavne progone, strah i glad.

Posebno zabrinjavajućim INTER-ASSO smatra organizirano nastojanje

bivših komunističkih struktura u istočnoj te u dijelovima srednje i jugoistočne Europe, da komunizam rehabilitiraju pod krinkom tobožnjeg antifašizma, budući da za narode koji su pali pod komunističku vlast nije bilo nikakve razlike između nacional-socijalizma i komunizma!

Slijedom toga INTER-ASSO poziva europsku i svjetsku javnost, a napose političare, povjesničare, sociologe, politologe i predstavnike medija, da ne nasjeduju na tu klopku, kojoj je glavna svrha očuvanje pozicija što ih nekadašnja komunistička elita i njezini pravni i politički sljednici, imaju u gospodarskome, političkom, kulturnom i svakom drugom životu naših naroda i država,

na koncu s ovoga kongresa INTER-ASSO poziva sve narode i države koji su iskusili totalitarnu vladavinu, da donesu odgovarajuće propise o lustraciji (u skladu s Rezolucijom Vijeća Europe 1481 iz 2006. te Rezolucijom Europskog parlamenta od 19. rujna 2019.), kojima će se onemogućiti da ideolozi i počinitelji najgorih zločina u povijesti čovječanstva, zlouprijebe demokratske tekovine i nastave kočiti i sprječavati napredak čovječanstva prema društvu koje će cijeniti slobodu i demokratske vrijednosti te poticati borbu za demokratska načela kao i ljudska i nacionalna prava, za koje smo mi politički zatvorenici, zatočenici savjesti i disidenti, zalažući se upravo za te vrijednosti, bili proganjani, zatvarani i fizički likvidirani.

Kako pravedno uvijek pobjeđuje zlo, postupimo svi zajedno k dobromu i pravdom te ovu Rezoluciju što prije pretvorimo u djelo, kako bi budući naraštaji imali potpunu slobodu misli i progresivan životni put u Europi i svijetu.

**HRVATSKO DRUŠTVO
POLITIČKIH ZATVORENIKA**

**CROATIAN SOCIETY OF
ZAGREB**
**A PROPOSAL OF THE
XXIV. CONGRESS**
**(Ettersburg Castle, Erfurt,
5th-7th**

Having in mind that the social-political life of humanity in the 20th century has been marked by brutal, through history unprecedented attacks on the individual and the civil society, on the traditional moral and democratic values by totalitarian ideologies and regimes,

and,

having in mind that the chronologically first of those regimes and ideologies, the Communist (Marxist-Leninist) ideology dominated large parts of Europe and Asia for more than seven decades, while planting its seed in Africa and America with deadly, culpable results,

in such context

reminding on the historically established fact that Communism (Marxism-Leninism) caused a significantly larger amount of innocent human casualties worldwide than the criminal Fascist and National-Socialist ideology, with whom it shares the same mental and philosophical i. e. sociological origins,

the International Association of Former Political Prisoners and Victims of Communism (INTER-ASSO), on its XXIVth congress, held from 5th to 7th September 2021 in Erfurt (Ettersburg Castle), Federal Republic of Germany:

I – notices with great concern that systematical and organized attempts to rehabilitate Communism (Marxism-Leninism) and proclaim it as an acceptable and welcome ideology by direct or indirect means,

II – appallingly notes interpretations that Communist crimes are a result of sole excesses, since it is clear that Communism brought mass killings, an overwhelming terror against its adversaries, systematic persecutions, fear and hunger on every inch of land it dominated.

INTER-ASSO finds the organized attempt of former communist structures in Eastern

**POLITICAL PRISONERS
- CROATIA
RESOLUTION BY THE
INTER-ASSO
Federal Republic of Germany,
September 2021)**

and parts of Middle and Southeastern Europe aimed to rehabilitate Communism under the disguise of so-called Anti-Fascism particularily worrisome, since there was no difference between National-Socialism and Communism for the people who fell under Communist rule!

Consequently, INTER-ASSO calls upon the European and global public, especially politicians, sociologists, political scientists and media representatives, not to fall for that trap, whose main purpose is the preservation of positions which former communist elite and its legal and political successors have in the economic, political, cultural and other aspects of the lives of our nations and states,

at the end of this congress INTER-ASSO calls upon all nations and states who have experienced totalitarian rule, to pass appropriate lustration legislation (complying with the Resolution of the Council of Europe 1481 from 2006 and the Resolution of the European Parliament of 19th September 2019), which will preclude ideologists and perpetrators of the worst crimes in human history to misuse democratic traditions and keep hindering and barring humanity's progress towards a society which will appreciate freedom and democratic values and encourage the struggle for democratic principles as well as human and national rights, for committing to such values, us, political prisoners, prisoners of conscience and dissidents, have been persecuted, imprisoned and physically liquidated.

Because right always wins over evil, let us all act together towards the good and just and bring this Resolution in action as soon as possible, so future generations could have complete freedom of thought and a progressive life's journey in Europe and the world.

**CROATIAN SOCIETY OF
POLITICAL PRISONERS**

**KROATISCHE GESELLSCHAFT DER POLITISCHEN
GEFANGENEN ZAGREB - KROATIEN
ENTSCHLIESSUNGSAKTRAG DES XXIV.
INTER-ASSO KONGRESSES**

(Schloss Ettersburg, Erfurt, BR Deutschland, 5-7 September 2021)

Die Internationale Assoziation ehemaliger politischen Gefangenen und Opfer des Kommunismus (INTER-ASSO), hat auf ihrem XXIV. Kongress, der vom 5. bis 7. September 2021 in Erfurt (Schloss Ettersburg), BR Deutschland stattfand,

- ausgehend von dem Bewusstsein, dass das gesellschaftspolitische Leben der Menschheit im 20. Jahrhundert von brutalen, historisch beispiellosen Angriffen totalitärer Ideologien und Regime sowohl auf den Einzelnen und die Zivilgesellschaft als auch auf die traditionelle Moral und die demokratischen Werte geprägt war,

und

- eingedenk der Tatsache, dass, chronologisch gesehen, das erste dieser Regime und Ideologien, das kommunistische (marxistisch-leninistische) Regime, große Teile Europas und Asiens mehr als sieben Jahrzehnte lang beherrschte und seine Saat mit fatalen, kriminellen Früchten sowohl in Afrika als auch in Amerika ausstreute,

und in diesem Zusammenhang

- unter Hinweis auf die historisch erwiesene Tatsache, dass der Kommunismus (Marxismus-Leninismus) weltweit weitaus mehr unschuldige Opfer forderte als die verbrecherische faschistische und nationalsozialistische Ideologie, mit der er die gleichen geistigen und philosophisch-soziologischen Ausgangspunkte teilt,

I - mit Besorgnis festgestellt, dass es systematische und organisierte Bestrebungen gibt, den Kommunismus (Marxismus-Leninismus) direkt oder indirekt zu rehabilitieren und zu einer akzeptablen und wünschenswerten Ideologie zu erklären,

II - mit Erstaunen Interpretationen registriert, nach welchen kommunistische Verbrechen das Ergebnis einzelner Vorfälle seien, obwohl es klar ist, dass der Kommunismus Massenliquidierungen, absoluten Terror gegen Andersdenkende, systematische Verfolgungen, Angst und Hunger überall brachte, wo er herrschte.

Besonders besorgniserregend ist für die INTER-ASSO das organisierte Bemühen ehemaliger kommunistischer Struktu-

ren in Osteuropa und Teilen Mittel- und Südosteuropas, den Kommunismus unter dem Deckmantel eines angeblichen Antifaschismus zu rehabilitieren, denn für die Völker, die unter kommunistischer Herrschaft standen, gab es keinen Unterschied zwischen Nationalsozialismus und Kommunismus!

Die INTER-ASSO appelliert daher an die europäische und weltweite Öffentlichkeit, insbesondere an Politiker, Historiker, Soziologen, Politikwissenschaftler und Medienvertreter, nicht in diese Falle zu geraten, deren Hauptziel es ist, die Positionen der ehemaligen kommunistischen Elite und ihrer juristischen und politischen Nachfolger im wirtschaftlichen, politischen, kulturellen und jedem anderen Leben unserer Völker und Staaten zu erhalten.

Zum Abschluss dieses Kongresses ruft die INTER-ASSO alle Nationen und Staaten, die unter totalitärer Herrschaft standen, dazu auf, angemessene Regelungen zur Lustration (gemäß der Resolution 1481 des Europarates von 2006 und der Entschließung des Europäischen Parlaments vom 19. September 2019) zu erlassen, die Ideologen und Täter der schlimmsten Verbrechen in der Geschichte der Menschheit daran hindern, den demokratischen Besitzstand zu missbrauchen und den Fortschritt der Menschheit hin zu einer Gesellschaft, die Freiheit und demokratische Werte schätzt und den Kampf für demokratische Prinzipien und Menschen- und nationale Rechte fördert, einzuschränken und aufzuhalten. Gerade für diese Werte haben wir, politische Gefangene, Ge-wissensgefangene und Dissidenten, uns eingesetzt, aber auch deswegen wurden in der Vergangenheit verfolgt, inhaftiert und physisch liquidiert.

Da die Gerechtigkeit immer das Böse besiegt, sollten wir uns alle gemeinsam für das Gute und die Gerechtigkeit einsetzen und diese Entschließung so bald wie möglich in die Tat umsetzen, damit künftige Generationen in Europa und in der Welt frei denken und einen fortschrittlichen Lebensweg einschlagen können.

**KROATISCHE GESELLSCHAFT
DER POLITISCHEN GEFANGENEN**

NAŠ NUTARNJI SVIJET (51.)

RAZUMJETI DRUGE LJUDE

U susretu s nepoznatim čovjekom brzo o njemu donosimo niz prosudaba, u sebi prolazimo vrstom kataloga, upisujemo ocjene. Zanimljivo, istraživanja pokazuju da prvi zaključci i ne budu loši – o otvorenosti druge osobe, o njezinoj pristupačnosti, razini informiranosti, koncentriranosti i logičnosti. No ovo brzo, skoro intuitivno zaključivanje funkcionalno je u slučaju kratkih i prolaznih odnosa. Nije prikladno u trajnim odnosima, kad bismo htjeli razumjeti zašto suprug u pojedinim prilikama reagira burno i glasno, zašto kolegica na poslu bude neljubazna. Razumijevati i razumjeti ljude s kojima živimo, ne ide naime na brzinu. Traži vrijeme. A vrlo je važno, zato što doprinosi napretku suodnosa, dakle, pridonosi boljem životu.

Prvi korak prema razumijevanju drugoga je bolje razumijevanje samoga sebe, osobito bolje razumijevanje vlastitih osjećaja, vlastitih fantazija. Kognitivno i osjećajno u čovjeku je isprepleteno, i u stalnoj je mijeni. I nisu svi dijelovi uvijek pristupačni za jednostavno prepoznavanje. Najteže naime često nastojimo gurnuti što dublje – mučna iskustva, doživljenu nemoć, bolna sjećanja. A upravo takve smjese ponekad se osamostaljuju i vraćaju u strahovima, ili možda u projekcijama. Prijateljicu koja češće govori o tome kako su joj djeca dobra, u sebi proglašavamo egocentričnom, a zapravo smo možda jednostavno zavidni!

Razumijevanje drugoga traži naravno spremnost da mu pristupimo s pravim poštovanjem. Važan nam je, želimo plodan suodnos, uzimamo ga ozbiljno. Naravno, govorimo o suodnosima u kojima su zainteresiranosti i privrženosti – profesionalne ili osobne – obostrane, u kojima druga osoba pristup dopušta, i želi ga.

Nastojanje da drugoga razumijemo je proces, nije samo jednokratan čin. Zahtjeva da drugoga slušamo uvijek ponovno, zainteresirano i pažljivo. Pa i na područjima koja nam se možda čine napornima, i koja najteže razumijemo. I pri tome treba imati na umu da su ljudi dostupni na vrlo različite načine. Pojedini o sebi govore otvorenije, u drugima je više konfuznosti, govore jedno a riječ je o drugome. Mnogi pak koriste zatvorena pripovijedanja, zatvorene interpretacije, kojima su dijelove

Piše:

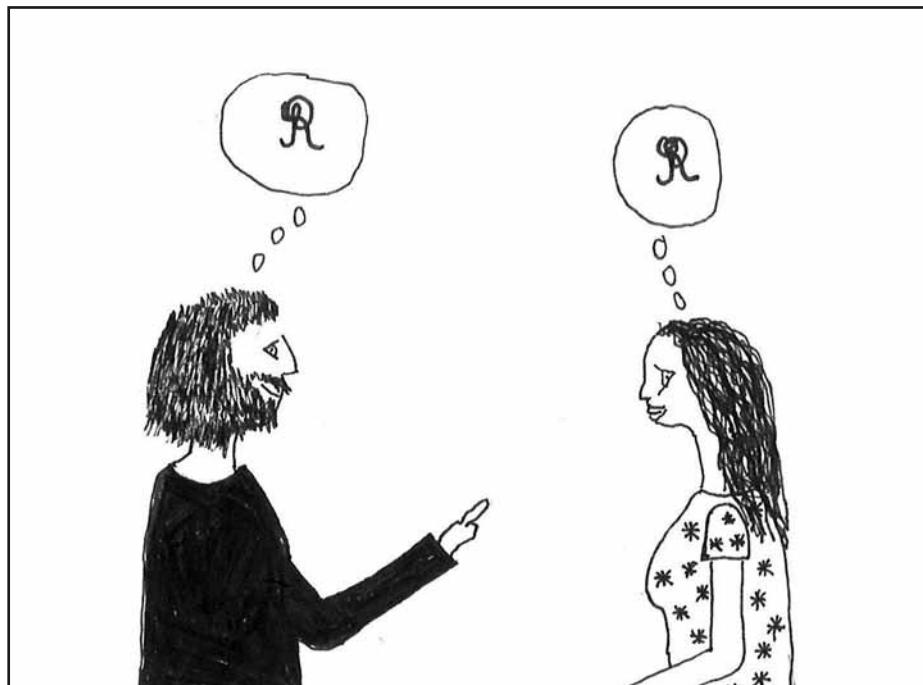
Maja RUNJE, prof.

svojih biografija već puno puta iznosili. Ili čak koriste stereotipe, pojednostavljivanja ili uopćavanja.

U razgovoru je uvijek važno uočavati pojedinosti. Osobito pažljivo nastojimo registrirati proturječnosti, pa i neizgovo-

štetu. I razumije se da je, u susretu – blagost bolja od pretjerane izravnosti.

Uopće, dobar je cilj postati osjetljiviji za stanja drugoga. Dijete trči po sobi i ne zaustavlja se? Umjesto da ga korimo, ima smisla ući u njegovu kožu i osjetiti kako se ono zaista osjeća. Možda doživimo da je riječ o velikoj, nepotrošenoj energiji, možda da je pod pritiskom. Kolegica na poslu vječno prigovara da se drugi nedo-

Crtiž: Stjepan Runje

reno. Pri tome mogu pomoći pitanja, i to otvorena pitanja, takva koja će drugome omogućiti da dođe u vezu sa svojim osjećajima. Dijete koje je iz škole došlo razočarano, bolje je pitati: „Što kažeš, kako je to bilo, čime te to učiteljica povrijedila?, umjesto da pitamo „Učiteljica je prema tebi bila nepravedna?“

U nastojanju da drugoga razumijemo ima smisla tražiti samo ono što je u osobi autentično, pa i kad nam se pojedino baš zapravo i ne sviđa. Prihvaćamo čovjeka onakvoga kakav on jest, nastojimo ga razumjeti kakav on jest – onaj kakvim bismo ga mi željeli vidjeti i ne postoji! Naravno, često bismo drugome htjeli reći i o onome što nas kod njega smeta. Ali takvo što moguće je samo u susretu, u kojemu i jedna i druga strana osjećaju blizinu i sigurnost. Jednostrano ocjenjivanje, opominjanje i kritiziranje loši su pristupi, redovito nose

voljno brinu o zajedničkoj čajnoj kuhinji, da ostavljaju šalice od kave? Moguće je da je gnjavatorica, no moguće je da se opravdano žali na nemar. Ali može biti i da traži kontakt i razgovor, ili da ne zna o čemu bi inače govorila, ili da na taj način pokušava držati tim na okupu! U pokušaju razumijevanja drugih treba prvo vjerovati u dobre nakane drugih. Za korekciju ima vremena u sljedećem razdoblju.

A nije moguće dovoljno naglasiti koliko je važno nastojati što bolje razumjeti najbliže – djecu, bračnoga druga, roditelje, braću i sestre, bliske prijatelje! Točnije, sretan je onaj koji ima kome pokazivati veće i bolje razumijevanje, kroz godine života. Svaki dobar korak nosi blagoslov. Zbog svakog propuštenog teško ćemo žaliti kad više ne bude prilike da ga poduzmemo.

PRILOG ŽRTVOSLOVLJU HRVATSKE POLITIČKE EMIGRACIJE

Uvodne napomene

Na više internetskih stranica i u raznim publikacijama mogu se pronaći imena hrvatskih političkih emigranata koje je ubila, pokušala ubiti, otela ili pokušala oteti UDB-a, odnosno njezini agenti. K tomu, nekoliko ih je „nestalo“, što „u prijevodu“ znači da ih je UDB-a likvidirala, ali ne znamo kada i kako.

Sažetak objavljenih popisa takvih zločina jest sljedeći:

Ukupan broj ubijenih hrvatskih emigranta jest 73. Po desetljećima: 1940-ih ubijeno je 2; 1960-ih 22; 1970-ih 31; 1980-ih bilo je 18 ubojstava. Po državama: u Njemačkoj je ubijeno 39; u Italiji 7; u Kanadi 5; u Francuskoj 4; u SAD-u 4; u Argentini 3; u Austriji 2; u Švedskoj 2; u Belgiji 1; u Danskoj 1; u Južnoafričkoj Republici 1; u Sloveniji 1; u Španjolskoj 1; u Švicarskoj 1; u Velikoj Britaniji 1.

Neuspjelih pokušaja ubojstva bilo je 23. Od toga, po desetljećima: 1940-ih 1; 1950-ih 2; 1960-ih 3; 1970-ih 10; 1980-ih 7 pokušaja. Po državama: u Njemačkoj je bilo 16 pokušaja; u Francuskoj 2; u Argentini 1; u Australiji 1; u Austriji 1; u SAD-u 1; u Škotskoj 1.

Otmica je bilo 5. Od toga, po desetljećima: 1940-ih 1; 1960-ih 1; 1970-ih 1; 1980-ih 1. Po državama, iz Italije 4 i iz Njemačke 1. Bila su dva neuspjela pokušaja otmice, jedna 1950-ih u Njemačkoj, a druga 1970-ih u Francuskoj.

„Nestala“ su 4 hrvatska emigranta: trojica u Francuskoj, jedan 1949., drugi 1963., treći 1965. te jedan u Austriji 1972. godine. Poslije se doznalo da je „nestali“ u Austriji otet i potom ubijen u Sloveniji. Vjerojatno su i trojica „nestalih“ u Francuskoj doživjela sličnu sudbinu.

Dosadašnji popisi, kao i gore navedeni brojevi, odnose se samo na zločine UDB-e, ali ne i na hrvatske emigrante koji su ubijeni od četničke ili neke druge ruke. Dužnost je povjesničara istražiti i takve zločine nad Hrvatima u emigraciji. Kao prilog tomu ovde donosimo neke od takvih podataka prikupljene listajući stare brojeve tjednika „Danica“, koji su od

Piše:

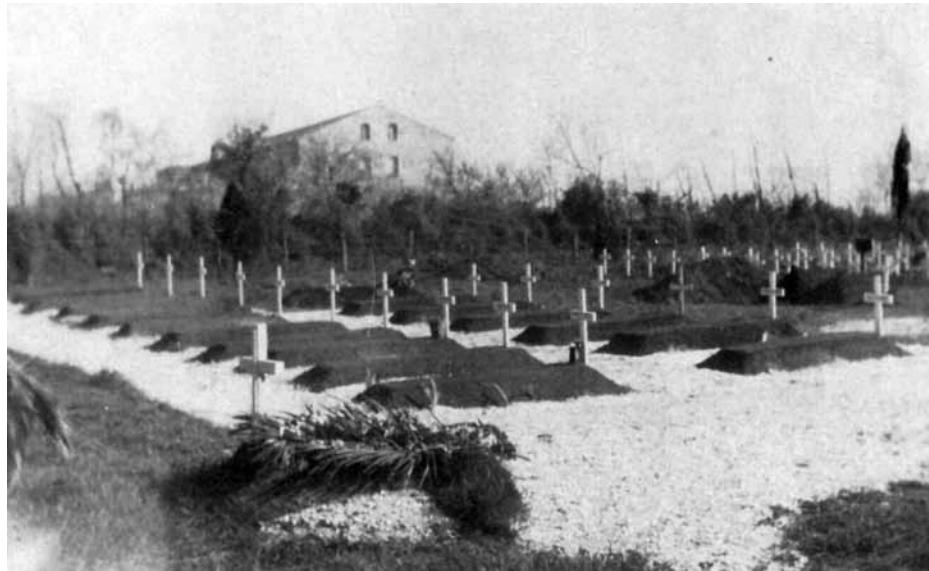
Dr. sc. Ante ČUVALO

1945. do 1990. objavljivali hrvatski franjevci u Chicagu.

Logorska čistilišta

U prvim poratnim godinama u Italiji je bilo trideset, u Austriji jednakotoliko, a u Njemačkoj desetak izbjegličkih logora (logori za tzv. *displaced persons*, DP). U njima se našao golem broj ljudi različitih narodnosti. Uz pripadnike raznih vojnih

skom okruženju. Naime, poznata je činjenica da su ih Britanci ne samo prezirali, nego su usko surađivali s Titovom komunističkom vlašću i agentima OZN-e (kojih je bilo i u logorima) da bi izručili što veći broj Hrvata (i drugih) u Jugoslaviju. Britanci, odnosno njihovi časnici koji su tijekom rata bili uz Tita, odlučivali su tko je „crn“, „siv“ ili „bijel“; tko je za izručenje, tko je sumnjiv i tko može krenuti dalje u svijet, ako je imao kamo poći. Poznate su, na primjer, antihrvatske akcije Fitzroya Macleana i Stephena Clissolda, srpskoga zeta. Britanci i Titovi agenti među Hrvatima su sijali opći strah. Amerikanci su bili

Groblje u logoru Eboli

i redarstvenih formacija, tu su bili otpuštenici iz njemačkih logora i tvornica, politički pravaci raznih nekomunističkih stranaka, seljaci, radnici, intelektualci, profesionalci; muškarci, žene, djeca; mлади, stari; zdravi, ranjeni, bolesni... bile su to mase ljudi u bijegu od komunističkih osloboditelja. U tadašnjem valu izbjeglica, Hrvati su bili među najbrojnijima. Većinom su bili oni koji su imali sreću izbjegći bleibursku tragediju.

Osim logorskoga bespuća kroz koje su prolazile sve izbjeglice, Hrvati su bili na višestrukom udaru i u nemilosti čak i onih koji su ih trebali zaštiti. Može se reći da su se u logorima našli u pravome neprijatelj-

suzdržani prema jugo-komunistima, ali i njima je srpska propaganda „prodala“ priču o hrvatskim zločinima i četnicima kao savezničkim „dobrim dečkima“.

Izbjeglička jugo-vlada preko svojih je opunomoćenika nastojala pomoći srpskim izbjeglicama, a oni Hrvati koji su bili dio te vlade, i da su mogli nešto poduzeti, nisu suošćali s „ustaškim“ stradalnicima. Talijanski logorski upravitelji i činovnici često su šurovali s četničkim i srpskim kraljevskim elementima, pa i komunističkim, jer ih je povezivalo antihrvatsko ratno savezništvo, odnosno apetiti za hrvatskim zemljama. Nadalje, među djetalnicima UNRRA-e bilo je komunističkih simpati-

zera (a vjerojatno i pravih komunista) koji su surađivali s onima koji su od Titova režima bili upućeni „brinuti se“ za izbjeglice, odnosno da porade na izručenju i/ili povratku izbjeglica u Jugoslaviju, i da u logore unoše nemir, strah i nepovjerenje.

Jedina pomoć koja je stizala Hrvatima u DP logorima, koliko je to bilo moguće u takvim vremenima i okolnostima, bila je ona crkvena. Diplomatska pomoć preko predstavnštava u Vatikanu, a materijalna i duhovna preko Bratovštine sv. Jeronima u Rimu, Caritasa u Austriji i hrvatskih domoljubnih društava u Njemačkoj, te Sjevernoj i Južnoj Americi. U Sjevernoj Americi bila je poznata „Hrvatska pomoćnica“ koju su pokrenuli i vodili hrvatski franjevci u Chicagu, a bilo je i drugih udruga koje su pomagale ratnim invalidima i nemoćnima u logorima i izvan njih sve do polovice 1960-ih.

Samopouzdanje i logorski uspjesi

U logorima općenito, bilo u Italiji, Njemačkoj ili Austriji, Srbi su „gurali“ ideju da sve izbjeglice iz bivše Jugoslavije budu identificirane pod zajedničkim nazivnim kom: „Jugoslaveni“. Ali im to nije uspijevalo. U svim logorima Hrvati su zahtjevali biti „samostalni“, a ne u nekakvoj „jugo-mješaniji“.

U teškim logorskim okolnostima Hrvati su ostali postojani, samopouzdani i nepokolebljivi u idejama hrvatske državnosti i čuvanja hrvatske kulturne baštine. Gdje god su bili, nastojali su se organizirati, pomagati jedni drugima i normalizirati svakodnevni život. Njihov rad u takvim okolnostima zadvio je mnoge u logorima i izvan njih. Najbolji primjer takvih nastojanja i uspjeha bio je izbjeglički logor u Fermu. U njemu su Hrvati imali svoju logorsku samoupravu, organizirane škole, crkvu, pjevački zbor, sportske klubove; izdavali su novine, održavali zanatske tečajeve i stručna predavanja... U relativno kratkom vremenu Hrvati su postali primjer uredno organiziranoga društvenoga i kulturnoga logorskoga života. Takvi uspjesi otvorili su oči mnogima koji su bili povjerovali srpskim i komunističkim lažima.

(*Nažlost, i danas moramo gubiti energiju i vrijeme opovrgavajući antihrvatske srpske laži u svijetu i doma. Tim lažnim izazovima nema kraja!*)

Rat ne prestaje – za četnike

Pregledavajući poratne brojce hrvatskoga tjednika *Danica* može se zamijetiti četnički, odnosno srpski model ponašanja prema Hrvatima u logorima i potom u slobodnom svijetu. Naime, uočava se da za četnike rat protiv Hrvata nije završio 1945. – rat je trajan i svagdje. Na tipičan svoj krvavi i podmukli način nastavili su „ratovati“ protiv Hrvata u emigraciji. Ne samo da su u tiskovinama redovito klevetali nego su i ubijali Hrvate kad su „iz busije“ to mogli napraviti.

U novinskim izvješćima nalazimo i sljedeće primjere četničkoga „trajnoga rata“ i u emigraciji.

Pogibije u Italiji

Logor Eboli

Odmah nakon završetka Drugoga svjetskoga rata u izbjegličkom logoru u Eboli, gradiću jugoistočno od Salerna u Italiji, bilo je nekoliko tisuća pripadnika srpskih vojnih snaga, od toga više od četiri tisuće četnika koji su, uz pomoć Talijana, tijekom rata počinili strašne zločine u Hercegovini, Dalmaciji i Lici, te na kraju rata preko Istre stigli u Italiju. U tom logoru našlo se samo stotinjak Hrvata, bivših domobrana. Logor je bio poznat ne samo po neredu i kriminalu, nego i po ubojstvima.

U tom četničkom okruženju našlo se i „16 zarobljenih hrvatskih vojnika“ koji nisu htjeli služiti u ‘Hrvatskoj armiji generala Parca’ – četničkog vojvode¹. U nekakvoj zamišljenoj četničkoj „Jugoslavenskoj vojsci u Otadžbini“ računalo se i na nepostojeću „Hrvatsku armiju“ kojoj bi general Matija Parac bio zapovjednik.² U formiranju te vojske, hrvatski kontingenat trebao je poslužiti kao dokaz da su i Hrvati bili i ostali za Jugoslaviju. Budući da ti mlađi nisu htjeli u „jugo-hrvatsku armiju“, četnici su ih zaklali.³ Nažlost,

¹ *Danica*, 27. listopada 1948.

² Parac je bio Hrvat, oženjen Srpknjom, ostao vjeran „kralju i otadžbini“. Nakon Italije živio je u SAD-u.

³ Osim Hrvata, Dražini četnici u studenom 1945. u logoru u Austriji ubili su dr. Sekulu Drljevića, borca za crnogorsku samostalnost, njegovu suprugu i služavku. Njega su ubili vatreñim oružjem, suprugu (vjerojatno i služavku) nožem, a potom su ih opljačkali. Saveznici (Englezi) zločince nisu ni tražili, a četnički tisak na Zapadu proglašio ih je herojima. Hvaleći se svojim (zlo) djelom sami su se otkrili.

ne znamo tko su bili ti mladi ljudi, a ne nalazimo naznaka da je bilo ikakvih kriminalnih istraga o tim (i drugim) ubojstvima u logoru Eboli.⁴ Taj logor u Italiji bio je zatvoren 1947., a logoraši (gotovo svi Srbi) bili su prebačeni u Njemačku.

Još dva ubojstva u Italiji

Logor Fraschette di Alatri, oko 90 km od Rima u pravcu Napulja, bio je ne samo prostrano velik, nego i na zlu glasu. Taj je logor u početku (1941.) bio namijenjen fašističkim protivnicima, ali već prije kraja 1942. postao je logor za internirane civile iz Hrvatske i drugih zemalja s istočne strane Jadrana. Do pada fašističke Italije kroz njega je prošlo nekoliko tisuća logoraša, uglavnom Hrvata iz Dalmacije. Službeno je zatvoren u travnju 1944., ali je 1946. godine ponovno otvoren za poratne izbjeglice. Stanje u logoru bilo je kaotično i opasno sve dok nije 1950. utemeljen UNOV Visoki komesar u izbjeglicu. Nakon toga su izbjeglički logori, uključujući i Fraschette, bili podijeljeni u dva kampa: neslobodni i slobodni. Dakle, po dolasku u logor svi su u neslobodnom dijelu prolazili kroz razna ispitivanja, a potom, ako su se „kvalificirali“, prelazili u slobodni dio logora.

Odnos logoraša, odnosno onih slobodnih koji su mogli izlaziti izvan žice, s lokalnim pučanstvom bio je relativno normalan, osim s lokalnim komunistima, koji su propagirali da su sve izbjeglice kriminalci jer su pobegli iz „oslobodenih“ zemalja. Znali su komunisti provocirati, pa i fizički napasti logoraše ako su imali priliku izbjegći redarstvene službenike. A tko će reći da i među redarstvenicima nije bilo komunističkih simpatizera!

Koliko je poznato, život su izgubila dvojica Hrvata koji su boravili u logoru Fraschette di Alatri. Prvi je bio prezimenom **Petrić** (ime nije navedeno), rodom iz Dalmacije, a drugi **Ivan Vinogradić** iz Đakovačkih Selaca. Dopisnik tjednika *Danica* u članku objavljenom 14. listopada 1953. piše da je Petrić ubijen „prije četiri godine“, dakle, 1949. Petrićev ubojica ili ubojice nisu nikad pronađeni.

Detalji pogibije Ivana Vinogradića (26 godina, oženjen, imao dvoje male djece

⁴ U istom logoru četnici su ubili jugoslavenskoga konzula Vicka Glumičića.

Vladimir Pavelich

i bio samo četiri i pol mjeseca u logoru) bili su dobro poznati, ali nažalost njegov ubojica, kojemu se znalo ime i prezime, i njegovi pomagači, koliko se može doznaći, nisu nikad izvedeni pred sud pravde.

Naime, u nedjelju 30. kolovoza 1953. Ivan je otisao s još nekoliko Hrvata na pučku svečanost koja se održavala u mjestu Atari, oko 4 km udaljenom od logora. Nakon ugodno provedenoga druženja izvan logorske žice, oni (i drugi iz slobodnoga dijela logora) vraćali su se u skupinicama oko 10 sati navečer u logor. Put ih je nosio pokraj jedne gostonice koja je bila komunističko leglo. Bilo im je čudno što su te večeri svjetla na gostonici bila ugašena. Tu su Ivanovu skupinicu napali (navodno) pijani mještani. Dvojica su ranjena, a Vinogradić je od više uboda nožem u pluća preminuo u bolnici 10. rujna 1953. Od lokalnih vlasti nitko nije došao na pogreb ili se ispričao, ali su talijanske komunističke novine požurile izvijestiti kako su logoraši napali neku ženu koju su mještani od njih zaštitili.

Teško je reći jesu li i jugo-komunisti imali prste u tim i takvim napadima, ali i to je moguće jer ne bi bilo čudno da su lokalni komunisti bili u vezi s jugo-reži-

mom koji je nastojao budno pratiti izbjeglice i njihov život u logorima.

Napadi u Njemačkoj

Logor u Wolfsburgu

Srpski logorski „junaci“ često su napadali susjede Hrvate, kad god su imali priliku. Kao primjer takvih događanja (u više logora) navodimo napad koji se dogodio u izbjegličkom logoru u Wolfsburgu, Njemačka. Naime, u noći između 19. i 20. rujna 1948., četnici su poduzeli organiziran i bučan napad na barake u kojima su obitavali Hrvati. Ne znajući što se događa, iz kreveta se digao i pred baraku izišao **Ivan Strunjo**. U tom trenutku pred njim se našlo dvadesetak četnika. „Jedan od tih ‘miroljubljivih junaka’ lupio ga je sjekirom u glavu i on se je bez riječi srušio na zemlju. To je za ostale četnike bio znak za početak općeg napada. Počeli su bacati velike gromade kamenja na hrvatske barake a malo zatim krenuli su u rojnim prugama na napadaj.“⁵ Zahvaljujući naporima njemačkih lječnika mladomu je Ivanu spašen život i, koliko se danas može pronaći na internetu, s vremenom je došao u Ameriku i ondje umro.

Zbog toga i sličnih četničkih napada, nadležne su vlasti u više logora razdvojile srpske i hrvatske logoraša ili su ih slale u različite logore.

Teror u dalekom Brazilu

Rio de Janeiro

Velik broj Hrvata iz poratnih logora u Italiji našao je utočište u Brazilu. U toj velikoj zemlji daleko od domovine nastojali su živjeti, raditi i krenuti prema stabilnijoj budućnosti. Ali ni ondje im četnici i jugo-komunisti nisu dali mira. Ovdje upozoravamo na četiri slučaja, od kojih su prva tri, nažalost, bila tragična.

Polovicom rujna 1957. godine na nekoj livadi u okolini Rio de Janeira pronađeno je mrtvo tijelo mladića **Stanka Pilatića**, dobro poznatoga među Hrvatima toga velegrada. Stanko je rođen 1931. godine u selu Otok, župa Vítina, kod Ljubuškoga. Završio je postolarski zanat u Bjelovaru, pobegao je u Italiju i, nakon logorskoga

⁵ Danica, 13. listopada 1948. Izvjestitelj iz Njemačke piše da se napad dogodio 19.–20. „ovog mjeseca“. To bi trebalo biti u rujnu.

života, otplovio u Brazil. Da je bio poduzetan i ozbiljan momak, ukazuje i činjenica da je samo nekoliko godina nakon dolaska u novi svijet otvorio skromnu, ali vlastitu postolarsku radionicu. Bio je vrlo aktivran u hrvatskoj zajednici i svi su ga cijenili jer je uvijek pozivao na djelatnu slogu među svojim sunarodnjacima. Živio je i radio u predjelu Rio de Janeira zvanom Niterói. Nažalost, njegov domoljubni aktivizam i mjesto boravka stajali su ga života.

Naime, u isto predgrađe gdje je boravio Stanko i još neki Hrvati, nakon Drugoga svjetskoga rata doselio se i veći broj četnika. Naravno, oni su pratili hrvatske domoljubne djelatnosti i Stanko im je „zapeo za oko“. Smetao im je, pa su u dalekom Brazilu i u doba mira nastavili činiti zločine. Mučki su ga dočekali i „bezbroj puta“ izboli noževima. Njegovo su tijelo bacili u travu na osamljenom mjestu. Tijelo je pronađeno tek treći dan nakon ubojstva.

Da ne bi bilo sumnje tko ga je ubio, odnosno koja vrsta zločinaca, četnici su ostavili svoj potpis: „Na livadi uz samo tijelo pokojnog Stanka nađena su i njegova ova oka, koja su mu razbojnici nemilostivo iščupali, i tako se predstavili cijelom svijetu sa svojom kulturom i dobronamjernošću.“⁶

Nažalost, Stanko Pilatić nije bio prva četnička žrtva u Rio de Janeiru. Izvjestitelj o Stankovu ubojstvu i pogrebu navodi: „... u posljednjih pet godina to je već treći ponovljeni slučaj. Vrlo je zanimljivo, da su sva tri ubojstva izvršena u predjelu ‘Niterói’ i gotovo na isti način.“⁷

Ta tragična događanja uznemirila su ne samo hrvatsku zajednicu u Rio de Janeiru nego i mjesne redarstvene vlasti, ali počinitelji, koliko je poznato, nisu nikad pronađeni. A sumnjati je da su nadležne vlasti uopće i pokušale dozнатi istinu.

Sao Paulo – pokušaj otmice

Drugi teroristički slučaj dogodio se u Sao Paulu. Ovoga puta to su učinili jugo-komunistički agenti. Ali tko zna, možda im je „pri ruci“ bio i tko od četnika. Mržnja prema hrvatskim domoljubima bila im je zajednička.

Bilo je to 30. listopada 1961., u 11 sati navečer, kad je u ljekarnu gospode Anke

⁶ Danica, 30. listopada 1957.

⁷ Isto.

Zubić-Jilek, supruge Drage Jileka⁸, u Sao Paulu ušla „jedna žena i kupila neke sitnice. Kada je vidjela da je vlasnica, koja je tog dana imala noćnu službu sama, dala je znak rukom na ulicu, nakon čega su nahrupila u apoteku dvojica napadača, od kojih je jedan odmah spustio željezni zastor apoteke, dočim je drugi navalio na Anknu Zubić i počeo je daviti. Kad je ova onesviještena pala, vezali su joj ruke i noge žicom, zalijepili usta leukoplastom i navukli joj suknu preko glave, tako da joj onemoguće bilo kakvo kretanje ili dozivanje u pomoć. Nakon što su je nogama izudarali i porazbijali apoteku, počeli su je vući do vrata s namjerom da ju ukreaju u automobil, koji je s ostalom dvojicom napadača čekao sa zapaljenim motorom pred vratima.

Međutim se je u laboratoriju iza ljekarne nalazio jedan čovjek, koji je s dvorišne strane počeo dozivati u pomoć susjede, a i majku gde Zubić, koja stanuje u I. katu. Usljed te uzbune, sakupilo se je pred vratima nekoliko kasnih prolaznika i kad je sišla majka Anka Jilek i otvorila spuštena vrata, napadači preplašivši se, pobegli su i uskočili u čekajući auto. Svoju žrtvu onesviještenu ostavili su ležati kraj vrata, gdje su također odbacili knjige društva ‘Brazil-Croacia’.

Anka Jilek, čije je tijelo bilo prekriveno udarcima i ozljedama, čak joj prijeti gubitak jednog oka, izjavila je, da su njeni napadači po govoru bili Serbi, dok je žena koja je prva unišla u apoteku, bila Brazilijanka. Da je nesretnim slučajem majka gde Jilek došla u apoteku samo minutu kasnije, napadači bi bili oteli svoju žrtvu, isto onako, kako su prije 13 godina oteli u Rimu njenog muža Dragu Jileku.

Interesantno je napomenuti, da je jedan od napadača nosio očale, koje su mu ispale za vrijeme borbe s Ankom Zubić. Brazilijanska policija ustanovila je, da te očale potiču iz ‘Jugoslavije’. Jedan od susjeda pribilježio je broj automobila, tako da policija sada vodi istragu.

⁸ Drago Jilek bio je visoki dužnosnik u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj. U Rimu su ga oteli jugo- agenti u ožujku 1949. Pokušali su oteti njegovu suprugu u Brazilu i dovesti ju u beogradski zatvor gdje joj se muž nalazio da bi ga „slomiti”, ali im nije uspjelo ni jedno ni drugo. Jilek je proveo više godina u beogradskim tamnicama, gdje je i ubijen.

Taj napadaj je samo nastavak provokacija i prijetnja, koje već duže vremena upućuju ovdašnjoj hrvatskoj koloniji konzul Grbić i njegov tajnik Nikola Magdić. Svrha im je zastrašiti hrvatsku koloniju i tako osigurati nesmetani boravak svom šefu Titi, kada isti posjeti Brazil u toku sljedeće godine.

U Sao Paulu boravio je više od 2 godine neki Albert Finzi, kao predsjednik jugoslavensko-brazilijanske trgovачke komore, koji je u stvari bio ovdašnji predstavnik i organizator UDBE. Po odlasku ovog došao je neki Rudolf Vesković, navodno s istim funkcijama.⁹

Pogibije u Kanadi

Dva ubojstva u Hamiltonu

Početkom srpnja 1956. u Hamiltonu, Ontario, Kanada, mučki je ubijen **Ljubo Mišković**. O Ljubi i njegovoj pogibiji možemo (za sada) doznati iz dvaju izvora: iz tjednika *Danica*, Chicago, od 8. kolovoza 1956. i iz dopisa g. Zvonimira Došena (<https://portal.braniteljski-forum.com/blog/novosti/ustastvo-ce-se-obnavljati-i-zivjeti-dokle-god-bude-postojaopijedan-antifasit>). (Gospodin Došen piše da se ubojstvo dogodilo godine 1958., ali budući da je o tome *Danica* pisala 1956., možemo zaključiti da se ono dogodilo te godine, a ne 1958.)

Doznamo da je Mišković bio hrvatski vojnik (ili oružnik) za vrijeme Nezavisne Države Hrvatske, da je rodom od Knina i da se u Hamiltonu družio i sa Srbima iz svojega rodnoga kraja. Nažalost, to ga je stajalo života. Njegovi „zemljaci“ nisu ga stigli ubiti u domovini, pa su to učinili u Kanadi, i to na poznat četnički način.

Nekoliko dana poslije Ljubina nestanka njegovo je mrtvo tijelo pronađeno na gradskom groblju na York Boulevardu. Nakon više desetljeća, gosp. Došen je iz veoma škrtih policijskih izvora doznao da je Mišković bio poliven benzinom i zapaljen. Oba izvora, *Danica* i g. Došen, govore kako su Srbi taj strašan zločin koji su oni počinili pokušali „prodati“ kanadskoj policiji i javnosti kao da su oni žrtve, a Mišković ustaški koljač. Povodom toga zločina, organizacija „Ujedinjeni kanadski Hrvati“ razaslala je kanadskim

novinama i općinstvu predstavku na engleskom jeziku u kojoj su upozorili da su Miškovića ubili „srpski elementi“ koji žele nastaviti rat protiv Hrvata u slobodnom svijetu. Upozorili su i na misteriozno **ubojstvo još jednoga Hrvata, g. Lugonje** (ime mu nije navedeno), koji je ubijen u vlaku na putu iz Hamiltona u Toronto. Hrvati su ponudili tisuću dolara onomu tko otkrije Miškovićeve ubojice, ali ubojice Ljube Miškovića i Lugonje nikad nisu otkriveni. Nažalost, kanadsku policiju nisu puno zanimala ubojstva imigranta i još k tomu Hrvata. Sve je „gurnuto pod tepih“, a nekažnjeni zločinci slavili su svoje „pobjede“ nad „ustašama“.

Još jedno ubojstvo u Kanadi

Vancouververski dnevnik *The Vancouver Sun* od 6. lipnja 1966. godine donio je vijest da je u tom gradu ubijen 59-godišnji „bivši Titov zarobljenik“ **Vladimir Pavelić**. Nakon provedenih 18 godina u Titovim zatvorima, bijega u Austriju i boravka u izbjegličkom logoru, Vladimir je stigao u Kanadu 1964. godine. Ali su „puščani naboji raspršili san o sretnijem životu“ u zemlji gdje je otpočeo raditi, stedjeti i imao plan k sebi dovesti staricu majku.

Ubio ga je u njegovoj sobi Srbin Stevo Malenčić bez ikakva povoda i razloga, osim što je Vladimir bio Hrvat i bivši hrvatski vojnik. Ubojica se nešto prije došelio iz Novoga Zelanda k svojemu ocu u Vancouver. Na Vladimirovu nesreću, otac i sin živjeli su u istoj zgradici gdje i on. Očito, Stevo (a vjerojatno i otac mu) nije mogao trpeti susjeda Hrvata (i to Pavelića!) ni u dalekoj Kanadi, pa je ušao u njegov stan i iz puške u njega ispalio tri smrtonosna hitca. Vladimir je preživio rat i zatvore, ali mu je život oduzeo četnik u Kanadi.¹⁰

Umjesto zaključka

Četničke i druge zločine nad Hrvatima u svijetu treba temeljito istražiti i dodati već poznatim i objavljenim podatcima o udabaškim zločinima. Ovdje su spomenuta 24 takva ubojstva, jedan pokušaj ubojstva i jedan pokušaj otmice. Svi navedeni bili su žrtve mržnje i imali zajedničku „krivnju“: bili su domoljubi, voljeli svoju domovinu i sanjali o samostalnoj državi Hrvatskoj.

⁹ *Danica*, 22. studenoga 1961.

¹⁰ *Danica*, 22. lipnja 1966.

HRVATSKE DRŽAVOTVORNE ILEGALNE ORGANIZACIJE I SKUPINE 1945.-1966.

(Prilog istraživanju)

Dio hrvatskog naroda se tijekom cijelog postojanja komunističke Jugoslavije nije mogao poistovjetiti ni s jugoslavenskim državnim okvirom niti s komunističkim sustavom, smatrajući ih lancima koji drže Hrvate u ropstvu u kojem oni polagano nestaju. Iz toga širokog sloja ljudi, koji je na raznim područjima pružao pasivan otpor režimu i koji bi u nekim prijelomnim trenutcima zasigurno bio spremna na razne načine djelovati protiv Jugoslavije i njezina režima, izdvajale su se skupine i pojedinci koji su za ostvarenje svojih političkih vizija, prvenstveno samostalne hrvatske države, bili spremni aktivnije djelovati protiv režima. Tako su već od uspostave komunističke Jugoslavije do druge polovice 1960-ih te ponovno nakon sloma Hrvatskog proljeća početkom 1970-ih, postojale brojne i po mnogočemu raznolike hrvatske državotvorne organizacije i skupine koje su se suprotstavljale ili se pokušavale suprotstavljati jugoslavenskom komunističkom režimu.

Ovaj popis donosi dosad najpotpuniji pregled tih organizacija i skupina te njihovih članova, s osnovnim životopisnim podatcima te kaznama na koje su bili osuđeni zbog stvarnoga, namjeravanog ili navodnoga antirežimskog djelovanja. Popis je načinjen prema UDB-inim dokumentima – mjestimice dopunjima podatcima koji su objavljeni u periodici (napose u *Političkom zatvoreniku*) – što znači da obuhvaća one skupine koje je režim razotkrio i s njima se obračunao. U njemu ima očevidnih pogrešaka i nedostataka, za koje je na ovom stupnju istraženosti nemoguće sa sigurnošću kazati, jesu li one plod površnosti u radu jugoslavenske službe sigurnosti ili su rezultat stanovitih tendencija o kojima možda i ne možemo pouzdano zaključivati.

Tako su, primjerice, pogrešno napisana neka imena osoba i nazivi naselja, nerijetko se nedovoljno jasno razlikuje kazna izrečena u prvoj stupnju od pravomoćne osude, a u nekim su slučajevima pripadnicima organiziranih neprijateljskih skupina proglašeni i ljudi za koje je teško vjerovati da su to doista bili, pa i oni koji su kasnije, u neovisnoj i demokratskoj Hrvatskoj – kad više nije bilo razloga za skrivanje i mistifikacije – ustvrdili da doista nisu pripadali nikakvoj organizaciji, premda su zbog toga osuđeni. I unutarnji ustroj tih organizacija, njihove ogranke ili podskupine, UDB-a je znala kreirati prema vlastitoj volji i za vlastite potrebe, nerijetko ignorirajući čak i one činjenice koje su se istragom mogle smatrati utvrđenima. Uz to se, kako je više puta istaknuto u memoarskoj literaturi, skupinama i organizacijama u udbaškim materijalima nadjevaju imena i nazivi koji su samim članovima bili posve nepoznati. Ovdje je ispravljen samo mali dio tih pogrešaka te je zbog lakšeg razumijevanja dodano nekoliko napomena, uвijek unutar uglatih zagrada.

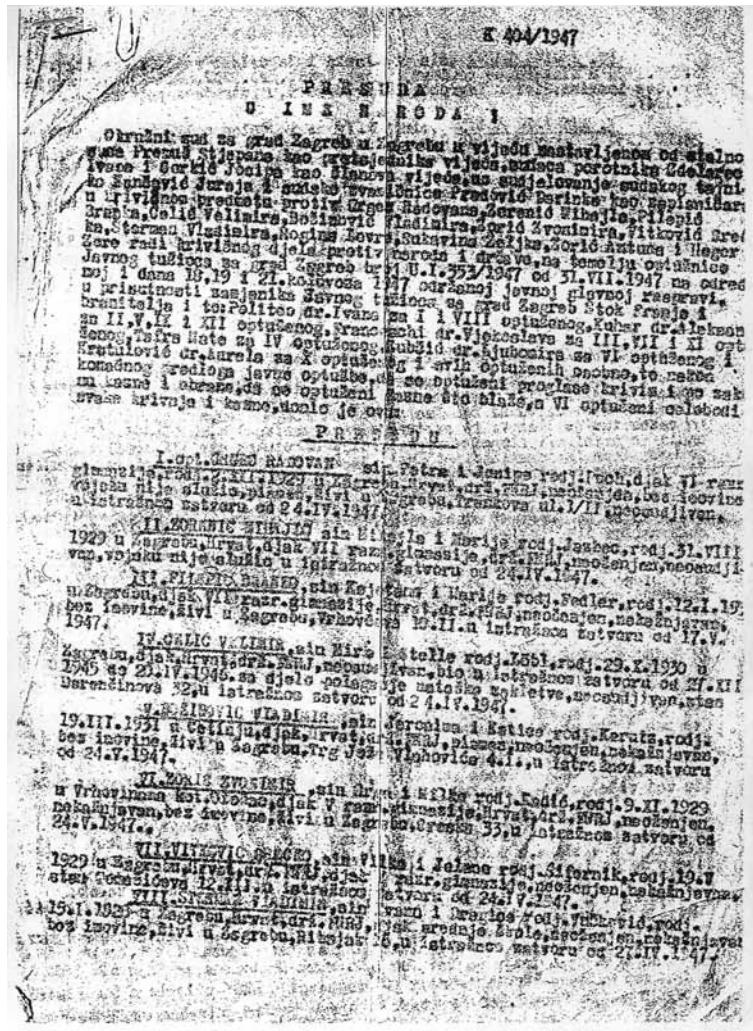
Piše:

Dr. sc. Wolly KRAŠIĆ

*Fakultet hrvatskih studija
Sveučilišta u Zagrebu*

Nadalje valja istaknuti kako ovom popisu nedostaju i neke skupine i organizacije koje su nastale i pretežno djelovale na području Bosne i Hercegovine (a možda i Vojvodine) – o nekim od njih se je pisalo, primjerice, u *Političkom zatvoreniku* – ali

UDB-a za Hrvatsku iz nekih razloga nije raspolažala cjevitijim obavijestima o njima. Njihovo obradi ćemo se vratiti u dogledno vrijeme. Postoje, dakle, razlozi da se s oprezom koriste podaci koje je UDB-a za Hrvatsku prikupila i sistematizirala, ali je riječ o nesumnjivo nezaobilaznu gradivu koje služi kao podloga i poticaj budućim istraživanjima. S druge strane, postojanje onih organizacija i skupina koje su ostale neotkrivene, teško je dokumentirati, pa se u tom pogledu moramo s oprezom osloniti na naknadno objavljena sjećanja njihovih članova. Ona su objavljivana u dnevnom tisku ili u *Političkom zatvoreniku* – u nekim slučajevima čak i u memoarskim knjigama – ali je za njih često potrebna dodatna verifikacija, pa zato ni one nisu uvrštene u ovaj popis.

1. Hrvatske državotvorne ilegalne organizacije i skupine povezane s djelovanjem križarskoga gerilskog otpora i HSS-a¹

1.1. SKUPINA RONČEVIĆ-TOMLJENOVIC

1. RONČEVIĆ Marija, kći Dane i Jelke Vukelić, rođena 1. 7. 1916. u Senju, radnica.
2. TOMLJENOVIC Anka, kći Jure i Kate Blažević, rođena 6. 7. 1913. u Javorju, kotar Novi Vinodol, tvornička radnica.
3. POPOVIĆ Smilja, pok. Drage, rođena 21. 12. 1921. u Žumberku, činovnica, učiteljica kućanske škole.
4. VINCENS Marija, kći Milana i Dragice Vehinger, rođena 5. 12. 1920. u Levanjskoj Varoši, kotar Đakovo, učiteljica.
5. PEREKOVIC Katica, pok. Antuna i Marice Žugaj, rođena 13. 3. 1922. u Gornjim Bogičevcima, kotar Nova Gradiška, završila gospodarsku školu. Bila je dužnosnica Ustaške mладеžи.
6. DOLENČIĆ Zdenka, kći Stjepana i Marije Jančijer, rođena 8. 12. 1920. u Đurđevcu, učenica.
7. PIVOŠEVIĆ Ivanka, kći Jure i Ane Mirko, rođena 6. 5. 1914. u Gradcu, kotar Makarska, radnica tvornice duhana.
8. RAJKOVIC Zora, kći Petra i Ana Starčević, rođena 9. 9. 1908. u Donjem Pazarištu, kotar Perušić, tvornička radnica.
9. MODRIĆ Dragutin, sin Stjepana i Cecilije Kukec, rođen 17. 9. 1902. u Varaždinu, liječnik.
10. MUHAR Anka, kći Gašpara i Kate Čaćić, rođena 14. 10. 1905. u Donjem Pazarištu, podvonom.
11. FEGIĆ Melita, kći Franje i Fanika Kenivaš, rođena 19. 5. 1927. u Zagrebu, učenica.
12. ALIĆ Josipa, kći Nikole i Ana Ilić, rođena 8. 5. 1919. u Gospiću, sestra pomoćnica.
13. PUŠKARIĆ Ljubomir, sin Josipa i Angele Sučić, rođen 7. 3. 1906. u Kupresu, Bosna i Hercegovina, bivši gradski činovnik.

Prvih osam optuženika, kao i deseti osuđeni su na smrt. PUŠKARIĆ je osuđen na kaznu zatvora s prisilnim radom od tri godine, gubitak svih političkih i nekih građanskih prava, dok je MODRIĆ dobio istu kaznu na dvije godine. FEGIĆ i ALIĆ osuđene su na kaznu zatvora od 20 dana.

Presudom Vrhovnog suda Jugoslavenske armije od 12. rujna 1945. godine kazne su preinačene. PEREKOVIC, POPOVIC, MUHAR i TOMLJENOVIC osuđene su na kaznu zatvora s prisilnim radom od 20 godina, gubitak građanskih i političkih prava na pet godina, te konfiskaciju imovine. RAJKOVIC je osuđena na istu kaznu, ali u trajanju od petnaest godina, VINCENS 12, DOLENČIĆ i PIVOŠEVIĆ 10. Odlukom Prezidiuma Narodne Skupštine FNRJ od 25. veljače 1946. godine VINCENS je kazna smanjena na šest godina, a DOLENČIĆ na pet.

Iz optužnice je vidljivo da se dijelom radilo o neistomišljenicima jugoslavenskoga komunističkog režima, koji su pomašnjem križarima (stvaranjem kanala za slanje pomoći, slanjem

Zatvor Stara Gradiška, kula

sanitetskog materijala i slično) kanili dati svoj obol borbi protiv toga režima. Međutim, za to nisu ni dobili priliku, jer su uhićeni. Čini se da se u nekim slučajevima radilo o solidariziranju s proganjениm ljudima, bez dubljeg i čvrstog političkog stava, iz kojega bi proizlazilo stanovito djelovanje.²

1.2. ILEGALNE SKUPINE U ZAGREBU OTKRIVENE TIJEKOM 1947. GODINE

Skupina JOHMAN Antonije, koju je činilo 15 osoba: JAGAR Dane, MAJDANIĆ, JOHMAN Rozalija, JOHMAN Antonija, JURŠIĆ Katica, PRSTEC Ivan, VACULA Franjo, MAŠIĆ Stjepan, BEUS Stjepan, RIS Matilda, PEZIĆ Albina, URŠIĆ Stjepan, ROGULJ Mirko, BRKLJAČIĆ Milan i ZBEC Elizabeta. Tu je skupinu, prema UDB-i, vodio fra Grga RASPUDIĆ, pod ilegalnim imenom „Bruno“ i BEUS Stjepan. RASPUDIĆ je prije uhićenja uspio pobjeći, dok su ostali uhićeni.

BRKAN Alfred i STIPLOŠEK Zvonko su, prema UDB-i, preko jednog seljaka, koji je kao kurir dolazio u Zagreb, održavali vezu s križarima te im poslali raznog materijala.

Skupina ČABRAJEC Drage brojila je četiri osobe i to: HREN Šimun, HREN Ivan, VUKOVIĆ Ivan i ČABRAJEC Drago. ČABRAJEC je, prema UDB-i, bio vođa križarske skupine u Donjoj Stubici, a HREN Ivan je s njime sudjelovao u nekoliko napada na zadruge i željezničke stanice. Prilikom uhićenja ČABRAJEC i HREN Ivan su ubijeni, dok su HREN Šimun i VUKOVIĆ priznali svoje veze s njima. S ČABRAJCEM je u vezi bio i ĐAKALOVIĆ Nikola, bivši ustaški zastavnik, koji je prije uhićenja pobegao, ali je naknadno uhićen.

Skupina ĐAJA Stjepana brojila je pored njega još pet osoba i to: TANDARA Stipe, TANDARA Mate, MARKOVIĆ Stjepan, SUČIĆ Zvonko i HOFER Anica. Oni su održavali vezu s bivšim ustaškim poručnikom SUČIĆ Zvonkom, kojemu su davali razni materijal i novac te ga skrivali. Cilj im je bio, na njegovo traženje, uspostaviti vezu s križarima, budući da je Sučić ranije djelovao kao križar na području Drvara u Bosni.

ZLATAR Božidar, ZLATAR Zlata, ZLATAR Marijana, ŠESTAK Tomo i DOLENC Marija pokušali su ilegalno otići u Austriju. Božidar i Zlata skrivali su se pred vlastima, budući da je Božidar bio pobočnik ustaškog logornika u Koprivnici.

2 Politički zatvorenik (Zagreb), listopad 1998., 5.-10.

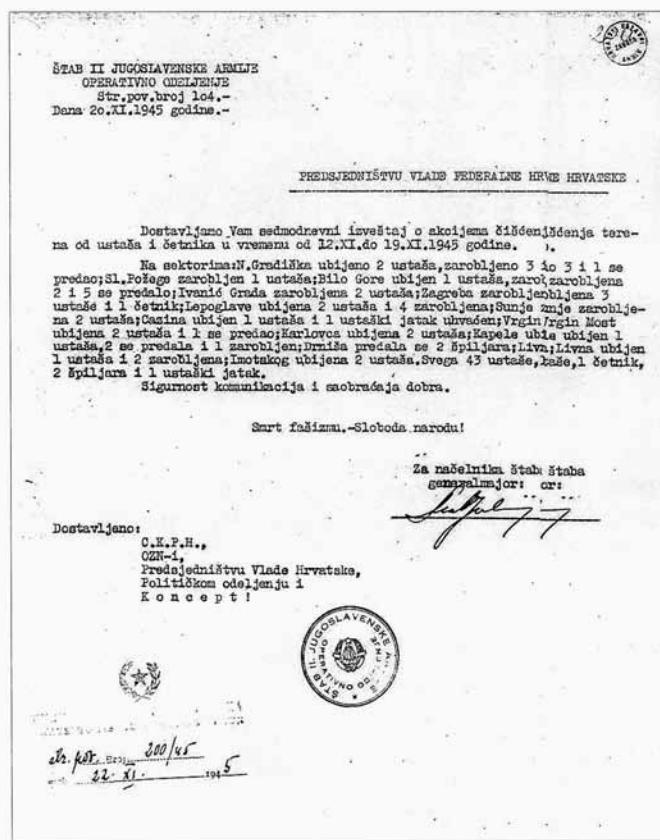
MIHALJEVIĆ Draga i BAKANIĆ Josip održavali su vezu s križarima na području Bjelovara. Iz Zagreba su im slali razni materijal. Osuđeni su u Bjelovaru.

ŠMIT Zvonko, ROŽMAN (rođena ARLAVI) Adela i MEŠANOVIC Alija bili su dio stanovite veće skupine koju su jugoslavenske komunističke vlasti otkrile 1946. godine. Međutim, ŠMIT je tada uspio pobjeći i skrивao se devet mjeseci. On je bio ustaški poručnik. S uhićenjima ove tri osobe 1947. godine, spomenuta je skupina u potpunosti onemogućena u dalnjem djelovanju.

Skupina koju je UDBA nazvala STILNOVIĆ-POSARIĆ obuhvaćala je 13 osoba i to: STILNOVIĆ Krešu, POSARIĆ Petra, HRENAR Zvonka, FIJEMBER Zlatu, PAVČEVIĆ Zvonka, PAVČEVIĆ Vladu, BELOBRAJDIĆ Milana, BELOBRAJDIĆ Srećka, MARTINIĆ Vladimira, MAGDIĆ Vladimira, KOKOTOVIĆ Vladimira, BUNTIĆ Zvonko i stanovitog PEĆNIKA. Skupina je navodno kanila stvoriti križarsku skupinu u Zagrebu, no pet pripadnika uhićeno je tijekom pripremanja bijega preko granice, pa je skupina otkrivena.

BARDIĆ Franjo, ČUKAC Ivan i HRLEC Ivan ilegalno su prebacivali osobe preko granice, a BARDIĆ i ČUKAC su i sami kanili pobjeći.

Jednu skupinu u koju je ubrojila 12 osoba, UDB-a je nazvala „Vojna odjeća“. Naime, njih 11 radilo je na odjelu koji je bio zadužen za izradu i čuvanje vojne odjeće. Tih 11 bili su: VITKOVIC Milica, JERTEC Drago, LOVRENŠČAK Štefica, HEDEK Vera, VUK Franjo, ŠKOLNIK Josip, STANIĆ Maks, BLAŽEVIĆ Nada, BEDEK Stjepan, ŽNIDARŠIĆ Đurđa i MLINARIĆ Franjo. Održavali su veze s križarima iz Hrvatskog zagorja, s kojima su se sastajali i davali im sanitetski materijal. Pet članova ove skupine kanilo je pridružiti se križarima.

Skupinu od 13 osoba UDB-a je držala odgovornom za ilegalno prebacivanje ljudi preko granice. Do njih je, kao i u nekim od spomenutih slučajeva, također kanio emigrirati i priključiti se političkim emigrantima. U skupinu je UDB-a ubrojila ove osobe: VERKHAUSER Mario, NOVAK Stjepan, FÜRST Robert, VIHAR Antun, PREVEDAN Fran, PREVEDAN Blanka, ZORANIĆ Srećko, ZORANIĆ Dana, MALIN Ida, BOBIĆ Miško, VAŠ Ivan, MARTINKO Miško i RUPČIĆ Alojz.

UDB-a je uhitila i skupinu od sedam bivših pripadnika policijskih snaga NDH, iako nije navedeno da su nakon završetka rata djelovali protiv novoga režima. Međutim, držalo ih se odgovornima za strijeljanja komunista u zatvorima u Zagrebu na početku rata, kao i za sudjelovanje u uhićenju bjegunaca iz zatvora Krestinec. Zanimljivo, svi su bili žandarski podoficiri u vrijeme Kraljevine Jugoslavije. Svi su osuđeni na smrt. Njihova imena su: KARIĆ Asim, MIŠIĆ Jozo, HUHA Stjepan, KUKURUZOVIĆ Stjepan, BRUKEC Josip, CRNIĆ Roko i BADALIĆ Matija.

I ŠARIĆ Nedjeljko, MEŠKO Stjepan te stanoviti GRABAR ilegalno su prebacivali ljude u Austriju. Time su se bavili i JURAK Josipa, JURAK Stjepan, SVETLEŠEK Marija, KOVAČ Alojz i MALEK Pavao.

Promidžbene proturežimske letke po Zagrebu i Sisku te Prijedoru u Bosni i Hercegovini širile su sljedeće osobe: ALIBEGOVIC Smail, ALIBEGOVIĆ Olga, JURČIĆ Stjepan, TURKOVIĆ Rudolf, MEZIĆ Alija, KOLIĆ Ismet, MATIĆ Mirko i RAMIĆ Rezika. Letke su sami izrađivali, a izbacivali su ih i iz vlakova kada bi putovali. Letke je na pisaćem stroju stvarala Olga ALIBEGOVIĆ, koja je bila službenica Gradskega narodnog odbora Zagreb.

Tijekom istrage nad križarom KREŠAN Miljenkom, uhićeno je 18 neimenovanih osoba koje se sumnjičilo da su bile njegove veze i pomagale mu u skrivanju.

Isto se dogodilo osobama koje su osumnjičene da su pomagale križaru Milanu GAZDOVIĆU. Radilo se o sljedećim osobama: GAZDOVIĆ Marija, PELKO Petar, PELKO Janko i ŠTIMAC Evica.

Skupinu od 11 neimenovanih osoba na čijem je čelu navodno bila ŠTIMAC Janja, UDB-a je uhitila zbog pomaganja križarima. To se odvijalo na način da je spomenuta skupina primala robu koju su križari oteli prilikom napade na zadruge, a pripadnici skupine su ju onda prodavali u Zagrebu. Za taj novac kupovali su stvari koje su bile potrebne križarima i dostavljali im ih.

Vodeći istragu nad SVJEŽIĆ Oktavijanom, koji je bio na čelu policije u Sarajevu za vrijeme NDH, UDB-a je na području Zagreba uhitila šest neimenovanih osoba, protiv kojih su potom pođignute optužnice.

Skupina od tri osobe – MARIĆ Ivan, PARANOS Ivan i BUTIGAN Spasa – prebacivala je ljude u križare i nabavljala različiti materijal za njih.

O skupini od osam neimenovanih osoba znade se samo da ju je UDB-a nazvala skupina PEĆOVNIK i da su se te osobe navodno bavile ilegalnim prebacivanjem ljudi u Austriju. Istim se poslom navodno bavila također skupina od osam osoba, kojoj je na čelu bila Marija ŠIMUNOVIĆ. O skupini nazvanoj JANKOVIĆ znaće se samo da je UDB-a držala kako obuhvaća četiri osobe koje su isto tako radile na prebacivanju ljudi u inozemstvo. Isto vrijedi

i za navodnu skupinu HORN, koja je obuhvaćala pet neimenovanih osoba.³

1.3. SKUPINA VJEKOSLAVA GILICE

1. GILICA Vjekoslav, rođen 1925. godine u Prekopakri, kotar Daruvar, mehaničar. Za vrijeme NDH „isticao se kao aktivni ustaški omladinac“. Zarobljen je na povlačenju vojske NDH i civila u Sloveniji. Osuđen je na smrt vješanjem, no Vrhovni sud NRH kaznu je izmijenio u 20 godina prisilnog rada. Na slobodu je izšao 1953. godine.
2. RIBIĆ Andrija, rođen 1922. godine u Benkovcu, trgovачki pomoćnik. Kažnjen je, no bez pobližih podataka na koji način.
3. VRBAN Stjepan, rođen 1938. godine u Koprivnici, službenik. Za njega je kao i za Gilicu navedeno da je bio aktivna član Ustaške mladeži te da je krajem 1945. godine križaru Sinković Dragutinu pribavljao sanitetski materijal. Kažnjen je prisilnim radom.
4. PUHALO Stjepan, rođen 1927. godine u Koprivnici. Kažnjen je prisilnim radom.
5. VIKER Stanko, rođen 1931. godine u Koprivnici. Kažnjen je prisilnim radom.
6. LOBOREC Stanko, rođen 1931. godine u Koprivnici. Kažnjen je prisilnim radom.
7. PETRIĆ Stjepan, rođen 1930. godine u Koprivnici. Kažnjen je prisilnim radom.
8. PODUNAJEC Mira, rođena 1918. godine u Koprivnici.
9. JAMBREUŠ Petar, rođen 1920. g. u Koprivnici. Kažnjen je prisilnim radom.
10. BERUTA Mira, rođena 1929. godine u Koprivnici. Osuđena je na 5 godina prisilnog rada.
11. ČIPIĆ Antun, rođen 1924. godine u Bukovcu, kotar Varaždin. Prema UDB-i, za vrijeme rata radio je u policijskoj službi NDH. Kažnjen je prisilnim radom.
12. CULAK Josip, rođen 1922. godine u Koprivnici, kovinotokar. Osuđen je na 15 godina prisilnog rada.
13. PUŽ MIJO, rođen 1900. godine u Klenovniku. Osuđen, ali bez pobližih podataka o visini i vrsti kazne.⁴

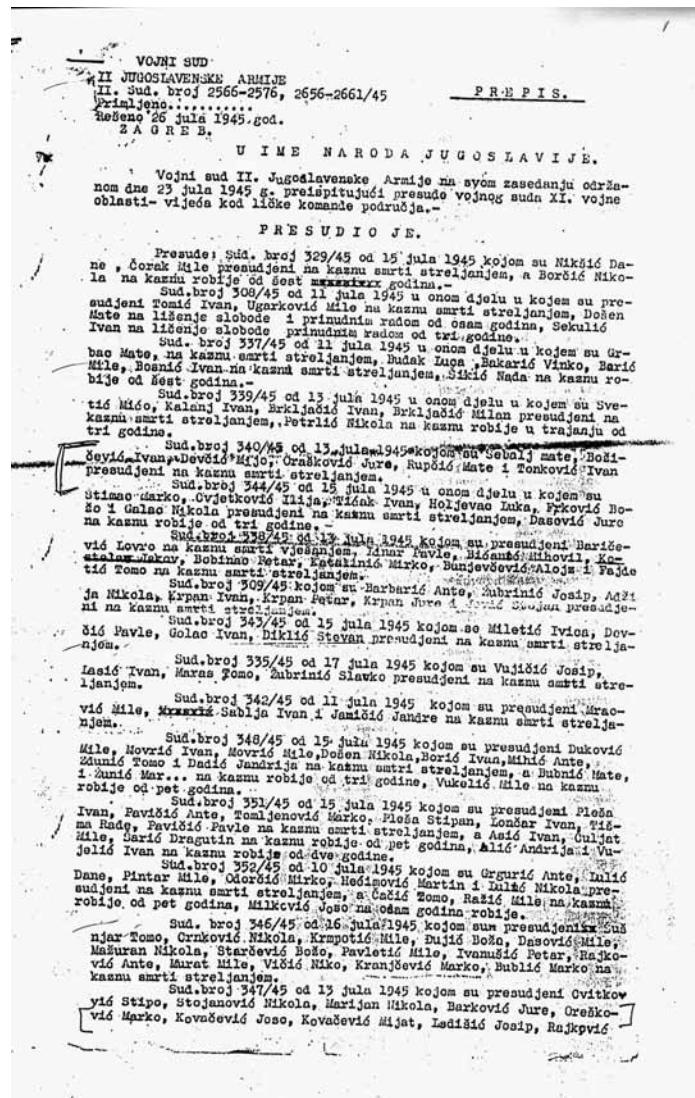
1.4. SKUPINA ANZELMA CANJUGE

1. CANJUGA Anzelmo, sin Jakoba, rođen 27. 11. 1894. godine u Budislavcima, kotar Varaždin. Osuđen je na 16 godina prisilnog rada. Umro je u zatvoru Stara Gradiška 1952. godine.
 2. PAVIČIĆ Ljubica, kći Stjepana, rođena 28. 4. 1923. godine u Osijeku. Osuđena je na 13 godina prisilnog rada.
 3. PAVIČIĆ Dragutin, sin Mije, rođen 7. 7. 1919. godine u Taborištu, kotar Karlovac. Osuđen je na 13 godina prisilnog rada.
 4. PAVIČIĆ-VULETIĆ Vera, kći Ivana, rođena 20. 12. 1920. godine u Bosanskom Grahovu, kotar Livno, Bosna i Hercegovina. Osuđena je na 14 godina prisilnog rada.
- 3 HR-HDA-1561-SDS RSUP SRH, Unutrašnja problematika (šifra 0), Ilegalne neprijateljske organizacije (šifra 19), broj 1, „Razrade i realizacije najznačajnijih terorističkih organizacija u toku 1947. godine u Zagrebu, Osijeku, Vukovaru, Dalmaciji, Baniji i Hrvatskom primorju – izvještaj“, 3-5.
- 4 HR-HDA-1561-SDS RSUP SRH, Unutrašnja problematika (šifra 0), Ilegalne neprijateljske organizacije (šifra 19), broj 6, „Ilegalne organizacije otkrivene na području biv. kotara Koprivnica u periodu od 1945.-1961., 4-6.

5. LEŠIĆ-ŠVAGEL Rudolf, sin Rudolfa, rođen 29. 9. 1911. godine u Županji, kotar Vinkovci. Osuđen je na 10 godina prisilnog rada.
6. MIOKOVIĆ Đuro, sin Mije, rođen 21. 5. 1903. godine u Dugom Selu, kotar Virovitica. Osuđen je na 10 godina prisilnog rada.⁵

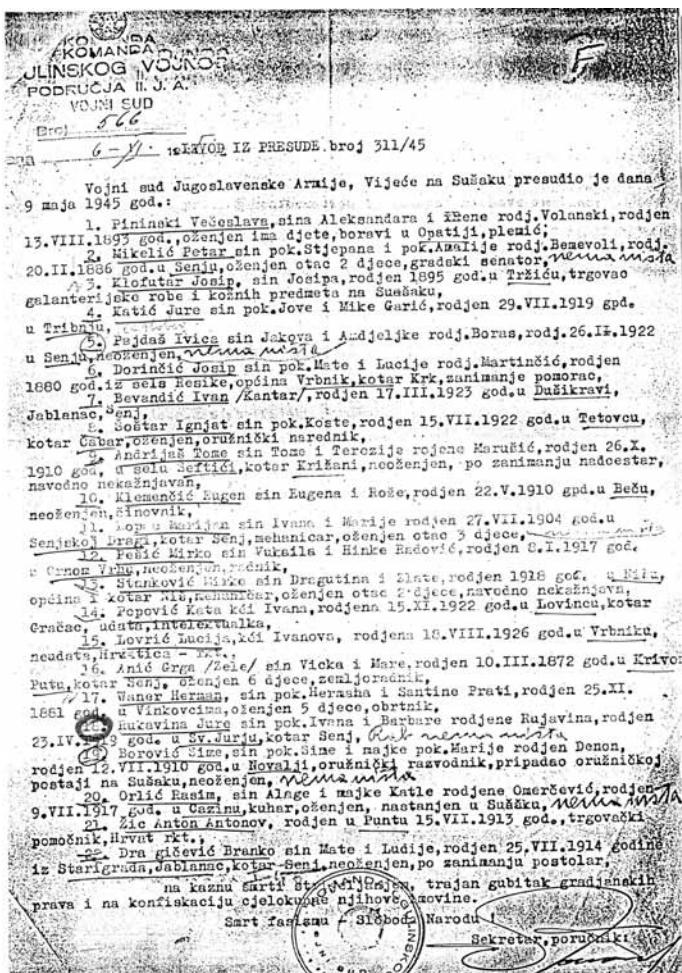
1.5. SKUPINA MIRKA HUBAKA

1. HUBAK Mirko, sin Mirka, rođen 12. 11. 1913. godine u Sarajevu, Bosna i Hercegovina. Osuđen je na kaznu smrti vješanjem, koja je izmijenjena u kaznu smrti strijeljanjem te izvršena.

2. OBERTLIK Ivan, sin Ivana, rođen 3. 4. 1913. godine u Osijeku. Osuđen je na kaznu smrti strijeljanjem, koja je izmijenjena u kaznu zatvora od 20 godina.
3. KONEČNIK Aleksandar, sin Vladimira, rođen 17. 12. 1926. godine u Ivankovu, kotar Vinkovci. Osuđen je na kaznu smrti strijeljanjem.

5 HR-HDA-1561-SDS RSUP SRH, Unutrašnja problematika (šifra 0), Ilegalne neprijateljske organizacije (šifra 19), broj 7, „Ilegalne organizacije otkrivene na području biv. kotara Osijek u periodu 1945.-1962. god.“, 24-25.

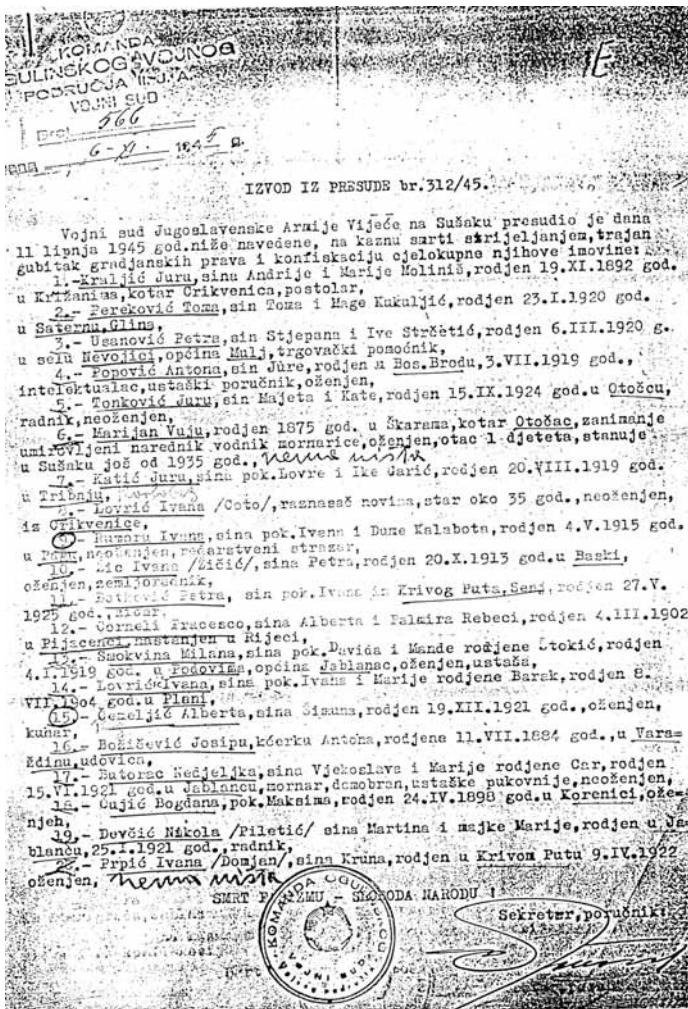
4. NEJASMIĆ [NEJAŠMIĆ] Josip, sin Bože, rođen 28. 8. 1927. godine u Katunima, kotar Split. Osuđen na 20 godina prisilnog rada.
5. ŠPICA Dževad, sin Sefira, rođen 20. 3. 1925. godine u Sarajevu, Bosna i Hercegovina. Osuđen je na 18 godina prisilnog rada, a umro je 10. 12. 1946. godine.
6. KUDRNA Slavko, sin Ladislava, rođen 25. 10. 1928. godine u Osijeku. Osuđen je na 12 godina prisilnog rada.
7. LISKA Teodor, sin Bele, rođen 7. 2. 1929. godine u Kočevju, Slovenija. Osuđen je na 8 godina prisilnog rada.
8. JAKŠEVAC Rudolf, sin Pavla, rođen 13. 3. 1926. godine u Vrbanji, kotar Vinkovci. Osuđen je na 3 godine prisilnog rada.
9. OBAL Dragutin, sin Franje, rođen 1. 11. 1928. godine u Osijeku. Osuđen je na 10 godina prisilnog rada.
10. KOLČIĆ Zlata, kćer Franje, rođena 4. 3. 1925. godine u Osijeku. Osuđena je na 7 godina prisilnog rada.
11. VUKAŠINOVIĆ Dragica, kćer Zdravka, rođena 10. 11. 1920. godine u Osijeku. Osuđena je na 3 godina prisilnog rada.

Osobe koje su osuđene kao veze Hubakove skupine:

1. HORVAT Nikola, sin Tone, rođen 25. 8. 1916. godine u Zelčinu, kotar Osijek. Osuđen je na 5 godina prisilnog rada.
2. SKOKIĆ Kata, kćer Živka, rođena 13. 8. 1922. godine u Ivanovcima, kotar Osijek. Osuđena je na godinu i dva mjeseca prisilnog rada.⁶
6. HR-HDA-1561-SDS RSUP SRH, Unutrašnja problematika (šifra 0), Ilegalne neprnjateljske organizacije (šifra 19), broj 7, „Illegalne organizacije otkrivene na području biv. kotara Osijek u periodu 1945.-1962. god.“, 29-31.

1.6. SKUPINA MIRKA ŠOŠTARIĆA

1. ŠOŠTARIĆ Mirko, sin Stjepana, rođen 3. 3. 1914. godine u Pogančecu, kotar Varaždin. Osuđen je na kaznu smrti strijeljanjem, koja je i provedena.
2. OSTERMAN Blaž, sin Antuna, rođen 2. 2. 1894. godine u Karlobagu, kotar Gospic. Osuđen je na kaznu smrti strijeljanjem, koja je i provedena.
3. ŠCIRAN Josip, sin Ivana, rođen 25. 1. 1914. godine u Novoj Liji, kotar Zadar. Osuđen je na 17 godina prisilnog rada.
4. BOR Emil, sin Vilima, rođen 12. 10. 1912. godine u Osijeku. Osuđen je na 20 godina prisilnog rada.
5. KLIKA Dragutin, sin Stjepana, rođen 3. 2. 1918. godine u Hanayju, Njemačka. Osuđen je na 8 godina prisilnog rada.
6. MAŽURAN Nikola, sin Jure, rođen 2. 1. 1901. godine u Dabru, kotar Karlovac. Osuđen je na 8 godina prisilnog rada.
7. ŠIMAC Grga, sin Ivana, rođen 11. 11. 1915. godine u Sinju, kotar Split. Osuđen je na 12 godina prisilnog rada.
8. KURTENJAK Milan, sin Mirka, rođen 9. 11. 1920. godine u Beljevini, kotar Našice. Osuđen je na 5 godina prisilnog rada.
9. KUKA Stjepan, sin Stjepana, rođen 23. 11. 1893. godine u Osijeku. Uhićen, ali oslobođen optužbe.
10. OREŠKOVIĆ Ivan, sin Marka, rođen 23. 12. 1911. godine u Drežniku, kotar Karlovac. Uhićen, ali oslobođen optužbe.
11. KLAJĆ Jakob, sin Ivana, rođen 7. 2. 1907. godine u Širokom Polju, kotar Osijek. Osuđen je na 3 godina prisilnog rada.
12. MARIJANOVIĆ Josip, sin Josipa, rođen 17. 1. 1916. godine u Našicama. Osuđen je na 10 godina prisilnog rada.
13. REŽEK Antun, sin Stanislava, rođen 4. 8. 1918. godine u Kutjevu, kotar Požega. Osuđen je na 19 godina prisilnog rada.
14. DRVAR Mirko, sin Stjepana, rođen 18. 7. 1907. godine u Novoj Kapeli, kotar Požega. Osuđen je na 6 godina prisilnog rada.
15. PREE Franjo, sin Stjepana, rođen 13. 9. 1907. godine u Malom Nabrdju, kotar Osijek. Osuđen je na 4 godine prisilnog rada.
16. BARJAKTAR Adam, sin Stjepana, rođen 26. 3. 1906. godine u Habjanovcima, kotar Osijek. Osuđen je na 3 i pol godine prisilnog rada.
17. KUDRNA Ladislav, sin Ivana, rođen 15. 12. 1896. godine u Tolenovcima, kotar Našice. Osuđen je na 3 godine prisilnog rada.
18. VINOGRADAC Stjepan, sin Andrije, rođen 17. 11. 1897. godine u Valpovu, kotar Osijek. Osuđen je na 4 i pol godine prisilnog rada.
19. VICKOVIĆ Mijo, sin Živka, rođen 14. 9. 1904. godine u Andrijaševcima, kotar Vinkovci. Osuđen je na 3 i pol godine prisilnog rada.
20. OBAL Franjo, sin Ivana, rođen 20. 9. 1896. godine u Struhovcima, kotar Varaždin. Osuđen je na 3 i pol godine prisilnog rada.
21. FILIPOVIĆ Tomo, sin Josipa, rođen 8. 12. 1896. godine u Velikoj Kopanici, kotar Osijek. Osuđen je na 4 i pol godine prisilnog rada.
22. DOLANSKI Josip, sin Matije, rođen 27. 7. 1909. godine u Vinkovcima. Osuđen je na 3 godine prisilnog rada.
23. HALTER Adam, sin Matije, rođen 12. 9. 1902. godine u Ernestinovu, kotar Osijek. Osuđen je na 3 godine prisilnog rada.

24. MILIĆ Petar, sin Andrije, rođen 16. 8. 1907. godine u Opuzenu, kotar Split. Uhićen, ali oslobođen optužbe.
25. BLAŽEVIĆ Karko, sin Đure, rođen 22. 10. 1903. godine u Malini, kotar Slavonski Brod. Osuđen je na godinu i pol dana prisilnog rada.
26. KODAK Stojan, sin Marka, rođen 15. 10. 1898. godine u Duvnu, kotar Livno, Bosna i Hercegovina. Osuđen je na godinu dana prisilnog rada.
27. MRAZEK Antun, sin Teodora, rođen 21. 7. 1909. godine u Sarajevu, Bosna i Hercegovina. Uhićen, ali oslobođen optužbe.
28. ŠOŠTARIĆ Katica, kći Mije, rođena 16. 8. 1916. godine u Dubravi, kotar Daruvar. Osuđena je na 2 godine prisilnog rada. Ona je bila supruga Mirka Šoštarića.
29. TIMARIĆ Ružica, kći Filomene, rođena 27. 8. 1907. godine u Nardu, kotar Osijek. Uhićena, ali oslobođena optužbe.
30. HAVRANEK Tina, kći Franje, rođena 12. 4. 1903. godine u Bosanskoj Gradiški, Bosna i Hercegovina. Uhićena, ali oslobođena optužbe.
31. MOSTARČIĆ Danica, kći Franje, rođena 19. 6. 1897. godine u Bosanskoj Gradiški, Bosna i Hercegovina. Osuđena je na 3 godine prisilnog rada.
32. MADUNIĆ Grga, sin Petra, rođen 10. 5. 1907. godine u Cisti, kotar Imotski. Osuđen je na 3 i pol godine prisilnog rada.
33. BAKOTA Mijo, rođen 7. 7. 1918. godine u Krstićima, kotar Imotski. Osuđen je na 8 godina prisilnog rada.

34. Veze skupine Mirka ŠOŠTARIĆA koje su materijalno pomagale skupinu: ZEC Ivan, KRIST Šefanija, NET Ivan, LUČINGER Ivan, FIGI Antonija, ŠPER Anica, KRALJ Marko, JELIĆ Marko, KESEGIĆ Ivan, KOKANOVIĆ Šime i SINGER Dragutin.⁷

1.7. ORGANIZACIJA STJEPANA KRIVOŠIĆA

1. KRIVOŠIĆ Stjepan, rođen 1890. godine u Bosanskoj Krupi, Bosna i Hercegovina, postolar, stalno živio u Sisku. Osuđen je na smrt strijeljanjem.
2. HATIĆ Đuro, rođen 1907. godine u Sisku, zemljoradnik. Prije rata je bio HSS-ovac, a za vrijeme rata priklonio se, prema UDB-i, ustaškome režimu. Osuđen je na smrt strijeljanjem.
3. KOLARIĆ Zlata, rođena 1924. godine u Sisku, učenica. Osuđena je na smrt strijeljanjem. Za vrijeme NDH bila je taborica Ustaške mladeži.
4. PINTAR Ivan, sin Josipa, rođen 1924. godina u Chicagu, SAD, trgovački pomoćnik. U Jugoslaviju se vratio 1933. godine. Osuđen je na smrt strijeljanjem, ali mu je kazna izmijenjena u 20 godina prisilnog rada.
5. ĆUK Tomo, sin Marije, rođen 11. 3. 1903. godine u Sisku, zemljoradnik. Prije rata bio je član HSS-a, potom se priklonio NDH. Osuđen je na 20 godina prisilnog rada, što je onda sniženo na 15.
6. LUPINSKI Milan, sin Petra, rođen 14. 3. 1897. godine u Zagrebu, mesar. Prije rata bio je član HSS-a. Osuđen je na 14 godina zatvora, a pušten je 1950. godine.
7. BEŠANIĆ Dragutin, sin Stjepana, rođen 1. 10. 1882. godine u Sisku, limar. Prije rata bio je član HSS-a, potom se priklonio NDH. Osuđen je na 15 godina zatvora, a pušten je 1952. godine.
8. MAROT Anton, sin Vjekoslava, rođen 4. 4. 1906. godine u Zadru, službenik. Prije rata bio je član HSS-a, potom se priklonio NDH. Osuđen je na 12 godina zatvora.
9. ANTOLČIĆ Josip, sin Rudolfa, rođen 14. 11. 1894. godine u Sisku, gostioničar. Osuđen je na 12 godina zatvora, a pušten je 1950. godine.
10. GABRIJEL Tihomir, sin Rudolfa, rođen 1926. godine u Sisku. Osuđen je na 15 godina zatvora.
11. ĆUK Šefanija, kći Tome, rođena 9. 7. 1900 godine u Sisku. Osuđena je na 10 godina zatvora, a puštena je 1950. godine.
12. RENDULIĆ Ivan, sin Josipa, rođen 4. 5. 1901. godine u Hrastnici, kotar Sisak, klobučar. Prije rata bio je član HSS-a, potom se priklonio NDH. Osuđen je na 8 godina zatvora.
13. KRIVOŠIĆ Stjepan ml., sin Stjepana, rođen 17. 9. 1918. godine u Sisku. Teološki fakultet u Zagrebu završio je 1944. godine, potom je studirao na Filozofskom fakultetu, a onda je mobiliziran u domobranstvo, gdje je ostao do kraja rata. Osuđen je na 10 godina zatvora, a pušten je 1953. godine.
14. POLJANEC Ivan, sin Franje, rođen 12. 4. 1913. godine u Sisku, agronom. Za vrijeme rata služio je u domobranstvu i imao čin zastavnika. Osuđen je na 5 godina zatvora, koje je odslužio.
15. ČUBAKOVIĆ Zlatko, sin Ivana, rođen 1926. godine u Kostajnici. Osuđen je na 5 godina zatvora.

⁷ HR-HDA-1561-SDS RSUP SRH, Unutrašnja problematika (šifra 0), Ilegalne neprijateljske organizacije (šifra 19), broj 7, „Ilegalne organizacije otkrivene na području biv. kotara Osijek u periodu 1945.-1962. god.“, 36-43.

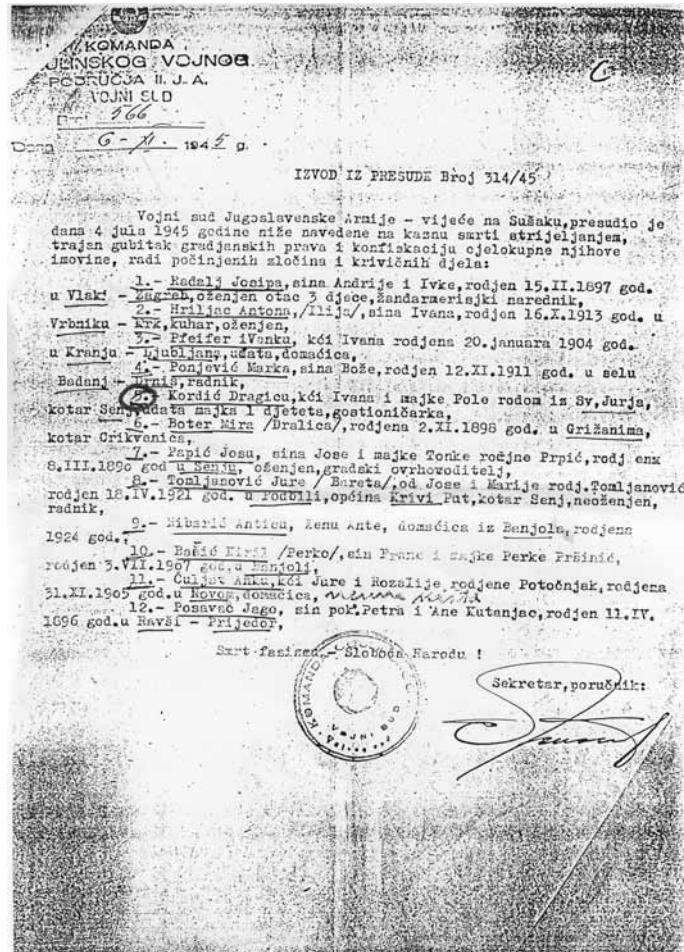
16. KLIŠANIĆ Mijo, sin Marka, rođen 1900. godine u Hrastelniči, kotar Sisak. Prije rata bio je član HSS-a, potom se priklopio NDH. Uhićen je, ali nije osuđen.⁸

1.8. ILEGALNA ORGANIZACIJA U BOROVU I VUKOVARU

1. BOSANAC Lavoslav, rođen 1884. godine u Novoj Gradiški, službenik kotarske oblasti u Vukovaru. Bio je član Ustaškoga pokreta, a tri su mu sina ubijena nakon rata pod optužbom da su bili ustaše. Čelnik organizacije. Osuđen je na 5 godina zatvora.
2. DOLINAC Marko, rođen 1903. godine u Soplju, kotar Virovitica, radnik. Izabran je za potpredsjednika organizacije. Osuđen je na 15 godina zatvora.
3. BAĆANOVIĆ Rudolf, rođen 1913. godine u Ustiprači, kotar Rogatica, Bosna i Hercegovina, mehaničar. Bio je član Ustaškog pokreta, a kasnije se kao legionar borio na istočnom bojištu. Osuđen je 15 godina zatvora.
4. GRKOVIĆ Ivan, star oko 47 godina, službenik. Osuđen je na smrt i strijeljan.
5. NAKIĆ Josip, rođen 1898. godine u Siveriću, kotar Split, radnik. Osuđen je na 15 godina zatvora.
6. ČURIĆ Gustav, star oko 50 godina, radnik. Osuđen je na smrt i strijeljan.
7. ČOVIĆ Stjepan, rođen 1904. godine u Kostajnici, kotar Sisak, radnik. Za vrijeme rata služio je u domobranstvu. Osuđen je na 5 godina zatvora.
8. BOŠNJAK Marko, rođen 1918. godine u Habjanovcima, kotar Osijek, trgovački pomoćnik. Za vrijeme rata služio je u domobranstvu. Osuđen je na 2 godine zatvora.
9. KRILJENKO Marija, rođena 1910. godine u Trebinju, Bosna i Hercegovina, radnica. Osuđena je na godinu dana zatvora.
10. ŠTIMAC Ivan, rođen 1894. godine u Malom Lugu, kotar Delnice, radnik. Osuđen je na 15 godina zatvora.
11. FERENČEVIĆ Ružica, rođena 1926. godine u Zagrebu, radnica. Osuđena je na 3 godine zatvora.
12. ŽIVKOVIĆ Nada, rođena 1926. godine u Lipovcu, kotar Vinkovci, radnica. Osuđena je na 5 godine zatvora.
13. BOŠNJAK Andrija, rođen 1915. godine u Crncu, kotar Našice, radnik. Osuđen je na 2 godine zatvora.
14. BAJRAUH Nikola, rođen 1919. godine u Sremskim Banovcima, Vojvodina, Srbija, radnik. U ratu je kao njemački vojnik služio na istočnom bojištu. Osuđen je na 15 godina zatvora.
15. SERENČ Marija, rođena 1904. godine u Tordinčima, kotar Vinkovci, domaćica. Osuđena je na 3 godine zatvora.
16. SERENČ DRAGO, rođen 1927. godine u Vukovaru, telefonski mehaničar. Osuđen je na 7 godina zatvora.⁹

1.9. ILEGALNA ORGANIZACIJA U GRADIŠTU

1. ČOLAKOVAC Josip, rođen 1904. godine u Gradištu, kotar Vinkovci, zemljoradnik. Prije rata je bio član HSS-a. Godine 1946. kao križarski jatak osuđen je na 2 godine zatvora.
8. HR-HDA-1561-SDS RSUP SRH, Unutrašnja problematika (šifra 0), Ilegalne neprijateljske organizacije (šifra 19), broj 9, „Illegalne organ. otkrivene na biv. kotaru Sisak u periodu od 1945.-1962.“, 10-15.
9. HR-HDA-1561-SDS RSUP SRH, Unutrašnja problematika (šifra 0), Ilegalne neprijateljske organizacije (šifra 19), broj 10, „Illegalne organ. koje su djelovale na području biv. kotara Vinkovci u periodu od 1945.-1962. god.“, 6-8.

Potom je zbog osnivanja ilegalne organizacije osuđen na 4 godine zatvora.

2. DUVNJAK Ivan, rođen 1929. godine u Gradištu, zemljoradnik. Godine 1944. mobiliziran je u Ustašku vojnicu. Osuđen je na godinu dana zatvora.
3. PRGIĆ Antun, rođen 1928. godine u Donjoj Mahali, kotar Brčko, Bosna i Hercegovina, zemljoradnik. Osuđen je na godinu dana zatvora.
4. DRETVIĆ ANTUN, rođen 1931. godine u Gradištu, kotar Vinkovci, zemljoradnik. Osuđen je na godinu dana zatvora.¹⁰

1.10. ILEGALNA ORGANIZACIJA U DRENOVCIMA

5. MATAKOVIĆ Stjepan, rođen 1927. godine u Drenovcima. U vrijeme uhićenja bio je poručnik JNA. Vojni sud u Novome Sadu osudio ga je na smrt strijeljanjem i kazna je izvršena.
6. BALAŽ Živko, rođen 1925. godine u Kuzmini, kotar Sremska Mitrovica, Vojvodina, Srbija, zemljoradnik. Osuđen je na smrt strijeljanjem i kazna je izvršena.
7. RONČEVIĆ Josip, rođen 1926. godine u Kuterevu, kotar Gospic, radnik. Osuđen je na doživotnu kaznu zatvora.
8. MATIJEVIĆ Bartol, rođen 1915. godine u Dubokom Dolu, kotar Gospic, zemljoradnik. Osuđen je na 18 godina strogog zatvora.

10 HR-HDA-1561-SDS RSUP SRH, Unutrašnja problematika (šifra 0), Ilegalne neprijateljske organizacije (šifra 19), broj 10, „Illegalne organ. koje su djelovale na području biv. kotara Vinkovci u periodu od 1945.-1962. god.“, 18-19.

9. PASTUHOVIĆ Jure, rođen 1927. godine u Rudopolju, kotar Gospić, stolar. Osuđen je na 18 godina strogog zatvora.
10. ŠEPAC Marko, rođen 1926. godine u Kuterevu, kotar Gospić, zemljoradnik. Osuđen je na 18 godina strogog zatvora.
11. RONČEVIĆ Stjepan, rođen 1923. godine u Kuterevu, kotar Gospić, radnik. Osuđen je na 12 godina strogog zatvora.
12. BUKOVAC Martin, rođen 1931. godine u Kuterevu, kotar Gospić, radnik. Osuđen je na godinu dana zatvora.
13. RONČEVIĆ Ivan, rođen 1922. godine u Kuterevu, kotar Gospić, tesar. Osuđen je na 5 godina strogog zatvora.
14. JAKOBOVAC Pero, rođen 1906. godine u Drenovcima, zemljoradnik. Osuđen je na godinu i pol dana strogog zatvora.
15. RONČEVIĆ Martin, rođen 1916. godine u Kuterevu, kotar Gospić, tesar. Osuđen je na godinu i pol dana strogog zatvora.
16. BALAŽ Ljubo, rođen 1930. godine u Adaševcima, kotar Sremska Mitrovica, Vojvodina, Srbija, kolar. Osuđen je na godinu i pol dana strogog zatvora.
17. PERIĆ Pero, rođen 1904. godine u Adaševcima, kotar Sremska Mitrovica, Vojvodina, Srbija, kolar. Osuđen je na godinu i pol dana strogog zatvora.
18. ANIĆ Josip, rođen 1906. godine u Kruševu, kotar Zadar, zemljoradnik. Osuđen je na godinu dana i 8 mjeseci strogog zatvora.
19. BRKIĆ Jure, rođen 1903. godine u Kruševu, kotar Zadar, zemljoradnik. Osuđen je na godinu dana i 8 mjeseci strogog zatvora.
20. VILIĆ Filip, rođen 1906. godine u Drenovcima, zemljoradnik. Osuđen je na 6 mjeseci zatvora.
21. MARINIĆ Andrija, rođen 1927. godine u Kuterevu, kotar Gospić, radnik. Osuđen je na godinu dana i 6 mjeseci strogog zatvora.
22. VERIĆ Franjo, rođen 1920. godine u Drenovcima, zemljoradnik. Osuđen je na godinu dana i 6 mjeseci strogog zatvora.
23. SMILJANIĆ Marko, rođen 1923. godine u Drenovcima, zemljoradnik. Osuđen je na godinu dana zatvora.
24. MATIĆ Mato, rođen 1909. godine u Drenovcima, zemljoradnik. Osuđen je na godinu dana i 3 mjeseca zatvora.
25. GUSAR Šime, rođen 1920. godine u Prigradu, kotar Zadar, mesar. Osuđen je na godinu dana i 9 mjeseci zatvora.
26. DOŠEN Josip, rođen 1925. godine u Rudopolju, kotar Gospić, službenik. Osuđen je na 20 godina strogog zatvora. Godine 1955. prilikom premještaja u zatvor u Županji pokušao je pobjeći i tom je prilikom ubijen.
27. BUKOVAC Mato, rođen 1924. godine u Kuterevu, kotar Gospić, radnik. Prilikom uhićenja ostalih članova on je uspio pobjeći te je živio u ilegalu do 1955. godine. Nakon što je uhićen, poricao je da je pripadao ilegalnoj organizaciji, a suokrivenici ga nisu teretili, pa je osuđen na samo 2 godine strogog zatvora.¹¹

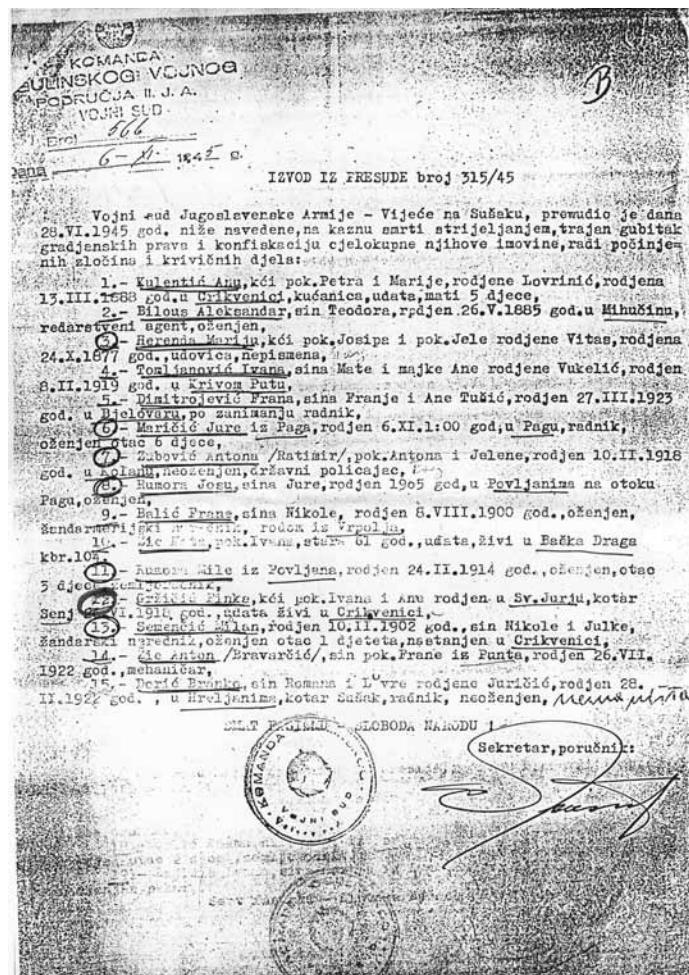
1.11. OSOBE OSUĐENE U VARAŽDINU ZBOG POMAGANJA KRIŽARIMA

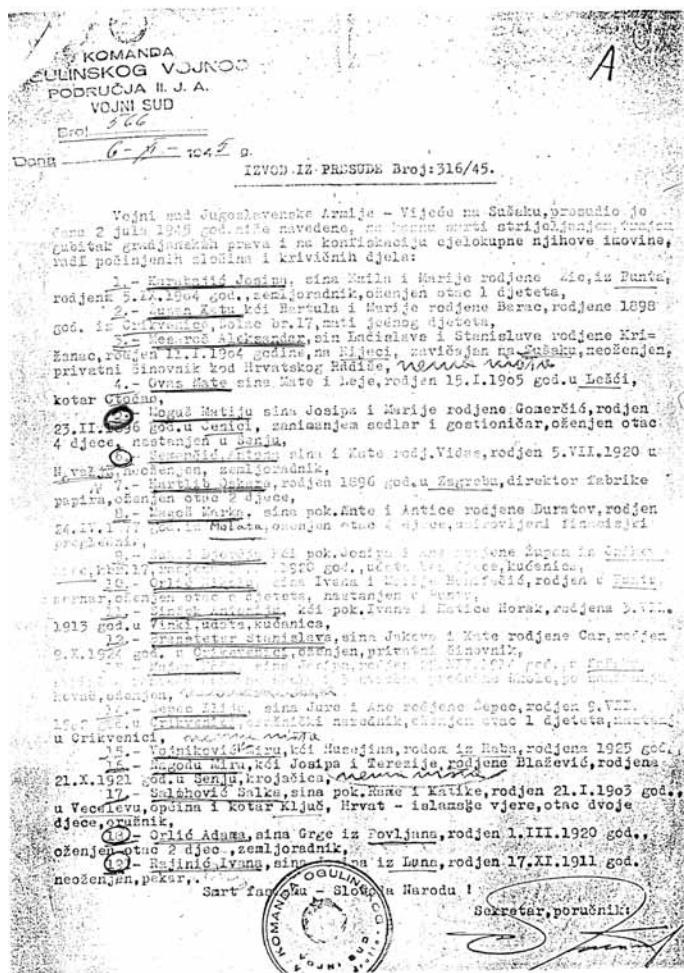
1. MESARIĆ Danica, kći Mirka i Kate Valjak, rođena 16. 4. 1921. godine u Vižanovcu, kotar Zlatar, s boravkom u Pri-

¹¹ HR-HDA-1561-SDS RSUP SRH, Unutrašnja problematika (šifra 0), Ilegalne neprijateljske organizacije (šifra 19), broj 10, „Ilegalne organ. koje su djelovale na području biv. kotara Vinkovci u periodu od 1945.-1962. god.“, 15-18.

kraju, kotar Križevci, kućanica. Osuđena na kaznu zatvora s prisilnim radom od 16 godina i gubitak svih političkih prava na 5 godina nakon izdržane ili oproštene kazne.

2. MESARIĆ Dragica, kći Mirka i Kate Valjak, rođena 21. 6. 1924. godine u Vižanovcu, kotar Zlatar, s boravkom u Prikraju, kotar Križevci, kućanica. Osuđena na kaznu zatvora s prisilnim radom od 10 godina i gubitak svih političkih prava na 3 godine nakon izdržane ili oproštene kazne.
3. MESARIĆ Zlatko, sin Mirka i Kate Valjak, rođen 25. 8. 1928. godine u Čubincu, kotar Križevci, s boravkom u Prikraju, kotar Križevci, strojobravarski naučnik. Osuđena na kaznu zatvora s prisilnim radom od 8 godina i gubitak svih političkih prava na 2 godine nakon izdržane ili oproštene kazne.
4. FUNJEK Fanika, pok. Franje i pok. Emilije Tumar, rođena 13. 1. 1924. godine u Kukunjevcu, kotar Pakrac, gdje i boravi, kućanica. Osuđena na kaznu zatvora s prisilnim radom od 15 godina i gubitak svih političkih prava na 5 godina nakon izdržane ili oproštene kazne.
5. VARGA Amalija, rođ. Šimunić, kći Jakoba i Ane Kušek, rođena 13. 6. 1898. godine u Batini Gornjoj, kotar Zlatar, gdje i boravi, kućanica. Osuđena na kaznu zatvora s prisilnim radom od 12 godina i gubitak svih političkih prava na 3 godina nakon izdržane ili oproštene kazne.
6. PLJUŠČEC Florijan, sin Đure i pok. Jane Delija, rođen 3. 5. 1902. godine u Vižanovcu, kotar Zlatar, gdje i boravi, ratar. Osuđen na kaznu zatvora s prisilnim radom od 15 godina, gubitak svih političkih prava na 5 godina nakon izdržane ili oproštene kazne te konfiskaciju imovine.

7. CIMIĆ Vinko, sin Jakoba i Reze Ambulić, rođen 25. 2. 1917. godine u Vižanovcu gdje i boravi. Osuđen na kaznu zatvora s prisilnim radom od 15 godina i gubitak svih političkih prava na 5 godina nakon izdržane ili oproštene kazne.
8. ŠTRKALJ Barica, kći Andrije i pok. Rože Vugarić, rođena 2. 11. 1925. godine u Donjoj Batini, kotar Zlatar, gdje i boravi, kućanica. Osuđena na kaznu zatvora s prisilnim radom od 16 godina i gubitak svih političkih prava 5 godina nakon izdržane ili oproštene kazne.
9. PLJUŠČEC Amalija, pok. Franje i Kate Kušec, rođena 1906. godine u Marigutiću, s boravkom u Vižanovcu, kotar Zlatar, kućanica. Osuđena na kaznu zatvora s prisilnim radom od 8 godina i gubitak svih političkih prava 3 godine nakon izdržane ili oproštene kazne.
10. LICITER Petar, sin Augusta i Kate Pljuščec, rođen 1912. godine u Donjoj Batini, kotar Zlatar, gdje i boravi, ratar. Osuđen na kaznu zatvora s prisilnim radom od 7 godina i gubitak svih političkih prava na 2 godine nakon izdržane ili oproštene kazne.
11. LICITER Dragutin, sin Augusta i Kate Pljuščec, rođen 15. 3. 1906. godine u Batini Gornjoj, kotar Zlatar, gdje i boravi, radnik. Osuđen na kaznu zatvora s prisilnim radom od 7 godina i gubitak svih političkih prava na 2 godine nakon izdržane ili oproštene kazne.
12. HOLENDŽ Mirko, sin Đure i Pavle Totor, rođen 23. 10. 1925. godine u Vižanovcu, kotar Zlatar, gdje i boravi, rudar. Osuđen na kaznu zatvora s prisilnim radom od 5 godina i gu-

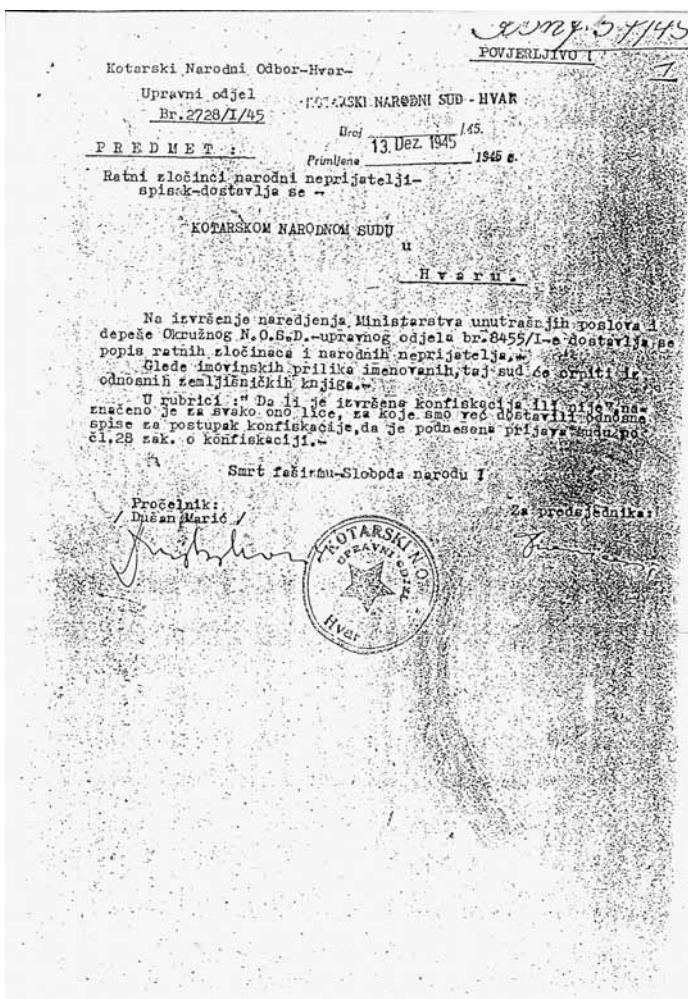
bitak svih političkih prava na godinu dana nakon izdržane ili oproštene kazne.

13. HOLENDŽ Đuro, pok. Ivana i pok. Bare Gazdek, rođen 25. 5. 1899. godine u Ivancu, kotar Zlatar, gdje i boravi, rudar. Osuđen na kaznu zatvora s prisilnim radom od 5 godina i gubitak svih političkih prava na godinu dana nakon izdržane ili oproštene kazne.
14. ŠIMUNIĆ Alojz, pok. Josipa i pok. Jane Škrlec, rođen 1884. godine u Donjoj Batini, kotar Zlatar, gdje i boravi, rudar. Osuđen na kaznu zatvora s prisilnim radom od 4 godine i gubitak svih političkih prava na godinu dana nakon izdržane ili oproštene kazne.
15. VUJEC Ivka, kći Vinka i pok. Bare Margetić, rođena 6. 1. 1903. godine u Pomperovcu, kotar Zlatar, s boravkom u Vižanovcu, kotar Zlatar, kućanica. Osuđena na kaznu zatvora s prisilnim radom od 5 godina i gubitak svih političkih prava na godinu dana nakon izdržane ili oproštene kazne.
16. KUKEC Gabra, kći Stjepana i Terezije Rožić, rođena 12. 3. 1923. godine u Petruševcu, kotar Zlatar, gdje i boravi, kućanica. Osuđena na kaznu zatvora s prisilnim radom od 7 godina i gubitak svih političkih prava na 2 godine nakon izdržane ili oproštene kazne.
17. POTOČKI Juraj, pok. Mirka i Amalije Futač, rođen 30. 3. 1920. godine u Vižanovcu, kotar Zlatar, gdje i boravi, rudar. Osuđen na kaznu zatvora s prisilnim radom od 5 godina i gubitak svih političkih prava na godinu dana nakon izdržane ili oproštene kazne.
18. VALJAK Gabro, pok. Franje i Rože Pelko, rođen 1908. godine u Marigutiću, kotar Zlatar, gdje i boravi, ratar. Osuđen na kaznu zatvora s prisilnim radom od 5 godina i gubitak svih političkih prava na godinu dana nakon izdržane ili oproštene kazne.¹²

1.12. ILEGALNA SKUPINA U RAVNOJ GORI

1. HOLJEVIĆ Vinko, sin Antona i Katarine Sedej, rođen 2. 7. 1919. godine u Ravnoj Gori, student šumarstva. U lipnju 1943. godine poslan je u časničku školu u Stockerauu, gdje je bio do srpnja 1944. godine. Kao zastavnik dodjeljen je 3. bojni 21. domobranskog zdruga. Osuđen je na smrt strijeljanjem.
2. BRUS Dragutin, sin Dragutina i Antonije Delać, rođen 22. 10. 1920. godine u Ravnoj Gori, radnik. Od studenoga 1941. godine do kraja rata služio je u domobranstvu i postigao čin vodnika. Osuđen je na 15 godina prisilnog rada. Pušten je na slobodu 1953. godine i vrbovan za rad za UDB-u.
3. OBLAK Viktor, sin Ivana i Margarete Klepac, rođen 25. 7. 1925. godine u Ravnoj Gori, mesar. Od prosinca 1943. godine služio je u Ustaškoj vojnici. Osuđen je na 5 godina prisilnog rada i 3 godine gubitka građanskih prava. Umro 1948. godine tijekom služenja kazne.
4. GRGURIĆ Zvonko, pok. Franje i Josipe Vončina, rođen 25. 7. 1925. godine u Ravnoj Gori, radnik. Kratko je bio pripadnik Ustaške vojnica. Osuđen je na 12 godine zatvora s prisilnim radom i 3 godine gubitka građanskih prava. Vrbovan je za rad za UDB-u.
5. BRUS Marijan, sin Dragutina i Josipe Vončina, rođen 10. 2. 1922. godine u Ravnoj Gori, radnik. Od listopada 1942. godi-

¹² „Drakonske kazne pred varaždinskim okružnim sudom“, *Politički zatvorenik* (Zagreb), veljača 1999., 10.-13.

- ne služio je u Ustaškoj vojnici. Osuđen je na 4 godine zatvora s prisilnim radom i 3 godine gubitka građanskih prava.
6. PAVLIĆ Josip, sin Josipa i Marije Jurković, rođen 10. 10. 1925. godine u Ravnoj Gori. U rujnu 1943. godine ušao je u domobranstvo, a godinu dana kasnije prebjegao u partizane. U svibnju 1946. godine je kao poručnik JNA dezertirao. Osuđen je na 3 godine zatvora s prisilnim radom.
 7. FAK Josip, sin Alberta i Jelene Ivanov, rođen 8. 2. 1926. godine u Starom Lazu, Ravna Gora, službenik. Od rujna 1943. godine bio je pripadnik Ustaške vojnica. Osuđen je na 3 godine zatvora s prisilnim radom.
 8. PLEŠE Ivan, pok. Ivana i Marije Jurković, rođen 22. 7. 1926. godine u Starom Lazu, Ravna Gora, radnik. Osuđen je na 3 godine i 6 mjeseci zatvora s prisilnim radom.
 9. PLEŠE Edvard, pok. Antona i Margarete Grgurić, rođen 14. 5. 1922. godine u Kupljaku, radnik. U rujnu 1943. godine mobiliziran je u partizane. Dva mjeseca kasnije je dezertirao. U svibnju 1944. godine pristupio je Ustaškoj vojnici. Na kraju rata zarobljen je na povlačenju u Sloveniju. Osuđen je na 3 godine zatvora s prisilnim radom.
 10. CRNKOVIĆ Anton, sin Rudolfa i Franke Grgurić, rođen 30. 11. 1923. godine u Bukovom Vrhu, vozač. U Zagrebu je od početka 1942. godine bio pripadnik redarstva. Od kraja 1943. godine kao pripadnik redarstva služio je na Sušaku. Nakon završetka rata bio je interniran u logoru do rujna 1945. godine. Osuđen je na 4 godine zatvora s prisilnim radom i 3 godine gubitka građanskih prava.

11. JURKOVIĆ Branko, pok. Dragutina i Marije Polić, rođen 11. 7. 1925. godine u Ravnoj Gori, strojar. Od rujna 1943. godine bio je pripadnik Ustaške vojnica. Zarobljen je na povlačenju u Sloveniju te je bio interniran u logoru do rujna 1945. godine. Vrbovan je za rad za UDB-u, ali je brisan iz suradničke mreže jer nije davao podatke.

12. PLEŠE Vinko, sin Matije i Franke Marjanović, rođen 6. 2. 1923. godine u Kupjaku, radnik. Za vrijeme rata nije bio u vojnim postrojbama, budući da je invalid. Nakon završetka istrage pušten je na slobodu.

13. ŠPORER Nedeljko, sin Andrije i Ane Crnković, rođen 24. 1. 1928 godine u Starom Lazu kraj Skrada, lugar. Od listopada 1944. godine služio je u Ustaškoj vojnici. Nakon završetka istrage pušten je na slobodu.

14. JURKOVIĆ Vladimir, sin Ivana i Marije Briški, rođen 21. 4. 1928. godine u Starom Lazu kraj Skrada, radnik. Od kraja 1944. godine bio je u Ustaškoj vojnici. Nakon završetka istrage pušten je na slobodu.

15. KADEŠ Rudolf, sin Tome i Lenke Herljević, rođen 7. 4. 1925. godine u Ravnoj Gori, radnik. Vrbovan je za rad za UDB-u.

16. MARELA Drago, pok. Ivana i Marice Vidaković, rođen 6. 9. 1927. godine u Kupjaku, radnik. Od travnja 1944. godine služio je u Ustaškoj vojnici. Nakon završetka istrage pušten je na slobodu.

17. PAVLIĆ Branko, sin Josipa i Matilde Jurković, rođen 11. 11. 1928. godine u Ravnoj Gori, radnik. Nakon završetka istrage pušten je na slobodu.¹³

1.13. ILEGALNA SKUPINA MATE BOJČIĆA

1. BOJČIĆ Mate, sin Mile i Marte Goreta, rođen 15. 3. 1919 godine u Ružiću, općina Drniš, zemljoradnik. Za vrijeme rata služio je u Ustaškoj vojnici, ali je od 1944. godine uglavnom bio kod kuće. Nakon završetka rata mobiliziran je u Jugoslavensku armiju i otpušten u prosincu 1946. godine. Strijeljan je 13. 3. 1951. godine.
2. BOJČIĆ Nikola, sin Jakova i Jele Jurić, rođen 23. 1. 1930. godine u Ružiću, općina Drniš, zemljoradnik. Osuđen je na 20 godina zatvora.
3. BOJČIĆ Milan, pok. Ante i Marije Jukica, rođen 6. 10. 1930. godine, zemljoradnik. Osuđen je na 18 godina zatvora.
4. SUČIĆ Božo, sin Ante i Jele Bojčić, rođen 17. 7. 1923. godine u Otavicama, općina Drniš, zemljoradnik. Osuđen je na 15 godina zatvora.
5. PUĆO Mirko, sin Mate i Matije Vidović, rođen 27. 1. 1927. godine u Ružiću, općina Drniš, kovač. Osuđen je na 5 godina zatvora.
6. GRBAVICA Joso, sin Stipe i Kate Duran, rođen 26. 11. 1919. godine u Ružiću, općina Drniš, zemljoradnik. Osuđen je na 5 godina zatvora.
7. JUKICA Stipe, sin Šime i Kate Validžić, rođen 25. 7. 1925. godine u Ružiću, općina Drniš, zemljoradnik. Osuđen je na 2 godine popravnog rada.

13 HR-HDA-1561-SDS RSUP SRH, Unutrašnja problematika (šifra 0), Ilegalne neprijateljske organizacije (šifra 19), broj 14, „Illegalna križarska organizacija, koja je djelovala na terenu Ravne Gore, kotar Rijeka 1947. godine“, 3-10.

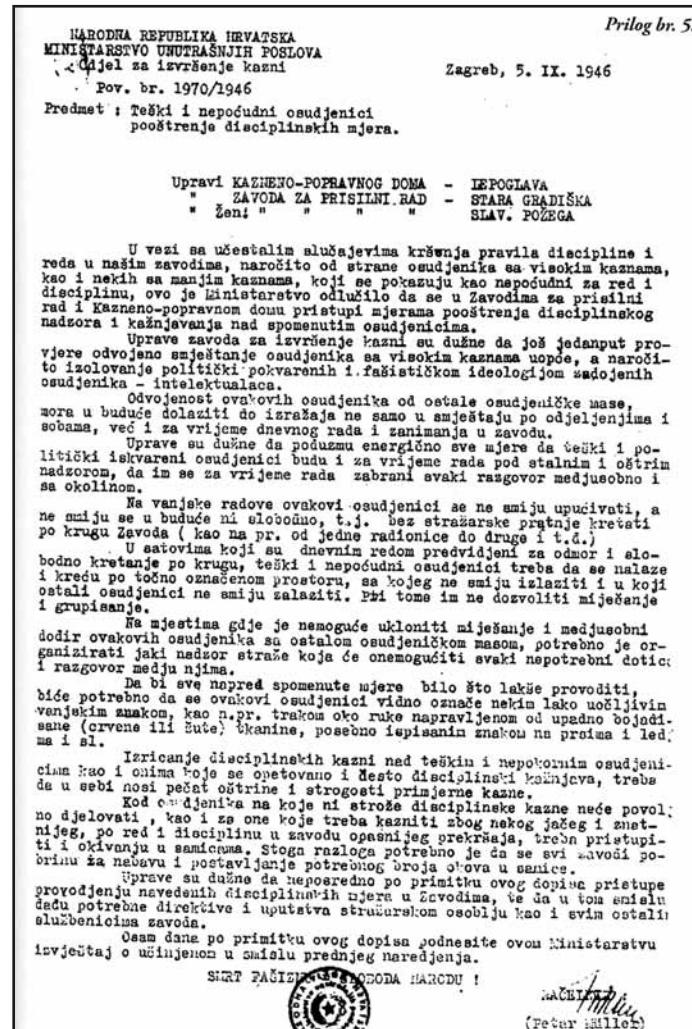
8. BOJČIĆ Mile, pok. Ivana i pok. Tomice Vukičević, rođen 1879. godine u Ružiću, zemljoradnik. Osuđen je na godinu dana popravnog rada, uvjetno na godinu dana.
9. BOJČIĆ Marija, udovica Ante, rođena Jukica, pok. Jakova i pok. Mare Validžić, rođena 1914. godine u Ružiću, općina Drniš, domaćica. Osuđena je na godinu dana popravnog rada.
10. BOJČIĆ Marija, kći Jakova i Jele Jurić, rođena 23. 11. 1927. godine u Ružiću, općina Drniš, domaćica. Osuđena je na godinu dana popravnog rada.
11. BARIŠIĆ Ana, supruga Ivana, rođena Bojčić, kći Jakova i Jele Jurić, rođena 1920. godine u Ružiću, općina Drniš. Osuđena je na 6 mjeseci popravnog rada.
12. ŠPERANDA Boja, udovica Josipa, rođena Vidović, kći Mate i Jele Vulić, rođena 1921. godine u Gradcu, općina Drniš, domaćica. Na kraju rata napustila je Jugoslaviju i boravila u Njemačkoj do studenoga 1947. godine, nakon čega se vratila. Osuđena je na 2 godine popravnog rada.
13. KOJUNDŽIĆ Petar, pok. Ivana i Ane Denić, rođen 9. 6. 1911. godine u Maovicama, općina Vrlika, kotar Split, zemljoradnik. Osuđen je na 3 godine zatvora.
14. ANTUNOVIĆ Petar, pok. Ivana i Lucije Cicvarić, rođen 1898. godine u Kijevu, općina Vrlika, kotar Split, bačvar. Osuđen je na 3 godine zatvora.
15. OKLOPČIĆ Luca, supruga Ilijе, rođana Miljković, kći Stipe i Julke Škalić, rođena 14. 8. 1919. godine u Ružiću, općina Drniš. Oslobođena optužbe.
16. VUJEVIĆ Mile, pok. Petra i Ane Vujević, rođen 1900. godine u Ružiću, općina Drniš, zemljoradnik. Osuđen je na godinu dana zatvora.¹⁴

2. Hrvatske državotvorne ilegalne organizacije i skupine koje su djelovale neovisno o križarskome gerilskom otporu i HSS-u

2.1. TAJNA ORGANIZACIJA HRVATSKE MLADEŽI

1. ĐUKIĆ Željko, rođen 21. 6. 1928. godine, učenik. Osuđen je na 8 godina zatvora s prisilnim radom.
2. KREMA Milivoj, rođen 3. 2. 1930. godine, učenik. Osuđen je na 6 godina prisilnog odgoja u popravnom domu.
3. STUNIĆ Omer, rođen 5. 3. 1928. godine, učenik. Osuđen je na 3 godine zatvora s prisilnim radom.
4. NOVAKOVIĆ Milan, rođen 19. 5. 1928. godine, učenik. Osuđen je na 4 godine zatvora s prisilnim radom.
5. ŠUMANOVIC Stanko, rođen 20. 7. 1927. godine, učenik. Osuđen je na godinu i pol dana zatvora s prisilnim radom.
6. BOLKOVIĆ Gašpar, rođen 19. 5. 1929. godine, učenik. Osuđen je na 3 godine prisilnog odgoja u popravnom domu.
7. SARAČEVIĆ Tefko, rođen 24. 1. 1930. godine, učenik. Osuđen je na 2 godine prisilnog odgoja u popravnom domu.
8. NOVAKOVIĆ Ante, rođen 2. 9. 1929. godine, tehnički praktikant. Oslobođen je optužbi.

¹⁴ HR-HDA-1561-SDS RSUP SRH, Unutrašnja problematika (šifra 0), Ilegalne neprijateljske organizacije (šifra 19), broj 21, „Ilegalna križarska organizacija Mate Bojčića, koja je djelovala 1949. godine na području kotara Šibenik“, 5-6.

9. KEREKOVIĆ Marijan, rođen 22. 7. 1929. godine, učenik. Osuđen je na godinu prisilnog odgoja u popravilištu
10. BORAS Budimir, rođen 17. 7. 1927. godine, učenik. Osuđen je na 6 mjeseci zatvora s prisilnim radom.

U ovoj skupini optuženi su i GRAČANIN Vlado te TAFRA Mate. No, Gračanin je bio bolestan, a Tafri poziv nije pravodobno uručen, pa je postupak protiv njih izdvojen.¹⁵

2.2. TAJNA ORGANIZACIJA HRVATSKE OMLADINE

1. GRGEC Radovan, rođen 2. 12. 1929. godine u Zagrebu, učenik 4. razreda gimnazije. Osuđen je na 4 godine zatvora s prisilnim radom.
2. ZORENIĆ Mihajlo, rođen 31. 8. 1929. godine u Zagrebu, učenik 7. razreda gimnazije. Osuđen je na 4 godine zatvora s prisilnim radom.
3. PILEPIĆ Branko, rođen 12. 1. 1930. godine, učenik 7. razreda gimnazije. Osuđen je na godinu dana zatvora s prisilnim radom.
4. CELIĆ Velimir, rođen 29. 10. 1930. godine u Zagrebu, učenik. Osuđen je na 5 godina zatvora s prisilnim radom.

¹⁵ Tefko SARAČEVIĆ, „Tajna organizacija hrvatske mladeži (TOHM): jedan od prvih organiziranih otpora komunističkom režimu 1945“, *Politicki zatvorenik* (Zagreb), studeni 2001., 35-36.

Zatvor Lepoglava

5. BOŽINOVIC Vladimir, rođen 19. 3. 1931. godine u Cetinju, Crna Gora, učenik. Kažnjen je odgojno-popravnom mjerom predaje na odgoj roditeljima.
6. ZORIĆ Zvonimir, rođen 9. 9. 1929. godine u Vrhovinama, kotar Otočac, učenik. Osuđen je na 18 mjeseci zatvora s prisilnim radom.
7. VITKOVIĆ Srećko, rođen 19. 5. 1929. godine u Zagrebu, učenik. Osuđen je na 3 godine zatvora s prisilnim radom.
8. ŠTERMAN Vladimir, rođen 19. 1. 1928. godine u Zagrebu, učenik. Osuđen je na 2 godine zatvora s prisilnim radom.
9. ROGINA Lovro, rođen 6. 12. 1929. godine u Zlataru, učenik. Osuđen je na 4 godine zatvora s prisilnim radom.
10. RUKAVINA Željko, rođen 24. 4. 1930. godine u Daruvaru, učenik. Osuđen je na 2 godine zatvora s prisilnim radom.
11. ZORIĆ Ante, rođen 18. 2. 1929. godine u Šibeniku, učenik. Osuđen je na 3 godine zatvora s prisilnim radom.
12. HEGER Zora, rođena 10. 4. 1899. u Vrbovskom, kućanica. Osuđena je na 6 godina zatvora s prisilnim radom i 2 godine gubitka političkih prava nakon odsluženja kazne. Kažnjena je i konfiskacijom imovine.¹⁶

2.3. HRVATSKA PROTUBOLJŠEVIČKA AKCIJA

1. CVITANOVIĆ Srećko, rođen 12. 8. 1930. godine u Zagrebu, učenik. Osuđen je na 2 godine zatvora s prisilnim radom.
2. BELA Zvonko, rođen 1927. godine u Kutini, učenik. Osuđen je na 2 godine zatvora s prisilnim radom.
3. JURANIĆ ERvin, rođen 2. 4. 1929. godine u Zagrebu, učenik. Osuđen je na godinu i pol dana zatvora s prisilnim radom.
4. KUŠIĆ Vlado, rođen 19. 9. 1930. godine, optičarski naučnik. Osuđen je na godinu dana zatvora s prisilnim radom.
5. ANTUNOVIĆ Franjo, rođen 28. 1. 1929. godine u Sarajevu, Bosna i Hercegovina. Osuđen je na 10 mjeseci zatvora s prisilnim radom.
6. MURSALO Tvrko, rođen 22. 8. 1930. godine u Sarajevu, Bosna i Hercegovina, učenik V. muške realne gimnazije. Osuđen je na 10 mjeseci zatvora s prisilnim radom.

¹⁶ MURSALO, „Hrvatska mladež zagrebačkih gimnazija u Titovo Jugoslaviji“, 108.

7. HERSTER Marija, rođena 30. 11. 1925. godine u Đakovu, tekstilna tehničarka. Osuđena je na 8 mjeseci zatvora s prisilnim radom.
8. VINSBERGER Ivan, rođen 7. 2. 1930. godine u Beogradu, optičarski naučnik. Osuđen je na godinu dana zatvora s prisilnim radom.
9. KLEMENT Zlatko, rođen 3. 12. 1929. godine u Zagrebu, učenik. Osuđen je na 6 mjeseci zatvora, uvjetno godinu dana.¹⁷

2.4. HRVATSKI REPUBLIKANSKI OSLOBODILAČKI POKRET

1. RADIČEVIĆ SLAVKO, sin Andrije i pok. Marije Babić, rođen 1. 4. 1924. godine u Sv. Jurju, kotar Senj, student prava. Osuđen je na 20 godina zatvora s prisilnim radom te gubitak političkih prava i pojedinih građanskih prava (osim roditeljskog) na 5 godina.
2. JERČINOVIĆ Branko, pok. Vinka i Olge Juričić, rođen 24. 9. 1921. godine u Driveniku, kotar Crikvenica, student tehnike. Osuđen je na 16 godina zatvora s prisilnim radom te gubitak političkih i građanskih prava na 4 godine.
3. ARTUKOVIĆ Jerko, sin Lovre i Anice Grbavac, rođen 27. 7. 1924. godine u Klobuku, kotar Ljubuški, Bosna i Hercegovina, student agronomije. Osuđen je na 16 godina zatvora s prisilnim radom te gubitak političkih i građanskih prava na 4 godine.
4. CAHUNEK Milan, pok. Rudolfa i Ane Božić, rođen 15. 2. 1920. godine u Zagrebu, student prava. Osuđen je na 14 godina zatvora s prisilnim radom te gubitak političkih i građanskih prava na 4 godine.
5. TOMLJANOVIĆ Branko, pok. Marka i Zore Tomljanović, rođen 10. 8. 1923. godine u Međustrugama, kotar Nova Gradiška, student veterine. Osuđen je na 10 godina zatvora s prisilnim radom te gubitak političkih i građanskih prava na 4 godine.
6. GERŠIĆ Slavko, sin Franje i Kristine Hofman, rođen 29. 9. 1924. godine u Slavonskom Brodu, student tehnike. Osuđen je na 10 godina zatvora s prisilnim radom te gubitak političkih i građanskih prava, osim roditeljskog, na 3 godine.
7. CEGLEC Ivan, sin Ivana i Matilde Sobočanec, rođen 17. 2. 1927. godine u Zagrebu, automehaničar – vozač.
8. TOMLJANOVIĆ Blanka, kći Marka i Marte Butković, rođena 13. 6. 1925. godine u Daruvaru, učenica.
9. ADŽIĆ Matija, sin Đure i Ane Đuranović, rođen 14. 2. 1924. godine u Mihaljevcima, kotar Požega.
10. PIŠKUR Dragutin, sin Mate i Mande Kostelić, rođen 31. 5. 1924. godine u Gospicu, činovnik.
11. ĐIKIĆ Ivan, sin Nikole i Lucije Orad, rođen 9. 8. 1924. godine u Gornjem Vakufu, Bosna i Hercegovina, student agronomije.
12. KAVALIR Viktor, sin Alojza i Dragice Kaucki, rođen 25. 3. 1925. godine u Daruvaru, student medicine.
13. POSLONČEC Zlata, pok. Ivana Bemilera i Ade Koška, rođena 25. 11. 1926. godine u Sremskim Karlovcima, Vojvodina, Srbija, činovnica.
14. SABLJAK Katica, pok. Antuna i Jelke Rendulić, rođena 13. 11. 1924. godine u Rakovici, kotar Slunj, radnica.

¹⁷ MURSALO, „Hrvatska mladež zagrebačkih gimnazija u Titovo Jugoslaviji“, 110-111.

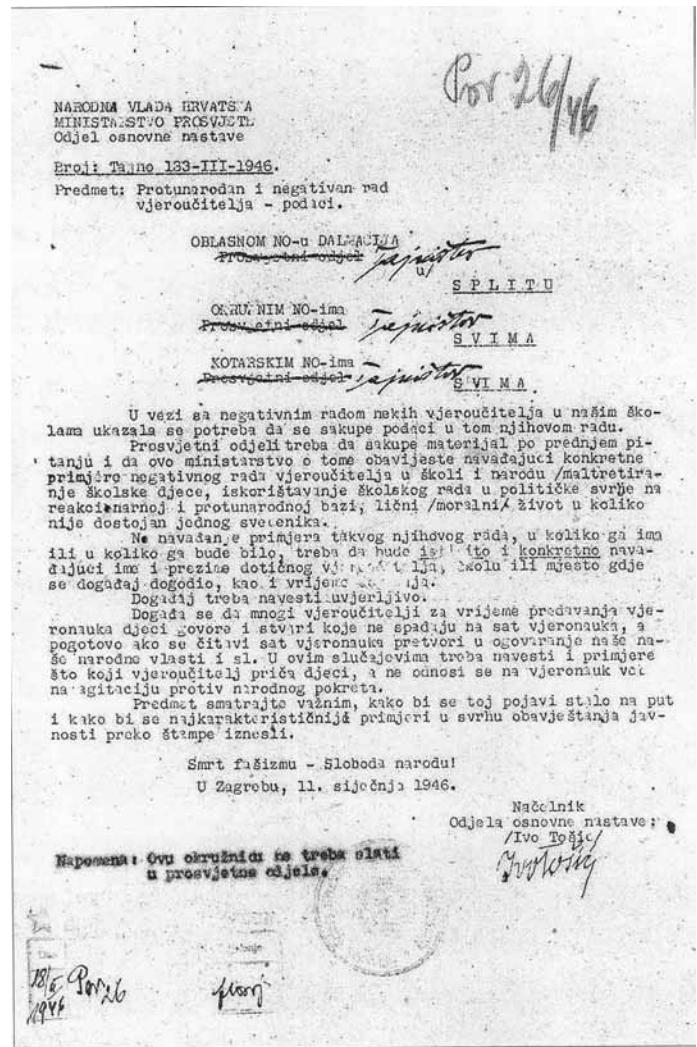
15. TOMLJANOVIĆ Vlatka, kći Franje i Vere Tomljanović, rođena 23. 4. 1928. godine u Krivom Putu, kotar Senj, učenica.
16. GLAVAŠ Milica, kći Antuna i Ane Livajić, rođena 6. 1. 1921. godine u Imotskom, radnica.
17. HRANUELI Franjo, pok. Katarina i Ane Krševanić, rođen 16. 9. 1917. godine u Splitu, student tehnike.
18. KORAČ [KORAĆ] Zdravko, pok. Filip i Augustine Hladnik, rođen 4. 4. 1924. godine u Sarajevu, Bosna i Hercegovina, student veterine.
19. MEDEK Eugen, sin Friedricha i Štefe Ambrošić, rođen 8. 10. 1927. godine u Pitomači, kotar Đurđevac, student tehnike.
20. MENŠIK Dragutin, pok. Slavka i Ivanke Gruoć, rođen 14. 4. 1922. godine u Bolnari, kotar Našice, student prava.
21. PETROCI Ivan, pok. Stjepana i pok. Magde Mlinarić, rođen 11. 4. 1912. godine u Zagrebu, podvornik.

Osuđenici od broja 7 do broja 21 osuđeni su na kazne od 2 godine do 7 mjeseci, a neki i na gubitak političkih i građanskih prava od jedne godine.¹⁸

2.5. HRVATSKI ANTIKOMUNISTIČKI POKRET

1. GARAJ Mladen, sin Matije i Marije, rođen 30. 1. 1932 godine u Daruvaru. Osuđen je na 6 godina zatvora s prisilnim radom. Pomilovan je nakon 3 godine.
2. LOKOTAR Živko, sin Dragutina i Marije, rođen 25. 1. 1932 godine u Daruvaru, službenik. Osuđen je na 5 godina zatvora s prisilnim radom. Pomilovan je nakon 3 godine.
3. ŠTANFEL Branko, pok. Matije i Štefaniće, rođen 24. 3. 1932. godine u Daruvaru, urarski naučnik. Osuđen je na 4 godina zatvora s prisilnim radom. Pomilovan je nakon 2 godine.
4. KORENIĆ Marija, kći Vjekoslava i Barbare, rođena 8. 3. 1931. godine u Pakracu, kotar Daruvar. Osuđena je na 3 godine zatvora s prisilnim radom. Pomilovana je nakon 2 godine. Godine 1955. ilegalno otisla u inozemstvo.
5. HUDI Antun, sin Karla i Ane, rođen 25. 12. 1926. godine u Dragoviću, kotar Daruvar, konobar. Osuđen je na godinu dana zatvora s prisilnim radom.
6. ZAJC Dragutin, sin Vencla i Ane, rođen 22. 11. 1932. godine u Uljaniku, kotar Daruvar, urar. Osuđen je na 4 godine zatvora s prisilnim radom. Kaznu je izdržao.
7. BIŽELJ Drago, sin Ljudevita i Julijane, rođen 25. 10. 1925. godine u Velikoj Maslenjači, kotar Daruvar, službenik. Osuđen je na godinu dana zatvora s prisilnim radom.
8. KLIR Silvestar, sin Josipa i Alojzije, rođen 21. 12. 1927. godine u Gornjem Daruvaru, kotar Daruvar, trgovac. Osuđen je na 18 mjeseci zatvora s prisilnim radom.
9. ŽUPANIĆ Mirko, sin Mirka i Marije, rođen 5. 9. 1927. godine u Daruvaru, službenik. Osuđen je na 18 mjeseci zatvora s prisilnim radom.
10. SUČANJ Ivan, rođen 17. 4. 1931. godine u Lisičinama, kotar Virovitica. Osuđen je na 14 godina zatvora s prisilnim radom. Pomilovan je nakon 4 godine. Kasnije je ilegalno otisao u Austriju.
11. BUNETA Ivan, sin Tome i Ivke, rođene Sakač, rođen 17. 9. 1930. godine u Novoj Gradiški, kovač. Osuđen je na 12 godina zatvora s prisilnim radom. Pomilovan je nakon 4 godine.

12. MARUNIĆ Ivan, sin Save i Ane, rođen 15. 9. 1931. godine u Daruvaru, radnik. Osuđen je na 8 godina zatvora s prisilnim radom. Pomilovan je nakon 5 godina.
13. HORAK Rudolf, sin Karla i Jozefine, rođen 15. 12. 1931. godine u Daruvaru, zemljoradnik. Osuđen je na 15 mjeseci popravnog rada.
14. ROSIĆ Đuro, sin Roka i Marije, rođen 21. 8. 1935. godine u Daruvaru, brijac. Osuđen je na 7 godina zatvora s prisilnim radom. Pomilovan je nakon 3 godine.
15. PER Marija, kći Ivana i Ane, rođena 14. 9. 1931. godine u Karlovcu. Osuđena je na 3 godine zatvora s prisilnim radom. Pomilovana je nakon 2 godine.
16. KRČMAR Marica, kći Viktora i Pave, rođena 1. 3. 1933. godine u Daruvaru. Osuđena je na 4 godina zatvora s prisilnim radom. Pomilovana je nakon 2 godine.
17. ODAK Josip, sin Ivana i Katice, rođen 11. 7. 1929. godine u Vaskoj, kotar Odžaci, Bosna i Hercegovina. Osuđen je na godinu dana popravnog rada.
18. MAŽIĆ Zvonko, sin Josipa i Agneze, rođen 24. 6. 1933. godine u Velikoj Maslenjači, kotar Daruvar. Osuđen je na 6 godina zatvora s prisilnim radom. Pomilovan je nakon 5 godina.
19. KUĐERA Dragutin, sin Stjepana i Viktorije, rođen 22. 7. 1931. godine u Daruvaru, službenik. Osuđen je na godinu dana zatvora s prisilnim radom.

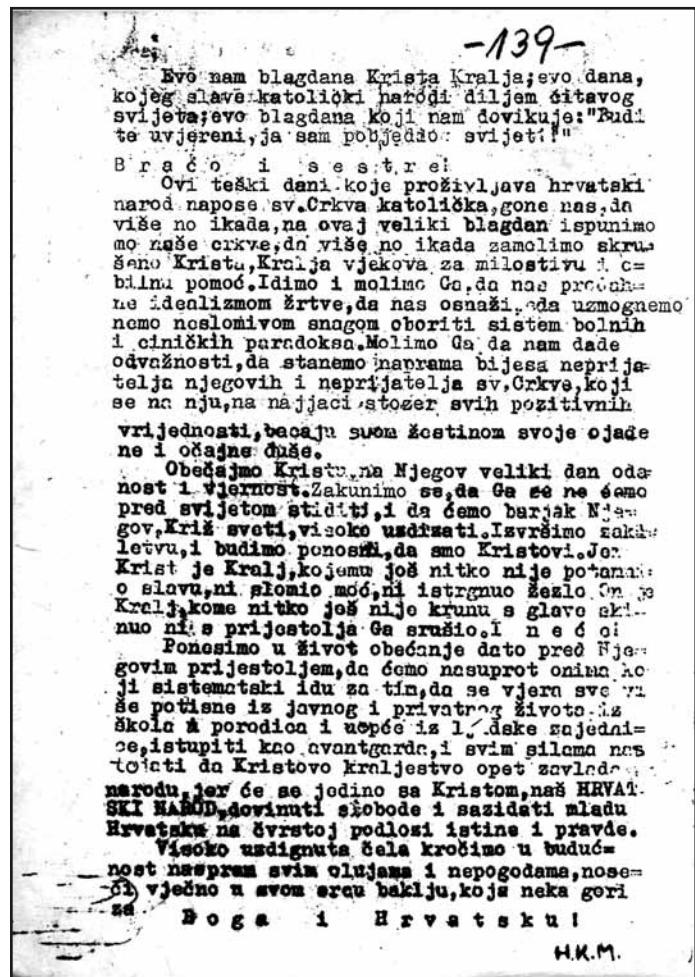
18 RADIČEVIĆ, Robijaševi zapisi, 28-30, 35-36.

20. VEBER Oskar, sin Zlatka i Ilonke, rođen 22. 11. 1931. godine u Daruvaru. Osuđen je na 6 mjeseci zatvora s prisilnim radom.
21. KAPONJA Pavao, sin Pavla i Katice, rođen 9. 2. 1931. godine u Daruvaru. Osuđen je na 6 mjeseci zatvora s prisilnim radom.
22. LAZIĆ Franjo, sin Martina i Marije, rođen 15. 9. 1928. godine u Đurđevcu, urar. Osuđen je na 12 godina zatvora s prisilnim radom. Pomilovan je nakon 3 godine.
23. VONČINA Vinko, sin Josipa i Cvjetne, rođen 18. 8. 1928. godine u Trijeblju, kotar Stolac, Bosna i Hercegovina. Osuđen je na 7 godina zatvora s prisilnim radom. Pomilovan je nakon 3 godine.¹⁹

2.6. HRVATSKI ILEGALNI POKRET

1. MIKOLIĆ Vlado, sin Franje i Paule, rođen 25. 1. 1928. godine u Zagrebu, činovnik. Osuđen je 10 godina strogog zatvora, no pomilovan je budući da je vrbovan za rad za UDB-u.
2. KOLARIĆ Hrvoje, sin Benedikta i Matilde, rođen 14. 3. 1929. godine u Virovitici. Osuđen je 10 godina strogog zatvora.
3. CUGOVČAN Aleksandar, sin Matije i Gizele, rođen 29. 7. 1929. godine u Goli, kotar Koprivnica, elektrotehničar. Osuđen je 9 godina strogog zatvora.
4. KEGLEVIĆ Zlatko, pok. Karla i Josipe, rođen 22. 1. 1928. godine u Peterancu, kotar Koprivnica. Osuđen je na 3 godine strogog zatvora i 2 godine gubitka građanskih prava.
5. KELEMEN Boris, sin Dragutina i Marije, rođen 26. 1. 1930. godine u Podravskoj Slatini, kotar Virovitica. Nepoznato je li osuđen.
6. MARINČIĆ Vlado, sin Kazimira i Josipe, rođen 13. 8. 1931. godine u Virju, kotar Koprivnica. Otac i brat poginuli su mu kao pripadnici Ustaške vojnica. Nepoznato je li osuđen.
7. JANTOL Anica, kćи Stjepana i Magdalene, rođena 16. 12. 1929. godine, službenica. Osuđena je na 3 godine strogog zatvora, no tu je kaznu Vrhovni sud NRH povisio na 5 godina strogog zatvora.
8. KASAPIĆ Branko, sin Ivana i Matilde, rođen 20. 1. 1929. godine u Virovitici, službenik. Osuđen je na 6 godina strogog zatvora i kaznu je izdržao u cijelosti.
9. BALOG Mirko, sin Antuna i Alojzije, rođen 24. 7. 1932. godine u Daruvaru. Nepoznato je li osuđen.
10. BALOG Margita, kćи Antuna i Alojzije, rođena 6. 7. 1929. godine u Virovitici, službenica. Nakon istrage je puštena na slobodu i nije kažnjena.
11. BUNJEVAC Antun, sin Antuna i Cecilije, rođen 25. 5. 1929. godine u Virovitici, službenik. Nepoznato je li osuđen.
12. GELENČER Vladimir, sin Mate i Marije, rođen 18. 4. 1929. godine u Virovitici, službenik. Osuđen je na 6 godina zatvora s prisilnim radom i 2 godine gubitka političkih prava.
13. BALDER Miroslav, sin Đure i Ivanke, rođen 8. 9. 1930. godine u Novoselac Križu. Osuđen je na 4 godine strogog zatvora i godinu dana gubitka građanskih prava.

¹⁹ HR-HDA-1561-SDS RSUP SRH, Unutrašnja problematika (šifra 0), Illegalne neprijateljske organizacije (šifra 19), broj 12, „Illegalna organizacija „Hrvatski antikomunistički pokret“ (HAP) – djelovala je 1945. godine u Daruvaru“, 4-12.

14. KAVALIR Branka, rođena Moslavac, kćи Josipa i Katarine, rođena 9. 5. 1929. godine u Virovitici, službenica. Nakon uhićenja protiv nje nije podignuta optužnica, budući da je vrbovana za rad za UDB-u. No, nije željela suradivati i davati podatke, pa je izbrisana iz suradničke mreže.
15. IVANČIĆ Željka, rođena Zdjelar, kćи Stjepana i Marije, rođena 1931. godine u Ravnici, kotar Slavonski Brod, službenica. Osuđena je na 3 mjeseca popravnog rada i isključena iz gimnazije.
16. KOPRIĆ Antonija, kćи Ivana i Ivanke, rođena 1905. godine u Ljubljani, Slovenija, službenica. Za vrijeme rata radila je kao službenik ustaškog logora u Virovitici. Godine 1945. osuđena je zbog „neprijateljskog rada i propagande“ na 3 godine i 3 mjeseca zatvora. Zbog članstva u organizaciji HIP osuđena je na 4 godine zatvora i 2 godine gubitka građanskih prava. Kaznu je odslužila u cijelosti.
17. JOZIĆ Vinko, sin Tome i Ruže, rođen 12. 7. 1923. godine u Bušetini, ratar. Nepoznato je li osuđen.
18. MANIER Marica, rođena 23. 3. 1928. godine u Babskim Novacima, kotar Šid, Vojvodina, Srbija, kćи Adama i Bare. Nakon uhićenja vrbovana je za rad za UDB-u.
19. FEKETIJA Jelka, Rođena Brlas, kćи Marka i Marije, rođena 29. 1. 1929. godine u Bušetini, domaćica. Osuđena na nepoznatu kaznu zatvora.
20. BRUSAR Branko, sin Stjepana i Marije, rođen 1921. godine u Novoj Vesi, kotar Varaždin, profesor u virovitičkoj gimnaziji do 1949. godine. Nije osuđen.

21. HUNJET Vjekoslav iz Virovitice, službenik. Za vrijeme rata bio je pripadnik Ustaške vojnica, zbog čega je kažnjen 1945. godine. Zbog članstva u HIP-u služio je zatvorsku kaznu do 1957. godine. Potom je vrbovan za rad za UDB-u.
22. JERŽABEK Stanko, sin Antuna i Augustine, rođen 1930. godine u Virovitici. Za vrijeme rata bio je član Ustaške mladeži. Poslije rata bio je inicijator osnivanja društva "ĐES" s „proustaškim ciljevima“, a kasnije je pristupio HIP-u. Osuđen je na 5 godina zatvora s prisilnim radom i gubitkom svih građanskih prava na 2 godine.
23. PETRAČIĆ Franjo, sin Mihovila i Marije, rođen 15. 3. 1929. godine u Suhopolju, kotar Virovitica. Osuđen je na 18 mjeseci zatvora i godinu dana gubitka građanskih prava.
24. DEGORICIJA Čedo, sin Stjepana i Katice, rođen 2. 10. 1930. godine u Otočcu. Osuđen je na 4 godine zatvora i 2 godine gubitka građanskih prava.

UDBA je u vezu s HIP-om dovodila još: ZVER Stjepana, LAZIĆ Ivana, KOLARIĆ Berislava, BUNJEVAC Antuna, KOZJAK Vjekoslava, CERGOLJ Dragutina, BALDER Miroslava, OLDRICH Radu, RAPO Dušana i KEGLEVIĆ Zlatka, o kojima je posjedovala manjkave podatke, kao i stanoviti broj osoba koje nisu izrijekom navedene.²⁰

2.7. HRVATSKI OSLOBODILAČKI POKRET

(Dubrovnik)

1. FRANIĆ Josip, sin Luke, rođen 1923. godine u Dubrovniku, student ekonomije. Osuđen je na 5 godina zatvora s prisilnim radom. Pobjegao je u inozemstvo i otišao u Argentinu.
2. VOLITZ [WOLLITZ] Stjepan, sin Ivana, iz Dubrovnika, student agronomije. Tijekom suđenja pokušao je pobjeći i tom je prilikom ubijen.
3. RADICA Joško, sin Dušana, rođen 10. 4. 1929. godine u Korčuli, pravnik. Osuđen je na 10 godina zatvora s prisilnim radom.
4. FRANIĆ Augustin, sin Luke, rođen 2. 1. 1929. godine u Dubrovniku, završio ekonomski fakultet. Osuđen je 1947. na 8 godina zatvora s prisilnim radom. [Iz zatvora je otpušten u
20. HR-HDA-1561-SDS RSUP SRH, Unutrašnja problematika (šifra 0), Ilegalne neprijateljske organizacije (šifra 19), broj 13, „Ilegalna organizacija "Hrvatski ilegalni pokret“ – otkrivena 1946. godine u Virovitici“, 5-16.

travnju 1952., ali je 1954. ponovno uhićen i suđen te je iz zatvora otpušten u srpnju 1958.]

5. TUTMAN Antun, sin Pere, rođen 29. 10. 1925. godine u Dubrovniku, službenik. Osuđen je na 12 godina zatvora s prisilnim radom.
6. SAFRET Bruno, sin Vlahe, rođen 17. 7. 1929. godine u Mostaru, Bosna i Hercegovina, službenik. Osuđen je na 6 godina zatvora s prisilnim radom.
7. BENDER Đuro, sin Nike, rođen 23. 8. 1910. godine u Veloj Medi, kotar Mostar, Bosna i Hercegovina, službenik. Osuđen je na 6 godina zatvora s prisilnim radom.
8. KATIĆ Ivo, sin Ive, rođen 4. 12. 1919. godine u Solinama, kotar Dubrovnik, zemljoradnik. Osuđen je na 3 godine zatvora s prisilnim radom.
9. NOVAKOVIĆ Đuro, sin Nike, rođen 16. 6. 1916. godine u Ćilipima, kotar Dubrovnik, zemljoradnik. Osuđen je na 8 godina zatvora s prisilnim radom.
10. PAVLOVIĆ Damjan, pok. Antuna, rođen 11. 11. 1923. godine u Dubrovniku. Osuđen je na 4 godine prisilnog rada.
11. GRBIĆ Ivo, pok. Mata, rođen 7. 2. 1922. godine u Župi Dubrovačkoj, službenik. Osuđen je na 6 godina zatvora s prisilnim radom.
12. LISE Kate, pok. Đura, rođena 1891. godine u Petrači, kotar Dubrovnik, domaćica. Osuđena je na godinu dana zatvora s prisilnim radom.
13. VIDMAN Julijana, kći Dragutina, rođena 2. 5. 1924. godine u Trebinju, Bosna i Hercegovina, službenica. Osuđena je na godinu dana zatvora s prisilnim radom.
14. KRALJIĆ Ivo, sin Stjepa, rođen 11. 10. 1918. godine u Osojniku, slastičar. Osuđen je na 6 godina zatvora s prisilnim radom.
15. RADIĆ Stjepo, sin Josipa, rođen 15. 7. 1923. godine Dubrovniku, službenik. Osuđen je na 18 mjeseci zatvora s prisilnim radom.
16. ŽUVELA Pero, sin Perice, rođen 1929. godine u Dubrovniku. Osuđen je na 10 godina zatvora s prisilnim radom.
17. ŠUTALO Stojan, sin Janka, rođen 1914. godine u Bjeloviću, kotar Mostar. Osuđen je na smrt, no Vrhovni mu je sud tu kaznu zamijenio s 20 godina zatvora s prisilnim radom.
18. BUTKOVIĆ Ilija, sin Antuna, rođen 1922. godine u Dubrovniku. Osuđen je na 12 godina zatvora s prisilnim radom.
19. BJELE Vlaho, sin Iva, rođen 1925. godine u Dubrovniku. Osuđen je na 20 godina zatvora s prisilnim radom.
20. PERKOVIĆ Josip, sin Jakova, rođen 1925. godine u Makarskoj, pravnik. Osuđen je na 20 godina zatvora s prisilnim radom.
21. BELOTI Miško, sin Ivana, profesor. Osuđen je na 2 godine zatvora s prisilnim radom.
22. MIHALJEVIĆ Ivo, pok. Iva, rođen u Dubrovniku, trgovački pomoćnik. Osuđen je na 6 godina zatvora s prisilnim radom.²¹

(Split)

1. BETINI Frane, sin Marina i Milke Rajić, rođen 17. 1. 1925. godine u Splitu, učenik. Osuđen je na 10 godina zatvora s
21. HR-HDA-1561-SDS RSUP SRH, Unutrašnja problematika (šifra 0), Ilegalne neprijateljske organizacije (šifra 19), broj 5, „Ilegalne organizacije koje su otkrivene u periodu od 1945. – 1954.g. u Dubrovniku“, 3-6.

- prisilnim radom te gubitak političkih prava u trajanju od 3 godine nakon izdržanja kazne.
2. BAVČEVIĆ Ivica, sin Martina i Franice Violić, rođen 17. 12. 1925. godine u Kuni, kotar Pelješac, činovnik. Osuđen je na 6 godina zatvora s prisilnim radom te gubitak političkih prava u trajanju od 3 godine nakon izdržanja kazne.
 3. PENSA Nikola, sin Petra i Marije Meštirović, rođen 26. 4. 1925. godine u Velikom Drveniku, kotar Trogir, student medicine. Osuđen je na 7 godina zatvora s prisilnim radom te gubitak političkih prava u trajanju od 3 godine nakon izdržanja kazne.
 4. BETICA Jelka, supruga Frane, rođena Trogrić, kći Petra i Marije Cikojević, rođena 13. 8. 1905. godine u Žeževici kraj Šestanovca, krojačica. Osuđena je na 10 godina zatvora s prisilnim radom te gubitak političkih prava u trajanju od 3 godine nakon izdržanja kazne.
 5. ZELINKA Vlaho, pok. Hermana i pok. Dobrile Pekes, rođen 17. 3. 1902. godine u Zadru, bankovni činovnik. Osuđen je na 2 i pol godine zatvora s prisilnim radom te gubitak političkih prava u trajanju od godine dana nakon izdržanja kazne.
 6. JONIĆ Borica, pok. Ante i Ande Blaić, rođena 23. 5. 1927. godine u Bisku, kotar Sinj, domaćica. Osuđena je na 4 godine zatvora s prisilnim radom.
 7. ANIĆ Ruža, kći Jure i Magdalene Malbaša, rođena 26. 6. 1928. godine u Brnazama, kotar Sinj, činovnica. Osuđena je na 3 godine zatvora s prisilnim radom.
 8. ŠANIĆ Katica, supruga Ivana, rođena Popović, pok. Josipa i Filomene Čikaš, rođena 21. 6. 1925. godine u Šestanovcu, domaćica. Osuđena je na 3 godine zatvora s prisilnim radom.
 9. KIRIGIN Jakov, sin Nikole i Lukrecije Vladislavić, rođen 15. 12. 1928. godine u Mircima na otoku Braču, učenik. Osuđen je na 2 godine zatvora s prisilnim radom te gubitak političkih prava u trajanju od godine dana nakon izdržanja kazne.
 10. KARAMAN Tomislav, pok. Mate i Marice Franić, rođen 15. 10. 1926. u Meseštu, kotar Ohrid, Makedonija, učenik bosilovije. Osuđen je na 3 godine zatvora s prisilnim radom te gubitak političkih prava u trajanju od godine dana nakon izdržanja kazne.
 11. MATIJEVIĆ Vjekoslav, sin Ivana i Rajke Čulić, rođen 25. 2. 1927. godine u Splitu, učenik. Osuđen je na 18 mjeseci zatvora s prisilnim radom te gubitak političkih prava u trajanju od godine dana nakon izdržanja kazne.²² [Umro ili ubijen 1948. u KPD Lepoglava.]
 12. TENTE Frane, sin Nikole i Darinke Čulić, rođen 2. 4. 1923. godine u Splitu, učenik. Osuđen je na 3 godine zatvora s prisilnim radom te gubitak političkih prava u trajanju od godine dana nakon izdržanja kazne.²² [Umro ili ubijen 1948. u KPD Lepoglava.]

2.8. HRVATSKA KRIŽARSKA ORGANIZACIJA – OMLADINSKA GRANA

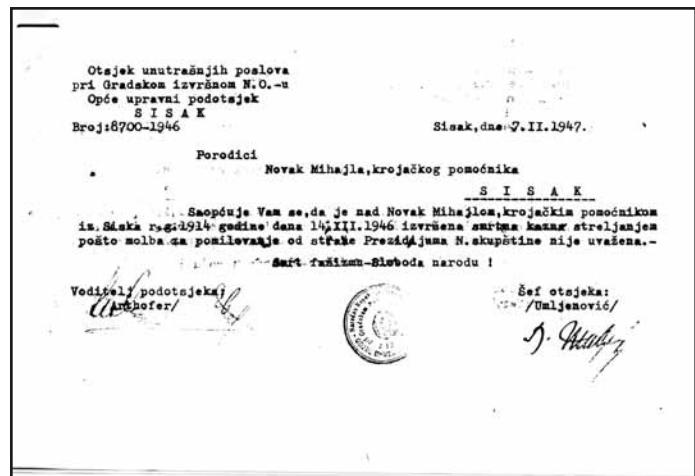
1. VASILJ Nikola, sin Nikole i Marije Kordić, rođen 15. 2. 1931. godine u Međugorju, kotar Čapljina, Bosna i Hercegovina, učenik.

²² „Presuda Frani Betiniji i dr.“, *Politički zatvorenik* (Zagreb), listopad 2009., 30, 32.

2. BUTKOVIĆ Tomislav, sin Tome i Ljubice Horvat, rođen 12. 3. 1931. godine u Zagrebu, učenik.²³

2.9. BOG, ANTE I HRVATI

1. VINKOVIĆ Slavica, rođena 1929. godine u Novoj Gradiški. Osuđena je na 3 godine zatvora.
2. POSAVAC Zlatko, rođen 1931. godine u Kaptolu, kotar Požega. Osuđen je na godinu dana boravka u popravnom domu.
3. LUKAČEVIĆ Tomislav, rođen 1931. godine u Vinkovcima. Osuđen je na godinu dana boravka u odgojno-popravnom domu.

4. HERCEG Tomislav, rođen 1929. godine u Prologu, kotar Mostar, Bosna i Hercegovina. Osuđen je na 2 godine zatvora.
5. JANOŠI Tomislav, rođen 1931. godine u Zemunu, Vojvodina, Srbija. Osuđen je na godinu dana boravka u odgojno-popravnom domu.
6. ŽUBRINIĆ Ančica, rođena 1928. godine u Vinkovcima. Osuđena je na 18 mjeseci zatvora.
7. PILIPIĆ Aleksandra, rođena 1928. godine u Vinkovcima, krojačica. Osuđena je na 6 mjeseci zatvora.²⁴

2.10. ORGANIZACIJA DANE ŠARIĆA

1. ŠARIĆ Dane, rođen 10. 3. 1909. u Smokriću, kotar Gračac. Za vrijeme rata postigao je čin natporučnika u oružništvu, a oružnik (žandar) je bio i u Kraljevini Jugoslaviji, od 1931. godine. Zarobljen je na povlačenju u Sloveniju, a potom je neko vrijeme proveo u logorima i zatvoru, no nije službeno osuđen.
2. BALJAK Vladimir, nesvršeni gimnazijalac.
3. KATIĆ Ivan, iz Kozice, kotar Makarska, bivši žandarmerijski natporučnik.
4. BIONDIĆ Luka, bivši domobrani zastavnik. Godine 1946. osuđen je na 2 godine zatvora zbog pomaganja križarima.
5. PŠENIČKA Rudolf, u ratu je služio u SS postrojbama.
6. CIKOJEVIĆ Marijan, učenik.

²³ HR-HDA-1561-SDS RSUP SRH, Unutrašnja problematika (šifra 0), Illegalne neprijateljske organizacije (šifra 19), broj 18, „Illegalna organizacija ‘Hrvatska križarska organizacija – omladinska grana’, otkrivena 1947. godine u Zagrebu“, 2-3.

²⁴ HR-HDA-1561-SDS RSUP SRH, Unutrašnja problematika (šifra 0), Illegalne neprijateljske organizacije (šifra 19), broj 10, „Illegalne organ. koje su djelovale na području biv. kotara Vinkovci u periodu od 1945.-1962. god.“, 11-12.

7. KORDOVAN Stjepan, iz Oriovca, učenik.
8. PERKUŠIĆ Ljubo, bivši domobranski časnik.
9. TOTIĆ Ante, bivši pomoćni oružnik (žandar).
10. JURKOVIĆ Josip, iz Nove Gradiške, radnik.
11. VIDAKOVIĆ Ljudevit, student.

UDBA je zaključila kako je, pored navedenih sudionika, veći broj osoba bio upoznat s postojanjem organizacije.²⁵

2.11. OMLADINSKI POKRET HRVATSKE

1. BENKO Stjepan, pok. Josipa i Ane Nađfoluš, rođen 12. 9. 1931. godine u Zagrebu, trgovачki pomoćnik.
2. MAZUT Vlado, sin Aurela i Andeleta Fresl, rođen 8. 10. 1932. godine u Zagrebu, trgovачki naučnik.
3. JUG Ivan, sin Mije i Matilde Borko, rođen 24. 8. 1930. godine u Zagrebu, stolarski naučnik.
4. GRUBIŠIĆ Stjepan, sin Stjepana i Katice Galović, rođen 9. 11. 1929. godine u Mikuliću, kotar Zagreb, stolarski naučnik.
5. JUVAN Roland, sin Josipa i Rozalije Tomašić, rođen 23. 11. 1931. godine u Le Havre, Francuska, strojobravarski nauč-

nik.

6. IVANJKO Rudolf, sin Viktora i Vilme Šklempej, rođen 9. 10. 1931. u Donjem Zbiru, kotar Pregrada, stolarski naučnik.
7. MALIGOT Andrija, sin Jurja i Ane Bokunić, rođen 17. 5. 1931. godine u Mikulićima, kotar Zagreb, stolarski naučnik.
8. TALAN Andrija, sin Ivana i Kate Čičko, rođen 8. 9. 1930. godine u Mikulićima, kotar Zagreb, bačvarski naučnik.
9. GRUBIŠIĆ Milan, sin Mirka i Slave Opuhač, rođen 16. 8. 1927. godine u Mikulićima, kotar Zagreb, priučeni vulkaničerski radnik.²⁶
10. VELIKO KRIŽARSKO BRATSTVO
11. SMINDEROVAC Josip, sin Ivana i Ljubice Matijaš, rođen 29. 6. 1921. godine u Zagrebu, viši statistički manipulant. Osuđen je na 12 godina zatvora s prisilnim radom te gubitak građanskih prava na 3 godine.

²⁵ HR-HDA-1561-SDS RSUP SRH, Unutrašnja problematika (šifra 0), Illegalne neprijateljske organizacije (šifra 19), broj 19, „Ilegalna grupa Dane Šarića u Zagrebu, otkrivena 1948.g.“, 3-6.

²⁶ HR-HDA-1561-SDS RSUP SRH, Unutrašnja problematika (šifra 0), Illegalne neprijateljske organizacije (šifra 19), broj 20, „Ilegalna organizacija „Omladinski pokret Hrvatske“ koja je djelovala u Zagrebu 1948. godine“, 10.

12. ŠOLA Ante, sin Mije i Ruže Kutleša, rođen 4. 5. 1920. godine u Prisoju, kotar Duvno, Bosna i Hercegovina, pipničar. Osuđen je na 16 godina zatvora s prisilnim radom te gubitak građanskih prava na 3 godine.
13. BALI Franjo, sin Josipa i Marije Halič, rođen 30. 12. 1908. godine u Siraču, kotar Daruvar, stolar. Osuđen je na 6 godina zatvora s prisilnim radom te gubitak građanskih prava na 2 godine.
14. ČRTALIĆ Ivan, sin Ane Črtalić, rođen 6. 6. 1916. godine u Bulićima, kotar Jastrebarsko, tesar. Osuđen je na 4 godine zatvora s prisilnim radom te gubitak građanskih prava na godinu dana.
15. DANINGER Viktor, sin Josipa i Matilde Erceg, rođen 27. 3. 1909. godine u Mostaru, Bosna i Hercegovina, automehaničar. Osuđen je na 4 i pol godine zatvora s prisilnim radom te gubitak građanskih prava na godinu dana.²⁷

Skupina u BiH

1. PAŠALIĆ Jozo. Osuđen je na 15 godine zatvora s prisilnim radom te gubitak građanskih prava na 5 godina.
2. DUVNJAK Ante. Osuđen je na 9 godina zatvora s prisilnim radom te gubitak građanskih prava na 3 godine.
3. BRZOVIĆ Ante. Osuđen je na 9 godina zatvora s prisilnim radom te gubitak građanskih prava na 3 godine.
4. BRAJKO Stipe. Osuđen je na 6 godina zatvora s prisilnim radom te gubitak građanskih prava na 3 godine.
5. SLIPČEVIĆ Duško. Osuđen je na 6 godina zatvora s prisilnim radom te gubitak građanskih prava na 3 godine.
6. BRAJKO Nikola. Osuđen je na 5 godina zatvora s prisilnim radom te gubitak građanskih prava na 3 godine.
7. BRAJKO Ilija. Osuđen je na 5 godina zatvora s prisilnim radom te gubitak građanskih prava na 3 godine.
8. MRŠO Stipe. Osuđen je na 5 godina zatvora s prisilnim radom te gubitak građanskih prava na 3 godine.
9. DUVNJAK Stipan. Osuđen je na 4 godine zatvora s prisilnim radom te gubitak građanskih prava na 3 godine.²⁸

2.12. Ostalo

2.12.1. OSUĐENI PITOMCI DOMOBRANSKE ZASTAVNIČKE ŠKOLE

1. KLJUČEC Vladimir, osuđen je na smrt strijeljanjem.
2. HAMPERL Željko, osuđen je na smrt strijeljanjem.
3. JAVOR Ivan, osuđen je na smrt strijeljanjem.
4. BRAJDIC Stjepan, osuđen je na smrt strijeljanjem. Kasnije mu je kazna ublažena na 20 godina zatvora.
5. SAMBOLEC Rudolf, osuđen je na smrt strijeljanjem. Kasnije mu je kazna ublažena na 20 godina zatvora.
6. BAŠIĆ Ivan, osuđen je na 6 godina zatvora s prisilnim radom i gubitak svih političkih prava na 4 godine.

²⁷ HR-HDA-1561-SDS RSUP SRH, Unutrašnja problematika (šifra 0), Illegalne neprijateljske organizacije (šifra 19), broj 22, „Ilegalna teroristička organizacija ‘Veliko hrvatsko križarsko bratstvo’, otkrivena u Zagrebu 1950. g.“, 3-5, 9.

²⁸ Mate TADIĆ, Želimir CRNOGORAC, „Politički proces protiv ‘Šujičke grupe’ u svjedočenju Stipana Duvnjaka ‘Mecave’“, *Politički zatvorenik* (Zagreb), prosinac 2009., 33.

PERNAR Ivan, BAČANI Anton, KATIĆ Baltazar, JURIŠIĆ Petar, VRKLJAN Nikola i JAVOR Tomislav osuđeni su na kazne zatvora s prisilnim radom i gubitak političkih prava. Svi osuđenici bili su stari između 16 i 18 godina.²⁹

2.12.2. ANTIKOMUNISTIČKA AKCIJA HRVATSKE

Članovi skupine ostali su neotkriveni, dok su neki osuđeni u sklopu suđenja članovima organizacije Hrvatski narodni otpor 1950. godine u Zagrebu.³⁰

2.12.3. ORGANIZACIJA MLADIH U VUKOVARU

1. GREGUREK Mladen, rođen 1928. godine u Bjelovaru, gimnazijalac. Osuđen je na 3 godina zatvora.
2. SIMOVIĆ Petar, rođen 1925. godine u Vukovaru. Osuđen je na godinu i pol godina zatvora, gimnazijalac.
3. KRIŽ Franjo, rođen 1929. godine u Vinkovcima, zubotehničar. Osuđen je na godinu dana zatvora.
4. TALIJAN Vladimir, rođen 1928. godine u Vukovaru, radnik. Osuđen je na godinu godina zatvora.
5. BUJAK Adam, rođen 1930. godine u Vukovaru, učenik. Uhićen je, ali nije osuđen.
6. KERMER Jelica, rođena 1929. godine u Đakovu, gimnazijalka. Osuđena je na 10 mjeseci zatvora.
7. ČOLIK Rozika, rođena 1925. godine u Petrovom Polju, kotar Našice, službenica. Nepoznato je li osuđena.
8. FEHERVERI Nada, rođena 1929. godine u Dalju, kotar Osijek, gimnazijalka. Nepoznato je li osuđena.
9. GLAVAŠEVIĆ Marija, rođena 1925. godine u Vukovaru, radnica. Osuđena je na 6 mjeseci zatvora.
10. ZAJAČKO Ema, rođena 1922. godine u Vukovaru, radnica. Nepoznato je li osuđena.
11. KOH Marija, rođena 1926. godine u Vukovaru, radnica. Uhićena je, ali nije osuđena.
12. MUZER Irena, rođena 1928. godine u Vukovaru, domaćica. Osuđena je na 6 mjeseci zatvora.
13. BUDIĆ Marica, rođena 1926. godine u Trnavi, kotar Osijek, radnica. Uhićena, ali nije poznato je li osuđena.³¹

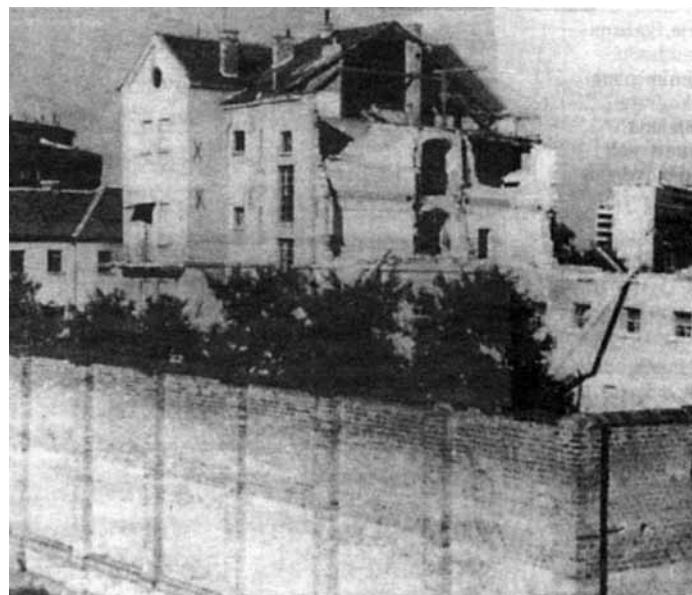
2.12.4. ILEGALNA SKUPINA NA ŽELJEZNIČKOME ČVORU U VINKOVCIMA

1. SOBOTA Antun, rođen 1924. godine u Slavonskom Brodu, željeznički službenik. Osuđen je na smrt strijeljanjem, a kazna je izvršena.
2. DRAŽIĆ Željko, rođen 1925. godine u Požegi, željeznički službenik - kočničar. Osuđen je na smrt strijeljanjem, a kazna je izvršena.
3. KORDIĆ Franjo, rođen 1914. godine u Uskoplju, kotar Dubrovnik, vlakovođa. Osuđen je na smrt strijeljanjem, a kazna je izvršena.

29 Miroslav GAZDA, „U ime naroda Jugoslavije: Bio sam šesti na popisu na kojem su petorica osuđena na smrt“, *Politički zatvorenik*, travanj 2005., 32.-33.

30 Stjepan PLANTAK, «Proces protiv zagrebačkih bogoslova i njihovih poglavar, (I.), *Politički zatvorenik*, 2004., br. 143, veljača 2004., 21

31 HR-HDA-1561-SDS RSUP SRH, Unutrašnja problematika (šifra 0), Ilegalne neprijateljske organizacije (šifra 19), broj 10, „Illegalne organ. koje su djelovale na području biv. kotara Vinkovci u periodu od 1945.-1962. god.“, 9-11.

Zatvor u zagrebačkoj Savskoj cesti

4. JORGA Zlatko, rođen 1927. godine u Graboštanima, kotar Sisak, željezničar – manevrist. Osuđen je na smrt strijeljanjem, a kazna je izvršena.
5. JANKAČ Josip, rođen 15. 3. 1930. godine u Zagrebu, željezničar – manevrist. Osuđen je na 15 godina zatvora.
6. LUKINEC Ivan, sin Ivana, rođen 1950. godine u Ušanima, kotar Varaždin, željezničar – magazioner. Osuđen je na 15 godina zatvora.
7. SOKOL Vladimir, sin Vinka, rođen 1930. godine u Zidrovcu, kotar Varaždin, željezničar – kočničar. Osuđen je na 15 godina zatvora.
8. PAVLIĆ Stjepan, sin Gabre, rođen 1923. godine u Krču, kotar Varaždin, radnik. Osuđen je na 12 godina zatvora.
9. ZADRAVEC Stjepan, rođen 1930. godine u Slanju, kotar Križevci, željezničar – kočničar. Osuđen je na 10 godina zatvora.³²

2.12.5. ILEGALNA SKUPINA U CRIKVENICI

1. CAR Josip, rođen 20. 11. 1924. godine u Crikvenici.
2. DRAČIĆ Ivica, rođen u Crikvenici.

U skupina je UDB-a ubrojila još najmanje tri neimenovana člana.³³

2.12.6. ILEGALNA SKUPINA U NOVIGRADU PODRAVSKOME

1. ŠARAMPOVEC Stjepan, rođen 1928. godine u Novigradu Podravskom, ratar. Osuđen je na 16 godina strogog zatvora. Pušten je u travnju 1962. godine.

32 HR-HDA-1561-SDS RSUP SRH, Unutrašnja problematika (šifra 0), Ilegalne neprijateljske organizacije (šifra 19), broj 10, „Illegalne organ. koje su djelovale na području biv. kotara Vinkovci u periodu od 1945.-1962. god.“, 13-14.

33 HR-HDA-1561-SDS RSUP SRH, Unutrašnja problematika (šifra 0), Ilegalne neprijateljske organizacije (šifra 19), broj 1, „Razrade i realizacije najznačajnijih terorističkih organizacija u toku 1947. godine u Zagrebu, Osijeku, Vukovaru, Dalmaciji, Baniji i Hrvatskom primorju – izvještaj“, 9.

2. LJUBIĆ Ivan, rođen 1928. godine u Novigradu Podravskom, radnik. Osuđen je na 14 godina zatvora s prisilnim radom. Pušten je 1959. godine.
3. DOLENEC Stjepan, rođen 1929. godine u Novigradu Podravskom, učenik. Osuđen je na 13 godina zatvora s prisilnim radom.
4. GRAHOVAC Ignac, rođen 1927. godine u Novigradu Podravskom, ratar. Osuđen je na kaznu strogog zatvora, ali nije poznato koliku.
5. FURDEK Ivan, rođen 1928. godine u Novigradu Podravskom, ratar. Osuđen je na 12 godina zatvora s prisilnim radom.
6. IGREC Stjepan, rođen 1924. godine u Donjem Miholjcu, strojobravar. Osuđen je na 10 godina zatvora s prisilnim radom.
7. RADOTIĆ Ivan, rođen 1929. godine u Novigradu Podravskom. Osuđen je na 8 godina zatvora s prisilnim radom.
8. DUGA Bolto, rođen 1931. godine u Novigradu Podravskom, ratar. Osuđen je na 6 godina zatvora s prisilnim radom.
9. KUMRIĆ Slavko, rođen 1927. godine u Cerju, kotar Varaždin. Osuđen je na 6 godina zatvora s prisilnim radom.
10. PETRAS Đuro, rođen 1929. godine u Novigradu Podravskom. Osuđen je na 15 godina zatvora s prisilnim radom.
11. BALOŠ MILKA, rođena 1929. godine u Koprivničkim Bregima, kućanica. Osuđena je na 3 godine zatvora s prisilnim radom.
12. VRTIPRAH BOŽIDAR, rođen 1928. godine u Koprivničkim Bregima, službenik. Osuđen je na kaznu zatvora s prisilnim radom, ali nije poznato koliku.
13. SVIBIĆ STJEPAN, rođen 1926. godine u Novigradu Podravskom. Uhićen je, ali nije osuđen.³⁴

2.12.7. ILEGALNA ORGANIZACIJA „CRNA BRAĆA“

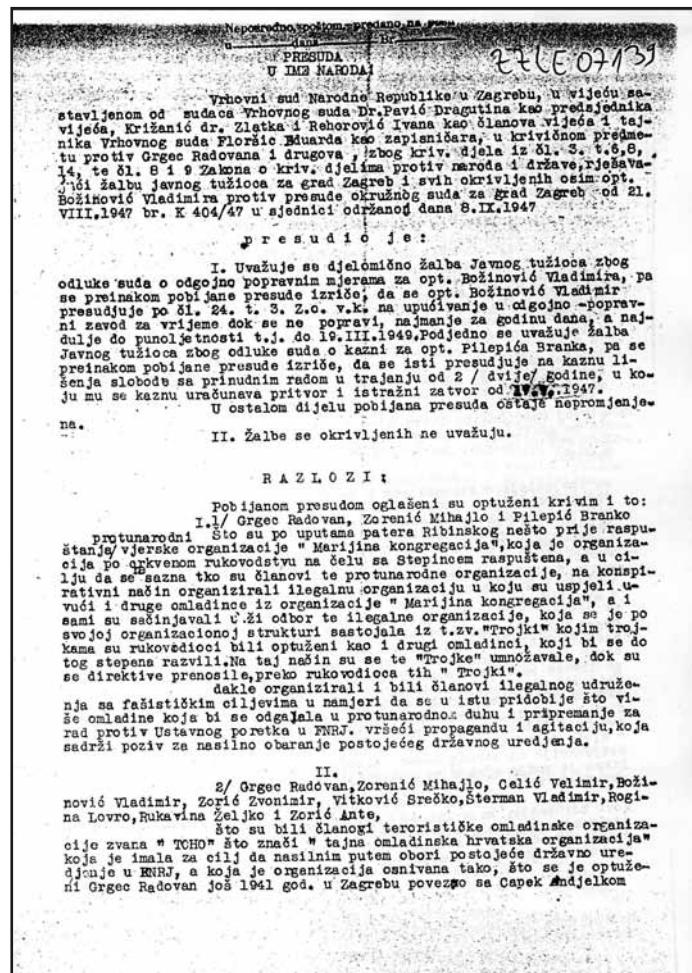
1. VALENTIĆ Mirko, rođen 1929. godine u Babotoku, kotar Bjelovar.
2. GAŠIĆ Franjo, rođen 1928. godine u Novom Virju. Ubijen je kao član organizacije.
3. SABOLOVIĆ Pavao, rođen 1928. godine u Sirovoj Kataleni.
4. MATURANEV Ivan, rođen 1927. godine u Kloštru Podravskom.
5. ROŠTAN Đuro, rođen 1924. godine u Đurđevcu.
6. KOVAČ Florijan, rođen 1929. godine u Đurđevcu.³⁵

2.12.8. ORGANIZACIJA ZA OSLOBODENJE POLITIČKIH ZATVORENIKA IZ ZATVORA LEPOGLAVA

1. MRZLEČKI Andrija, pok. Alekse i Marije Gašparić, rođen 8. 11. 1910. godine u Lužanu, alatničar. Osuđen je na 4 godine zatvora s prisilnim radom, gubitak građanskih prava na godinu dana i konfiskaciju cjelokupne imovine. Odslužio je 3 i pol godine.
2. MATUZA Mirko, sin Franje i Eve Đurin, rođen 11. 10. 1922. godine u Ivancu, milicajac. Osuđen je na 8 godina zatvora s

³⁴ HR-HDA-1561-SDS RSUP SRH, Unutrašnja problematika (šifra 0), Ilegalne neprijateljske organizacije (šifra 19), broj 6, „Illegalne organizacije otkrivene na području biv. kotara Koprivnica u periodu od 1945.-1961. g.“, 7-9.

³⁵ HR-HDA-1561-SDS RSUP SRH, Unutrašnja problematika (šifra 0), Ilegalne neprijateljske organizacije (šifra 19), broj 6, „Illegalne organizacije otkrivene na području biv. kotara Koprivnica u periodu od 1945.-1961. g.“, 9-10.

prisilnim radom te gubitak građanskih prava na 3 godine i konfiskaciju cjelokupne imovine. Odslužio je 5 godina.

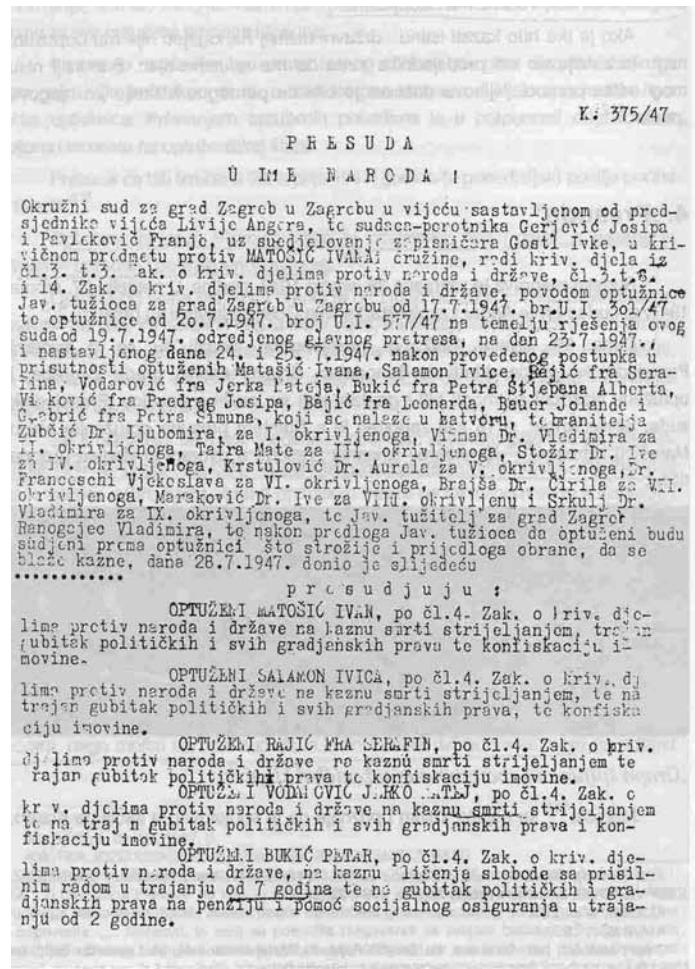
3. LONČARIĆ Ivan, sin Marka i Marije Domitrović, rođen 14. 6. 1924. godine u Prokljuvanima, kotar Bjelovar, milicajac. Osuđen je na 10 godina zatvora s prisilnim radom te gubitak građanskih prava na 4 godine i konfiskaciju cjelokupne imovine. Odslužio je 4 i pol godine.
4. MEDVED Milan, sin Ćirila i Doroteje Kuća, rođen 1. 9. 1925. godine u Bednji, kotar Ivanec, pekarski i soboslikarski pomoćnik. Osuđen je na 7 godina zatvora s prisilnim radom te gubitak građanskih prava na 2 godine i konfiskaciju cjelokupne imovine.
5. KOŠANSKI Ivan, pok. Janka i pok. France Mrzlečki, rođen 6. 6. 1903. godine u Lužanima, kotar Krapina, zidar. Osuđen je na 20 mjeseci popravnog rada.
6. PASKA Stjepan, sin Josipa i Katarine Kramarić, rođen 20. 3. 1921. godine u Plešu, kotar Ivanec, trgovacki pomoćnik. Osuđen je na 24 mjeseca popravnog rada.
7. TUŠEK Ivan, pok. Valenta i Terezije Juriša, rođen 13. 3. 1895. godine u Plešu, kotar Ivanec, urar. Godine 1945. osuđen je na godinu dana zatvora s prisilnim radom zbog navodne suradnje s ustaškim režimom. Osuđen je na 20 mjeseci popravnog rada.
8. ŠIPUŠ Cvetko, sin Josipa i Slave Keder, rođen 4. 10. 1924. godine u Viletancima, kotar Ivanec, radnik. Osuđen je na 4 godine zatvora s prisilnim radom, gubitak građanskih prava

na godinu dana i konfiskaciju cjelokupne imovine. Odslužio je 3 godine i 4 mjeseca.³⁶

2.12.9. HRVATSKI NARODNI OTPOR ZAGREB

1. NOVAK Stjepan, sin Franje i Antonije Fiket, rođen 29. 11. 1925. godine u Kravarskom, kotar Velika Gorica, student bogoslovije 4. godine. Osuđen je na 13 godina zatvora s prisilnim radom i gubitak građanskih prava. Odslužio je 6 godina.
2. ŠUBAT Vladimir, sin Ivana i Milke Blažević, rođen 30. 6. 1925. godine u Svetom Ivanu Žabnom, student bogoslovije. Osuđen je na 11 godina zatvora s prisilnim radom i gubitak građanskih prava. Odslužio je 6 godina.
3. SELAK Mate, sin Šimuna i Mare Selak, rođen 19. 2. 1926. godine u Rašćanima, kotar Imotski, student teologije. Osuđen je na 9 godina zatvora s prisilnim radom i gubitak građanskih prava. Odslužio je 5 godina.
4. SAKAČ Gabrijel, sin Mirka i Gabrijele Sakač, rođen 8. 9. 1927. u Kalničkoj Kapeli, kotar Varaždin, student teologije. Osuđen je na 11 godina zatvora s prisilnim radom i gubitak građanskih prava. Odslužio je 8 godina.
5. PLANTAK Stjepan, sin Ivana i Rozalije Šlibar, rođen 9. 8. 1928. godine u Sračincu, kotar Varaždin, student bogoslovije. Osuđen je na 8 godina zatvora s prisilnim radom i gubitak građanskih prava. Odslužio je 6 godina.
6. BREZOVNJAČKI Silvije, sin Andelka i Ljubice, rođen 20. 7. 1926. godine u Kameničkom Podgorju, kotar Ivanec, student bogoslovije. Osuđen je na 7 godina zatvora s prisilnim radom i gubitak građanskih prava. Odslužio je 4 godine i 2 mjeseca.
7. GRIVEC Antun, sin Andrije i Ane Matulin, rođen 6. 1. 1926. godine u Donjem Vidovcu, kotar Prelog, student teologije. Osuđen je na 6 godina zatvora s prisilnim radom i gubitak građanskih prava. Odslužio je 4 godine.
8. KORPAR August, sin Franje i Katarine Jagančić, rođen 28. 8. 1928. godine u Svetom Iliju, kotar Varaždin, student teologije. Osuđen je na 3 godine zatvora s prisilnim radom i gubitak građanskih prava. Odslužio je 2 godine.
9. HORVAT August, sin Ivana i Karoline Varga, rođen 20. 8. 1927. godine u Jurčevcu, kotar Prelog, student teologije. (18) Osuđen je na 3 godine zatvora s prisilnim radom i gubitak građanskih prava. Odslužio je 2 godine.
10. GRGIĆ Marijan, sin Josipa i Ane Šović, rođen 19. 4. 1929. godine u Letini, kotar Petrinja, student teologije. Osuđen je na 2 godine zatvora s prisilnim radom i gubitak građanskih prava. Odslužio je godinu i pol dana.
11. KUZMIĆ Gustav, sin Valenta i Dore Kuzmić, rođen 19. 1. 1928. godine u Visokom, kotar Zelina, završio treću godinu Bogoslovnog fakulteta. Osuđen je na 3 godine zatvora s prisilnim radom i gubitak građanskih prava. Odslužio je 2 godine.
12. BALENOVIĆ Milan, sin Petra i Božice Balenović, rođen u Podravskoj Slatini, student teologije. Osuđen je na 8 mjeseci zatvora s prisilnim radom i gubitak građanskih prava. Odslužio je cijelu kaznu.
13. MUREN Franjo, sin Josipa i Elizabete Bajda, rođen 20. 8. 1925. godine u Novskoj, student teologije. Osuđen je na 2

³⁶ Augustin FRANIĆ, „S onu stranu kaznioničkog zida, (II.) Pokušaj stvaranja organizacije za oslobođenje hrvatskih političkih osuđenika iz KPD Lepoglava“, *Politički zatvorenik* (Zagreb), rujan 2002., 24-27.

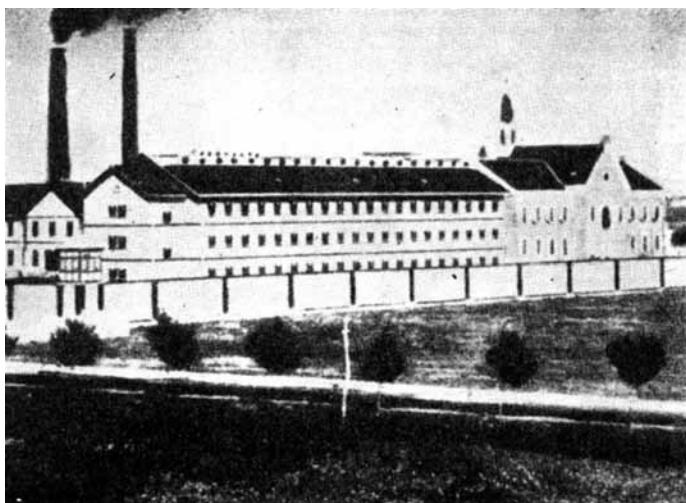
godine zatvora s prisilnim radom i gubitak građanskih prava. Odslužio je godini i pol dana.

14. HRASTIĆ Ignatiije, sin Filipa i Franciske Rodi, rođen 29. 9. 1924. godine u Prelogu, student bogoslovije. Osuđen je na 4 godine zatvora s prisilnim radom i gubitak građanskih prava. Odslužio je 3 godine.
15. SALAČ Josip, sin Antona i Franciske Douga, rođen 22. 1. 1908. godine u Daruvaru Donjem, svećenik-duhovnik, bogoslov sjemeništa i predavač na bogoslovnom fakultetu, doktor znanosti. Osuđen je na 6 godina zatvora s prisilnim radom i gubitak građanskih prava. Odslužio je 3 godine.
16. TALAN Franjo, sin Stjepana i Ane Petričević, rođen 18. 9. 1914. godine u Goli, kotar Koprivnica, svećenik i vicerector bogoslovnog sjemeništa u Zagrebu. Osuđen je na 3 godine zatvora s prisilnim radom i gubitak građanskih prava. Odslužio je 2 godine.³⁷

2.12.10. ZVONIMIR ŽAGI I FRA SEBASTIJAN ŠANTALAB

1. ŽAGI Zvonimir, rođen 19. 4. 1927. godine u Bjelovaru. Kao dužnosnik Ustaške mladeži i pripadnik vojne formacije "Ustaški jurišnik", povlačio se s vojskom NDH i civilima u Austriju. Osuđen je na smrt, no kasnije mu je kazna preinačena na 10 godina strogog zatvora s prisilnim radom i gubitak građanskih prava na 10 godina.

³⁷ Stjepan PLANTAK, „Proces protiv zagrebačkih bogoslova i njihovih poglavaru, (I.)“, *Politički zatvorenik* (Zagreb), veljača 2004., 18, 20-21.

Kaznionica u Srijemskoj Mitrovici

2. ŠANTALAB Sebastijan, franjevac. Osuđen na smrt.³⁸

3. Pripadnici klera osuđeni zbog navodnog djelovanja protiv režima u sklopu hrvatskih državotvornih ilegalnih organizacija i skupina

3.1. SKUPINA U DRNIŠU

1. RAMLJAK Julijan, pok. Luke i Mare Odak, rođen 5. 11. 1918. godine u Siveriću, župnik župe Gradac i Kljake, kotar Drniš. Osuđen je na 8 godina zatvora s prisilnim radom te gubitak političkih i pojedinih građanskih prava na 5 godina. [Isti kao kasnije navedeni RAMLJAK Julio.]
2. ŠARIĆ Joso, pok. Martina i Marije Puco, rođen 12. 3. 1912. godine u Ružiću, kotar Drniš, zemljoradnik. Od kraja 1943. služio je u vojnim postrojbama NDH, a nakon završetka rata 7 mjeseci u JA. Osuđen je na 6 godina zatvora s prisilnim radom te gubitak političkih i pojedinih građanskih prava (osim roditeljskih) na 3 godine.
3. GOTOVAC Filip, pok. Mate i Marije Durdov, rođen 14. 11. 1897. godine u Čavoglavama, kotar Drniš, zemljoradnik. Osuđen je na 6 godina zatvora s prisilnim radom te gubitak političkih i pojedinih građanskih prava (osim roditeljskih) na 3 godine.
4. BOŽIĆ Dragutin, pok. Ante i Pere Šimundža, rođen 24. 2. 1902. godine u Kljacima, kotar Drniš, zemljoradnik. Od sredine 1942. godine služio je u vojnim postrojbama NDH, a od prosinca 1944. do siječnja 1945. JA. Osuđen je na 6 godina zatvora s prisilnim radom te gubitak političkih i pojedinih građanskih prava (osim roditeljskih) na 3 godine.
5. GOTOVAC Križan, sin Josipa i Marte Gotovac, rođen 1908. godine u Vinovu Gornjem, kotar Drniš, zemljoradnik. Osuđen je na 4 godine zatvora s prisilnim radom te gubitak političkih i pojedinih građanskih prava (osim roditeljskih) na 2 godine.
6. ŠARIĆ Dujo, sin Jerka i Jele Klarić, rođen 15. 5. 1923. godine u Moseću, kotar Drniš, zemljoradnik. Od početka 1943.

38 Zvonimir ŽAGI, „Moja mladost provedena u robijašnicama Jugoslavije: I. dio – Osrvt na logor Velika Pisanica“, *Politički zatvorenik* (Zagreb), prosinac 1996., 21.-22.

godine služio je u vojnim postrojbama NDH. Osuđen je na 6 mjeseci zatvora s prisilnim radom.

7. SKEJO Božo, sin Mate i Marte Mileta, rođen 22. 12. 1919. godine u Ružiću, kotar Drniš, zemljoradnik. Od sredine 1941. godine služio je u vojnim postrojbama NDH, a od prosinca 1944. do studenoga 1945. JA. Osuđen je na 6 mjeseci zatvora s prisilnim radom.³⁹

3.2. SKUPINA U SELU RUPE

1. VRCAN Ćiril, pok. Ivana i pok. Kate Alagić, rođen 13. 2. 1892. godine u Velikom Brdu, kotar Makarska, gvardijan samostana Visovac. Osuđen je na 8 godina zatvora s prisilnim radom te gubitak političkih prava na 2 godine.
2. TOPIĆ Frane, pok. Martina i pok. Pere Ramljak, rođen 20. 10. 1882. godine u Siveriću, kotar Drniš, svećenik, župnik u selu Rupe. Osuđen je na 12 godina zatvora s prisilnim radom te gubitak političkih prava na 3 godine.
3. MIŠKOVIĆ Šime, pok. Ivana i pok. Lucije Barišić, rođen 15. 12. 1912. godine u Rupama, kotar Šibenik, zemljoradnik. Od kraja listopada 1943. godine do polovice siječnja 1944. služio je u vojnim postrojbama NDH, a od prosinca 1944. do prosinca 1945. JA. Na kraju rata bio je osuđen na kaznu zatvora s prisilnim radom, no zahvaćen je amnestijom. Osuđen je na 6 godina zatvora s prisilnim radom te gubitak političkih prava na 2 godine, kao i prava na mirovinu i pomoć socijalnog osiguranja.
4. ŽIŽIĆ Jaka, udovica pok. Tadije, rođena Zorica, kći Frane i Ane Tepić, rođena 1923. godine u Rupama, kotar Šibenik, domaćica-zemljoradnica. Suprug joj je strijeljan kao „narodni neprijatelj“ krajem 1943. godine. Osuđena je na godinu dana zatvora s prisilnim radom.
5. SVETINA Jozo, pok. Mijata i pok. Anice Validžić, rođen 1882. godine u Čitluku, općina Promina, kotar Knin, zemljoradnik i pastir. Osuđen je na 9 mjeseci zatvora s prisilnim radom.
6. RADNIĆ Ivan, sin Josipa i pok. Luce Brajković, rođen 5. 10. 1916. godine u Rupama, kotar Šibenik, zemljoradnik. Osuđen je na 2 godine zatvora s prisilnim radom.
7. ŠIRINIĆ Dara, udovica pokojnog Marka, rođena Dugopoljac, kći Ivana i Kate Tepić, rođena 11. 10. 1923. godine u Rupama, kotar Šibenik, domaćica-zemljoradnica. Suprug joj je poginuo u vojnim postrojbama NDH u rujnu 1944. godine. Osuđena je na godinu dana zatvora s prisilnim radom.
8. VEROVIĆ Marija, udovica pokojnog Marka, rođena Mišković, kći Stipe i Ande Dujić, rođena 6. 12. 1922. godine u Rupama, kotar Šibenik, domaćica-zemljoradnica. Suprug joj je strijeljan kao pripadnik vojnih postrojbi NDH u studenome 1943. godine. Osuđena je na godinu dana zatvora s prisilnim radom.⁴⁰

3.3. SKUPINA U VARAŽDINU

1. GAZIVODA Dragutin, rođen 1914. godine, kapelan iz Nedelišća kod Čakovca. Osuđen je na 12 godina zatvora.

39 HR-HDA-1561-SDS RSUP SRH, Unutrašnja problematika (šifra 0), Ilegalne neprijateljske organizacije (šifra 19), broj 16, „Ilegalna križarska organizacija, koja je djelovala u Drnišu u toku 1947. godine“, 4, 6.

40 HR-HDA-1561-SDS RSUP SRH, Unutrašnja problematika (šifra 0), Ilegalne neprijateljske organizacije (šifra 19), broj 15, „Ilegalna križarska organizacija koja je djelovala u selu Rupe, kotar Šibenik tijekom 1947.“, 5-8.

2. BENDELJA Josip, rođen 1915. godine, poslovođa pilane u Nedelišću. Osuđen je na 10 godina zatvora.
3. KOLENKO Ivan, rođen 1913. godine, kapelan iz Selnice kod Murskog Središća. Osuđen je na 8 godina zatvora.
4. ŽALIG Norbert, rođen 1902. godine, gvardijan Franjevačkog samostana u Čakovcu. Osuđen je na 2 godine zatvora.
5. LUKŠA Josip, rođen 1912. godine, svećenik Franjevačkog samostana u Čakovcu. Osuđen je na 3 godine zatvora.
6. MIHALJEVIĆ Bartol, rođen 1905. godine, radnik iz Strahoninca kraj Čakovca. Osuđen je na godinu dana zatvora.
7. TURK Antun, rođen 1900. godine, gostoničar iz Štrukovca kod Čakovca. Osuđen je na 6 mjeseci zatvora.
8. HAJNIĆ Vladimir, rođen 1925. godine, učitelj iz Čakova. Osuđen je na 2 godine zatvora.
9. KIPKE Paula, rođena 1925. godine, činovnica iz Čakova. Osuđena je na 6 mjeseci zatvora.
10. HUNJAK Kornel, rođen 1924. godine, trgovac iz Čakova. Osuđen je na 6 mjeseci zatvora.⁴¹

3.4. SKUPINA U DUBROVNIKU

1. BARAČ Dominik, dominikanac. Osuđen je na kaznu smrti strijeljanjem, koja je izvršena.
2. MIHALJEVIĆ Pero, gostoničar. Osuđen je na kaznu smrti strijeljanjem, koja je izvršena.
3. FILIČIĆ Vinko, dominikanac.
4. PARŠIĆ Bertrand, franjevac.
5. KRISTOVIĆ Ivka.
6. SKANSI Mira.
7. PLANČIĆ Sofija.
8. BELOKOSIĆ Ivo, svećenik. Osuđen je na kaznu smrti strijeljanje, koja je preinačena u 20 godina robije s prisilnim radom i gubitak političkih i pojedinih građanskih prava na 5 godina.
9. ANDRIJUCI Jakov. Osuđen je na kaznu smrti strijeljanjem, koja je preinačena u 20 godina robije s prisilnim radom i gubitak političkih i pojedinih građanskih prava na 5 godina.⁴²

4. Hrvatske državotvorne ilegalne organizacije i skupine od pedesetih do sredine šezdesetih godina

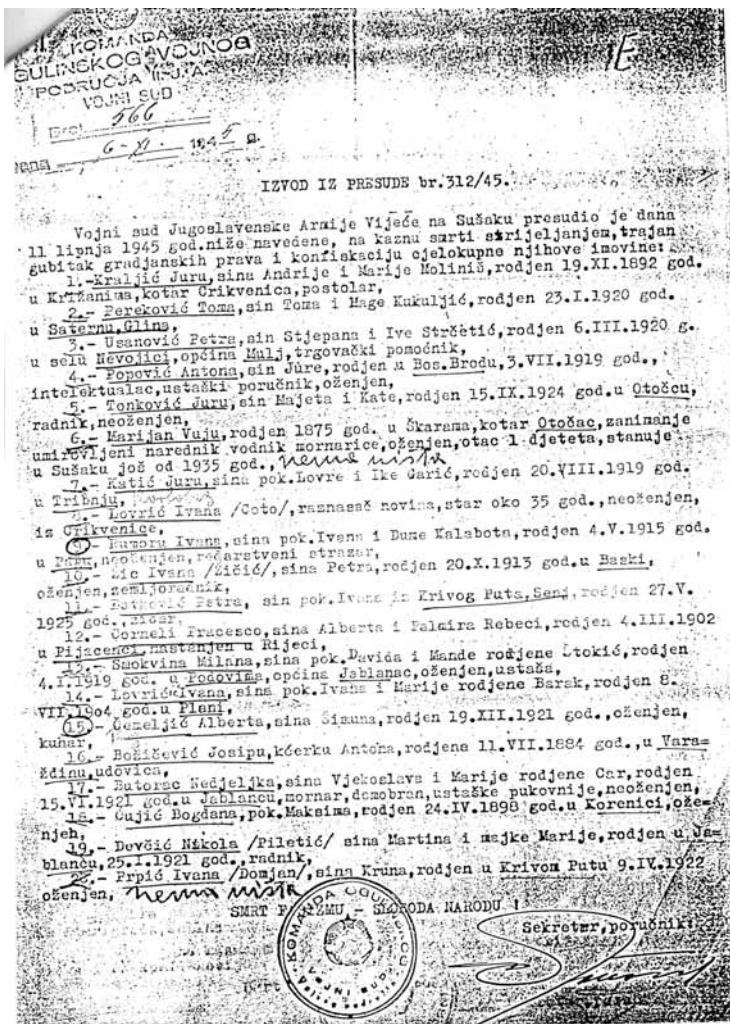
4.1. HRVATSKA ČASNA LEGIJA

Prva skupina u Zagrebu – predviđena za suđenje

1. TOPOLŠEK Antun, pok. Frane i Ane Krunajević, rođen 3. 7. 1915. godine u Dubrovniku, činovnik.
2. RASTIĆ Mihovil, pok. Petra i pok. Jele Jurasović, rođen 1. 5. 1906. godine u Buniću, kotar Korenica, strojobravar. Godine 1945. osuđen je na godinu dana zatvora jer je bio pripadnik policijskih snaga NDH.
3. BABIĆ Josip, pok. Franje i Terezije Horvat, rođen 2. 2. 1912. godine u Šestinama – Zagreb, vozač-mehaničar. Godine 1945. osuđen je na 7 godina zatvora s prisilnim radom jer je bio pripadnik vojnih postrojbi NDH.

⁴¹ Vlado HAJNIĆ, „Pripreme za obračun s nadbiskupom Stepinicom“, *Politički zatvorenik* (Zagreb), travanj 1999., 21.

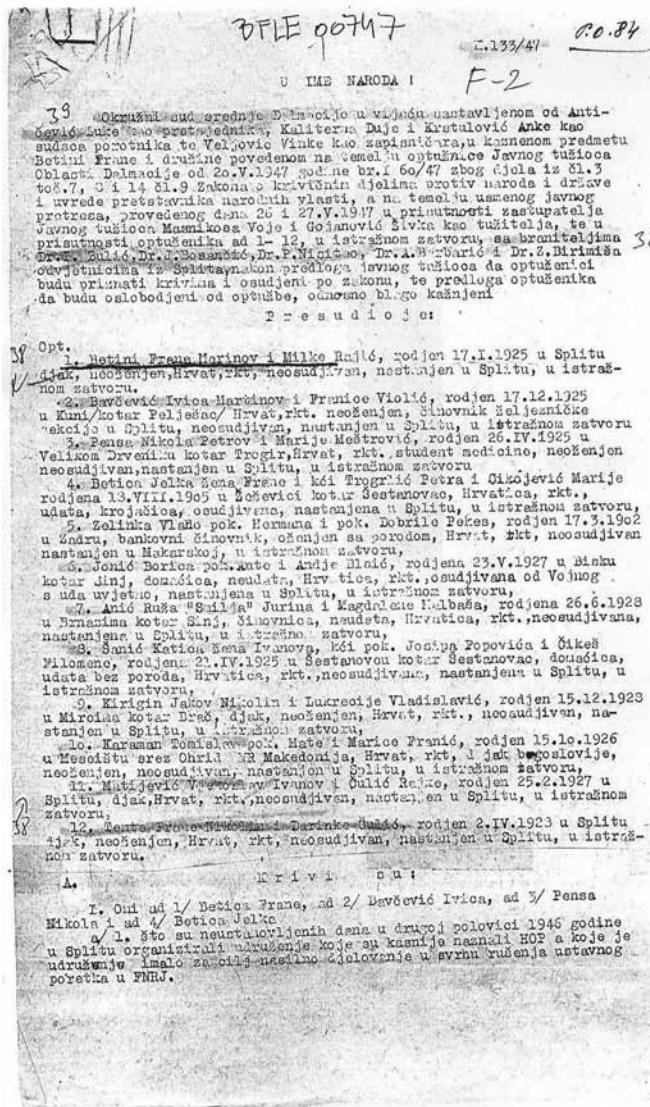
⁴² BELOKOSIĆ, *Svećenik matični broj St. Grad. 2019.*, 50.-52., 70.-71.

4. STARINEC Ivan, sin Dominika i Jage Svrtan, rođen 4. 4. 1917. godine u Klimenu, kotar Zlatar, pekarski pomoćnik.
5. BERC Josip, sin Blaža i Alojzije Ivić, rođen 14. 1. 1899. godine u Humu na Sutli, glazbenik.
6. KAMENŠČAK Stjepan, pok. Jakoba i Apolonije Špoljar, rođen 22. 12. 1891. godine u Humu, kotar Pregrada, umirovljenik.
7. HEGED Jakob, sin Josipa i Katarine Stojković, rođen 18. 7. 1897. godine u Križevcima, kotar Zelina, radnik.
8. OREŠIĆ Đuro, sin Đure i Amalije Srebačić, rođen 14. 4. 1896. godine u Zlataru, postolar.
9. HORVAT Franjo, sin Andre i Eme Čoh, rođen 13. 7. 1902. godine u Humu, kotar Pregrada, vozač-mehaničar.
10. ŠTRAJN Miroslav, sin Martina i Ane Ukmarić, rođen 9. 6. 1907. godine u Dolini kod Trsta, Italija, vozač.
11. VUKOVIĆ Matija, sin Antuna i Ane Murković, rođen 27. 7. 1914. godine u Stajnici, kotar Brinje, rudar.
12. KRLEŽA Branko, sin Stjepana i Jelene Gretić, rođen 27. 7. 1917. godine u Pregradu, strojobravar.
13. JEDVAJ Mirko, sin Makse i Veronike Kranjčec, rođen 10. 8. 1895. godine Jesenju, kotar Krapina, namještениk.
14. FARKAŠ Josip, sin Ivana i Ane Bočkaj, rođen 11. 8. 1905. godine u Dražici, kotar Grubišno Polje, mehaničar privatnik.
15. BREZIĆ Ivan, pok. Josipa i Marije Francetić, rođen 12. 12. 1908. godine u Osekovu, kotar Kutina, stolar.

Druga skupina u Zagrebu – predviđena za suđenje

1. ŠTEFANEC Zvonko, sin Tome i Marije Kolarić, rođen 25. 1. 1912. godine u Selniku, kotar Ivanec, stolar. Za vrijeme rata služio je u vojnim i policijskim postrojbama NDH.
2. DEUR Nikola, sin Marka i Maše Sarađen, rođen 14. 1. 1908. godine u Stankovcima, kotar Benkovac, radnik. Ranije je bio član KPJ.
3. KLIMAN Martin, sin Antona i Femije Otočan, rođen 6. 11. 1907. u Žminju, kotar Pazin, stolar privatnik.
4. BOLANT Alojz, sin Antona i Ane Labaš, rođen 7. 2. 1914. godine u Gorjanima, kotar Krapina, stolar privatnik.
5. PERKO Ivan, sin Ivana i Marije Žula, rođen 20. 6. 1914. godine u Križevcima, stolar privatnik.
6. RUBINIĆ Ljudevit, sin Stjepana i Jelene Krejačić, rođen 29. 7. 1911. godine u Klinča Selu, kotar Jastrebarsko, stolar privatnik. Godine 1946. bio je osuđen na 6 mjeseci zatvora s prisilnim radom zbog „nedopuštene trgovine“.
7. HEĆIMOVIĆ Josip, sin Josipa i Matije Smolčić, rođen 6. 9. 1901. godine u Bukovcu, kotar Perušić, radnik.
8. MATAIJA Mato, rođen 17. 2. 1902. godine u Banovoj Jaruzi, mesar.
9. CAR Ignac, sin Stjepana i Katarine Arzon, rođen 12. 7. 1894. godine u Varaždinskim Toplicama, trgovac.

10. HRS Vjekoslav, sin Vilima i Veronike Hercig, rođen 11. 10. 1905. godine u Tuhelju, kotar Klanjec, mesar. Za vrijeme rata služio je u vojnim postrojbama NDH.
11. JURIĆAN Đuro, sin Ivana i Kate Patafta, rođen 18. 4. 1903. godine u Cirkulanu, kotar Prelog, ložač i strojobravar.
12. FRANČIŠKOVIĆ Boris, sin Josipa i Ivke Vučetić, rođen 26. 12. 1929. godine u Krasici, kotar Rijeka, student glazbene akademije.

Treća skupina u Zagrebu – predviđeni za vrbovanje. Gotovo nitko od navedenih nije bio član organizacije, ali su znali za njeno postojanje organizacije; neki su i odbili učlanjenje. Kada je riječ o informaciji da je netko od protivnika režima bio predviđen za vrbovanje kao metodu represije i stavljanja pod kontrolu odnosno da je već zavrbovan, onda valja istaknuti činjenicu da su rijetki iskreno prihvaćali suradnju s UDB-om. Stoga podatak da je netko zavrbovan za suradnju s UDB-om uvijek treba uzimati s velikom dozom opreza i temeljiti provjeriti, je li zaista došlo do realizacije doušništva i u kojoj mjeri.

1. KAŠTELAC Stanko, sin Tome, rođen 24. 6. 1907. godine u Zlataru, strojobravar i vozač.
2. DOKMANIĆ Vjekoslav, sin Stjepana i Cicilije Šoštarić, rođen 25. 7. 1920. godine u Lupoglavlju, kotar Dugo Selo, remenar. Godine 1943. njemački vojni sud osudio ga je na smrt zbog deserterstva iz njemačke vojske.
3. POSAVEC Franjo, rođen 2. 4. 1905. godine u Strahoninecu, kotar Čakovec.
4. LATINČIĆ Drago, sin Nikole i Ane Lišanin, rođen 14. 10. 1911. godine u Gori, kotar Petrinja, završio tehnički fakultet.
5. KOVAČEC Jakob, rođen 23. 7. 1905. godine u Donjoj Stubici.
6. KAZIĆ Zvonimir, rođen 15. 12. 1906. godine u Zagrebu.
7. ZIDANIĆ DRAGUTIN.
8. ČUPAN Nikola.
9. SEDLAR Petar.
10. ŠTIGLIĆ Franjo.
11. POSARIĆ Branko, rođen 1907. godine u Ladislavcu, kotar Zlatar.
12. BERC Danica, rođena 1906. godine u Humu, kotar Pregrada.
13. ŠESTAK Marija, rođena 1908. godine u Beču.
14. BEDENIČEC Ivan, sin Jakoba i Lucije Cafeg, rođen 2. 7. 1913. godine u Kuzminecu, kotar Ludbreg, mehaničar.
15. ŽARKOVIĆ Ivan, sin Ivana i Terezije Pleterski, rođen 8. 12. 1913. godine u Zagrebu, krovopokrivač.
16. KELJKOVIĆ Juraj, sin Josipa i Ade Kecerin, rođen 4. 10. 1910. godine u Šestinama – Zagreb.
17. PERCELJA Nikola.

Četvrta skupina u Zagrebu – saslušani i pušteni (uglavnom starije osobe, koje nisu bile članovi organizacije, ali su znali za njeno postojanje ili za Topolšekov stav prema režimu)

1. BELINIĆ Franjo, rođen 29. 10. 1885. godine u Donjoj Stubici
2. LUKEC Alojz, rođen 13. 10. 1879. u Dubovcu, kotar Donja Stubica.
3. KOSALEC Petar, rođen 16. 5. 1907. godine u Zlataru, radnik.
4. ZAHARIJA Antun, rođen 1909. godine u Dubrovniku, inženjer agronomije.

Prva skupina u Delnicama – predviđena za suđenje

1. SARAĐEN Nikola, sin Jure i Cvite Pelaić, rođen 24. 2. 1913. godine u Stankovcima, kotar Benkovac, vozač.
2. PEK Ivan, pok. Matije i Viktorije Ester, rođen 19. 9. 1906. godine u Zagrebu, strojar.
3. FEKTER Jakob, sin Matije i Ane Ilić, rođen 8. 1. 1909. godine u Vukovaru, automehaničar. Vojni sud u Zagrebu osudio ga je 1948. godine na 10 godina zatvora s prisilnim radom zbog njegovog djelovanja u NDH (bio je vozač ministra Janka Tortića).
4. CRNIĆ Ivan, sin Franje i Francike Iskra, rođen 16. 6. 1899. godine u Mrkoplju, kotar Delnice, strojar.
5. KRZNARIĆ Josip, sin Ivana i Marije Rajković, rođen 24. 10. 1924. godine u Udbini, kovač. Godine 1946. osuđen je na 15 godina zatvora s prisilnim radom zbog služenja u vojnim postrojbama NDH. Amnestiran je 1951. godine.
6. RAJIĆ Ivan, sin Stjepana i Jule Krsmanović, rođen 12. 6. 1898. godine u Lokvama, kotar Delnice, tesar.
7. GRGURIĆ Marijan, sin Aleksandra i Milke Crnković, rođen 11. 7. 1925. godine u Lokvama, kotar Delnice, radnik.
8. IVANOVIĆ Stjepan, sin Đure i Sofije Trbović, rođen 26. 9. 1898. godine u Ciglenu, kotar Bjelovar, radnik. Godine 1945. Vojni sud u Bjelovaru osudio ga je na 12 godina zatvora s prisilnim radom zbog sudjelovanja u policijskom aparatu NDH.
9. JURJEVIĆ Ivan, sin Pavla i Kate Župan, rođen 11. 1. 1909. godine u Roku, kotar Gračac, radnik-tesar. Godine 1946. osuđen je na 10 godina zatvora s prisilnim radom zbog služenja u vojnim postrojbama NDH. Amnestiran je 1951. godine.

Osobni spis osuđenika

Prezime i ime: HARTINGER DR. JOSIP Nadimak:

God. rođenja: 16.VII.1884. selo: Bjelovar / Bjelovarsko-kninska županija

Jesen: 1946. kazna: 20 godina prisilnog rada na izdvojenim mjestima

Vjerojatnost: vrt. obiteljsko stanje: GAKI JPK mjesto posla: Bjelovar

Prijenosne kazne:

Kazna: 20. dvadeset godina na prisilnog rada sa likvidacijom sloboda.

Sporazum kazne i mjeru sankcije:

Mjeri djele strane krive u koim je djelo počinjeno:

Ugovori:

1. Ugovor br. od 19. oprošteno god. mjesec. dana

2. 3. 4. 5. 6.

Ugovor o potpisivanju: 21.3.21.

10. ZELJAK Filip, sin Antuna i Eve Ptiček, rođen 6. 4. 1919. godine u Beletincu, kotar Varaždin, automehaničar.
11. PEK Stanislava, kći Martina i Julije Nado, rođena 29. 4. 1909. godine u Ljubljani, Slovenija, kućanica.
12. FRANČIŠKOVIĆ Damir, sin Andrije i Fani Mičetić, rođen 14. 2. 1932. godine u Krasici, kotar Rijeka, mehaničar.
13. FRANČIŠKOVIĆ Andrija, pok. Josipa i Paškve Štiglić, rođen 18. 12. 1907. godine u Krasici, kotar Rijeka, zemljoradnik.
14. FRANČIŠKOVIĆ Ivan, sin Antuna i Lucije Zoretić, rođen 17. 6. 1901. godine u Krasici, kotar Rijeka, zemljoradnik.

Druga skupina u Delnicama – saslušani i pušteni

1. JAKOPANEĆ Dragutin, rođen 1928. godine u Koprivnici, mehaničar.
2. LIPLJIN Drago.

Prva skupina u Bjelovaru – predviđena za suđenje

1. RUDELIĆ Antun, pok. Grge i Roze Herceg, rođen 13. 8. 1892. godine u Križiću, kotar Bjelovar, zemljoradnik. Bio je pristaša HSS-a.
2. FRANJEVIĆ Drago, sin Franje i Kate Rudelić, rođen 25.10.1919. godine u Rastovcu, kotar Bjelovar. Bio je predsjednik Mjesnog narodnog odbora Ivanjska i član KPJ.
3. ZRINJSKI Franjo, sin Nikole i Jane Franjević, rođen 4. 10. 1907. godine u Ivanjskoj, kotar Bjelovar, zemljoradnik. Bio je pristaša HSS-a.
4. BARUŠIĆ Vinko, sin Stjepana i Marije Kudumića, rođen 5. 4. 1908. godine u Kolarevu Selu, kotar Bjelovar, krojač. Bio je pristaša HSS-a.
5. FRANJEVIĆ Franjo, sin Steve i Eme Škarec, rođen 10. 10. 1896. godine u Rastovcu, kotar Bjelovar, zemljoradnik.
6. JAZBEC Rudolf, sin Matije i Cecilije Gal, rođen 20. 11. 1903. godine u Koprivnici, električar.
7. FERENŠČAK Blaž, sin Ivana i Dare Međimurec, rođen 2. 1. 1907. godine u Goričkom, kotar Koprivnica, strojobravar.

Druga skupina u Bjelovaru – predviđeni za vrbovanje

1. RUDELIĆ Vinko, zemljoradnik iz Križića, kotar Bjelovar.
2. FRANJEVIĆ Vinko, zemljoradnik iz Rastovca, kotar Bjelovar.
3. TARITAŠ Ivan, zemljoradnik iz Rastovca, kotar Bjelovar.
4. TARITAŠ Nikola, zemljoradnik iz Paljevine, kotar Bjelovar.
5. TARITAŠ Zlatko, zemljoradnik iz Ivanjske, kotar Bjelovar.
6. POLJAN Đuro, stolar iz Donje Marte, kotar Bjelovar.

Treća skupina u Bjelovaru – saslušani i pušteni

1. BARUŠIĆ Đuro, rođen 1916. godine u Kolarevu Selu, kotar Bjelovar.
2. ZRINJSKI Nikola.
3. BARUŠIĆ Petar, rođen 1910. godine, kovač. Bio je pristalica HSS-a.
4. TARITAŠ Vinko, iz Rastovca, kotar Bjelovar, seljak.
5. TARITAŠ Mato, iz Paljevine, kotar Bjelovar. Preminuo prije otkrivanja organizacije.

Prva skupina u Koprivnici – predviđena za suđenje

1. ĆIPIĆ Stanko, sin Josipa i Ane Hedorić, rođen 3. 10. 1910. godine u Velikom Bukovcu, kotar Ludbreg, kovač. Prije rata bio je pristaša HSS-a, a za vrijeme rata pripadnik policijskih snaga NDH.
2. GLAVNIK Gabrijel, sin Josipa i Jelene Dvorski, rođen 20. 5. 1917. godine na području kotara Varaždin, svećenik (upravitelj franjevačkog samostana u Koprivnici).
3. ŠTEFOK Anton, sin Stjepana i Gabrijele Ružić, rođen 17. 2. 1907. godine u Donjem Kraljevcu, kotar Prelog, vlasnik pogona za proizvodnju sode.
4. VEDRIŠ Ivan, pok. Matije i Klare Posavec, rođen 23. 2. 1898. godine u Novigradu, kotar Koprivnica, liječnik. Godine 1945. osuđen je na 2 godine zatvora „zbog suradnje s okupatorom“.
5. PEZELJ Milan, pok. Josipa i Ruže Pavičić, rođen 25. 10. 1909. godine u Smiljanu, kotar Gospić.
6. SAMARDŽIJA Valent, sin Pavla i Marte Glavaš, rođen 12. 5. 1898. godine u Krasnu, kotar Senj, poslovodja u tvrtki „Podravka“ u Koprivnici.
7. FIRŠT Martin, sin Mije i Josipe Sinjarec, rođen 27. 9. 1904. u Starigradu, zemljoradnik. Za vrijeme Kraljevine Jugoslavije te NDH bio je policajac u Koprivnici.
8. KOVACIĆ Stjepan, sin Mije i Roze Ožegović, rođen 8. 8. 1897. godine u Koprivnici, umirovljenik.
9. MUNHKO Josip, sin Martina i Ane Borničec, rođen 11. 3. 1898. godine u Koprivnici, kovač.
10. ŠAFAR Josip, pok. Ivana i Bare Valent, rođen 11. 7. 1882. godine u Zablatju, kotar Koprivnica, gostoničar.

KPD Zenica

Prva skupina u Zlataru – predviđena za suđenje

1. KUCELJAK Stjepan, sin Ivana i Magde Starinec, rođen 22. 4. 1913. godine u Klimenu, kotar Zlatar, rudar.
2. STARINEC Petar, sin Dominika i Jage Svrten, rođen 19. 6. 1919. godine u Klimenu, kotar Zlatar.
3. GRADEČKI Franjo, sin Ivana i Bare Služić, rođen 29. 8. 1908. godine u Gornjoj Konjščini, kotar Zlatar, zemljoradnik.⁴³

4.2. PARTIJA KRŠĆANSKIH SOCIJALISTA

1. ŠKVORC Mijo, rođen 1919. godine u Ruševu kod Križevaca, završio teološki fakultet. Osuđen je na 2 godine strogog zatvora zbog „neprijateljske propagande“. [Kasnije postao pomoćni biskup zagrebački.]
2. MARGETIĆ Mamerto, rođen 1916. godine u Štivici kod Nove Gradiške, redovnik-laik. Osuđen je na 15 godina strogog zatvora zato što je navodno na Kaptolu skrivao zlato koje je pripadalo režimu NDH.
3. GALO Irenko, rođen 1931. godine u Motovunskim Novakima kod Pule, završio teološki fakultet. Osuđen je na 20 mjeseci strogog zatvora, zbog „neprijateljske propagande“.
4. RAMLJAK Julijo, rođen 1918. godine u Siveriću kod Drniša, završio teološki fakultet. Osuđen je na 18 godina strogog zatvora zbog navodnog pomaganja križarima. [Istovjetan ranije navedenom Julijanu RAMLJAKU]
5. MEŠTROVIĆ Josip, rođen 1906. godine u Klisu kod Splita, završio teološki fakultet. Osuđen je na 5 godina strogog zatvora zbog „neprijateljske propagande“.
6. UDOVIČIĆ Ivan, rođen 1934. godine u Plačkovcima kod Prijedora, Bosna i Hercegovina, živio u Slavonskome Brodu, student prava. Osuđen je na godinu dana zatvora zbog stvaranja ilegalne organizacije u Slavonskome Brodu.
7. KALAMINAC Branko, rođen 1920. godine u Zagrebu, službenik. Osuđen je na 20 godina strogog zatvora zbog navodnog članstva u ilegalnoj organizaciji.
8. RAMLJAK Mate, rođen 1923. godine u Siveriću kod Drniša, radnik. Osuđen na 11 godina strogog zatvora zbog navodnog članstva u križarskoj organizaciji.

⁴³ HR-HDA-1561-SDS RSUP SRH, Unutrašnja problematika (šifra 0), Illegalne neprijateljske organizacije (šifra 19), broj 24, „Illegalna organizacija ‘Hrvatska časna legija’ koja je djelovala na području kotara Bjelovar 1951. i 1952. godine“, 12-14, 19-20, 23-38.

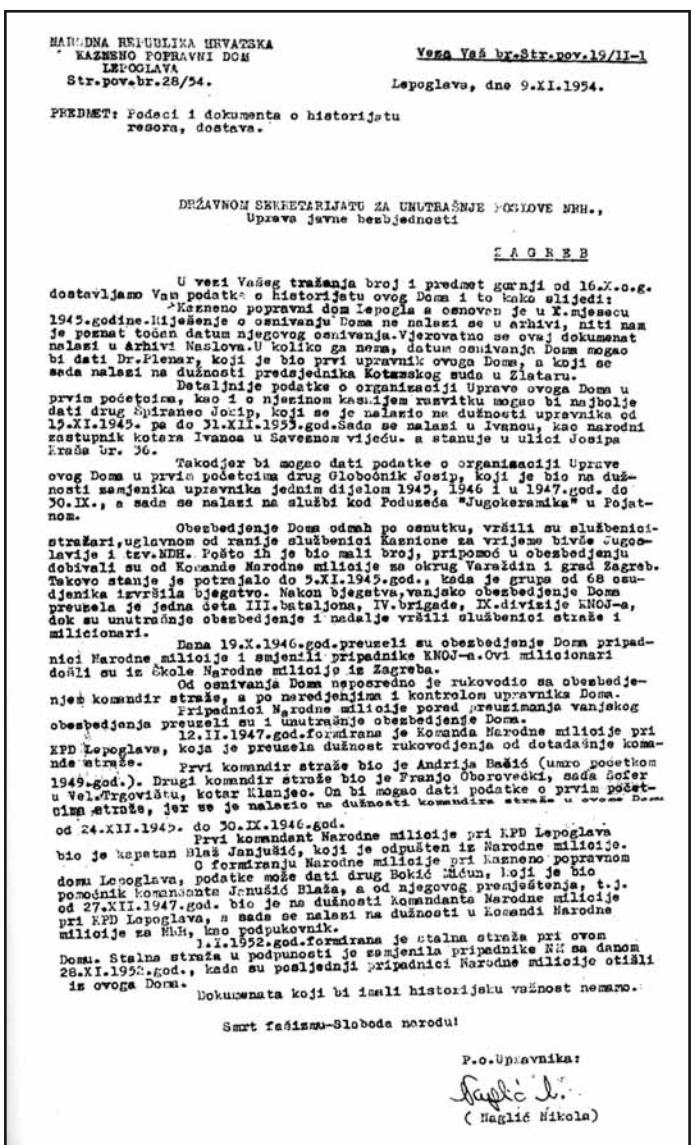
Predviđeno je da će navedeni biti pozvani na sud kao svjedoci, a neke će se pokušati vrbovati. KUČERA Josip, gostoničar iz Koprivnice te FIRŠT Stjepan iz Starigrada izvršili su samoubojstvo kad su krenula uhićenja članova organizacije.

9. BUNDIĆ Stjepan, rođen 1926. godine u Brezi kod Visokog, Bosna i Hercegovina, radnik. Osuđen je na 15 godina strogog zatvora, bio je član križarske skupine Ljube Miloša.
10. JURIŠIĆ Marko, rođen 1927. godine u Bugojnu, Bosna i Hercegovina, radnik. Osuđen je na 18 godina strogog zatvora; bio je član križarske skupine Ljube Miloša.
11. LOH Antun, rođen 1933. godine u Čepinu kod Osijeka, radnik. Osuđen je na 4 i pol godine strogog zatvora zbog navodnog stvaranja ilegalne organizacije.
12. GLAVINA Mijo, rođen 1927. godine u Klisu kraj Splita, namještenik. Osuđen na 15 godina strogog zatvora zbog navodnog članstva u ilegalnoj organizaciji.
13. TOMLINOVIĆ Augustin, rođen 1929. godine u Novoj Gradiški, učenik. Osuđen je na 10 godina strogog zatvora zbog stvaranja ilegalne organizacije.
14. POPOVIĆ Vojislav, rođen 1928. godine u Dalju kraj Osijeka, učenik. Osudjen je na 15. godina strogog zatvora zbog stvaranja četničke organizacije.
15. PEZELJ Vlado, svećenik iz Rijeke. Osuđen je zbog navodne „ustaške propagande“ u sjemeništu u Rijeci.⁴⁴

4.3. HRVATSKI DOMOVINSKI ODBOR

1. ŠOLTIĆ Julije, rođen 1921. godine u Čičkovu, kotar Ludbreg, završio filozofski fakultet, nastavnik hrvatskog i njemačkog jezika. U NDH je radio u ministarstvu vanjskih poslova. Nakon rata bio je osuđen na 8 mjeseci zatvora zbog „neprijateljske propagande“.
2. BILIĆ Ante, rođen 1912. godine u Studencima, kotar Imotski, nastavnik hrvatskog jezika u Drvno-industrijskoj školi u Zagrebu. I prije rata je bio istaknuti HSS-ovac, dok je za vrijeme rata održavao veze s nekim od vodećih HSS-ovaca, poput Jančikovića i Farolfija, a bio je dobar prijatelj Stipe Pezelja. Nakon završetka rata bio je zatvaran.
3. ŽUVIĆ Nikola, rođen 1897. godine u Omišlju na otoku Krku, sveučilišni profesor i crkveni propovjednik.
4. ODIĆ Ante, rođen 1898. godine, nekadašnji šef Mačekova kabineta, HSS-ov skupštinski zastupnik, doktor znanosti. U vrijeme istrage radio je u tajništvu za proračun i financije.
5. RATKOVIĆ Milan, rođen 1906. godine u Čagliji, kotar Karlovac, asistent na Filozofskome fakultetu u Zagrebu. UDB-a ga je ocijenila kao pristalicu HSS-a i klerikalca.
6. REMENAR Stjepan, rođen 1920. godine, nastavnik. Bio je član SKJ, ali je izbačen.
7. ŠTOKAN Janko, rođen 1896. godine, umirovljenik (bivši općinski bilježnik). Prije rata je bio pristaša HSS-a, a za vrijeme rata navodno je simpatizirao ustaški režim. Nakon završetka rata bio je osuđivan.
8. SUŠILOVIĆ Božidar, rođen 1911. godine, završio je Teološki fakultet i novinarsku školu u Parizu. Za vrijeme rata radio je u ministarstvu vanjskih poslova NDH.
9. TABAK Josip, rođen 1912. godine u Sarajevu, Bosna i Hercegovina, publicist i prevoditelj. Za vrijeme rata navodno je „kolaborirao“ s ustaškim režimom, pa je nakon završetka rata bio osuđen na kaznu zatvora.

10. SUČIĆ Ranko, rođen 1924. godine u Livnu, Bosna i Hercegovina, zaposlenik Državnog arhiva, pravnik.
11. FAJD Marijan, rođen 1934. godine u Koprivnici, student šumarstva.
12. BUDAK Pero, rođen 1917. godine u Trebinju, Bosna i Hercegovina, književnik i direktor Dramskog kazališta u Zagrebu.
13. JEGER Ivan, rođen 1907. godine u Pakracu, isusovac.
14. BUDZOVSKI Boris, rođen 1911. godine u Delnicama, doktor prava. Za vrijeme rata radio je u policijskoj službi NDH. Nakon rata bio je osuđen na kaznu zatvora.
15. MIRKOVIĆ Klaudije, rođen 1917. godine u Zagrebu, pravnik, činovnik. Za vrijeme rata radio je u Ustaškoj nadzornoj službi, a nakon rata bio je osuđen na kaznu zatvora.
16. MARAKOVIĆ Ljubomir, rođen 1887. godine u Topuskom, profesor u Srednjoj vjerskoj školi u Zagrebu.
17. HADŽIOMAN Derviš, rođen 1892. godine u Mostaru, Bosna i Hercegovina. Prije rata bio je istaknuti HSS-ovac i parlamentarni zastupnik.
18. HIKEC Mladen, rođen 1912. godine u Sarajevu, Bosna i Hercegovina, doktor prava. Nakon rata bio je osuđen na kaznu zatvora.

⁴⁴ HR-HDA-1561-SDS RSUP SRH, Unutrašnja problematika (šifra 0), Ilegalne neprijateljske organizacije (šifra 19), broj 30, „Illegalna organizacija ‘Partija kršćanskih socijalista’ – otkrivena 1957. godine u kazneno popravnom domu Stara Gradiška“, 7-8.

19. MUSIĆ Edo, rođen 1914. godine na Sušaku, doktor prava, namještenik. Za vrijeme rata radio je u ministarstvu vanjskih poslova NDH.
20. ČOLAKOVIĆ Enver, rođen 1913. godine u Budimpešti, Mađarska, profesor i književnik. Za vrijeme rata radio je u ministarstvu vanjskih poslova NDH te kao diplomatski službenik u Budimpešti.
21. PENIĆ Janko, rođen 1900. godine u Krašiću, kanonik.
22. KLARIĆ Marko, rođen 1896. godine u Vetovu, župnik župe sv. Petra u Zagrebu.
23. ZIMMERMANN Stjepan, rođen 1884. godine u Virovitici, umirovljenik, bivši sveučilišni profesor. UDB-a ga je označila kao ustaškog ideologa i obavještajca.
24. ŠKREBLIN Ivan, rođen 1910. godine u Zagrebu, doktor znanosti, nastavnik u Srednjoj vjerskoj školi u Zagrebu.
25. GOTOVAC Jakov, rođen 1895. godine u Splitu, dirigent i skladatelj.
26. PIŠONIĆ Mijo, rođen 1922. godine u Slavonskom Kobašu, svećenik i tajnik zagrebačkog nadbiskupa.
27. PETOLAS Ivan, rođen 1919. godine u Tuhluju, pravnik. Za vrijeme rata bio je domobranički časnik, no nakon rata podržao je novi režim i postao član KPJ.
28. ANIĆ Božidar, autoprijevoznik iz Podsuseda.
29. BRUSAR Branko, rođen 1920. godine, službenik američkoga konzulata u Zagrebu.
30. BRKLJAČIĆ Nikica, rođen 1925. godine na Sušaku, zaposlenik prijevoznog poduzeća.
31. BOŠNJAK Mladen, rođen 1912. godine, zaposlenik biblioteke farmaceutskoga fakulteta u Zagrebu. Za vrijeme rata radio je u ministarstvu vanjskih poslova NDH.⁴⁵

4.4. DEMOKRATSKA STRANKA HRVATSKE

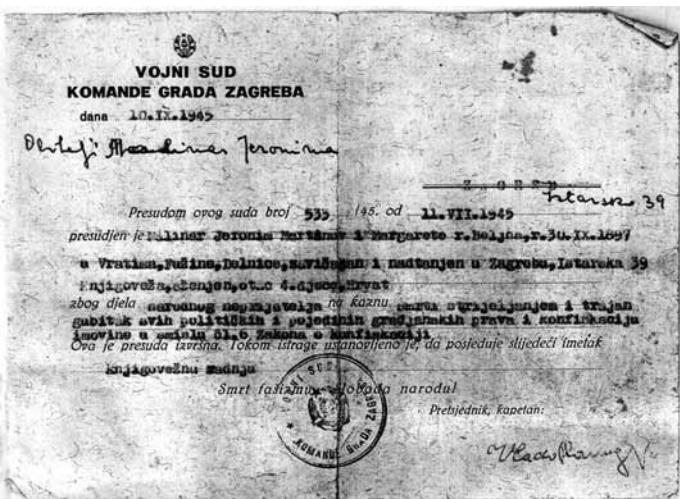
1. TRNČIĆ Vinko, sin Stjepana i Barbare Đermek, rođen 14. 2. 1926. godine u Zagrebu, pomoćni bolničar u bolnici Rebro. Godine 1947. osuđen je zbog navodne „neprijateljske propagande“ na 6 mjeseci društveno-korisnog rada. Suđenje zbog članstva u DSH-u odgođeno mu je do poboljšanja zdravstvenog stanja.
2. KLASIĆ Vladimir, sin Dragutina i Elizabete Momčić, rođen 7. 7. 1929. godine u Zagrebu, automehaničar. Godine 1947. osuđen je na 18 mjeseci zatvora s prisilnim radom zbog pokušaja bijega preko granice. Zbog članstva u DSH-u osuđen je na 4 godine strogog zatvora.
3. HAMAN Josip, sin Šandora i Rože, rođen 4. 6. 1906. godine u Podravskim Bregima, umirovljenik. Za vrijeme NDH bio je državni službenik, zbog čega je nakon završetka rada bio osuđen na 2 godine zatvora. Suđenje zbog članstva u DSH-u odgođeno mu je do poboljšanja zdravstvenog stanja.
4. ZELJAK Miroslav, sin Marka i Franjice Bosanac, rođen 10. 7. 1910. godine u Zagrebu, apsolvent prava. Godine 1956. uhićen je zbog „neprijateljske propagande“ i pokušaja bijega u inozemstvo. Suđenje zbog članstva u DSH-u odgođeno mu je do poboljšanja zdravstvenog stanja.
5. MARJANOVIĆ Vlado, sin Jurja i Agate Solić, rođen 24. 2. 1912. godine u Sanskom Mostu, Bosna i Hercegovina, eko-

nom u bolnici Rebro u Zagrebu. Do kolovoza 1944. godine služio je u domobranima, a nakon toga u NOVJ-u. Zbog članstva u DSH-u osuđen je na 2 godine zatvora.

6. FRANJKOVIĆ Mato, sin Jure i Marije, rođen 7. 8. 1926. godine u Selištu, kotar Slunj, Hrvat, dostavljač i čistač bolničke ljekarne u bolnici Rebro u Zagrebu. Godine 1954. osuđen je na 6 mjeseci zatvora s prisilnim radom zbog pjevanja „ustaških“ pjesama. Zbog članstva u DSH-u osuđen je na 3 godine zatvora.
7. STANIĆ Ivan, sin Tome i Ike, rođen 10. 4. 1918. godine Razvođu, kotar Knin, postolar. Do 1944. godine bio je na dobrovoljnem radu u Njemačkoj, a do kraja rata služio je u domobranstvu. Zbog članstva u DSH-u osuđen je na 3 godine strogog zatvora.
8. ERHARDT Ivica, sin Vida i Ane Novaković, rođen 10. 10. 1926. godine u Štefanju, kotar Čazma, laborant bolničke ljekarne u bolnici Rebro u Zagrebu. Za vrijeme rata služio je u vojnim postrojbama NDH, a jugoslavenske komunističke vlasti nakon rata uhitile su ga zbog sumnje da je radio za njemačku obavještajnu službu. Zbog članstva u DSH-u osuđen je na godinu dana zatvora.
9. POTLAČEK Mirko, sin Đure i Marije, rođen 25. 8. 1938. godine u Mirkovcu, kotar Zagreb, soboslikar. Zbog članstva u DSH-u osuđen je na godinu dana zatvora.
10. ŠTRBENAC Stjepan, sin Pavla i Milke Žagi, rođen 4. 7. 1914. godine u Bjelovaru, krojač. Godine 1947. osuđen je na 15 godina strogog zatvora zbog navodne suradnje s križarima. Zbog članstva u DSH-u osuđen je na 3 godine zatvora.

⁴⁵ HR-HDA-1561-SDS RSUP SRH, Unutrašnja problematika (šifra 0), Ilegalne neprrijateljske organizacije (šifra 19), broj 33.-1., „Predmet: grupa Šoltić Julije i ostali“, 8-9, 12-13.

11. HORVAT Vjekoslav, rođen 24. 4. 1921. godine, bravar. Zbog članstva u DSH-u osuđen je na 2 godine zatvora.⁴⁶

4.5. HRVATSKI OSLOBODILAČKI POKRET U SELU DAVOR

1. ŠKVORČEVIĆ Stjepan, rođen 1907. godine u Davoru, zemljoradnik. Bio je član Ustaškog pokreta. Osuđen je na 9 godina strogog zatvora.
2. MATOŠEVIĆ Pavle, rođen 1927. godine u Davoru, zemljoradnik. Za vrijeme rata služio je u vojnim postrojbama NDH. Osuđen je na 4 godine strogog zatvora.
3. OLIĆ Karlo, rođen 1922. godine u Davoru, cestar. Za vrijeme rata bio je domobranski vodnik. Osuđen je na 5 godina strogog zatvora.
4. DAKIĆ Karlo, rođen 20. 1. 1926. godine u Davoru, zemljoradnik. Osuđen je na mjesec dana zatvora.
5. VITOLIĆ Mato, rođen 22. 2. 1922. godine u Orubici, kotar Nova Gradiška, cestar. Osuđen je na mjesec dana zatvora.
6. KOLIĆ Antun, rođen 17. 3. 1924. godine u Lupini, kotar Nova Gradiška, cestar. Osuđen je na mjesec dana zatvora.
7. LAZIĆ Đuka, rođen 1908. godine u Černiku, kotar Nova Gradiška. Osuđen je na mjesec dana zatvora.
8. MIKIĆ Stjepan, rođen 1913. godine u Štivici, kotar Nova Gradiška, limarski obrtnik. Osuđen je na mjesec dana zatvora.⁴⁷

4.6. NARODNI POKRET HRVATSKE

1. ČAJKA Stjepan, sin Mije i Ane Vinković, rođen 5. 1. 1925. godine u Sremskoj Mitrovici, Vojvodina, Srbija, trgovac pomoćnik. Za vrijeme rata navodno je boravio u Njemačkoj, a od 1944. godine služio je u vojnim postrojbama NDH. Otac i braća (Petar, Joža, Nikola i Franjo) također su bili pripadnici vojnih postrojbi NDH. Oca i brata Petra zbog toga su strijeljali partizani. Tri puta koncem 1950-ih godina prekršajno je kažnjen s 15 dana zatvora zbog „šovinističkih ispada“. Zbog

46 HR-HDA-1561-SDS RSUP SRH, Unutrašnja problematika (šifra 0), Ilegalne neprijateljske organizacije (šifra 19), broj 37-1., „Ilegalna organizacija ‘Demokratska stranka Hrvatske’ – otkrivena u Zagrebu 1958. godine“, 105, 144-146, 149-152.

47 HR-HDA-1561-SDS RSUP SRH, Unutrašnja problematika (šifra 0), Ilegalne neprijateljske organizacije (šifra 19), broj 41, „Ilegalna organizacija ‘Hrvatski oslobodilački pokret’ u Davoru, kotar Nova Gradiška – informacija od 29.9.1959 godine“, 12-14.

pokušaja organiziranja NPH-a osuđen je na mjesec dana zatvora i dvije godine boravka u određenoj ustanovi – na otoku Grgur.

2. BERNARDIĆ Josip, sin Josipa, rođen 4. 4. 1918. godine u Banskom selu, kotar Karlovac. Za vrijeme rata radio je kao radio-telegrafist na željezničkoj stanicu u Zagrebu - glavni kolodvor. Navodno se isticao kao član Ustaške mladeži. Nakon rata kažnjen je uvjetno na godinu dana jer je navodno bio član jedne ilegalne organizacije.
 3. JUŠIĆ Zvonko, sin Jurja, rođen 1921. godine u Zagrebu. Za vrijeme rata godinu je dana služio u vojnim postrojbama NDH, ali je potom otpušten kući, jer je proglašen nesposobnim za vojsku. Na kraju rata, povlačio se s vojskom NDH i civilima, a nakon zarobljavanja u Sloveniji proveo je neko vrijeme u logoru. Pošto se nije odazvao služenju vojnog roka u JNA, osuđen je na 3 godine zatvora.
 4. SVETLIČIĆ Anton, rođen 10. 1. 1932. godine u selu Čohlani, kotar Pakrac, transportni radnik. Oca su mu strijeljali partizani na kraju rata zato što je navodno bio „aktivni ustaša“.⁴⁸
- #### **4.7. HRVATSKI ORUŽANI POKRET**
- Osuđeni na Vojnome sudu u Zagrebu
5. DONČEVIĆ Mihajlo, sin Đure i Kate Buković, rođen 9. 9. 1926. godine u Blatnici, kotar Bjelovar, pilanski crtač. Od 1943. godine služio je u vojnim postrojbama NDH. U drugoj polovici 1950-ih dva je puta osuđen zbog navodnog kriminala i ilegalnog prelaska državne granice. Godine 1959. osuđen je na 3 godine zatvora, ali je odslužio samo dio kazne, jer ju je Vrhovni sud ukinuo. Zbog organiziranja Hrvatskog oružanog pokreta osuđen je na 15 godina strogog zatvora.
 6. MIŠIĆ Jure, sin Jozе i Kate Zubak, rođen 7. 8. 1937. godine u Brezici, kotar Doboј, Bosna i Hercegovina, bravар na odsluženju vojnog roka. Osuđen je na 14 godina strogog zatvora.
 7. DIKTIĆ JAKOB, sin Miška i Roze Dončević, rođen 18. 5. 1922. godine u Štefanju, kotar Bjelovar, zemljoradnik. Za vrijeme rata je do 1944. godine služio u domobranstvu, a potom u JA, odakle je dezertirao, zbog čega je osuđen na godinu dana zatvora s prisilnim radom. Zbog organiziranja Hrvatskog oružanog pokreta osuđen je na 12 godina strogog zatvora.
 8. DONČEVIĆ Antun, sin Đure i Kate Bukovac, rođen 1. 6. 1940. godine u Blatnici, kotar Bjelovar, trgovачki pomoćnik. Osuđen je na 9 godina strogog zatvora.
 9. SLIŠKO Ivan, sin Jure i Kate Rašić, rođen 15. 5. 1936. godine u Brezici, kotar Doboј, Bosna i Hercegovina, željeznički službenik. Član je SKJ, a otac mu je poginuo kao ustaša. Osuđen je na 9 godina strogog zatvora.
 10. PELIVAN Ivan, sin Ivana i Marije Knez, rođen 15. 5. 1937. godine u Lipi, kotar Livno, Bosna i Hercegovina, Hrvat, državljelan FNRJ, radnik na odsluženju vojnog roka. Osuđen je na 3 godine strogog zatvora.
 11. KRALJEVIĆ Josip, sin Jozе i Janje Barić, rođen 26. 10. 1938. godine u Lišćicama [Lisicama?], kotar Mostar, Bosna i Hercegovina, pekarski radnik na odsluženju vojnog roka. Osuđen je na 2 godine strogog zatvora.
 - 48 HR-HDA-1561-SDS RSUP SRH, Unutrašnja problematika (šifra 0), Ilegalne neprijateljske organizacije (šifra 19), broj 50, „Ilegalna organizacija ‘Narodni pokret Hrvatske’“, Čajka Stjepan i drugi, 2, 10-11.

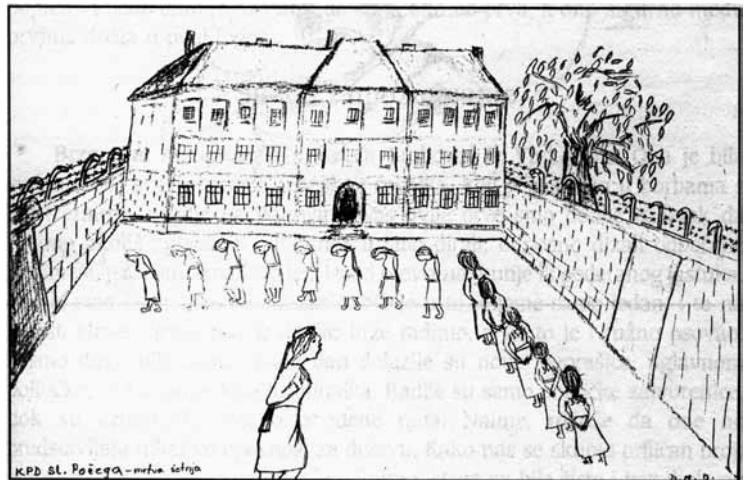
12. ŠKORIĆ Stipe, sin Jure i Ane Maras, rođen 11. 10. 1939. godine u Zeleniki kraj Dervente, kotar Dobojski, Bosna i Hercegovina, zemljoradnik na odsluženju vojnog roka. Osuđen je na 2 godine strogog zatvora.
13. ŠTUM Jozo, pok. Stipe i Lucije Zubak, rođen 8. 9. 1941. godine u Modranu kraj Dervente, kotar Dobojski, Bosna i Hercegovina, radnik na odsluženju vojnog roka. Osuđen je na 3 godine strogog zatvora.

Osobe osuđene na Okružnom sudu u Zagrebu

1. GABUD Drago, rođen 20. 11. 1930. godine u Lazu, kotar Krapinsko-zagorski, radnik.
2. MERLIN Franjo, rođen 15. 11. 1935. godine u Zagrebu, strojobravar.
3. KUNŠTEK Marijan, rođen 3. 3. 1935. godine u Zagrebu, strojobravar.
4. SLIŠKO Ilija, rođen 22. 6. 1938. godine u Brezici, kotar Dobojski, Bosna i Hercegovina, radnik.
5. KOVAČEVIĆ Juraj, rođen 18. 8. 1937. godine u Bunaru, kotar Dobojski, Bosna i Hercegovina, radnik, član SKJ.

Osobe osuđene na Okružnom sudu u Bjelovaru

1. FORIJAN Andrija, sin Nikole i Kate Sačerić, rođen 29. 9. 1921. godine u Donjoj Šušnjari, kotar Bjelovar, zemljoradnik. Za vrijeme rata služio je u domobranima, a nakon njegova završetka zbog neovlaštenog posjedovanja vojničke puške osuđen je na godinu dana zatvora. Osuđen je na 8 godina strogog zatvora.
2. FORIJAN Đuro, sin Martina i France Đuričić, rođen 20. 4. 1906. godine u Martincu, kotar Bjelovar, zemljoradnik. Zbog navodnih kaznenih djela koje je u ratu počinio kao ustaški tabornik godine 1946. osuđen je na 20 godina zatvora, a odslužio je 13 godina. Osuđen je na 6 godina strogog zatvora.
3. CRNČIĆ Franjo, sin Šime i Eve Galović, rođen 20. 5. 1910. godine u Vrtlinskoj, općina Čazma, kotar Bjelovar. Za vrijeme rata služio je u domobranstvu. Osuđen je na 2 godine strogog zatvora.
4. TEŽAK Stjepan, sin Antuna i Dore Hunjet, rođen 7. 11. 1903. godine u Bedencu, kotar Varaždin, zemljoradnik. Za vrijeme rata dvije je godine služio u domobranstvu. Osuđen je na 6 godina strogog zatvora.
5. BIRUŠ Josip, sin Petra i Roze Marić, rođen 21. 6. 1922. godine u Đurđevcu, kotar Koprivnica, zemljoradnik. Za vrijeme rata bio je na radu u Njemačkoj. Otac mu je strijeljan kao križarski jatak. Osuđen je na 4 godine strogog zatvora.
6. MAJETIĆ Ivan, sin Antuna i Klare Kovačina, rođen 21. 12. 1912. godine u Siščanima, kotar Bjelovar, stolar-obrtnik. Za vrijeme rata služio je u vojnim postrojbama NDH. Osuđen je na 5 godina strogog zatvora.
7. RADMANIĆ Ivan, sin Ivana i Slave Vranić, rođen 22. 10. 1929. godine u Blatnici, kotar Bjelovar, zemljoradnik. Osuđen je na 5 godina strogog zatvora.
8. LUGARIĆ Franjo, sin Valenta i Kate Karašić, rođen 8. 10. 1922. godine u Gornjem Dragancu, općina Čazma, kotar Bjelovar, zemljoradnik. Osuđen je na godinu dana strogog zatvora.

Mrtva šetnja u zatvoru Požega

9. JUŠIĆ Đuro, sin Ivana i Milke Pugar, rođen 18. 1. 1928. godine u Blatnici, kotar Bjelovar, zemljoradnik. Osuđen je na 2 godine strogog zatvora.
10. CIKAČ Rok, sin Josipa i Jage Vucić, rođen 1. 8. 1909. godine u Žarovnici, kotar Varaždin, stolar. Za vrijeme rata služio je u domobranstvu. Osuđen je na 2 i pol godine strogog zatvora.
11. BOŽIĆ Antun, sin Vida i Franje Mlađan, rođen 12. 6. 1919. godine u Štefanju, općina Čazma, kotar Bjelovar, zemljoradnik. Za vrijeme rata kratko je služio u domobranstvu, pa u NOVJ. Osuđen je na godinu dana strogog zatvora.
12. GOLUBIĆ Josip, sin Eve Ozobić, rođen 17. 4. 1926. godine u Starom Štefanju, kotar Bjelovar, radnik. Od 1943. godine služio je u domobranstvu. (106) Osuđen je na godinu dana strogog zatvora.
13. GOLUBIĆ Nikola, sin Josipa i Roze Štefović, rođen 28. 10. 1920. godine u Starom Štefanju, kotar Bjelovar, zemljoradnik. Za vrijeme rata služio je u vojnim postrojbama NDH. Osuđen je na godinu dana strogog zatvora.
14. CIKAČ Drago, rođen 14. 2. 1921. godine u Starom Štefanju, kotar Bjelovar, zemljoradnik. Za vrijeme rata služio je u vojnim postrojbama NDH. Nakon završetka rata bio je osuđen na tri kazne u ukupnom trajanju od 13 mjeseci, zbog tučnjava i „privredne sabotaže“. Iako je predviđen za suđenje na Okružnom sudu u Bjelovaru, njegovo ime nije u presudi navedeno među osuđenima.

Osobe osuđene na prekršajne kazne pred sudom u Bjelovaru

1. ĐURIČIĆ Josip, sin Nikole, rođen 8. 3. 1919. godine u Šušnjari, zemljoradnik. Godine 1946. osuđen je na godinu dana zatvora zbog ilegalnog posjedovanja vojnog oružja. Zbog povezanosti s Hrvatskim oružanim pokretom osuđen je na 30 dana zatvora.
2. HABRUN Andrija, sin Ivana, rođen 27. 11. 1918. godine u Šušnjari, zemljoradnik. Osuđen je na 30 dana zatvora.
3. IVANUŠIĆ Martin, sin Mile, rođen 10. 8. 1912. godine u Gornjem Lapcu, zemljoradnik. Osuđen je na 30 dana zatvora.
4. VALENT Josip, sin Gabre, rođen 6. 3. 1933. godine u Šušnjari, zemljoradnik. Osuđen je na 30 dana zatvora.
5. HRILIĆ Nikola, sin Đure, rođen 23. 5. 1920. u Šušnjari, zemljoradnik. Osuđen je na 30 dana zatvora.

6. LOVREKOVIĆ Stjepan, sin Ivana, rođen 7. 7. 1923. godine u Donjoj Petrički, zemljoradnik. Osuđen je na 30 dana zatvora.
7. DIKTIĆ Tomo, sin Adama, rođen 13. 12. 1897. godine u Štefanju, zemljoradnik. Osuđen je na 30 dana zatvora.
8. BOSANAC Ivan, sin Miška, rođen 17. 4. 1926. godine u Starom Štefanju, zemljoradnik. Osuđen je na 30 dana zatvora.
9. ĐURIĆ Slavko, sin Miška, rođen 29. 7. 1924. godine u Utiskanima, zemljoradnik. Osuđen je na 30 dana zatvora.
10. ŠKAREC Mato, sin Tome, rođen 18. 2. 1924. godine u Kolaru Selu, zemljoradnik. Osuđen je na 30 dana zatvora.
11. GOLUBIĆ Milan, sin Đure, rođen 16. 7. 1924. godine u Starom Selu, zemljoradnik. Osuđen je na 30 dana zatvora.
12. KUČAN Ivan, sin Ivana, rođen 1. 3. 1927. godine u Šušnjari, zemljoradnik. Osuđen je na 30 dana zatvora.
13. DABAC Đuro, sin Andrije, rođen 16. 7. 1905. u Dabcima, zemljoradnik. Osuđen je na 30 dana zatvora.
14. BLAŽEVIĆ Ivan, sin Ignaca, rođen 3. 6. 1923. godine u Vagovini, zemljoradnik. Osuđen je na 30 dana zatvora.
15. FORJAN Vinko, sin Antuna, rođen 19. 1. 1930. godine u Šušnjari, zemljoradnik. Osuđen je na 30 dana zatvora.⁴⁹

Zatvor Savska

4.9. MLADA HRVATSKA

1. PAŠTI [PASTY] Geza, sin Stjepana i Helene, rođen 6. 6. 1934. godine u Čepinu, kotar Osijek. Prije uhićenja pobegao je u inozemstvo.
2. LOH Anton, sin Nikole i Franke, rođen 3. 3. 1933. godine u Čepinu, kotar Osijek. Osuđen je na 4 i pol godine strogog zatvora.
3. JALOVIČAR Branko, sin Stjepana i Julijane, rođen 28. 10. 1934. godine u Čepinu, kotar Osijek. Osuđen je na 18 mjeseci strogog zatvora.
4. HOVANČEK Ivan, sin Josipa i Rosalije, rođen 20. 10. 1934. godine u Čepinu, kotar Osijek. Osuđen je na 30 mjeseci strogog zatvora.
5. RADIĆ Vladimir, sin Andrije i Vere, rođen 12. 4. 1936. godine u Čepinu, kotar Osijek. Osuđen je na 18 mjeseci strogog zatvora.
6. LABAJ Slavko, sin Adama, rođen 25. 7. 1931. godine u Čepinu, kotar Osijek.⁵¹

4.10. ILEGALNA SKUPINA U DUBROVNIKU

1. KOLUMBIĆ Frano, pok. Nikole, rođen 12. 6. 1896. godine, inženjer. Osuđen je na 3 godine zatvora s prisilnim radom. Prije odsluženja cijele kazne uvjetno je pušen i preminuo.
2. PUŠIĆ Niko, pok. Mata, rođen 7. 7. 1906. godine u Dunavama, zemljoradnik. Osuđen je na 2 godine zatvora s prisilnim radom.
3. FRANIĆ Augustin, sin Luke, rođen 1929. godine u Dubrovniku, ekonomist. Osuđen je na 4 godine zatvora s prisilnim radom. [Istovjetan već spomenutom Augustinu FRANIĆU.]
4. PAVLOVIĆ Damjan, pok. Antuna, rođen 1923. godine, službenik. Osuđen je na 2 godine zatvora s prisilnim radom.
5. MACAN Trpimir, sin Tomislava, rođen 1935. godine. Osuđen je na godinu dana zatvora s prisilnim radom. [Kasnije poznati povjesničar i leksikograf.]
6. VALJALO Miho, pok. Mija, rođen 1932. godine u Dubrovniku, student. Osuđen je na godinu i 9 mjeseci zatvora s prisilnim radom.

49 HR-HDA-1561-SDS RSUP SRH, Unutrašnja problematika (šifra 0), Illegalne neprijateljske organizacije (šifra 19), broj 52, „Ilegalna organizacija ‘Hrvatski oružani pokret’ koja je djelovala na području Bjelovara 1961. godine“, 74-75, 88, 105-108, 131-142, 148, 150.

50 HR-HDA-1561-SDS RSUP SRH, Unutrašnja problematika (šifra 0), Illegalne neprijateljske organizacije (šifra 19), broj 55, „Ilegalna organizacija ‘Hrvatski odbor spaša’, koja je djelovala u Osijeku 1962. godine“, 4, 17, 33.

51 HR-HDA-1561-SDS RSUP SRH, Unutrašnja problematika (šifra 0), Illegalne neprijateljske organizacije (šifra 19), broj 7, „Ilegalne organizacije otkrivene na području biv. kotara Osijek u periodu 1945.-1962. god.“, 8-9.

GRADSKI NARODNI ODBOR ZAGREB	
UPRAVNI ODJEL	
Broj: 471	
Kazneni list	
1. Prezime, očevi i majčino djevojačko ime	HORVAT JOSIP Dragutina i Marije r. Kos.
2. Godina i mjesto rođenja (kotar)	18.II.1904. u Čakovcu, akademski slikar.
3. Mjesto stalnog boravka (kotar)	Zagreb, Deželićeva 55.
4. Koji je sud donio presudu, datum i posl. broj presude zbog kojeg je djela suden i koja je kazna izrečena: Presudom Vojnog suda Komade grada Zagreba broj: 160/45.II. od 7.IX.1945. god. kaznom smrti streljanjem trajan gubitak časnih prava i konfiskaciju imovine. Broj: 22242.	
<i>Mojna suđi se površina 26.1945 (20035/196)</i>	

7. ŽUVELA Petar, sin Perice, rođen 1929. godine, službenik. Osuđen je na 3 godine zatvora s prisilnim radom.
8. JELAVIĆ Ante, pok. Miha, rođen 1928. godine u Dubrovniku, službenik. Osuđen je na godinu dana zatvora, tri godine uvjetno.⁵³

4.11. HRVATSKI NACIONALNI POKRET

1. UDOVIČIĆ Ivan, sin Slavka i Marije Ivanković, rođen 17. 7. 1934. godine u Palačkovcima, kotar Derventa, Bosna i Hercegovina, student prava. Osuđen je na godinu i pol dana zatvora.
2. ĐURIĆ Vladimir, sin Antuna i Ludmile Kalibanove, rođen 8. 8. 1936. godine u Slavonskom Brodu, student prava. Osuđen je na godinu i pol dana zatvora.
3. ZRILIĆ Nikola, sin Pavla i Ruže Krpan, rođen 19. 5. 1936. godine u Slavonskom Brodu, student ekonomije. Osuđen je na 10 mjeseci zatvora.
4. JEDNOBRKOVIĆ Ivan, sin Marka i Kate Blaževac, rođen 27. 3. 1936. godine u Donjoj Bebrini, kotar Slavonski Brod, učenik tehničke škole. Osuđen je na 10 mjeseci zatvora.
5. BORAS Vjekoslav, sin Drage i Olge, rođen 9. 12. 1934. godine u Beogradu, Srbija, završio gimnaziju. Osuđen je na 6 mjeseci zatvora.

⁵² HR-HDA-1561-SDS RSUP SRH, Unutrašnja problematika (šifra 0), Ilegalne neprijateljske organizacije (šifra 19), broj 5, „Ilegalne organizacije koje su otkrivene u periodu od 1945.-1954. g. u Dubrovniku“, 6-7.

6. MIKOLČIĆ Krešimir, sin Franje i dr. Elze Nikšić, rođen 26. 9. 1937. godine u Skopju, Makedonija, učenik gimnazije. Osuđen je na 6 mjeseci zatvora.
7. PAVLETIĆ Borislav, sin Franje i Jelke Lesić, rođen 2. 10. 1937. godine u Rijeci, učenik 8. razreda gimnazije. Osuđen je na 6 mjeseci zatvora.
8. AJNBERGER Emil, sina Emil i Jelice Cimer, rođen 15. 11. 1937. godine u Mokrinu, kotara Velika Kikinda, Vojvodina, Srbija, učenik 8. razreda gimnazije. Osuđen je na 6 mjeseci zatvora.
9. LEOVIĆ Josip, sin Mate i Marije rođene Đurčević, rođen 9. 3. 1936. godine u Donjoj Bebrini, kotar Slavonski Brod, student medicine.
10. ĐURIĆ Tomislav, pok. Dragutina i Hedvige, rođen 23. 9. 1938. godine u Novoj Gradiški, učenik 7. razreda gimnazije. Osuđen je na godinu dana zatvora.
11. SENIĆ Josip, sina Mate i Marije, rođen 18. 3. 1936. godine u Maloj, kotar Nova Gradiška, učenik 6. razreda gimnazije. Osuđen je na 6 mjeseci zatvora.⁵⁴

4.12. Časopis Kritika

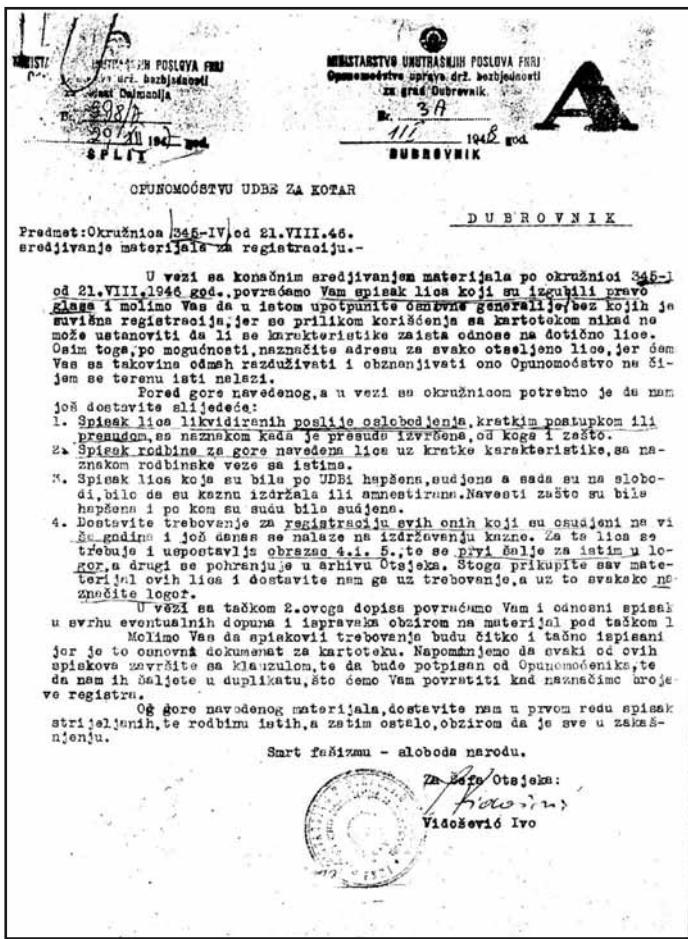
Neke od osoba koje su pokušale pokrenuti časopis *Kritika*: LUKŠIĆ Boris, BREČIĆ Petar, PEDERIN Ivan, ROGOŠIĆ Ilija, TANTA Rikard, GLAVINOVIĆ Milan, BORIĆ Gojko, BORIĆ Grgo, PEDIŠIĆ Ante, ROGOŠIĆ Mirko, SVETEC Ivan.⁵⁴

4.13. ILEGALNA SKUPINA U ZADRU

1. ORLOVIĆ Vladimir, pok. Pantelije i Marije, rođen 14. 3. 1928. godine u Budaku, kotar Šibenik, skladistar. Otac mu je strijeljan pod izgovorom da je bio ustaša.
2. DOBROVIĆ Slavko, sin Dobroslava i Nine, rođen 8. 2. 1940. godine u Pirovcu, učenik 7. razreda gimnazije. Nekoliko muških članova šire obitelji strijeljani su pod izgovorom da su bili ustaše.
3. ČERINA Dušan, sin Branka i Inice, rođen 23. 5. 1939. godine u Podgradu, kotar Zadar, učenik 7. razreda gimnazije.
4. ROGIĆ Marijan, sin Bože i Jerke, rođen 6. 7. 1937. godine u Vrani, kotar Zadar.
5. PINJATELA Josip, sin Josipa i Marije, rođen 19. 3. 1939. godine u Biogradu, kotar Zadar, učenik 7. razreda gimnazije.
6. ŠKUNCA Živko, sin Šime i Agate, rođen 3. 4. 1929. godine u Novalji, kotar Rijeka, električar. Godine 1957. odslužio je kaznu zatvora zbog pokušaja bijega u Italiju.
7. BLJAJIĆ Ante, sin Jakova i Anke, rođen 11. 1. 1923. godine u Pristegu, kotar Zadar, bačvar. Navodno je bio pristaša režima NDH.
8. GRANCARIĆ Željko, sin Ive i Mare, rođen 27. 9. 1937. godine u Diklu, kotar Zadar, učenik 7. razreda gimnazije.
9. MAŠINA Davor-Tomislav, sin Ive i Marice, rođen 12. 11. 1928. godine u Preku, kotar Zadar, službenik. Jedan mu je brat osuđen zbog pisanja letaka u Zagrebu 1955. godine, nakon čega je pobjegao u inozemstvo. Brat Kruno osuđen je

⁵³ UDOVIČIĆ et al., *Hrvatski nacionalni pokret: događanja na brodskoj i novogradiškoj gimnaziji od 1954. do 1956. godine*, 30-31.

⁵⁴ HR-HDA-1561-SDS RSUP SRH, Unutrašnja problematika (šifra 0), Ilegalne neprijateljske organizacije (šifra 19), broj 28, „Neprijateljsko djelovanje jedne proustaške grupe oko časopisa ‘Kritika’ 1956. godine u Splitu, 6. BO-RIĆ, *Hrvat izvan domovine: sjećanja političkog emigranta*, 25.

1957. godine na 2 godine zatvora, a sestra Marija zbog organiziranja otpora vlastima.

10. STAMAC Ante, sin Viktora i Mine, rođen 9. 10. 1939. godine u Molatu, kotar Zadar, učenik 7. razreda gimnazije. Otac mu je bio nakon rata u istražnom zatvoru zbog navodnog „ustaškog propagandnog djelovanja“, a godine 1953. smijenjen je s dužnosti profesora. [Kasnije poznati književnik i sveučilišni nastavnik.]
11. KOLEGA Josip, sin Pavla i Đine, rođen 23. 10. 1939. godine u Zadru, učenik 8. razreda gimnazije.⁵⁵

4.14. TAJNA ORGANIZACIJA HRVATSKE INTELIGENCIJE

Skupina u Imotskome

1. GABELICA Ivan, rođen 1. 10. 1939. godine u Podbabljiju, općina Imotski, učenik 7. razreda gimnazije. Prema UDBA-inim podacima, otac mu je bio član Ustaškog pokreta u emigraciji prije rata, a u Drugom svjetskom ratu poginuo je kao ustaški časnik u borbama protiv partizana. Osuđen je na upućivanje u određenu ustanovu na dvije godine i izbacivanje iz svih škola Jugoslavije zauvijek. [Osuđivan i kasnije.]
2. GALIĆ Kruno, sin Dominika i Zorke Galić, rođen 18. 6. 1936. godine u Gorici, kotar Mostar, učenik 7. razreda gimnazije. Osuđen je na mjesec dana zatvora i izbacivanje iz svih škola Jugoslavije na 2 godine.

⁵⁵ HR-HDA-1561-SDS RSUP SRH, Unutrašnja problematika (šifra 0), Ilegalne neprijateljske organizacije (šifra 19), broj 31, „Ilegalna proustaška grupa u Zadru 1957. godine“, 4-5.

3. BUŠIĆ Bruno, sin Josipa i Ane Petrić, rođen 6. 9. 1939. godine u Donjem Vinjanima, kotar Makarska, učenik 7. razreda gimnazije. Osuđen je na mjesec dana zatvora i izbacivanje iz svih škola Jugoslavije na 3 godine.
4. BABIĆ Mate, pok. Josipa i Mare Garac, rođen 14. 8. 1939. godine u Runovićima, kotar Makarska, učenik 7. razreda gimnazije. Osuđen je na mjesec dana zatvora i izbacivanje iz svih škola Jugoslavije na 2 godine.
5. BIOČIĆ Andrija, pok. Andrije i Ive Jukić, rođen 17. 5. 1938. godine u Runovićima, kotar Makarska, učenik 7. razreda gimnazije. Kažnjen je ukorom nastavničkog zbara gimnazije i izbacivanjem iz svih škola u Jugoslaviji na godinu dana. Vrbovan je za doušnički rad za UDB-u.
6. GALIĆ Florijan, učenik 6. razreda gimnazije. Kažnjen je ukorom nastavničkog zbara gimnazije i izbacivanjem iz svih škola u Jugoslaviji na godinu dana. Vrbovan je za doušnički rad za UDB-u.
7. GRIZELJ Miro, učenik 7. razreda gimnazije. Kažnjen je ukorom nastavničkog zbara gimnazije i izbacivanjem iz svih škola Jugoslavije na godinu dana.⁵⁶

4.15. HRVATSKA REVOLUCIONARNA MLADEŽ

1. VUČEMIL Andrija, rođen 1939. godine u [Oplećanima] Duvnu, Bosna i Hercegovina, hospitirao 7. razred gimnazije u Imotskom. Osuđen je na 8 godina strogog zatvora.
2. KNEZOVIĆ Jure, sin Ivana i Joke, rođen 20. 4. 1942. godine u Babinoj Gredi, kotar Slavonski Brod, učenik 8. razreda gimnazije. Brat Krsto poginuo je kao križar. Otac Ivan osuđen je na smrt zbog navodne suradnje s križarima, potom mu je kazna ublažena na 20 godina zatvora, a ujedno je pušten 1955. godine. Osuđen je na 3 i pol godine strogog zatvora.
3. ĆUTUK Darinka, kći Nikole i Zlatke Artuković, rođena 10. 6. 1940. godine, hospitirala 7. razred gimnazije u Imotskom. Osuđena je na 7 godina strogog zatvora.
4. CRNOGORAC Željko, rođen 1940. godine u Viru, kotar Mostar, Bosna i Hercegovina, učenik 7. razreda gimnazije. Osuđen je na 4 godine strogog zatvora.
5. ŠABIĆ Iva, kći Stjepana i Mare Buljan, rođena 9. 11. 1936. godine u Zmijavcima, kotar Makarska, službenica Narodne banke Imotski. Osuđena je na 4 i pol godine strogog zatvora.
6. JONJIĆ Dinko, sin Marka, rođen 19. 7. 1938. godine u Grubinama, kotar Makarska, učenik 8. razreda gimnazije. Osuđen je na 6 godina strogog zatvora.
7. LJUBIĆ Mate, rođen u Ljubotiću, kotar Mostar, Bosna i Hercegovina, učenik 8. razreda gimnazije. Osuđen je na mjesec dana zatvora i zaštitnu mjeru upućivanja na boravak u određeno mjesto u trajanju od 6 mjeseci.
8. GALIĆ Ante, rođen 1942. godine u Sovićima, kotar Mostar, Bosna i Hercegovina, učenik 6. razreda gimnazije. Osuđen je na mjesec dana zatvora i zaštitnu mjeru upućivanja na boravak u određeno mjesto u trajanju od 6 mjeseci.
9. CRNOGORAC Ferdo, rođen 1940. godine u Viru, kotar Mostar, učenik 6. razreda gimnazije. Osuđen je na mjesec dana zatvora i zaštitnu mjeru upućivanja na boravak u određeno mjesto u trajanju od 6 mjeseci.

⁵⁶ HR-HDA-1561-SDS RSUP SRH, Unutrašnja problematika (šifra 0), Ilegalne neprijateljske organizacije (šifra 19), broj 29, „Ilegalna organizacija ‘Tiho’ – Tajna organizacija hrvatske inteligencije u Imotskom“, 29-31.

10. VUKOVIĆ Nedjeljko, sin Mate i Jele Vuksan, rođen 26. 10. 1924. godine u Grubinama, zemljoradnik. Za vrijeme rata u periodu 1941.–1944. godine služio je u vojnim postrojbama NDH. Osuđen je na mjesec dana zatvora i zaštitnu mjeru upućivanja na boravak u određeno mjesto u trajanju od 2 godine.
11. JONJIĆ Petar, sin Ivana i Ruže Žužul, rođen 4. 6. 1942. godine u Grubinama, kotar Makarska. Osuđen je na mjesec dana zatvora i zaštitnu mjeru upućivanja na boravak u određeno mjesto u trajanju od 6 mjeseci.
12. JONJIĆ Ante, sin Stjepana i Mile Vuković, rođen 13. 4. 1933. godine u Grubinama, stolar. Osuđen je na mjesec dana zatvora i zaštitnu mjeru upućivanja na boravak u određeno mjesto u trajanju od 6 mjeseci.
13. VUKOVIĆ Dane, pok. Dane i Matije Karin, rođen 18. 4. 1936. godine u Grubinama, zemljoradnik. Otac mu je služio u vojnim postrojbama NDH, potom je mobiliziran u NOV, odakle je dezertirao, pa je zbog toga strijeljan. Osuđen je na mjesec dana zatvora i zaštitnu mjeru upućivanja na boravak u određeno mjesto u trajanju od godine dana.
14. VUKOVIĆ Marijan, pok. Marijana i Ane Jonjić, rođen 12. 6. 1934. godine u Grubinama, zemljoradnik. Otac mu je na kraju rata strijeljan pod izgovor da je suradivao s ustaškim režimom i pomagao križarima. Osuđen je na mjesec dana zatvora i zaštitnu mjeru upućivanja na boravak u određeno mjesto u trajanju od godine dana.
15. TODORIĆ Mijo, sin Marijana i Ane Božovan, rođen 14. 3. 1942. godine u Zmijavcima, kotar Makarska, učenik 5. razreda gimnazije. Predložena kazna: mjesec dana zatvora i udaljenje iz škole na godinu dana.⁵⁷
16. ŠUTO Branko, pok. Jure, rođen 14. 6. 1942. godine u Zmijavcima, učenik 5. razreda gimnazije. Predložena kazna: mjesec dana zatvora i udaljenje iz škole na godinu dana.
17. KUSIĆ Marija, rođena 1940. godine u Imotskom, učenica 8. razreda gimnazije. Predložena kazna: mjesec dana zatvora.
18. GAVRANOVIC Mate, rođen 1903. godine u Lovreću, kotar Makarska, zemljoradnik. Predložena kazna: mjesec dana zatvora.
19. BAKETIĆ Dane, rođen 15. 10. 1940. godine u Donjim Vinjanima, kotar Makarska, trgovачki pomoćnik. Predložena kazna: mjesec dana zatvora.
20. BOTIĆ Nevenka, rođena 1929. godine u Šestanovcu, kotar Split, domaćica. Predložena kazna: 5000 dinara.

Prema UDB-inim podacima, s ilegalnom organizacijom HRM bile su na neki način povezane 44 osobe s područja kotara Makarska i Mostar (Bosna i Hercegovina).⁵⁸

4.16. NACIONALNA PARTIJA HRVATSKE

Rukovodstvo Centralnog komiteta u Varaždinu

1. BRLEK Ivan, predsjednik, rođen 6. 11. 1939. godine u Varaždinu, učenik 2. razreda Rudarske srednjotehničke škole u Varaždinu. Osuđen je na 4 godine strogog zatvora.

⁵⁷ Autor za ovu osobu i još neke nije uspio pronaći podatak o konačnoj kazni, no treba reći kako su se UDBA-ini prijedlozi gotovo u pravilu usvajali.

⁵⁸ HR-HDA-1561-SDS RSUP SRH, Unutrašnja problematika (šifra 0), Ilegalne neprijateljske organizacije (šifra 19), broj 39, „Hrvatska revolucionarna mladež“ – ilegalna organizacija u Imotskom, informacija od 7.6.1959. godine“, 16, 23-27, 29, 33, 36.

Original prenude nalazi se
u Matičnom arhivu 3244.-

PSL 09818

F-4

5006

U I M E N A R O D A

Vojni sud I divizije II Armije u Sl. Požegi dana 7. decembra 1945. g. vijeću u kojem pretjesdava potporučnik Ahmed Salaić uz sudjelovanje prisutnika kapetana Bogoljuba Kesića, čefa personalnog odsjeka I divizije i st. vodnika admira Čučaka, desetara komande prištaknje čete I divizije i zapovjednika vojnog posudnika Alije Alibegovića sekretara polit. osječke I divizije po optužnicu vojnog tužioca B '47 od 1. XII. 1945. g. protiv Lovre Marasa, Vore Vincijanović, Jure Vasilija, Vladimira Sudarevića, Drage Šekovića, Mire Vincijanović, Ijbubice Paljug, Mire Heftter, Drage Gobalje, Ijore Franjetića, Slavku Perakovića, Josipa Vranića i Ljerke Tuncos, radi krvjeličnog djelima protiv naroda i države, čl 2 Zakon o strujnim, rasne i vjerske mržnje i rasuda, čl 11 teh 2, 3, 4, 1, 7, Zak. o čl 15 UVŠ a u smislu naredbe od 5.XII. 1945; g. kojom je naredjen i danas održan glavni pretres u prisustvu Vojnog tužioca I divizije, zastavnika Čamila Filipović i optuženih Lovre Marasa, Vore Vincijanović, Jure Vasilija, Vladimira Sudarevića, Drage Šekovića, Mire Vincijanović, Ijbubice Paljug, Mire Heftter, Drage Gobalje, Ijore Franjetića, Slavku Perakovića, Josipa Vranića i Ljerke Tuncos, koji su nalaze u sudskom Matvom i na osnovu sastavljenog prijedloga Vojnog tužioca da se presudi po optužnici izreče svu:

P r o c e d u r a

1. Lovra Maras, sin Mata i Ivke, rođen i pribivalištem je u selu Debelo Brdo, naselje Gospic, star 19 godina /rođen 19. IV. 1926. g./ Jugoslavenski državljakin, domaćica, neudata, pišman, prije učenja u J.A. služio u pripremnoj ustaškoj bojni u Gospicu, a kasnije ustaškoj zastavnici školu, prije navodno nije kažnjavan,

2. Vore Vincijanović, kći Josipa i Anke, rođen i pribivalištem je u Sl. Požegi, star 22 godine /rođen 24. VII. 1923. g./ Jugoslavenski državljakin, domaćica, neudata, pišman, prije navodno nije bila kažnjavana,

3. Jure Vasilij znani Djuka, sin Pore i Ante, rođen i pribivalištem u Mostaru, star 19 godina, /rođen 11. VI. 1925. g./ Jugoslavenski državljakinip djak, nečlanjen, pišman, prije stupanja u J.A. bio u vojnoj školi ustaških sastavnihkih pripovravnika Jurišnika u Zagrebu, prije navodno nije bio kažnjavan,

4. Vladimir Sudarević, sin Stjepana i Anke, rođen je u Jugodine, a prebijan u Sl. Požegi, učenik 5. razreda /rođen 18. 5. 1927./ Jugoslavenski državljakin, domaćica, neudata, pišman, prije navodno nije bio kažnjavan,

5. Dragi Modaković, sin Ilijе i Marije, rođen i pribivalištem je u Vinovača, star 20 g., /rođen 5. IV. 1925. g./ Jugoslavenski državljakin, nečlanjen, pišman, prije uvrštenja u J.A. pohađao ustašku zastavnici školu od 1942; do sloma Njemačke, prije navodno nije bio kažnjavan,

6. Mira Vincijanović, kći Josipa i Anke, rođen i pribivalištem je u Sl. Požegi, 18 g. stara /rođen 30. III. 1927./ Jugoslavenski državljakin, domaćica, neudata, pišman, prije navodno nije bila kažnjavana,

7. Ijbubice Paljug, kći Milana i Pauli, rođen je u Jastrebarskog, prebijan u Sl. Požegi, 22 g. stara, /rođen 1923. g./ Jugoslavenski državljakin, si-

2. PERIĆ Ivan, podpredsjednik, rođen 11. 10. 1933. godine u Potocima, kotar Mostar, Bosna i Hercegovina, učenik 3. razreda Rudarske srednjotehničke škole u Varaždinu. Osuđen je na 3 godine strogog zatvora.
3. MUBRIN Zlatko, tajnik, rođen 7. 1. 1940. godine u Varaždinu, službenik poduzeća „Varteks“. Osuđen je na 3 i pol godine strogog zatvora.

Rukovodstvo Lokalnog komiteta u Zagrebu

1. GAZZARI Antun, rukovoditelj, rođen 10. 6. 1939. godine u Zagrebu, student kemije, prva godina. Osuđen je na 5 godina strogog zatvora.
2. OBRANIĆ Alfred, član komiteta, rođen 9. 12. 1941. godine u Zagrebu, student tehnološkog fakulteta - rudarski smjer. Osuđen je na 3 i pol godine strogog zatvora.
3. BRDAR Josip, član komiteta, rođen 8. 3. 1937. godine u Svilju, kotar Makarska, student agronomije. Osuđen je na godinu i 2 mjeseca strogog zatvora.
4. JELUŠIĆ BORIS, član komiteta, rođen 9. 2. 1940. godine u Varaždinu, student ekonomije. Osuđen je na 2 godine strogog zatvora.

Podkomiteti u Zagrebu

1. MAJCAN Zoran, rukovoditelj čelije, rođen 18. 5. 1940. godine u Cerju, kotar Varaždin, student šumarstva, prva godina. Osuđen je na godinu i pol strogog zatvora.

2. PEHARDA Vlado, član čelije, rođen 17. 2. 1939. godine u Gornjem Ladanju, kotar Varaždin, student prava. Protiv njega je podnesena prijava za administrativno kažnjavanje.
3. MEĐIMUREC Stanislav, član čelije, rođen 13. 6. 1939. godine u Varaždinskim Toplicama, student ruderstva, prva godina. Protiv njega je podnesena prijava za administrativno kažnjavanje.
4. ŽIVKOVIĆ Božidar, član čelije, učenik 7. razreda gimnazije iz Zagreba. Protiv njega je podnesena prijava za administrativno kažnjavanje.

Lokalni komitet u Varaždinu

1. HRELJAC Zvonko, rukovoditelj, rođen 2. 1. 1940. godine u Varaždinu, učenik 1. razreda Rudarske srednjotehničke škole u Varaždinu. Otac mu je član SKJ. Osuđen je na godinu i pol strogog zatvora.

Čelije u Varaždinu

1. ABRAMOVIĆ Mirko, rukovoditelj čelije u Rudarskoj srednjotehničkoj školi, rođen 5. 7. 1940. godine u Velikoj Vravonjini, kotar Karlovac, učenik 1. razreda Rudarske srednjotehničke škole. Osuđen je na godinu dana strogog zatvora.
2. TADIĆ Andrija, član čelije, rođen 16. 4. 1932. godine u Vulinjaku-Kreševu, kotar Sarajevo, Bosna i Hercegovina, učenik 2. razreda Rudarske srednjotehničke škole.
3. BREGOVIĆ Slavko, član čelije, rođen 8. 8. 1929. godine u Varaždinu, učenik 3. razreda Rudarske srednjotehničke škole.
4. RAMLJAK Antun, član čelije, rođen 7. 10. 1938. godine u Siveriću, kotar Šibenik, učenik 3. razreda Rudarske srednjotehničke škole. Otac mu je poginuo u NOVJ.
5. MILOŠ Radoslav, član čelije, rođen 1. 1. 1936. godine u Grudama, kotar Mostar, Bosna i Hercegovina, učenik 2. razreda Rudarske srednjotehničke škole. Protiv njega je podnesena prijava za administrativno kažnjavanje.
6. BRKIĆ Stanko, rukovoditelj čelije broj 2 u Rudarskoj srednjotehničkoj školi, rođen 2. 1. 1937. godine u Čapljini, kotar Mostar, Bosna i Hercegovina, učenik prvog razreda iste škole. Član je SKJ od studenoga 1958. godine. Protiv njega je podnesena prijava za administrativno kažnjavanje.

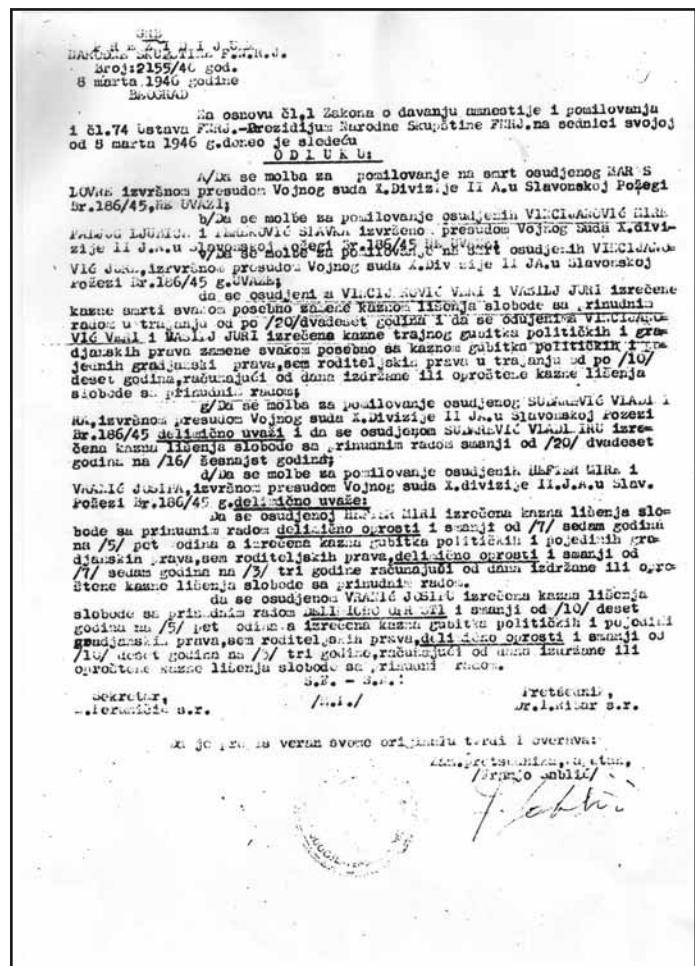
Čelija gimnazije u Varaždinu

1. GAZZARI Ervin, rukovoditelj, rođen 15. 12. 1943. godine u Zagrebu, učenik 5. razreda gimnazije. Izbačen je iz škole i dobio je zabranu pohađanja škola u Jugoslaviji na 3 godine.
2. ŠULEK Franjo, član čelije, rođen 18. 7. 1942. godine u Varaždinu, učenik 7. razreda gimnazije. Izbačen je iz škole i dobio je zabranu pohađanja škola u Jugoslaviji na godinu dana.
3. LAZAR Dragica, članica čelije, rođena 31. 5. 1940. godine u Varaždinu, učenica 7. razreda gimnazije. Osuđena je na 30 dana strogog zatvora i dobila je zabranu pohađanja škola u Jugoslaviji na 2 godine.
4. POSAVEC Željko, član čelije, rođen 16. 1. 1943. godine u Varaždinu, učenik 5. razreda gimnazije. Izbačen je iz škole i dobio je zabranu pohađanja škola u Jugoslaviji na godinu dana.
5. PLENAR Jurica, član čelije, rođen 20. 9. 1941. godine, učenik 7. razreda gimnazije. Osuđen je na 15 dana strogog za-

tvora i dobio je zabranu pohađanja škola u Jugoslaviji na 2 godine.

Čelija u tvornici „Varteks“

1. LESKOVAC Vladimir, rukovoditelj čelije poduzeća, rođen 6. 4. 1939. godine u Varaždinu, električar u tvornici «Varteks». Osuđen je na 30 dana strogog zatvora.

Čelija Učiteljske škole Čakovec

1. SEDLAR Vilko, rukovoditelj čelije, rođen 27. 3. 1939. godine u Varaždinu, učenik 5. razreda učiteljske škole u Čakovcu. Član SKJ od travnja 1959. godine. Otac mu je bio pristaša HSS-a. Protiv njega je podnesena prijava za administrativno kažnjavanje.

Lokalni komitet Kutina

1. DOKO MARKO, rukovoditelj, rođen 22. 11. 1928. godine u Zemlju, kotar Mostar, Bosna i Hercegovina, radnik u stolariji. Oslobođen.

Sljedeće su osobe, prema UDB-i, znale za postojanje organizacija:

1. SMOLIĆ Antun, student kemije iz Varaždina.
2. KATANČIĆ Ivan, student geodezije iz Varaždina.
3. MEIĆ Vlado, student arhitekture iz Zagreba.
4. LAZAR Nevenka iz Varaždina.
5. CELIŠĆAK Darko, student ruderstva iz Zagreba

6. BUDINSKI Josip, student iz Varaždina. Osuđen je na 30 dana strogog zatvora.
7. BUDINSKI Ivan, student iz Varaždina. Osuđen je na 30 dana strogog zatvora.
8. TEKOVEC Marijan, gimnazijalac iz Zagreba.
9. BADANJAK Stjepan, radnik iz Kutine.
10. ŠKREBLIN Branko, radnik iz Kutine.⁵⁹

4.17. ILEGALNA SKUPINA U METKOVIĆU

1. VUČIĆEVIĆ Stojan, rođen 7. 7. 1941. godine u Turkoviću, kotar Mostar, učenik 8. razreda gimnazije. Član SKJ od prosinca 1959. godine. Osuđen je na 30 dana zatvora i upućen u određenu ustanovu na otok Grgur u trajanju od 2 godine. [Kasnije poznati književnik.]
2. BREČIĆ Ante, rođen 28. 5. 1940. godine u Metkoviću, kotar Makarska, učenik 8. razreda gimnazije. Osuđen je na 30 dana zatvora i upućen u određenu ustanovu na otok Grgur u trajanju od 2 godine.
3. TASLAK Ivan, rođen 15. 4. 1940. godine u Metkoviću, kotar Makarska, učenik Srednje glazbene škole u Mostaru. Osuđen je na 30 dana zatvora i upućen u određenu ustanovu na otok Grgur u trajanju od 2 godine.
4. Petar Soldo. Emigrirao u Austriju.⁶⁰

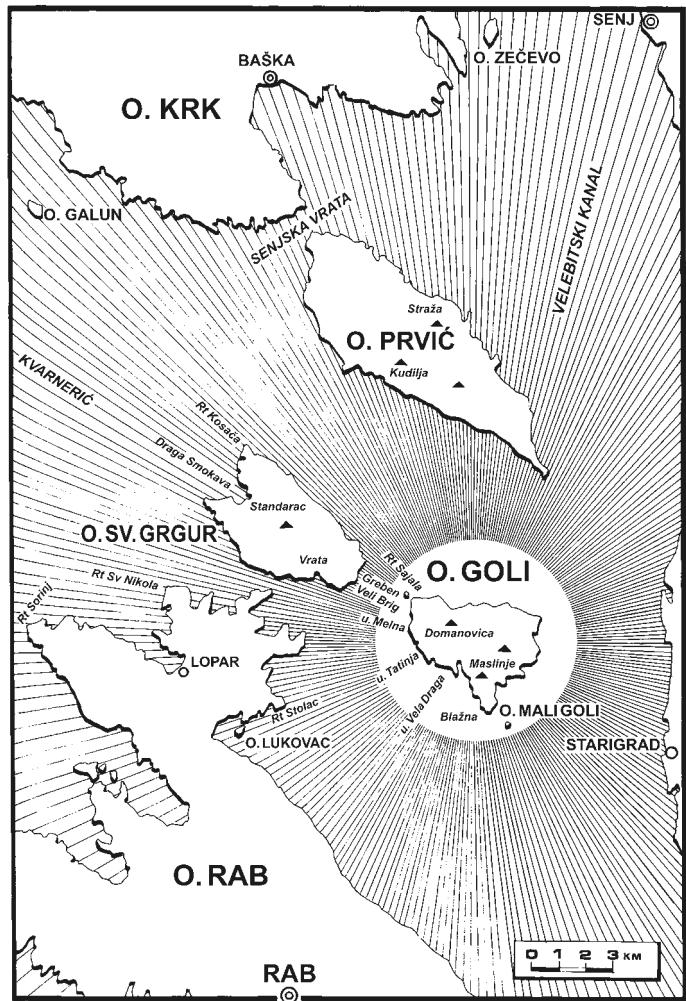
4.18. HRVATSKI OSLOBODILAČKI POKRET U VIDU

1. RAMIĆ Ivan, pok. Kleme i Vide Volarević, rođen 17. 5. 1944. godine u Vidu, općina Metković, kotar Split, trgovачki pomoćnik. Predložena kazna: dva mjeseca zatvora.
2. VUČIĆ Ivan, sin Jakova i Kate Ilić, rođen 27. 11. 1947. godine u Vidu, općina Metković, kotar Split, učenik 1. razreda gimnazije. Predložena kazna: dva mjeseca zatvora.
3. ILIĆ Luka, sin Ivana i Mare Muslin, rođen 10. 7. 1941. godine u Vidu, općina Metković, kotar Split, krojač. Predložena kazna: dva mjeseca zatvora.
4. PEJAR Pero, sin Frane i Ive Petković, rođen 18. 12. 1946. godine u Vidu, općina Metković, kotar Split, trgovачki naučnik. Predložena kazna: dva mjeseca zatvora.
5. ILIĆ Nikola, pok. Stjepana i Filipe Bukovac, rođen 28. 6. 1899. godine u Vidu, općina Metković, kotar Split, zemljoradnik. Predložena kazna: dva mjeseca zatvora.⁶¹
6. SELAK ANTE, sin Mije i Darinke Erceg, rođen 18. 11. 1949. godine u Rašćanima, općina Imotski, kotar Split, završio sedam razreda osnovne škole.
7. ILIĆ Ante, sin Ivana, rođen 17. 4. 1946. godine, učenik 4. razreda osmogodišnje škole u Metkoviću.

⁵⁹ HR-HDA-1561-SDS RSUP SRH, Unutrašnja problematika (šifra 0), Ilegalne neprijateljske organizacije (šifra 19), broj 36, „Ilegalna organizacija ‘Nacionalna partija Hrvatske’ – otkrivena u Varaždinu 1958. godine“, 6-12.

⁶⁰ HR-HDA-1561-SDS RSUP SRH, Unutrašnja problematika (šifra 0), Ilegalne neprijateljske organizacije (šifra 19), broj 40, „Rezime istrage nad grupom proustaških omladinaca u Metkoviću od 1959. godine“, 2, 6, 9, 12.

⁶¹ U dokumentu je pored ovoga prijedloga rukom dopisano: „Dobar je prijedlog, prihvatljiv i može se sprovesti“. Za ostale je predloženo da ih se „upozori“, a rukom je uz taj prijedlog dopisano da pored malodobnika treba upozoriti i njihove roditelje i rukovodstvo škole. HR-HDA-1561-SDS RSUP SRH, Unutrašnja problematika (šifra 0), Ilegalne neprijateljske organizacije (šifra 19), broj 58, „Kratak prikaz o formiranju, djelovanju i razbijanju organizacije ‘Hrvatski oslobodilački pokret’ u selu Vid kod Metkovića“, 25. Također, prvotni je prijedlog predviđao strože kazne, budući da se Ramića, Pejara te Nikolu i Luku Ilića namjeravalo poslati u logor na otoku Grgur. *Isto*, 17.

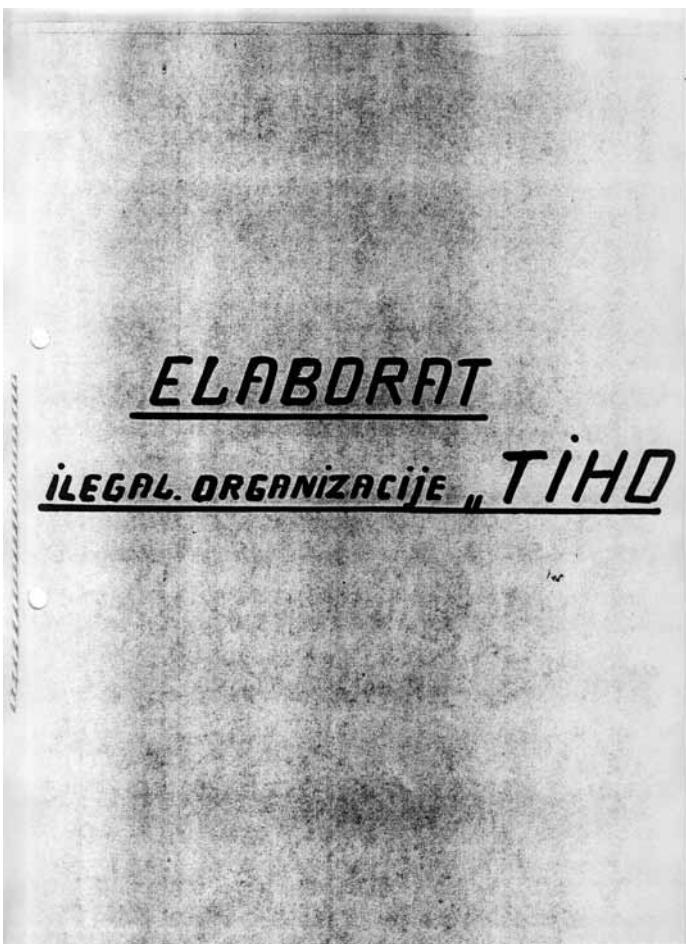

8. MARKOTA Jure, pok. Augusta i Matije Mijatović, rođen 26. 10. 1946. u Vidu, općina Metković, kotar Split, zemljoradnik.
9. MARKOTA Jure, sin Joze i Stane Brnaz, rođen 20. 4. 1948. u Vidu, općina Metković, kotar Split, učenik 3. razreda osmogodišnje škole u Metkoviću.
10. BUKOVAC Ante, sin Petra i Mande Suton, rođen 12. 6. 1947. godine u Vidu, općina Metković, kotar Split, učenik osnovne škole u Metkoviću.
11. KALEB MIĆO, sin Petra i Vinke Ramić, rođen 22. 10. 1948. u Vidu, općina Metković, kotar Split, učenik osnovne škole u Metkoviću.⁶²

4.19. ILEGALNA SKUPINA MATE BABIĆA U OSIJEKU

1. BABIĆ Mate, sin Josipa i Mare Garac, rođen 14. 8. 1939. godine u Runoviću, kotar Makarska, službenik i izvanredni student ekonomije. Osuđen je na 30 dana zatvora i 2 godine upućivanja u određenu ustanovu, logor na Grguru. [Istovjetan Mati BABIĆU, članu organizacije TIHO.]
2. GABELICA Marijan, sin Marka i Mare Buljan, rođen 21. 1. 1940. godine u Podbablju, kotar Makarska. Osuđen je na 30 dana zatvora i 2 godine upućivanja u određenu ustanovu, logor na Grguru.

⁶² HR-HDA-1561-SDS RSUP SRH, Unutrašnja problematika (šifra 0), Ilegalne neprijateljske organizacije (šifra 19), broj 58, „Kratak prikaz o formiranju, djelovanju i razbijanju organizacije ‘Hrvatski oslobodilački pokret’ u selu Vid kod Metkovića“, 6-12, 25.

3. GABELICA Mate, sin Ivana i Franjke Gudelj, rođen 1. 9. 1935. godine u Podbablju, kotar Makarska, radnik. Osuđen je na 30 dana zatvora te godinu i pol dana upućivanja u određenu ustanovu, logor na Grguru.
4. GARAC Milan, sin Marka i Kate Babić, rođen 1. 12. 1933. godine u Podosoju, kotar Makarska, radnik. Oca su mu strijejljali partizani, a brat mu je bio član Ustaškog pokreta i pripadnik Ustaške vojnica te je emigrirao u Argentinu. Osuđen je na 30 dana zatvora i 2 godine upućivanja u određenu ustanovu, logor na Grguru.
5. MILAS Nada, rođena 1942. godine.
6. MILAS Rosanda, rođena 1943. godine.⁶³

4.20. HRVATSKI NACIONALNI POKRET U TOVARNIKU

1. SENC Josip, rođen 1941. godine u Mrzoviću, kotar Sremska Mitrovica, Vojvodina, Srbija, pekarski naučnik. Otac mu je poginuo kao pripadnik vojnih postrojbi NDH 1943. godine. Senc je 1957. godine pokušao pobjeći preko granice zbog čega je osuđen na godinu dana boravka u Odgojno popravnom domu. Zbog stvaranja HNP-a u Tovarniku osuđen je na 6 i pol godina strogog zatvora.
2. MIJOKOVIĆ Mato, rođen 1935. godine u Tovarniku, zemljoradnik. Osuđen je na 2 godine strogog zatvora.
3. VORGIĆ Andelko, rođen 1930. godine u Tovarniku, mlinarski pomoćnik. Osuđen je na 2 godine strogog zatvora.

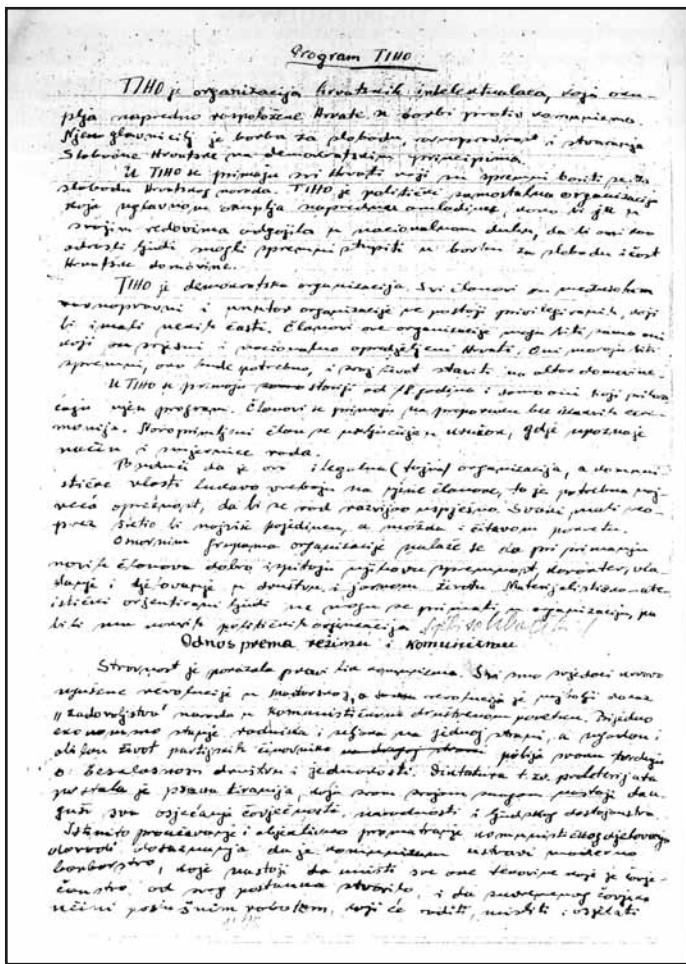
⁶³ HR-HDA-1561-SDS RSUP SRH, Unutrašnja problematika (šifra 0), Ilegalne neprijateljske organizacije (šifra 19), broj 48, „Ilegalna proustaška grupa u Osijeku, otkrivena 1960. godine“, 4, 8, 10, 13-14, 17.

4. ADAMOVIĆ Martin, rođen 1934. godine u Tovarniku, zemljoradnik. Otac mu je bio ustaški tabornik, a poginuo 1945. godine. Osuđen je na 3 godine strogog zatvora.
5. VUKOVIĆ Zlatko, rođen 1931. godine u Vukovom Brdu, kotar Karlovac, zemljoradnik. Osuđen je na 2 i pol godine strogog zatvora.
6. IVOKOVIĆ Antun, rođen 1940. godine u Tovarniku, zemljoradnik. Otac mu je ubijen 1944. godine pod izgovorom da je bio ustaša. Osuđen je na 2 i pol godine strogog zatvora.
7. UŽAREVIĆ Pavo, rođen 1939. godine u Tovarniku, zemljoradnik. Otac mu poginuo u ratu kao domobran. Osuđen je na godinu dana strogog zatvora.
8. LUKIĆ Pavo, rođen 1934. godine u Tovarniku, radnik. Osuđen je na 6 mjeseci strogog zatvora.
9. VULIĆ Ivan, rođen 1941. godine u Tovarniku, radnik. Osuđen je na 5 mjeseci strogog zatvora.
10. ADAMOVIĆ Antun, rođen 1941. godine u Tovarniku, zemljoradnik. Otac mu poginuo u ratu kao domobran, a dva strica kao ustaše. Bio je uhićen, ali nije osuđen.
11. BLAŠKOVIĆ Marin, rođen 1944. godine u Tovarniku, zemljoradnik. Otac mu poginuo kao pripadnik vojnih postrojbi NDH. Nije osuđen jer je bio maloljetan.
12. VUKOVIĆ Viktor, rođen 1936. godine u Vukovom Brdu, kotar Karlovac, radnik. Bio je uhićen, ali nije osuđen.⁶⁴

4.21. HRVATSKI SOCIJALDEMOKRATSKI POKRET OTPORA

1. VOVRA Vlado, sin Josipa, rođen 17. 5. 1941. godine u Vinkovcima, tapetarski naučnik. Otac mu poginuo kao njemački vojnik za vrijeme rata. Prije stvaranja HSDPO-a napisao je jedno anonimno pismo Titu u kojem je pisao o hegemoniji velikosrpstva nad Hrvatima. Osuđen je na mjesec dana zatvora i godinu dana boravka u određenoj ustanovi, u logoru na otoku Grgur.
2. GLOKOVIĆ Petar, sin Petra, rođen 3. 3. 1939. godine u Lajkovcu, Srbija, učenik 7. razreda gimnazije. Osuđen je na mjesec dana zatvora i godinu dana boravka u određenoj ustanovi, u logoru na otoku Grgur.
3. MATIĆ Juraj, rođen 19. 12. 1938. godine u Kamenskom, kotar Split, učenik. Osuđen je na mjesec dana zatvora i godinu dana boravka u određenoj ustanovi, u logoru na otoku Grgur.
4. RAGUŽ IVAN, sin Lazara, rođen 13. 2. 1939. godine u Kruševu, kotar Mostar, Bosna i Hercegovina, električarski naučnik. Osuđen je na mjesec dana zatvora i godinu dana boravka u određenom mjestu – rodnome mjestu Kruševu.
5. KLOSS KARLO, sin Vilima, rođen 1. 9. 1942. godine u Berlinu, Njemačka, učenik. Otac mu je poginuo kao njemački vojnik u ratu. Osuđen je na mjesec dana zatvora.
6. MILJAK Ante, rođen 9. 3. 1941. godine u Aržanu, kotar Makarska, učenik ekonomski škole u Vinkovcima. Nije kažnjen.
7. RAUŠ Jelka, rođena 21. 2. 1942. godine u Vinkovcima, radnica. Nije kažnjena.
8. DRAJSAJDL Inga, rođena 12. 4. 1942. godine u Vinkovcima, učenica gimnazije. Nije kažnjena.

⁶⁴ HR-HDA-1561-SDS RSUP SRH, Unutrašnja problematika (šifra 0), Ilegalne neprijateljske organizacije (šifra 19), broj 10, „Ilegalne organ. koje su djelovale na području biv. kotara Vinkovci u periodu od 1945.-1962. god.“, 20-21.

9. ILEKOVIĆ Josip, rođen 23. 3. 1939. godine u Kuzmincu, kotar Krapina, bravarski radnik. Nije kažnjen.⁶⁵

4.22. DJELOVANJE NEKIH STUDENATA IZ HERCEGOVINE U ZAGREBU

- BUBALO Miljenko, rođen 1938. godine u Trebižatu, kotar Mostar, student prava 2. godine. Otac mu je na kraju rata pod izgovorom da je bio pristalica ustaškog režima ubijen, što su vjerojatno izvršili partizani.
- KALAUZ Martin, rođen 1937. godine u Tasovčićima, kotar Mostar, student 2. godine prava.
- ZOVKO Drago, rođen 1937. godine u Kruševu, kotar Mostar, bivši sjemeništarac, student 2. godine prava. Otac mu je prije rata bio član HSS-a, za vrijeme rata bio je navodno pristaša režima NDH, a nakon rata bio je uhićen zbog navodnog kritiziranja jugoslavenskih komunističkih vlasti.
- LUETIĆ Goran, rođen 1940. godine u Splitu, student 2. godine prava. Otac mu je za vrijeme rata bio veliki župan u NDH. Nakon završetka rata osuđen je kao ratni zločinac i strijeljan. Majka mu je 1945. godine bila osuđena na dva mjeseca prisilnog rada zbog „klevetanja narodne vlasti“.
- ŠKURLA Rade, rođen 1937. godine u Stonu, kotar Dubrovnik, student 2. godine prava. Srednju školu pohađao je u Livnu, Bosna i Hercegovina, a školske su ga vlasti kaznile zbog navodnih „neprijateljskih istupa“.

65 HR-HDA-1561-SDS RSUP SRH, Unutrašnja problematika (šifra 0), Illegalne neprijateljske organizacije (šifra 19), broj 44, „Illegalna organizacija ‘Hrvatski socijal-demokratski pokret otpora’ u Vinkovcima – informacija od 19.8.1959.“, 16-21.

- MEDAK Stipe, rođen 1937. godine u Metkoviću, student 2. godine prava. Otac mu je bio radnik, koji je za vrijeme rata pomagao NOP. Nakon rata otac mu je zadržao pozitivan odnos prema režimu.
- MARŠIĆ Vlado, rođen 1936. godine u Vrgorcu, kotar Makarska, student 2. godine prava. Majka mu je pomagala NOP.
- LEKO Tomislav, rođen 1939. godine u Mamićima, kotar Mostar, Bosna i Hercegovina, student 3. godine prava, bivši sjemeništarac. Obitelj mu je prije rata podupirala HSS.
- OMAŽIĆ Željko, rođen 1942. godine u Podhumu kraj Livna, Bosna i Hercegovina, student 2. godine prava, bivši sjemeništarac. Obitelj mu je podupirala režim NDH.
- KLARIĆ Dušan, rođen 1939. godine u Cisti Velikoj kraj Imotskog, student 2. godine prava. Otac mu je strijeljan kao navodni ustaša. Jedan stric je kao časnik Ustaške vojnica pobegao u inozemstvo, a drugi je po završetku rata osuđen na 15 godina zatvora. Dušan Klarić bio je član SKJ, zamjenik tajnika na svojoj godini studija.
- MATIĆ Ivan, rođen 1938. godine u Pločama, kotar Makarska, student 2. godine prava, bivši sjemeništarac.
- VRBIĆ Stipe, rođen 1939. godine u Zavidovićima, kotar Zenica, student 1. godine prava. Obitelj mu je za vrijeme rata bila na strani režima NDH.
- KOS JOSIP, rođen 1938. godine u Martincu kraj Krapine, student 1. godine prava, bivši sjemeništarac.
- UDOVIČIĆ ANTUN, rođen 1938. godine u Borutu kraj Pazine, student 1. godine prava. Otac mu je za vrijeme rata pomagao NOP, ali je nakon rata dolazio u sukob s jugoslavenskim komunističkim vlastima.
- HEFER Mirko, rođen 1939. godine u Čepinu, kotar Osijek, student 2. godine prava. Obitelj mu je prije rata podupirala HSS.⁶⁶

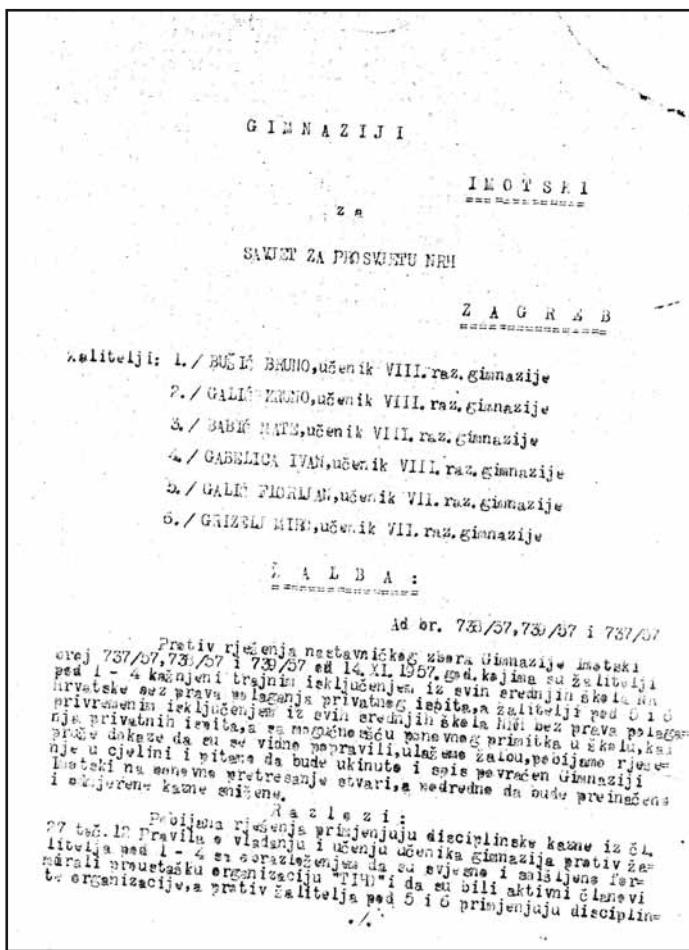
Dio navedenih je saslušavan, neki su isključeni iz SKJ, odnosno izbačeni iz studentskog doma i Saveza studenata. UDB-a je kanila neke i vrbovali, a dala je prijedlog da se neki disciplinski kazne na fakultetu, kao i na sudu za prekršaje.⁶⁷

4.23. KLUB PRIJATELJA HRVATSKE

- GOLUBIĆ Josip, sin Stjepana i Bare Pavlić, rođen 9. 11. 1938. godine u Remetincu, završio je osmogodišnju školu, zemljoradnik.
- CAJHEN Josip, rođen 2. 2. 1939. godine u selu Kostelsko kraj Krapine, strojobravar.
- NOVAK Vladimir, rođen 4. 11. 1936. godine u Podbrežju kraj Zagreba, alatničar.
- JAGETIĆ Željko, rođen 9. 3. 1937. godine u Zagrebu, stolar.
- GOLUBIČEK Stjepan, rođen 8. 7. 1940. godine u Remetincu, student prava.
- ŠKORNJAK Stjepan, rođen 15. 6. 1937. godine u Remetincu, zemljoradnik.

66 HR-HDA-1561-SDS RSUP SRH, Unutrašnja problematika (šifra 0), Illegalne neprijateljske organizacije (šifra 19), broj 62, „Kratak prikaz neprijateljske i štetne djelatnosti jednog dijela studenata – Hercegovaca na Zagrebačkom sveučilištu“, 19-30.

67 HR-HDA-1561-SDS RSUP SRH, Unutrašnja problematika (šifra 0), Illegalne neprijateljske organizacije (šifra 19), broj 62, „Kratak prikaz neprijateljske i štetne djelatnosti jednog dijela studenata – Hercegovaca na Zagrebačkom sveučilištu“, 21-23, 27-28, 31.

Protiv GOLUBIĆA nije pokrenut kazneni postupak, nego ga je sudac za prekršaje kaznio s mjesec dana zatvora zbog neovlaštenog držanja i nošenja pištolja te „neprijateljskog istupa“ na javnom mjestu. UDB-a je odlučila njegov boravak u zatvoru iskoristiti za daljnje ispitivanje i raznovrsne pritiske.⁶⁸

4.24. IVAN PRIMORAC

1. PRIMORAC Ivan, sin Jure i Matije Lentić, rođen 2. 8. 1944. godine u Medincima, općina Virovitica.⁶⁹

4.25. ILEGALNA SKUPINA MARTINA VLAHOVIĆA

1. VLAHOVIĆ Martin, sin Ivana, rođen 23. 1. 1932. godine u Šemovcima, kotar Bjelovar, knjigovođa. Osuđen je na 5 godina strogog zatvora.
2. ZORKO Milan, pok. Antuna, rođen 26. 11. 1925. godine u Rasinju, kotar Bjelovar, zubar. Osuđen je na 3 i pol godine strogog zatvora.
3. MUHOVIĆ Ahmed, pok. Muhamrema, rođen 3. 3. 1932. godine u Gackom, kotar Mostar, Bosna i Hercegovina, zidar. Osuđen je na 2 godine strogog zatvora.

68 HR-HDA-1561-SDS RSUP SRH, Unutrašnja problematika (šifra 0), Ilegalne neprijateljske organizacije (šifra 19), broj 57, „Ilegalna organizacija ‘Klub prijatelja Hrvatske’ u Zagrebu 1962. godine“, 9-10.

69 HR-HDA-1561-SDS RSUP SRH, Unutrašnja problematika (šifra 0), Ilegalne neprijateljske organizacije (šifra 19), broj 60, „Primorac Ivan – pokušaj stvaranja ilegalne proustaške organizacije u Podravskoj Slatini 1963. godine – informacija“, 2.

4. BUKOVAC Mirko, pok. Valentina, rođen 20. 8. 1935. godine u Miholjancima, kotar Bjelovar, urar. Osuđen je na godinu dana strogog zatvora.⁷⁰

4.26. ILEGALNA SKUPINA ANTUNA STARE

1. STARE Antun, sin Antuna i Danice, rođen 9. 7. 1947. godine u Zagrebu, učenik 4. razreda gimnazije. Otac mu je za vrijeme rata služio u vojnim postrojbama NDH.
2. JURKAS Dragutin, sin Julija i Ljubice, rođen 19. 10. 1943. godine u Zagrebu, student veterine 2. godine. Otac mu je za vrijeme rata služio u domobranima, a po završetku rata osuđen je na 3 mjeseca zatvora zbog pomaganja križarima.
3. HANICH Rudolf, sin Antuna i Fanike, rođen 13. 3. 1932. godine u Sisku, trgovački pomoćnik. Braća Antun, Josip i Stjepan služili su u Ustaškoj vojnici, a Tomo u domobranima. Antun i Stjepan su emigrirali nakon rata. Josip je zbog pomaganja križarima 1947. godine osuđen na 5 godina zatvora. Otac mu je za vrijeme rata bio željezničar u Sisku, a cijela se obitelj na kraju rata povlačila s vojskom NDH i civilima prema Austriji. Tada mu se ocu izgubio svaki trag.
4. ČIČAK Ivica, sin Antuna, rođen 10. 8. 1947. godine u Zagrebu, učenik gimnazije. Otac mu je za vrijeme rata bio avijatičar, a služio je i na istočnom bojištu.
5. Prema UDB-inim podatcima još je 14 osoba bilo na neki način povezano s članovima organizacije (znali su za njihovu ilegalnu aktivnost i slično).⁷¹

4.27. SKUPINA ZAGREB

1. SLAVIĆ Branko, sin Vilima, rođen 10. 4. 1932. godine u Zagrebu, skladištar. Osuđen je na 6 i pol godina strogog zatvora.
2. CUTVARIĆ Dragutin, sin Dragutina, rođen 8. 8. 1941. godine u Zagrebu, student ekonomije. Osuđen je na 3 i pol godine strogog zatvora.
3. ŠKUNCA Ivica, sin Stjepana, rođen 5. 3. 1942. godine u Zagrebu, ekonomist. Osuđen je na 2 i pol godine strogog zatvora.
4. ŠIŠUL Dražen, sin Zvonka, rođen 6. 5. 1940. godine u Beogradu, Srbija, inžinjer. Osuđen je na godinu i pol dana strogog zatvora.
5. BRATKOVIĆ Dražen, sin Ivana, 24. 2. 1942. godine u Zagrebu, četkar. Osuđen je na godinu dana strogog zatvora.
6. OŽVALT Ivica, sin Slavka, rođen 17. 2. 1947. godine u Zagrebu, radnik. Osuđen je na godinu dana strogog zatvora.
7. VUKASOVIĆ Vlado, sin Kriste, rođen 18. 9. 1936. godine u Gradcu, kotar Mostar, Bosna i Hercegovina, automehaničar. Osuđen je na godinu dana strogog zatvora.⁷²

70 HR-HDA-1561-SDS RSUP SRH, Unutrašnja problematika (šifra 0), Ilegalne neprijateljske organizacije (šifra 19), broj 66, „Ilegalna organizacija ‘Hrvatski oslobodilački pokret’ – djelovala na području kotara Pula i Bjelovara – 1965. godine“, 72.

71 HR-HDA-1561-SDS RSUP SRH, Unutrašnja problematika (šifra 0), Ilegalne neprijateljske organizacije (šifra 19), broj 67.-1., „Akcija ‘Lado’ i ‘Centar’ – aktivnost ilegalne grupe iz Zagreba, vezane za ekstremnog emigranta Biošić Josipa – 1966-1972.“, 38-40.

72 HR-HDA-1561-SDS RSUP SRH, Unutrašnja problematika (šifra 0), Ilegalne neprijateljske organizacije (šifra 19), broj 70, „Drina 2. Grupna obrada ilegalne grupacije u Zagrebu koja je imala vezu sa ekstremnom emigracijom (Vukić Ante) u SR Njemačkoj (1970. g.)“, 48.

5. Najistaknutije hrvatske državotvorne ilegalne organizacije i skupine od kraja pedesetih do sredine šezdesetih godina

5.1. SKUPINA TOMISLAV

Popis osoba okupljnih oko časopisa Parapet

1. MAŠINA Ivo, pok. Ive, student filozofije. Njega je UDB-a označila kao glavnog organizatora i rukovoditelja „organizacije“ Parapet.
2. MAŠINA Franjo, sin Svetka, studirao je 3 godine medicinu u Zagrebu. Pobjegao je iz Jugoslavije 1956. godine.
3. MAZIĆ Mile, sin Ante, inžinjer brodogradnje.
4. GREGOV Kruno, sin Jose. Tri je puta osudivan zbog pokušaja bijega iz Jugoslavije.
5. MAŠINA Veljko, pok. Ive. Pobjegao je iz Jugoslavije u Italiju.
6. KLARIN Josip, pok. Roka.
7. DUNATOV Ante, pok. Nikole, službenik biblioteke u Zadru i student Filozofskog fakulteta u Zadru. Uz Ivu Mašinu, UDB-a je njega označila kao glavnog organizatora ove skupine.
8. DORKIN Ivo, sin Nikole, student na Višoj pomorskoj školi na Rijeci.
9. MAŠINA Krunoslav, pok. Ive. Uz brata Ivu i Antu Dunatova također je označen kao jedan od organizatora ove skupine, konkretnije, dijela skupine u Preku. Godine 1955. godine uhićen je i zadržan u istražnom zatvoru tri mjeseca, no pušten je zbog pomanjkanja dokaza za suđenje. Iduće je godine ponovno uhićen i osuđen. Nakon puštanja iz zatvora pobjegao je u Italiju.
10. MAŠINA Frano, sin Nikole, poslovoda u prodavaonici trgovackog poduzeća.
11. SVOBODA ZLATKO, student u Zagrebu.
12. GREGOV LJUBO, sin Jose, zaposlen u hrvatskom Dramskom kazalištu. Osuđen je zbog pokušaja bijega iz Jugoslavije.
13. GREGOV Smilja, kći Šime. Legalno je napustila Jugoslaviju 1958. godine.
14. GREGOV Milena, kći Šime, učiteljica.
15. GREGOV Andelo, sin Emila, liječnik.
16. GREGOV Marija, kći Ante iz Preka.
17. KOŠTA Niko, sin Jose. Pobjegao je u Italiju zajedno s Krunoslavom Mašinom 1958. godine.
18. KOŠTA Roko iz Preka.
19. KOŠTA Anka, kći Brne.
20. KOŠTA Mira, kći Brne, ekonomist.
21. SORIĆ Zdravko, sin Aleksandra, student Filozofskog fakulteta u Zagrebu.
22. SORIĆ JELICA, kći Martina, profesorica u gimnaziji u Zadru.
23. DUNATOV Anka, pok. Nikole.
24. LONČAR Nada, pok. Šime, ekonomistica.
25. MAŠINA Ivo, sin Matije iz Preka, završio je Filozofski fakultet u Zagrebu.
26. NIŽIĆ Marija, kći Šime iz Preka, iselila je u SAD.
27. NIŽIĆ Marija, pok. Krste.
28. MAZIĆ Slavica, kći Ante iz Preka, apsolvirala je na Medicinskom fakultetu u Zagrebu.

20

Narodna Republika Bosna i Hercegovina
NARODNI ODBOR SREZA MOSTAR
SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
— MOSTAR —
Broj : 01 - /39/
Datum: 29/5-1959 godine

OKRUŽNOM JAVNOM TUŽIŠTVO
M o s t a r

PREDMET: Predlog za otvaranje istraže i određivanje istraživačnog zatvora protiv Vučemil Andrije i drugih.

Postupajući u smislu člana 143 ZEP ovaj Sekretarijat isto je slobodno i donio rješenje o pritvoru do 3 dana za okrivljene:

1. Vučemil Andrija, sin Ante i majke Ruže, rođen 1939 godine u selu Oplečani, NOO Duvno, po zanimanju djak, Hrvat, stalno nastanjen u Imotskom, stavljen u pritvor 26. maja 1959 godine u 22 časa sa rokom trajanja pritvora do 29. maja 1959 godine u 22 čase.
2. Čutuk Darinka, kći Nikole i majke Zlatke, rođena 1940 godine u selu Vojnići, areal Mostar, po zanimanju djak, Hrvatica, stalno nastanjen u Imotskom, stavljen u pritvor 26. maja 1959 godine u 21,30 časova sa rokom trajanja pritvora do 29. maja 1959 godine u 21,30 časova.
3. Knežović Jure, sin Ivana i majke Joke, rođen 20. aprila 1942 godine u selu Babina Greda, NOO Imotski, po zanimanju djak, Hrvat, stalno nastanjen u Imotskom, stavljen u pritvor 26. maja 1959 godine sa rokom trajanja pritvora do 29. maja 1959 godine u 22 čase.

Prvo okrivljeno Vučemil Andrija je koncem mjeseca decembra 1958. godine otpošeo sa pripremama za formiranje ilegalne proustaško-terorističke organizacije pod nazivom "Hrvatska revolucionarna mladež", a posjetom Januara 1959. godine formirao je ilegalnu grupu od nekoliko nacionalističkih nastrojenih dječaka viših razreda gimnazije u Imotskom sa ciljem rušenja postojećeg društvenog uređenja u FNRJ. Tokom djelatnosti ove ilegalne grupe je preuzimao svoju neprijateljsku djelatnost na području našeg Sreza i u svoje redove uključivao nekoliko lica iz Požeške, Ljubičice i Idištice. Ova grupa je tokom svog postojanja organizirala nekoliko sastanaka i uporedio se tim sirlima neprijateljsku agitaciju i propagandu na osnovu čega postoji osnovana sumnja da je Vučemil počinio krivično djelo iz člana 117 stav 1 i člana 118 stav 1 KZ.

Druge okrivljene čutuk Darinka i treće okrivljeni Knežović Jure su početkom januara 1959. godine postali članovi ilegalne proustaško-terorističke organizacije "Hrvatska revolucionarna mladež" i bili članovi ilegalne grupe koju je formirao Vučemil Andrija u Imotskom. Kao članovi grupe učestvovali su na sastancima, proučavali i rasturali program organizacije, radili na uključivanju novih lica u organizaciju sa područja Idištice i Požeške i vršili neprijateljsku propagandu među mladincima na osnovu čega postoji osnovana sumnja da su počinili krivično djelo iz člana 117 stav 2 i člana 118 stav 1 KZ.

Radnje okrivljenih dokazuju se njihovim djelomičnim priznanjem, isjavom svjedoka Ilijebić Mate i Damjanović Kreša, kao i promatranjem predmeta prilikom pretresa kod okrivljenih.

29. MATACIN Anka, kći Jose.
30. MAŠINA Mira, kći Nikole.
31. BOSNIĆ Smilja, pok. Dane i Marice Mašina.
32. BOSNIĆ Senka, pok. Dane i Marice Mašina.
33. RICOV Josip, pok. Ivana, student. [Kasnije poznati književnik.]
34. JURIN Ante, sin Pavla i Tomice Vidov, student.⁷³

Osuđeni u prvoj skupini u Zagrebu

1. JERAK Rudi, sin Šima i Jurke Pavić, rođen 4. 8. 1923. godine u Sukošanu, kotar Zadar, svećenik redovnik franjevačkog reda. Osuđen je na 15 godina strogog zatvora.
2. MAŠINA Ivo, sin Ive i Marije Gregov, rođen 21. 7. 1927. godine u Preku, kotar Zadar, apsolvent filozofije. Godine 1954. osuđen je na godinu i pol dana strogog zatvora. Osuđen je na 11 godina strogog zatvora.
3. GREGOV Kruno, sin Josipa i Mile Lovrić, rođen 12. 12. 1926. godine u Splitu, završio osnovnu školu. Dio vojnog roka odslužio je još za trajanja rata u NOVJ od travnja 1944. godine. Dva je puta bio osudivan na ukupnu kaznu od 2 godine i 8 mjeseci. Osuđen je na 8 godina strogog zatvora.
4. DUNATOV Ante, sin Nikole i Franke Matacin, rođen 13. 6. 1932. godine u Preku, kotar Zadar, namještenik knjižnice Filozofskog fakulteta u Zadru. Osuđen je na 4 godine strogog zatvora.

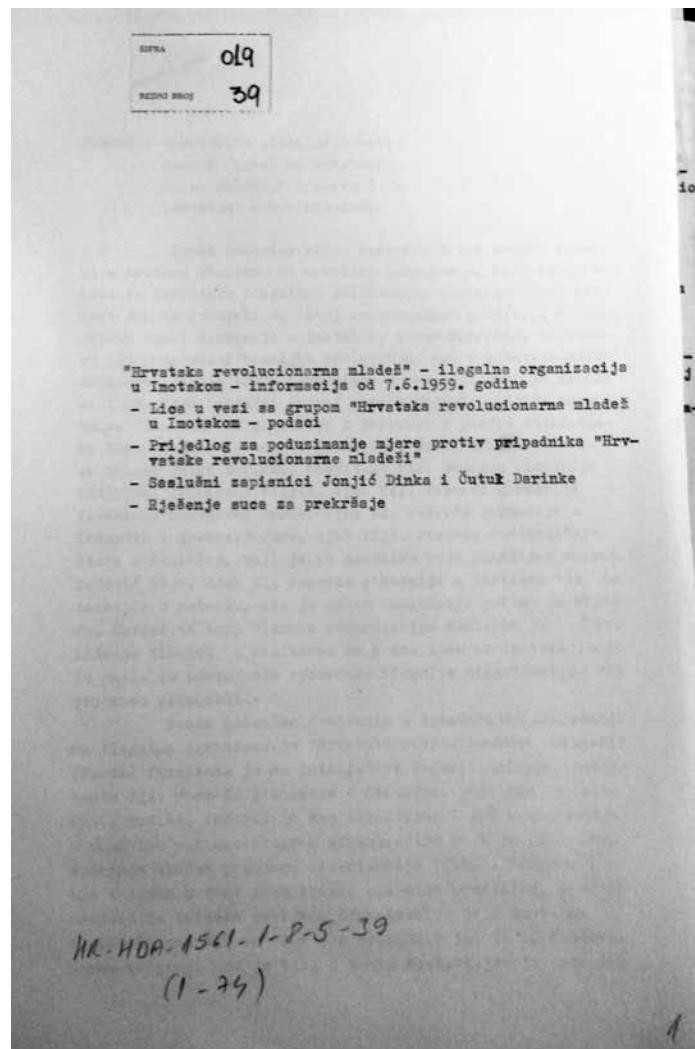
⁷³ HR-HDA-1561-SDS RSUP SRH, Unutrašnja problematika (šifra 0), Ilegalne neprijateljske organizacije (šifra 19), broj 32.-1., „Ilegalna organizacija ‘Parapet’ u Preku, kotar Zadar 1957.g.“, 8-10.

5. FABULIĆ Ante, sin Jure i Marije Kuštera, rođen 29. 6. 1919. godine u Preku, kotar Zadar, zemljoradnik. Osuđen je na godinu i pol dana strogog zatvora i 5 godina uvjetno.
6. JERKUŠIĆ Zvonko, sin Andrije i Jelice Fabulić, rođen 8. 5. 1935. godine u Livnu, Bosna i Hercegovina, namještenik tekstilnog poduzeća. Osuđen je na godinu i pol dana strogog zatvora.
7. DUNATOV Josip, sin Jeronima i Milke Marceli, rođen 7. 11. 1933. godine u Preku, kotar Zadar, električar. Osuđen je na 3 i pol godine strogog zatvora.
8. ANTIĆEV Josip, sin Josipa i Marije Fantov, rođen 25. 11. 1935. godine u Banju, kotar Zadar, student pravnog fakulteta. Godine 1956. bio je osuđen na godinu dana, tri godine uvjetno zbog „neprijateljske propagande“. Osuđen je na četiri i pol godine strogog zatvora.
9. ANTIĆEV Marko, sin Ivana i Ivanice Kulonja, rođen 23. 12. 1936. godine u Banju, kotar Zadar, učitelj. Osuđen je na 2 godine strogog zatvora.
10. ANTIĆEV Tomislav, sin Josipa i Marije Fantov, rođen 27. 10. 1926. godine u Banju, kotar Zadar, student prava. Dio vojnog roka odslužio je za vrijeme rata u NOVJ od travnja 1944. godine. Osuđen je na godinu dana zatvora.
11. DRAŽIĆ Vjekoslav, sin Josipa i Marije Mirkov, rođen 14. 9. 1908. godine u Sukošanu, kotar Zadar, četkarski obrtnik. Od 1941. do 1943. godine služio je u vojnim postrojbama NDH. Godine 1945. osuđen je na pola godine strogog zatvora, no pomilovan je zbog amnestije. Ponovno je osuđen 1947. godine zbog prikrivanja kaznenog djela rada protiv naroda i države na 18 mjeseci prisilnoga rada, što je djelomično odslužio. Nije osuđen.
12. DUNATOV Kazimir, sin Ivana i Ivanice Sorić, rođen 17. 4. 1937. godine u Preku, kotar Zadar, student Filozofskog fakulteta. Osuđen je na 10 mjeseci zatvora.
13. KOŠTA Mira, kći Bernarda i Lucije Gregov, rođena 17. 8. 1934. godine u Mostaru, Bosna i Hercegovina, finansijski knjigovođa. Osuđena je na godinu dana zatvora.
14. LONČAR Nada, kći Šime i Zorke Rusev, rođena 22. 1. 1933. u Preku, kotar Zadar, službenica u banci. Osuđena je na godinu dana zatvora i uvjetno na 3 godine.
15. ŠELENDIĆ Rudolf, sin Rudolfa i Katarine Tomašinec, rođen 23. 10. 1940. godine u Gračanima kraj Zagreba, elektromehaničar. Nije osuđen.
16. ZURAK Krešimir, sin Franje i Ike Žuža, rođen 9. 7. 1931. godine u Posedarju, kotar Zadar, apsolvent prava. Osuđen je na godinu dana strogog zatvora.⁷⁴

Osuđeni u drugoj skupini u Zagrebu

1. PETRANOVIĆ Mladen. Osuđen je na 4 godine strogog zatvora.
2. PETRANOVIĆ Miljenko. Osuđen je na godinu i pol dana strogog zatvora.
3. OBERMAN Zvonko. Osuđen je na godinu i pol dana strogog zatvora.

⁷⁴ HR-HDA-1561-SDS RSUP SRH, Unutrašnja problematika (šifra 0), Ilegalne neprijateljske organizacije (šifra 19), broj 32.-2.-3., „Ilegalna proustaška organizacija ‘Tomislav’ – otkrivena 1959. god. u Zagrebu, 3. poglavlje“, 3-6, 39.

4. SVOBODA Zlatko. Upućen je na promatranje u duševnu bolnicu Vrapče.⁷⁵

Osuđeni u Bjelovaru

1. SILADIĆ Ivan, sin Tome i Jane, rođen 1925. godine u Velikoj Črešnjevici, cestar. Osuđen je na 5 godina strogog zatvora.
2. VITKOVIĆ Tomo, sin Martina i Jalže, rođen 1934. godine u Ottovancu, student elektrotehnike. Osuđen je na 6 godina strogog zatvora.
3. RUŽIĆ Tomo, sin Martina i Ane, rođen 1923. godine u Velikoj Črešnjevici, ratar. Osuđen je na 3 godine i pol godine strogog zatvora.
4. VITKOVIĆ Pavao, sin Martina i Jalže, rođen 1921. godine u Ottovancu, kovač. Osuđen je na 2 godine strogog zatvora.
5. INGULA Franjo, sin Pavla i Jozefine, rođen 1923. godine u Ottovancu, ratar. Osuđen je na 3 godine strogog zatvora.
6. BAKAN Lovro, sin Viktora i Jele, rođen 1912. godine u Grabrovnici, postolar. Osuđen je na godinu i pol dana strogog zatvora.⁷⁶

⁷⁵ HR-HDA-1561-SDS RSUP SRH, Unutrašnja problematika (šifra 0), Ilegalne neprijateljske organizacije (šifra 19), broj 32.-2., „Ilegalna organizacija ‘Parapet’ u Preku, kotar Zadar 1957.g., drugo poglavlje“, 46.

⁷⁶ HR-HDA-1561-SDS RSUP SRH, Unutrašnja problematika (šifra 0), Ilegalne neprijateljske organizacije (šifra 19), broj 32.-3., „Ilegalna proustaška organizacija ‘Tomislav’ na području kotara Virovitice – informacija“, 5.

Administrativno kažnjeni

1. RICOV Joso. Osuđen je na 2 godine u određenoj ustanovi.
2. DUJMOVIĆ Šime. Osuđen je na 2 godine u određenoj ustanovi.
3. LIVLJANIĆ Ivan. Osuđen je na 2 godine u određenoj ustanovi.
4. BENZIJA Ante. Osuđen je na godinu dana u određenoj ustanovi.
5. GREGOV Ivan. Osuđen je na godinu dana u određenoj ustanovi.
6. MIHATOV Šime. Osuđen je na 2 godine u određenoj ustanovi.
7. MIHATOV Marija. Osuđena je na 2 godine boravka u određenom mjestu.⁷⁷
8. Tijekom istrage UDB-a je sumnjala da je i Zlatko KUŠAN dio ove organizacije, što se na kraju pokazalo pogrešnim. No, zbog održavanja veze s političkim emigrantom i njegovim bratom Jakšom KUŠANOM, osuđen je na 10 mjeseci zatvora.⁷⁸

5.2. HRVATSKI POKRET OTPORA

1. URODA Ante, sin Špire i Matije Trošić, rođen 24. 10. 1933. godine u Pirovcu kraj Šibenika, kotar Split, apsolvent Pravnog fakulteta u Zagrebu. Završio je vojno-sanitetsku oficirsku školu i stekao čin potporučnika. Otac mu je prije rata bio pristaša HSS-a, a za vrijeme rata simpatizirao je NOP. Osuđen je na 5 godina strogog zatvora.
2. VUKASOVIĆ Tomislav, sin Stipe i Blaženke Bilandžija, rođen 13. 1. 1933. godine u Kistanju, kotar Split, diplomirani veterinar. Otac mu je prije rata bio oružnik (žandar), a za vrijeme rata bio je u oružništvu NDH. Sudjelovao je u studentskim demonstracijama 1959. godine. Osuđen je na 2 i pol godine strogog zatvora.
3. MAŽURANIĆ Marko, sin Franje i Ljubice Lukić, rođen 3. 1. 1937. godine u Goraždu, kotar Sarajevo, Bosna i Hercegovina Hrvat, apsolvent Pravnog fakulteta u Zagrebu. Bio je član SKJ od 1957. do 1960. godine, no isključen je zbog „nediscipline i nakaradnog shvaćanja našeg društvenog sistema“.

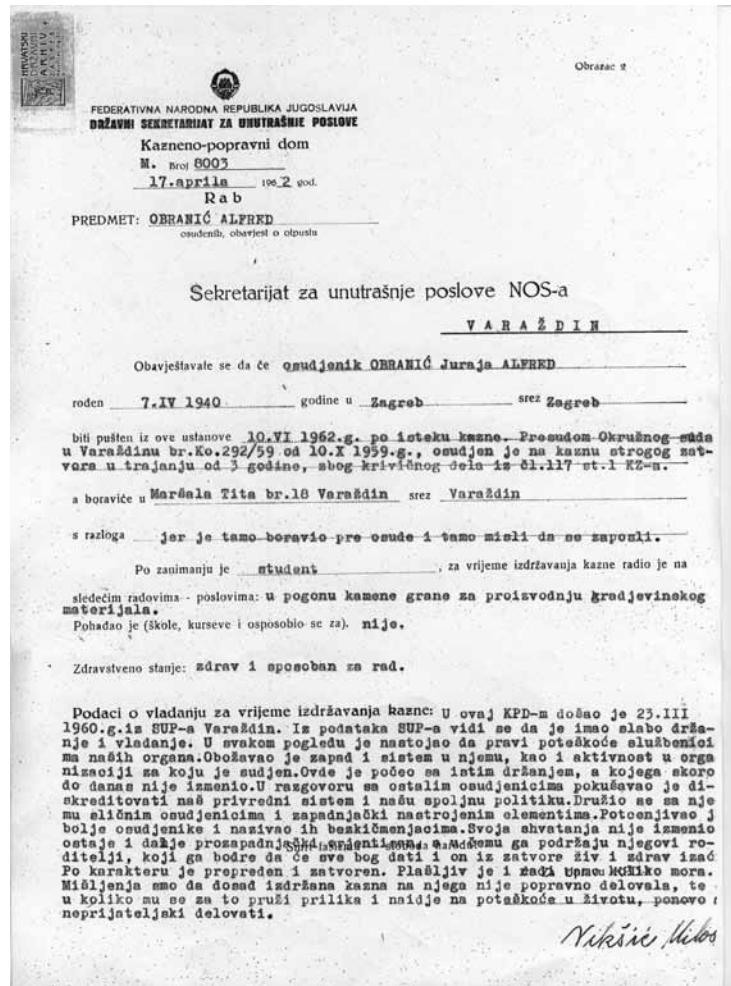
⁷⁷ HR-HDA-1561-SDS RSUP SRH, Unutrašnja problematika (šifra 0), Ilegalne neprijateljske organizacije (šifra 19), broj 32.-2., „Ilegalna organizacija ‘Parapet’ u Preku, kotar Zadar 1957.g., drugo poglavlje“, 47.

⁷⁸ HR-HDA-1561-SDS RSUP SRH, Unutrašnja problematika (šifra 0), Ilegalne neprijateljske organizacije (šifra 19), broj 32.-2., „Ilegalna organizacija ‘Parapet’ u Preku, kotar Zadar 1957.g., drugo poglavlje“, 42, 47.

Obitelj mu je navodno simpatizirala režim NDH. Osuđen je na 2 godine strogog zatvora.

4. UTROBIČIĆ Stipe, sin Ante i Ane Tadić, rođen 21. 4. 1940. godine u Slimenu, općina Omiš, kotar Split, student 2. godine strojarstva. Otac mu je prije rata bio član HSS-a, a tijekom rata obitelj mu je navodno podržavala režim NDH. Otac mu je nakon rata otišao na privremeni rad u Zapadnu Njemačku. Osuđen je na 18 mjeseci strogog zatvora.
5. LONČAR Slavko, sin Petra i Ljubice Hačko, rođen 26. 12. 1935. godine u Novakima kraj Jastrebarskog, kotar Zagreb, službenik općinske skupštine Jastrebarsko i apsolvent Pravnog fakulteta u Zagrebu. Otac mu je za vrijeme rata bio pristaša režima NDH, pa je nakon rata bio zatvoren i saslušavan, ali ne i osuđen. Osuđen je na 16 mjeseci strogog zatvora.
6. BAJIĆ Nikola. Osuđen je na 4 godine strogog zatvora. (naći podatke o njemu)
7. MAROVIĆ Vlado, sin Stjepana i Lucije Gabrić, rođen 15. 1. 1941. godine u Zelovu kraj Sinja, kotar Split, student treće godine prava. Otac je za vrijeme rata bio kraće vrijeme u domobranstvu, a od 1944. godine bio je u NOVJ. Njegova dva brata napustila su Jugoslaviju. Osuđen je na 11 mjeseci zatvora.
8. KORUNIĆ Marko, sin Marka i Jage Šunić, rođen 22. 8. 1928. godine u Smokvici, otok Korčula, kotar Dubrovnik, diplomirani pravnik, odvjetnički vježbenik. Otac mu je bio pristaša HSS-a, a za vrijeme rata pomagao NOP-u. Osuđen je na 10 mjeseci zatvora.
9. PAIĆ Srećko, sin Ivana i Ane Novak, rođen 10. 2. 1936. godine u Splitu, studirao na prirodoslovno-matematičkom i strojarsko-brodograđevnom fakultetu. Otac mu je za vrijeme rata simpatizirao NOP. Sudjelovao je u studentskim demonstracijama 1959. godine. Osuđen je na 7 mjeseci zatvora.
10. JURIĆ Zvonko, sin Petra i Boje Skelin, rođen 24. 7. 1935. godine u Klanjanima kraj Drniša, kotar Split, službenik. Osuđen je na 6 mjeseci zatvora.
11. SIMUNDŽA Petar, rođen 1932. godine u Bisku, kotar Split, diplomirani pravnik, pravni referent. Završio je srednju vjersku (biskupsku) školu u Splitu. Roditelji su mu za vrijeme rata simpatizirali NOP. Za vrijeme rata jedan mu je brat služio u domobranima, a drugi u NOVJ od 1943. godine. Osuđen je na 2 godine administrativne kazne u određenoj ustanovi.
12. MARTINIĆ Andro, rođen 1938. godine u Pučićima na otoku Braču, kotar Split, student 2. godine na Filozofskome fakultetu u Zagrebu. Osuđen je na 2 godine administrativne kazne u određenoj ustanovi.
13. JAKOBOVAC Ilija, rođen 1943. godine u Drenovcima, kotar Osijek, student 2. godine veterine. Roditelji su mu navodno bili simparizeri režima NDH, a oca su mu strijeljale komunističke vlasti nakon rata zato što je navodno pomagao križarima. Osuđen je na 2 godine administrativne kazne u određenoj ustanovi.
14. MIHANOVIĆ Marin, rođen 17. 10. 1938. godine u Sitnom Donjem, kotar Split, apsolvent Filozofskoga fakulteta u Zagrebu. Brat Vjekoslav osuđen je 1957. godine zbog pokušaja bijega preko granice, a sestra Nedjeljka otpuštena s posla zbog navodne krađe i „neprijateljske proopagande“. Marin je 1960. godine kažnjen ukorom pred isključenje iz Saveza stu-

- denata jer je istupao kao „vjerski fanatik i šovinista“. Osuđen je na 2 godine administrativne kazne u određenoj ustanovi.
15. PANDŽIĆ Ivan, rođen 1937. godine u selu Konjskom, kotar Split, apsolvent Filozofskoga fakulteta u Zagrebu. Obrazovao se u srednjoj vjerskoj školi i sjemeništu. Osuđen je na 2 godine administrativne kazne u određenoj ustanovi.
 16. KUNIĆ Ivan, rođen 1939. godine u Sotinu, kotar Osijek, apsolvent prava. Otac mu je do 1945. godine bio oriužnik (žandar). Godine 1959. osuđen je na mjesec dana zatvora na sudu u Vukovaru zbog pjevanja „ustaških“ pjesama. Iste je godine sudjelovao u studentskim demonstracijama u Zagrebu.
 17. KALAUZ Martin, rođen 1937. godine u Tasovčićima, kotar Mostar, Bosna i Hercegovina, apsolvent Pravnoga fakulteta u Zagrebu. Obitelj mu se nije otvoreno politički izjašnjavala, no otac mu je za vrijeme rata dvije godine proveo u ustaško-muslimanskom logoru Jasenovac, jer je nastojao zaštiti jednu progonjenu obitelj. Jedan mu je brat 1943. poginuo kao domobran. Osuđen je na 2 godine administrativne kazne boravka u određenom mjestu (prebivalištu roditelja).
 18. LEŠIĆ Antun, rođen 8. 1. 1940. godine u Bošnjacima, općina Županja, kotar Osijek, student ekonomije. Osuđen je na 2 godine administrativne kazne boravka u određenom mjestu (prebivalištu roditelja).
 19. BILIĆ Jure, rođen 14. 8. 1939. godine u Dolcu, kotar Split, student medicine. Osuđen je na 2 godine administrativne kazne boravka u određenom mjestu (prebivalištu roditelja).
 20. SURJAK Ante, rođen 30. 7. 1922. godine u Dolu na otoku Hvaru, kotar Split, diplomirani ekonomist, pomoćnik šefa komercijalno-nabavnog sektora. Za vrijeme rata otac mu je služio u domobranima. Osuđen je na 2 godine administrativne kazne boravka u određenom mjestu (prebivalištu roditelja).
 21. BUŠIĆ Josip, rođen 6. 2. 1931. godine u Županji, kotar Osijek, student prava. Završio je sanitetsku podoficirsku školu. I prije i za vrijeme rata otac mu je bio simparizer HSS. Osuđen je na 18 mjeseci administrativne kazne boravka u određenom mjestu (prebivalištu roditelja).
 22. BIŠOF Željko, rođen 27. 3. 1940. godine u Županji, kotar Osijek, apsolvent Šumarskoga fakulteta u Zagrebu. Otac mu je prije rata bio istaknuti član HSS-a, a za vrijeme rata domobranički časnik. Nakon rata bio je 6 mjeseci u logoru. Stric mu je bio ustaški tabornik i nestao je u ratu. Željko je osuđen na 18 mjeseci administrativne kazne boravka u određenom mjestu (prebivalištu roditelja).
 23. MAROVIĆ Ante, rođen 19. 8. 1940. godine u Zelovu, općina Sinj, kotar Split, završio dva razreda gimnazije u sjemeništu, portir. Otac mu je za vrijeme rata poginuo u domobranima. Osuđen je na 12 mjeseci administrativne kazne boravka u određenom mjestu (prebivalištu roditelja).
 24. DELAŠ Ivan, rođen 21. 9. 1942. godine u Markušici, općina i kotar Osijek, student 2. godine geologije. Otac mu je bio simparizer HSS-a. Osuđen je na 12 mjeseci administrativne kazne boravka u određenom mjestu (prebivalištu roditelja).
 25. ŠUŠNjar Nedeljko, rođen 23. 6. 1929. godine u Poljicima, općina Imotski, kotar Split, apsolvent prava. Otac mu je navodno bio pripadnik Ustaškog pokreta i ubijen je kao ustaški časnik. Brat Mate je služio u domobranima kao zrakoplovac i na kraju rata napustio je Jugoslaviju. Osuđen je na 12 mjeseci administrativne kazne boravka u određenom mjestu (prebivalištu roditelja).
 26. DRKULEC Zvonimir, rođen 21. 11. 1939. godine u Badljevini, kotar Bjelovar, student tehničke (strojarstvo). Otac mu je prije rata bio član HSS-a, a za vrijeme rata navodno pristaša režima NDH. Brat Josip cijeli je rat proveo u vojnim postrojbama NDH te su ga zbog toga komunističke vlasti strijeljale na kraju rata. Drugi brat emigrirao je u Kanadu. Osuđen je na 12 mjeseci administrativne kazne boravka u određenom mjestu (prebivalištu roditelja).
 27. ŠUGAR Marijan, rođen 15. 8. 1934. godine u Kolanu na otoku Pagu, kotar Rijeka, diplomirani pravnik, referent za opće poslove. Otac mu je za rata navodno simpatizirao Talijane i režim NDH, dok su mu dva brata bila pripadnici NOV-a. Osuđen je na 6 mjeseci administrativne kazne boravka u određenom mjestu (prebivalištu roditelja).
 28. PETROVIĆ Nikola, rođen 15. 10. 1939. godine u Travniku, kotar Zenica, Bosna i Hercegovina, apsolvent Tehničkog fakulteta u Zagrebu. Otac mu je bio pristaša HSS-a, a za vrijeme rata bio je u domobranstvu.
 29. ZENKO Vlado, sin Slavka, rođen 21. 2. 1940. godine u Adamovcu, općina Sesvete, kotar Zagreb, bivši sjemeništarac, apsolvent prava. Otac mu je za vrijeme rata navodnom simpatizirao ustaški režim, a nakon rata „neprijateljski“ istupao protiv komunističkih vlasti.⁷⁹

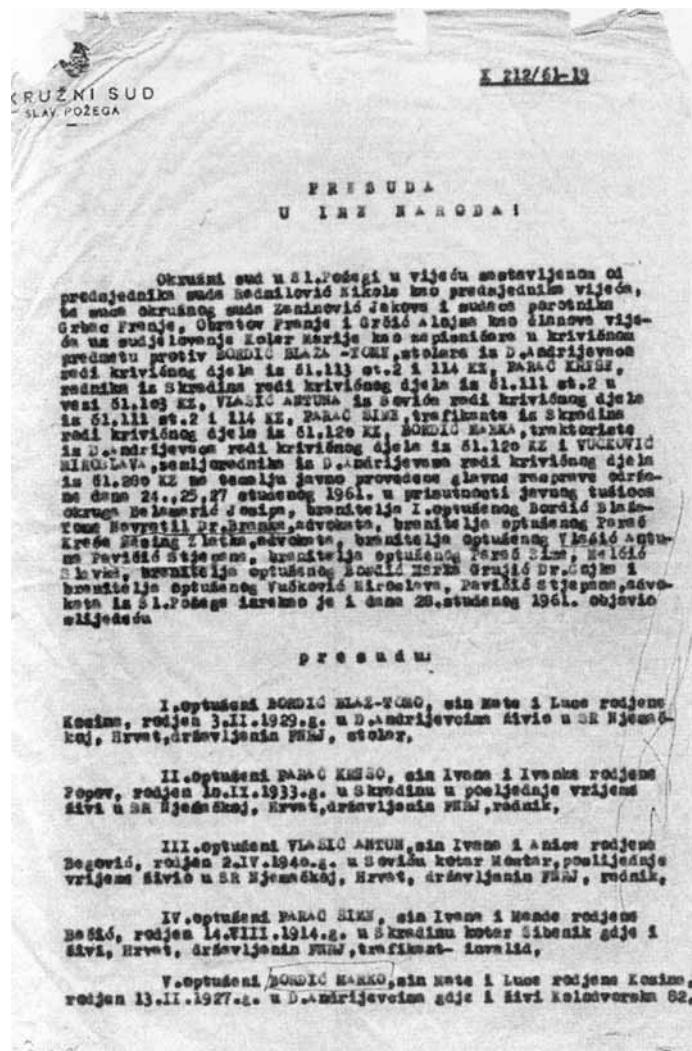

5.3. HRVATSKI OSLOBODILAČKI POKRET

Prva osudena skupina

1. PETENER Branimir, sina Ivana i Ružice Letonja, rođen 10. 10. 1943. godine u Osijeku, student građevinarstva. Otac mu je član SKJ. Osuđen je na 9 godina strogog zatvora.
2. VUKIĆ Ivan, sina Stipe i Kate Vukić, rođen 11. 3. 1940. godine u Gospiću, građevinski tehničar. Otac mu je za vrijeme rata služio u domobranima, pa u NOVJ. Stric Ante bio je u partizanima, dok mu je daljni rođak Ante Vukić istaknuti politički emigrant u Zapadnoj Njemačkoj. Osuđen je na 8 godina strogog zatvora.
3. PERANIĆ Robert, sina Pavla i Kate Peranić, rođen 26. 5. 1942. godine u Staroj Novalji, kotar Rijeka, student prava. Osuđen je na 8 godina strogog zatvora.
4. NEVISTIĆ Mate, sin Jozе i Anice Stipić, rođen 3. 10. 1938. godine u Kolu, općina Duvno, kotar Mostar, Bosna i Hercegovina, student građevinarstva. Osuđen je na 4 i pol godine strogog zatvora.
5. LUKAČ Jozo, sina Ivana i Kate Lukač, rođen 20. 4. 1944. godine u Liskovači, općina Duvno, kotar Mostar, Bosna i Hercegovina, student ekonomije. Njegova braća Mirko i Marko otišli su na rad u Zapadnu Njemačku. Godine 1964. pokušao je ilegalno prijeći granicu, no uhićen je i osuđen na 30 dana zatvora. Osuđen je na 7 godina strogog zatvora.
6. BURIĆ Nikola, sin Stjepana i Ruže Pavelić, rođen 30. 3. 1935. godine u Otočcu, kotar Karlovac, završio srednju ekonomsku i srednju glazbenu školu, prodavač. Majka mu je član SKJ. Osuđen je na 7 godina strogog zatvora.
7. BURIĆ Tomo, sin Ivana i Sofije Pečarić, rođen 6. 10. 1944. godine u Gornjoj Dubravi, općina Otočac, kotar Karlovac, student ekonomije. Osuđen je na 5 godina strogog zatvora.
8. DOŠEN Josip, sin Dane i Ike Knežević, rođen 17. 3. 1934. godine u Ričićama, kotar Gospić, završio osnovnu školu i tri razreda vojno-glazbene škole, akustični kontrolor. Osuđen je na 5 godina strogog zatvora.
9. PAVLIĆ Ivan, sin Stjepana i Jelene Blažević, rođen 19. 9. 1943. godine u Zagrebu, student građevinarstva. Osuđen je na 5 godina strogog zatvora.
10. NIKOLIĆ Krinoslav, sin Ivana i Ludmile Čorković, rođen 3. 2. 1943. godine u Zenici, Bosna i Hercegovina, student građevinarstva. Osuđen je na 2 i pol godine strogog zatvora.
11. MARKOVINOVIC Tomo, sin Bože i Marije Markovinović, rođen 22. 2. 1942. godine u Pavlin Kloštru, kotar Bjelovar, student visoke škole za fizičku kulturu. Osuđen je na 2 godine strogog zatvora.
12. MARKUS Josip, sina Božidara i Milke Popović, rođen 4. 6. 1945. godine u Bjelovaru, radnik. Otac mu je za vrijeme rata služio u domobranima. Osuđen je godinu dana strogog zatvora.
13. ČANDA Ratimir, sin Aleksandra i Andele r. Frizon, rođen 26. 1. 1943. godine u Đurđenovcu, kotar Osijek, student visoke škole za fizičku kulturu. Otac mu je za vrijeme rata služio u vojnim postrojbama NDH, zbog čega je nakon rata osuđen na 10 godina strogog zatvora. Ratimir je osuđen na 2 godine strogog zatvora.⁸⁰

⁸⁰ HR-HDA-1561-SDS RSUP SRH, Unutrašnja problematika (šifra 0), Ilegalne neprijateljske organizacije (šifra 19), broj 65.-3., 2-3, 12-13. HR-HDA-1561-SDS RSUP SRH, Unutrašnja problematika (šifra 0), Ilegalne neprijateljske organizacije (šifra 19), broj 65.-5., „SUP ZG. DB. Maj 1966. godine. Analiza ilegalne organizacije ‘Hrvatski oslobodilački pokret’“, 121.

Druga osuđena skupina

1. PETROVIĆ Mate, sina Stjepana i Mande Bjelokapić, rođen 25. 2. 1944. godine u Sulkovcima, kotar Osijek, student građevinarstva. Osuđen je na godinu dana strogog zatvora.
2. NIKOLIĆ Zvonko, sin Ivana i Kate Sršen, rođen 14. 1. 1944. godine u Matijevićima, kotar Split, student građevinarstva. Osuđen je na godinu dana strogog zatvora.
3. MARIĆ Zvonimir, sin Jerka i Ande Penava, rođen 4. 4. 1944. godine u Posušju, kotar Mostar, Bosna i Hercegovina, student građevinarstva. Jednog strica strijeljale su komunističke vlasti zbog „neprijateljske djelatnosti“, dok mu je drugi stric bio nakon završetka rata u zatvoru. Osuđen je na 8 mjeseci strogog zatvora, uvjetno 3 godine.
4. BARBARIĆ Lovorko, sina Mateja i Mile Musa, rođen 25. 12. 1945. godine u Sarajevu, Bosna i Hercegovina, student građevinarstva. Otac Stjepan, po struci pravnik, bio je za vrijeme rata ustaški stožernik u Sarajevu, a po završetku rata emigrirao je i smjestio u Argentini. Osuđen je na 10 mjeseci strogog zatvora, uvjetno 3 godine.

40, 42. HR-HDA-1561-SDS RSUP SRH, Unutrašnja problematika (šifra 0), Ilegalne neprijateljske organizacije (šifra 19), broj 65.-3., 2-3, 12-13. HR-HDA-1561-SDS RSUP SRH, Unutrašnja problematika (šifra 0), Ilegalne neprijateljske organizacije (šifra 19), broj 65.-5., „SUP ZG. DB. Maj 1966. godine. Analiza ilegalne organizacije ‘Hrvatski oslobodilački pokret’“, 121.

5. VRKLJAN Frane, sin Marka i Kate Vrkljan, rođen 27. 1. 1942. godine u Ličkom Cerju, kotar Gospić, student građevinarstva. Osuđen je na 10 mjeseci strogog zatvora, uvjetno 3 godine.
6. RUKAVINA Zdenko, sin Artura i Vere Badovinac, rođen 13. 1. 1944. godine u Sarajevu, Bosna i Hercegovina, student građevinarstva. Osuđen je na 9 mjeseci strogog zatvora, uvjetno 3 godine.
7. MATIJEVIĆ Ante, sin Stjepana i Antonije Galac, rođen 3. 2. 1942. godine u Gospiću, elektrotehničar. Dva strica strijeljali su partizani zbog služenja u vojnim postrojbama NDH. Osuđen je na 10 mjeseci strogog zatvora.⁸¹

Treća osuđena skupina

1. ŠIBL Dragutin, sin Ota i Dragice Zagvozda, rođen 26. 7. 1925. godine u Zagrebu, službenik. Za vrijeme rata služio je u domobranstvu, a nakon rata JA. Osuđen je na godinu dana strogog zatvora.
2. ORŠIĆ Bernard, sin Krste i Zore Kipah, rođen 24. 3. 1925. godine u Zagrebu, službenik. Za vrijeme rata služio je u domobranstvu u NDH, a nakon rata JA. Osuđen je na godinu dana strogog zatvora.
3. PAŠTROVIĆ Ratibor, sin Vladimira i Ane Baraba, rođen 20. 6. 1937. godine u Novigradu, kotar Split, pomoćni električar. Otac Vladimir nositelj je spomenice 1941. godine, a dva strica poginula su u NOVJ. Osuđen je na mjeseci strogog zatvora, uvjetno 2 godine.
4. RADOVIĆ Ivan, sin Branka i Ane Mikulić, rođen 15. 12. 1927. godine u Zagrebu, službenik. Nakon rata je osuđen zbog navodne veze s križarima. Osuđen je na godinu dana strogog zatvora.
5. KOLAR Zvonko, sin Dragutina i Marije Kovačić, rođen 17. 9. 1920. godine u Zagrebu, vodoinstalater. Za vrijeme rata služio je u domobranstvu, a nakon rata JA. Oslobođen optužbe.
6. BEATOVIĆ Nikola, sin Nikole i Paule Šibl, rođen 6. 7. 1945. godine u Zagrebu, studenat prava. Oslobođen optužbe.⁸²

Zasebno su osuđeni SLAVIK Pavao i ORŠULIĆ Ranko.

1. SLAVIK Pavao, sin Otona i Klementine Lehpamer, rođen 26. 3. 1921. godine u Petrinji, službenik. Za vrijeme rata služio je u vojnim postrojbama NDH, a nakon rata osuđen je na 10 godina zatvora s prisilnim radom, od čega je odslužio 7 i pol. Otac mu je bio domobranski bojnik, a nestao je na povlačenju
- 81 HR-HDA-1561-SDS RSUP SRH, Unutrašnja problematika (šifra 0), Ilegalne neprijateljske organizacije (šifra 19), broj 65.-1., „Hrvatski oslobođilački pokret“, 148-149. HR-HDA-1561-SDS RSUP SRH, Unutrašnja problematika (šifra 0), Ilegalne neprijateljske organizacije (šifra 19), broj 65.-2., „HOP“, 33, 46, 57. HR-HDA-1561-SDS RSUP SRH, Unutrašnja problematika (šifra 0), Ilegalne neprijateljske organizacije (šifra 19), broj 65.-5., „SUP ZG. DB. Maj 1966. godine. Analiza ilegalne organizacije ‘Hrvatski oslobođilački pokret’“, 121.
- 82 HR-HDA-1561-SDS RSUP SRH, Unutrašnja problematika (šifra 0), Ilegalne neprijateljske organizacije (šifra 19), broj 65.-1., „Hrvatski oslobođilački pokret“, 156-157. HR-HDA-1561-SDS RSUP SRH, Unutrašnja problematika (šifra 0), Ilegalne neprijateljske organizacije (šifra 19), broj 65.-2., „HOP“, 36. HR-HDA-1561-SDS RSUP SRH, Unutrašnja problematika (šifra 0), Ilegalne neprijateljske organizacije (šifra 19), broj 65.-5., „SUP ZG. DB. Maj 1966. godine. Analiza ilegalne organizacije ‘Hrvatski oslobođilački pokret’“, 121-122.
- 83 HR-HDA-1561-SDS RSUP SRH, Unutrašnja problematika (šifra 0), Ilegalne neprijateljske organizacije (šifra 19), broj 65.-1., „Hrvatski oslobođilački pokret“, 181, 193. HR-HDA-1561-SDS RSUP SRH, Unutrašnja problematika (šifra 0), Ilegalne neprijateljske organizacije (šifra 19), broj 65.-2., „HOP“, 50, 62-63. HR-HDA-1561-SDS RSUP SRH, Unutrašnja problematika (šifra 0), Ilegalne neprijateljske organizacije (šifra 19), broj 65.-5., „SUP ZG. DB. Maj 1966. godine. Analiza ilegalne organizacije ‘Hrvatski oslobođilački pokret’“, 121-122.

Etudiants, nos amis!

Tito jette en prison des ETUDIANTS CROATES. Certains y trouvent la mort.

Qu'en sais-tu ? Rien, probablement.

Le C. E. C. F. (Cercle des Etudiants Croates en France) veut te parler de l'un d'entre eux, étudiant comme toi, Ivo MASINA, assassiné dans la prison STARA GRADISKA le 20 novembre dernier. Brillant élève à l'Université de Zagreb, estimé de tous ses camarades Ivo MASINA n'a pas terminé ses études. Pourquoi ?

Parce qu'il refuse à être communiste. - Il avait le goût de la liberté et commit le crime de manifester son patriotisme en applaudissant le drapeau Croate, lorsqu'il apparut dans une scène de l'opéra "NIKOLA SUBIC ZRINSKI" qu'il était allé voir. Des U.D.B. (la police secrète de Tito) l'attendaient à la sortie et il fut arrêté, puis relâché. Et arbitrairement arrêté une seconde fois, le jour même où il devait passer son dernier examen.

Privé de visites, torturé et drogué, ainsi qu'il l'a lui-même déclaré à son procès. Il fut condamné à 11 ans de prison. Mais on ne fait pas de vieux os dans les prisons Yougoslaves. IVO MASINA y est mort au bout de 18 mois et y a été enterré sans que sa famille en soit avertie tout de suite.

Nos camarades ?... aussi sont en prison, avec bien d'autres étudiants croates innocents, dont le seul crime est d'aimer son pays.

Supporterais-tu cela en France ?

Lorsque la liberté de pensée est menacée et bafouée, comme elle l'est chaque jour en CROATIE, c'est le devoir de tout étudiant de s'en inquieter et d'AGIR.

Nous sommes peu nombreux Nous avons besoin de ton Aide
Nous comptons sur Toi

Mets-toi en relation
avec le

C. E. C. F.
CERCLE des ETUDIANTS CROATES en FRANCE
12 bis, Avenue des Gobelins - Paris 5^e

vojske NDH, baš kao i Pavlova tri brata – Dragutin, Marijan i Tomislav. Osuđen je na godinu dana strogog zatvora, uvjetno 3 godine.

2. ORŠULIĆ Ranko, sin Dragutina i Stane Grgić, rođen 12. 8. 1945. godine u Kominu, općina Metković, kotar Split, student građevinarstva. Osuđen je na 11 mjeseci strogog zatvora.⁸³

5.4. ILEGALNA „SKUPINA“ MIJATOVIĆ-GABELICA

1. MIJATOVIĆ Andelko, sin Nikole i Mile, rođen 27. 1. 1939. godine u Tihaljini, kotar Mostar, Bosna i Hercegovina, student povijesti. U trenutku uhićenja navodnih članova „skupine“ Mijatović-Gabelica, služio je zatvorsku kaznu od 3 i pol godine na koju je osuđen zbog „neprijateljske djelatnosti na nacional-šovističkoj liniji“. Osuđen je na dodatnih 3 godine i 4 mjeseca strogog zatvora.
2. GABELICA Ivan, sin Ivana, rođen 1. 10. 1939. godine u Podbabljiju, kotar Split, student 3. godine prava. Osuđen je na godinu dana i 4 mjeseca strogog zatvora. [Istovjetan Ivanu GABELICI, pripadniku skupine TIHO.]

- 83 HR-HDA-1561-SDS RSUP SRH, Unutrašnja problematika (šifra 0), Ilegalne neprijateljske organizacije (šifra 19), broj 65.-1., „Hrvatski oslobođilački pokret“, 181, 193. HR-HDA-1561-SDS RSUP SRH, Unutrašnja problematika (šifra 0), Ilegalne neprijateljske organizacije (šifra 19), broj 65.-2., „HOP“, 50, 62-63. HR-HDA-1561-SDS RSUP SRH, Unutrašnja problematika (šifra 0), Ilegalne neprijateljske organizacije (šifra 19), broj 65.-5., „SUP ZG. DB. Maj 1966. godine. Analiza ilegalne organizacije ‘Hrvatski oslobođilački pokret’“, 121-122.

3. ARAPOVIĆ Rudolf, sin Ante i Ivke Karić, rođen 8. 12. 1937. godine u Busovači, kotar Sarajevo, Bosna i Hercegovina, student 3. godine filozofije. Osuđen je na godinu dana strogog zatvora.
4. DRKULEC Zvonimir, sin Marka i Rozalije Kufrin, rođen 21.11.1939. godine u Badljevini, kotar Bjelovar, student 3. godine strojarstva. Oslobođen je optužbi.
5. BUŠIĆ Bruno, sin Josipa i Ane Petrić, rođen 6. 10. 1939. godine u Donjim Vinjanima, kotar Split, diplomirani ekonomist. Osuđen je na 4 mjeseca strogog zatvora, uvjetno 2 godine.⁸⁴ [Istovjetan Bruni BUŠIĆU, pripadniku skupine TIHO.]

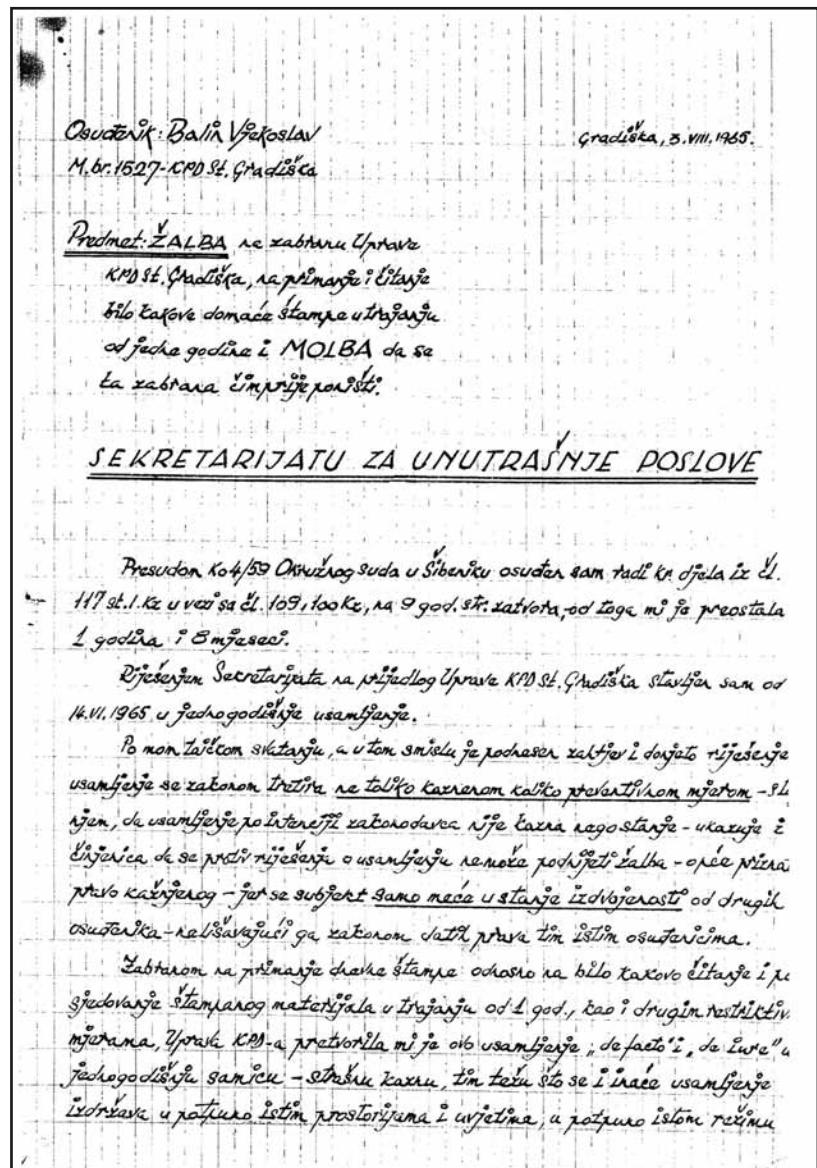
Pored ove skupine osoba koje su osuđene, UDB-a je u „skupinu“ Mijatović-Gabelica ubrajala još osobu, koje su bile uhićene odnosno našle se pod raznim represivnim mjerama jugoslavenskog komunističkog režima, od kojih su vrhunac predstavljale nelegalne otmice i mučenja. Četiri osobe čija imena slijede, nalazile su se određeno vrijeme u istražnom zatvoru.

1. VUKOJEVIĆ Vice, sin Jozе i Dragice, rođen 6. 9. 1936. godine u Veljacima, kotar Mostar, Bosna i Hercegovina, apsolvent Pravnoga fakulteta u Zagrebu. Godine 1959. sudac za prekršaje osudio ga je na mjesec dana zatvora zbog sudjelovanja u studentskim demonstracijama. Krajem iste godine ponovno je uhićen i osuđen zbog navodnog stvaranja ilegalne proturežimske organizacije i „neprijateljske propagande“ na kaznu u logoru na otoku Grgur.
2. LEKO Miljenko, sin Grge i Ande Mijatović, rođen 30. 9. 1944. godine u Donjim Mamićima, kotar Mostar, Bosna i Hercegovina, student 4. godine Prirodoslovno-matematičkoga fakulteta u Zagrebu.
3. ĆAVAR Mate, sin Petra i Janje Naletilić, rođen 28. 8. 1931. godine u Lisama, Lištici, kotar Mostar, Bosna i Hercegovina, izvanredni student 3. godine pravnog fakulteta. Ranije je bio osuđen na 25 dana zatvora i 2 godine boravka u određenom mjestu, a kaznu je odslužio u periodu 1961.–1963. godina u logoru na otoku Grgur. Jedan brat mu je aktivni oficir JA. Želeći izbjegći uhićenje, pokušao je pobjeći iz Jugoslavije, no ranjen je prilikom pokušaja bijega.
4. VLAŠIĆ Ljubo, sin Petra i Ive Vlašić, rođen 20. 5. 1939. godine u Sovićima, kotar Mostar, Bosna i Hercegovina, student 4. godine Pravnoga fakulteta u Zagrebu.

Sljedeće osobe branile su se sa slobode:

1. HRSTIĆ Mirko, rođen 11. 7. 1937. godine u Radišićima, kotar Mostar, Bosna i Hercegovina, zaposlenik Doma narodnog zdravlja, izvanredni student filozofije.

⁸⁴ HR-HDA-1561-SDS RSUP SRH, Unutrašnja problematika (šifra 0), Ilegalne neprijateljske organizacije (šifra 19), broj 64.-1., „Analitička obrada organizacije ‘Hrvatski pokret otpora’. I dio“, 184. HR-HDA-1561-SDS RSUP SRH, Unutrašnja problematika (šifra 0), Ilegalne neprijateljske organizacije (šifra 19), broj 65.-2., „HOP“, 79. HR-HDA-1561-SDS RSUP SRH, Unutrašnja problematika (šifra 0), Ilegalne neprijateljske organizacije (šifra 19), broj 65.-5., „SUP ZG. DB. Maj 1966. godine. Analiza ilegalne organizacije ‘Hrvatski oslobođilački pokret’“, 121.

2. ČUVALO Ružica, kći Ante i Jake Boras, rođena 13. 3. 1937. godine u Proboju, općina Ljubuški, kotar Mostar, Bosna i Hercegovina, stomatologinja i redovna studentica 4. godine opće medicine.
3. VUČIĆ Vinko, rođen 16. 1. 1930. godine u Proboju, općina Ljubuški, kotar Mostar, Bosna i Hercegovina, student 4. godine prava. Godine 1959. osuđen je na 8 dana zatvora i 6 jeseci upućivanja u rodno mjesto zbog sudjelovanja u studentskim demonstracijama. Godine 1964. osuđen je na 21 dan zatvora zbog pokušaja bijega u inozemstvo. Dva brata su mu na vremenom radu u Zapadnoj Njemačkoj.
4. CRNOGORAC Željko, sin Petra i Josipe Mandarić, rođen 13. 11. 1940. godine u Stonu, kotar Dubrovnik, student 2. godine stomatologije. Godine 1959. osuđen je na 4 godine zatvora zbog navodnog članstva u ilegalnoj proturežimskoj organizaciji, a na slobodu je izašao 1962. godine.
5. KOPRČINA Marko, sin Filipa i Marije Putnik, rođen 15. 5. 1937. godine u Grabu, kotar Split, liječnik.

Protiv sljedeće tri osobe pokrenuti su postupci zbog „širenja neprijateljske propagande“. Oni su poznavali i družili se s nekim članovima HOP-a, odnosno „skupine“ Mijatović-Gabelica.

1. TEKLIĆ Nedeljko, sin Jakova i Ivke Milić, rođen 15. 11. 1941. godine u Orguzu, kotar Mostar, Bosna i Hercegovina, student 3. godine pedagogije.
2. ŠARAC Petar, sin Stanka i Božice Leko, rođen 9. 4. 1939. godine u Radišićima, kotar Mostar, Bosna i Hercegovina, student 3. godine filozofije.
3. ŠARAC Drago, sin Stanka i Božice Leko, rođen 28. 7. 1930. godine u Radišićima, kotar Mostar, Bosna i Hercegovina, zemljoradnik.

Protiv sljedećih osoba postupke su vodili odjeli SUP-a izvan Zagreba.

1. BORIĆ Veljko, sin Antuna i Filomene, rođen 1. 3. 1943. godine u Podgori, kotar Makarska, student 3. godine građevinarstva.
2. BOSANČIĆ Miro, sin Špira i Ande Mustaći, rođen 15. 7. 1940. godine u Dugopolju, kotar Split, student 3. godine Pravnog fakulteta u Zagrebu. Obitelj mu je za vrijeme rata podržavala NOP, a on se školovao u sjemeništu prije odlaska na fakultet.
3. ČELAN Dinko, sin Josipa i Mare Bosančić, rođen 4. 2. 1942. godine u Dugopolju, kotar Split, student 3. godine Pravnog fakulteta u Zagrebu.

Naziv, polazne pošte-telegrafa	Broj telegr.	Vrsta	Broj redn.	Vrem. predaje	Službeni podaci
RC 14 STARA GRADISKA 45 26 23 1100 =				Dan Cas Min	32771
Gener					
Dolazni telegram					
25IX65-0	Primljen od	Vreme prispeća	Primo		
		Dan Cas Min			
JESTAVAMO VAS DA JE VAS SIN BALIN VJEKOSLAV UMRO U OVO DOMU 25.9.1965.					
GODINE = UPRAVA KPD STARA GRADISKA					
BALIN SINKA ULICA BRTSTVA					
JEDINSTVA BROJ 57 SIBENIK					
Obr. 2003 Tisk. PTT v Lj.					

4. RADAN Dinko, sin Jure i Luce Rogošić, rođen 21. 11. 1937. godine u Dugopolju, kotar Split, stolar. Obitelj mu je za vrijeme rata podržavala NOP.
5. ŠUTO Vladimir, sin Ivana i Ane Šuto, rođen 19. 12. 1941. godine u Zmijavcima kraj Imotskog, kotar Split [Makarska!], student građevinskog fakulteta u Sarajevu.
6. RUKAVINA Tomislav, sin Mile i Kate Milković, rođen 9. 4. 1937. godine u Klancu kraj Gospića, tehnički inžinjer. Otac mu je pomagao križare.
7. BRKLJAČIĆ Ivan, sin Ivana i Ane Jongić, rođen 21. 5. 1922. godine u Kaniži kraj Gospića. Za vrijeme rata služio je u domobranstvu. Nakon rata bio je neko vrijeme u pritvoru, a potom je bio uhićen zbog navodnih veza sa stanovitom ilegalnom organizacijom u Gospiću. Kasnije je primljen u SKJ, ali je ubrzo isključen zbog „negativnih stavova“. Do posljednjeg uhićenja 1965. godine radio je na mjestu direktora Građevnog poduzeća „Lika“ u Gospiću.
8. ROGIĆ Josip, sin Petra i Mandice, rođen 1920. godine u Švici kraj Otočca, službenik. Za vrijeme rata služio je u domobranstvu. Godine 1963. prekršajno je osuđen zbog toga što je navodno na javnom mjestu govorio da će hrvatski komunisti jednoga dana morati odgovarati za Hrvate pobijene u vrijeme rata.
9. DVORSKI Vitomir, sin Vinka i Barice Dušak, rođen 27. 9. 1944. godine u Karlovcu, građevinski tehničar. Otac mu je od 1942. do 1945. godine služio u vojnim postrojbama NDH.⁸⁵

6. Hrvatski pokret otpora

Osuđeni na sudu u Zagrebu

1. JANOVIĆ Stanislav, sin Josipa i Ane Petković, rođen 24. 7. 1931. godine u Bogdašiću, kotar Kotor, Crna Gora, apsolvent medicine. Osuđen je na 4 godine strogog zatvora.

⁸⁵ HR-HDA-1561-SDS RSUP SRH, Unutrašnja problematika (šifra 0), Ilegalne neprijateljske organizacije (šifra 19), broj 65.-2., „HOP“, 86, 88, 91-93, 96-98, 100, 102, 105-108, 110, 112-119.

2. KUJUNDŽIĆ Ivo, sin Mate i Ive, rođen 7. 3. 1929. godine u Ivanbegovini kraj Imotskoga, aspolvent medicine. Osuđen je na 3 godine strogog zatvora.
3. ŠUBAŠIĆ Vladimir, sin Josipa i Ane Čanžar, rođen 18. 4. 1931. godine u Zagrebu, pravnik. Osuđen je na 2 godine i 8 mjeseci strogog zatvora.
4. BOLFEK Zorka, kćer Pavla i Emilije Koprić, rođena 22. 7. 1933. godine u Petrinji, studentica prava. Osuđena je na 2 i pol godine strogog zatvora.
5. PILJAC Srna, kćer Ante i Ljubinke Fržop, rođena 9. 7. 1933. godine u Vodicama kraj Šibenika, apsolventica prava. Osuđena je na 2 i pol godine strogog zatvora.
6. ŠESNIĆ Stjepan, sin Ivana i Branke Šesnić, rođen u Gornjem Humcu 10. 3. 1931. godine, apsolvent Tehničkoga fakulteta. Osuđen je na 2 godine strogog zatvora.
7. ZANE Tvrtko [kasnije poznat kao Branimir DONAT], rođen 5. 9. 1934. godine u Zagrebu, student filozofije. Osuđen je na godinu i pol dana strogog zatvora.
8. ORLOVIĆ Branko, sin Boška i Kate Berić, rođen 8. 7. 1928. godine u Prigradima, kotar Mostar, Bosna i Hercegovina, željeznički službenik i student ekonomije. Nakon rata bio je jedno vrijeme u logorima jer je bio pripadnik vojnih postrojbi NDH. Primljen je u SKOJ, a potom i SKJ. Osuđen je na godinu i pol dana strogog zatvora.
9. BEUS Ivan, sin Stjepana i Katarine Dluhi, rođen 6. 4. 1932. godine u Beogradu, student medicine. Osuđen je na godinu dana strogog zatvora.
10. RUDEŽ Marijan, sin Josipa i Ane, rođen 14. 8. 1930. godine u Vinjanima kraj Imotskoga, službenik. Osuđen je na 7 mjeseci strogog zatvora.
11. KUŠAN Petar, sin Franje i Zlatke, rođen 22. 5. 1932. godine u Zagrebu, student arhitekture. Osuđen je na 6 mjeseci strogog zatvora.
12. ŠIMUNEC Emica, činovnica. Osuđena je na 6 mjeseci strogog zatvora, 3 godine uvjetno.
13. FRANJKOVIĆ Krunoslav, sin Vladimira i Ilonke, rođen 15. 4. 1933. godine, student šumarstva. Osuđen je na 4 mjeseca strogog zatvora.⁸⁶

Osuđeni na sudu u Osijeku

1. BAMBIR Marijan.
2. VASILJ Mato.
3. DEDIĆ Ljubo.⁸⁷

Osuđeni na sudu u Sarajevu

1. OSTOJIĆ Vinko, sin Petra i Jele Ostojić, rođen 30. 7. 1924. godine u Bijakovićima, kotar Mostar, službenik. Godine 1946. osuđen je na Vojnom sudu u Kragujevcu zbog „neprijateljske propagande“ na 4 godine strogog zatvora i 2 godine gubitka građanskih prava. Sud u Zagrebu osudio ga je 1952. godine na novčanu kaznu, a 1953. na godinu dana zatvora, što je djelomično izdržao. Zbog članstva u HPO-u osuđen je

⁸⁶ KUŠAN, Bitka za Novu Hrvatsku, 16. HDA-1561-SDS RSUP SRH, dosjei, Orlović Branko 229557, 1-2. HDA-1561-SDS RSUP SRH, dosjei, Kušan Jakša 229528, 39-40. Optužnica.

⁸⁷ HR-HDA-1561-SDS RSUP SRH, Unutrašnja problematika (šifra 0), Ilegalne neprijateljske organizacije (šifra 19), broj 35, „Ilegalna proustaška grupa – Bambir i drugi u Osijeku 1958. godine“, 2-5.

NARODNA REPUBLIKA HRVATSKA NARODNI ODBOR KOTARA - GRADA Zagreba SEKRETARIJAT-ODJEL ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE	
Broj Ku _____ Datum: 21. 9. 1965. god.	
U izvijaju — Istrazi protiv okrivljenog Crnogorac Želimira zbog krivičnog djela iz člana 118. Krivičnog zakonika, donosim na temelju člana 200. i 201. Zakonika o krivičnom postupku slijedeći	
Naredbu	
1. Određuje se pretraga — STANA — PROSTORIJE — OSOBE <i>Crnogorac /Petar/ Želimir</i> iz Zagreba, Odranska br. 20 (porodčino i rođeno име, име осе) (prebivaliste - boraviste)	
2. Izvršenje ove naredbe povjerava se — ovlaštenom službeniku SUP Zagreb — s tim, da se oni ovlašćuju da u smislu člana	
202. i 203. Zakonika o krivičnom postupku izvrše privremeno oduzimanje potrebnih predmeta.	
Obratloženje	
<i>Pretraga se vrši radi ponalaženja predmeta u vezi sa krivičnim djelom.</i>	
<div style="text-align: center; margin-bottom: 10px;"> </div> <div style="text-align: center;"> Naredba mi je uručena dana 21.9. 1965. u 6:00 sati. </div>	<div style="text-align: right; margin-bottom: 10px;"> </div> <div style="text-align: right;"> Naredba nije uručena s razloga: _____ </div>
<i>Crnogorac Želimir</i> (potpis)	
U _____, dana 19. _____ (potpis službenika)	
<small>— Narodne novine, Zagreb — (8)</small>	
<small>UT-XVII-8</small>	

na 10 godina strogog zatvora i ograničenje građanskih prava na 5 godina.

2. TOMIĆ Zdravko, sin Josipa i Rozalije Brodeger, rođen 13. 2. 1927. godine u Bijeljini, kotar Brčko, službenik. Zbog kaznenih djela za vrijeme rata „protiv naroda i države“ osuđen je na 10 godina zatvora s prisilnim radom i gubitak građanskih i političkih prava na 5 godina. Odslužio je 6 godina i 2 mjeseca. Zbog povezanosti s HPO-om osuđen je na 2 godine strogog zatvora.
3. ZOVKO Gojko, sin Stanka i Jele Dugandžić, rođen 27. 11. 1930. godine u Međugorju, kotar Mostar, željeznički službenik. Osuđen je na 2 godine strogog zatvora.
4. VASILJ Tomo, sin Nikole i Mare Zovko, rođen 1922. godine Međugorju, kotar Mostar. Osuđen je na godinu dana strogog zatvora.
5. PLANINIĆ Niko, sin Luke i Luce Ivanković, rođen 1926. godine u Cernu, kotar Mostar, zemljoradnik. Osuđen je na 2 godine strogog zatvora.
6. DUGANDŽIĆ Blaž, sin Luke i Jele Soldo, rođen 2. 11. 1928. godine u Miletini, kotar Ljubuški, konduktér. Osuđen je na 2 godine strogog zatvora.
7. SULIĆ Mirko, sin Mate i Rose Mitrović, rođen 1897. godine u Dretelju, kotar Mostar, poštanski službenik. Oslobođen optužbe.⁸⁸

⁸⁸ Okružni sud u Sarajevu. K-27/57. Presuda.

IZMIŠLJOTINE O TOBOŽNJEM BACANJU IMOTSKIH SRBA U CRVENO JEZERO

Da se u tekstu ne spominje podatak koji sam u lokalnoj „Imotskoj krajini“ izvorno objavio davne 1991., ne bi ovdje vrijedilo ponavljati neke činjenice (i neke nemale dvojbe) o položaju srpskoga življa u doba Nezavisne Države Hrvatske u Imotskoj krajini, kraju koji je dao malo manje od dvije stotine pripadnika prve ustaške emigracije. No, kako je splitska „Slobodna Dalmacija“ – u duhu tradicije prema kojoj je svaka vlast od Boga, uz uvjet da nije hrvatska – odbila objaviti reagiranje koje slijedi, zloupotrebljavam urednički položaj i objavljujem ga ovdje, prilično uvjeren da izmišljotina o stradanju imotskih Srba (pa i naizgled dobrohotna tumačenja, zbog čega ta stradanja nisu bila veća) nije ograničena samo na Imotski.

*

Ne običavam trošiti vrijeme na novinske rasprave o temama koje zbog svoje ozbiljnosti traže stanovito predznanje te spremnost i kompetenciju za kritičku raščlambu izvora te interpretaciju događaja i procesa, ali mi se – i kao Imočanin i kao čovjeku koji je, između ostalog, upravo o tom razdoblju naše povijesti objavio nekoliko desetaka članaka u renomiranim znanstvenim časopisima te dvije znanstvene monografije – čini potrebnim osvrnuti se na članak Damira Šarca, „Imotski Hrvati ustali protiv ustaškog plana: Ne damo naše Srbe!“, objavljen u *Slobodnoj Dalmaciji* od 18. listopada 2021., str. 6.-7.

U njemu se kao jedan od glavnih izvora odnosno svjedoka, ne doduše i jedini, pojavljuje Branko Ivkošić, u zavičaju inače poznat po svome hrvatskom rodoljublju i svomu višedesetljetnom zauzimanju za bratsku, socijalističku samoupravnu i nesvrstanu zajednicu naših naroda i narodnosti kao krajnji smisao i svrhu hrvatske povijesti, dok se sâm članak uklapa u tendenciju kojoj svjedočimo

Piše:**Dr. sc. Tomislav JONJIĆ**

već dugi niz godina, i koja u kontekstu svakodnevnoga i neumitnog urušavanja jasenovačkog mita hoće stvoriti nove mitove i, pod jeftinom i posve prozirnom krinkom osude tzv. ekstremizma sa svih strana te prividnih hvalospjeva hrvatskoj solidarnosti sa srpskim pučanstvom u Imotskoj krajini, održati crne legende o Hrvatima, kako bi se ponovno stvorile pretpostavke za neka nova jugosferska, zapadnobalkanska, u svakom slučaju *prvodecembarska* rješenja.

U skladu s time je u članku Damira Šarca prešućen čitav niz relevantnih okolnosti, zatajeni su neki dramatični događaji između dvaju svjetskih ratova (jer, već i pučkoškolac znade da događaji imaju svoje uzroke i svoju pretpovijest), a onda je cijeli članak dodatno začinjen grubim

neistinama i inače lako provjerljivim izmišljotinama, budući da pokolja Srba u Imotskoj krajini nakon proglašenja Nezavisne Države Hrvatske nije bilo niti su ga ondašnje hrvatske vlasti planirale, pa zato nisu trebali baš nikakvi hrvatski Schindleri niti kakvi dramaturški osmišljeni pothvati za njihovo spašavanje.

U Imotskoj se krajini doista tradicionalno, sve do najnovijih vremena, pravoslavne rjeđe nazivalo Srbima, a češće pravoslavnima ili (pučki, još češće) „rišćanima“. Premda sam se nešto sustavnije bavio i lokalnim govorom, nikad nisam čuo da ih netko zove „rkaćima“ (a riječ „rkać“ ne bilježi ni Šamija-Ujevićev *Rječnik imotskoga govora*, Zagreb, 2001.), ali je činjenica da sve tamošnje pravoslavce ni prva Jugoslavija niti Srpska pravoslavna crkva nisu uspjele napraviti Srbima: fra Silvestar Kutleša u svome *Životu i običajima u Imockoj krajini* (Imotski, 1993., str. 85.) bilježi između dvaju svjetskih ratova kako su oni svoj materinski jezik prije nekoliko desetljeća listom nazivali „rvackim“, a i ja sam, ističući kako su slom Jugoslavije 1990. dočekali neki imotski pravoslavci koji ni u komunizmu nisu krili svoje hrvatstvo – pojedini koje sam i sâm poznavao, čitav su život proveli u Ivkošićevu selu (ali dopuštam da ih on od jugoslavenskog barjaka možda nije bio) – u lokalnoj *Imotskoj krajini* (br. 455 od 15. studenoga 1990., str. 13.) podsjetio kako je bilo i Imočana pravoslavne vjeroispovijesti koji su tijekom Drugoga svjetskog rata nosili ustašku odoru.

Takvi, razumije se, nisu sudjelovali u onim ubojstvima imotskih Hrvata katolika do kojih je došlo u monarchističkoj Jugoslaviji, a njih – pogotovo onih koja su izvršena na doista zvjerski način – nisu, nažalost, počinili samo doklađeni jugoslavenski oružnici (*žandari*), nego i neki mjesni Srbi, uključujući i one koji će domalo vlastitim

Jugoslavenska politika pod krinkom humanizma

zaslugama i zaslugama svojih potomaka toliko zadužiti Jugoslavensku (narodnu) armiju (pa nas opet, u Domovinskom ratu, koštati tisuća života). Nisu ti hrvatski pravoslavci bili ni među onima što su i puščanim hitcima častili lokalno hrvatsko pučanstvo kad je krenulo u sprovod ubijenima, što dakle hoće reći da je, mjereno ondašnjim mjerilima, možda i bilo i razloga i povoda za osvetu 1941., a tamo gdje ih nije bilo i kad ih nije bilo, te povode su konstruirali i tu osvetu provocirali lokalni komunisti, točno prema onom naputku koji poznajemo iz Kardeljevih naputaka nastalih u to doba: treba izazvati represalije (hrvatske, njemačke, čak i talijanske) ubijanjem ljudi, pa čak i paljenjem cijelih sela, kako bi se narod zbog tih represalija nagnao u šumu.

Bit će taj komunistički recept (oko kojega, kako bilježi Kardelj, nema nikakva kolebanja u partijskome i partizanskom, dakle „antifašističkom“ vodstvu u Hrvatskoj!) primijenjen i na području Imotske krajine koja je inače dala ne samo velik broj tzv. španjolskih boraca, nego i dvjestotinjak predratnih ustaških emigranata – jugoslavenski će komunisti hrvatskog podrijetla smisljeno, na rubu sela nastanjenog pretežno srpskim življem, ubiti jednoga lokalnog ustaškog dužnosnika – ali oko tzv. bacanja u Čalinu jamu koje se u navedenom članku Damira Šarca spominje, i dalje doista ima nedoumica. Osim jedne: nitko tamo nije ubijen. Ostaje nam, dakle, utvrditi kako to da su – prema politički korektnoj verziji događaja koja se zastupa i u Šarčevu članku – do zuba naoružani ustaše odveli nekoliko desetaka nenaoružanih Srba i bacili ih u jamu, a ipak nitko tamo nije ubijen, pa čak ni ranjen. Nitko, dakle, od tih krvoločnih ustaša nije posgao za nožem, pištoljem, puškom, nitko nije u jamu bacio ni jednu bombu, a kamoli ljudi polio živim vapnom i zazidao.

Puno manje nedoumica ima oko tzv. logora u Glavini Donjoj koji se, evo, hoće proglašiti logorom o kojem svi šute premda su,

Imotski između svjetskih ratova

tobože, ustaše (ili bar *nastaše*, kojima je i ondašnji režim s razlogom pripisivao brojne zločine) htjele pobacati lokalno srpsko stanovništvo u obližnje Crveno jezero, vodom ispunjenu vrtaču duboku nekoliko stotina metara. Radilo se je, međutim, o nečemu sasvim drugom: o pogrešnom shvaćanju dogovora o preseljenju 175.000 Slovenaca iz Štajerske i dijela Kranjske u Hrvatsku te o iseljavanju približno tolikog broja Srba u Srbiju, koji su početkom lipnja 1941. potpisali Slavko Kvaternik i njemački poslanik Siegfried Kasche. Tri dana nakon sklapanja tog sporazuma, 7. lipnja 1941. donesena je i u *Narodnim novinama* objavljena zapovijed, kojom se pozivaju svi oni Srbi koji su se na područje Nezavisne Države Hrvatske doselili na-

kon 1. siječnja 1900. te njihovi potomci, da se u roku od 10 dana prijave vlastima u mjestu boravišta.

Time je imalo početi preseljavanje koje je uskoro, već u srpnju 1941. faktično začalo, a u rujnu bilo i konačno obustavljeno iz razloga u koje ovdje zbog prostornih ograničenja nije moguće ulaziti. Krivo misleći, možda i pod dojmom vijesti o srpskoj pobuni u istočnoj Hercegovini, da se odluka o preseljenju odnosi na sve Srbe, a ne samo na one koji su kolonizirani u hrvatske zemlje nakon 1. siječnja 1900., mjesne su hrvatske vlasti u Imotskome počele privoditi srpsko pučanstvo u improvizirani logor u Glavini Donjoj podno Imotskoga. Bila je to priprema za prijevoz u Srbiju (do kojega nikad nije došlo niti

je trebalo doći), a ne za pokolj odnosno – bacanje u bezdan Crvenog jezera.

Privedenima su vlasti organizirale i liječničku skrb, a liječnik dr. Veljko Vuković, koji je i u to doba i do smrti bio izrazito protuustaški raspoložen (s jugoslavenskim je partizanima, prema vlastitoj tvrdnji, suradi-va najkasnije od veljače 1942., pa je potom pola stoljeća držao jezik za Zubima i rodoljubno puštao da nastaju i množe se klevete na račun njegovih sumještana i sunarodnjaka).

Crveno jezero - pogled iz zraka

ka), bio je u jednoj novinskoj polemici u ljeto 1991. u *Imotskoj krajini* (br. 468 od 10. srpnja 1991, str. 2.) prisiljen priznati ono što je inače znao spomenuti *sub rosa* (pa jednom tako i meni koji sam ga, eto, *prisilio* na javno očitovanje): da je iz tzv. logora u Glavini Donjoj kući pušten svaki, baš svaki privredni Srbin koji bi se potužio da je bolestan. A nije baš logično da se one kojima je namijenjen nož ili „bacanje u Crveno jezero“ pušta kući, bez ikakve dodatne procedure i provjere (bilo medicinske, bilo redarstveno-obavještajne), čim kažu da imaju hunjavicu, proljev ili da ih boli zub, zar ne?

Ne treba takvima nikakva specijalna intervencija talijanske posade i nekakvoga „colonela“, a ne ovisi im život ni o zaključuju imotskih franjevaca koji doista jesu poduzeli sve da se privedenim ljudima olakša život (pa će ipak nakon rata biti stigmatizirani kao koljački šegrti). Jer, jasno je da privedenim ljudima nije bilo lako i da su mnogi od njih intimno strepili za život; jasno je da je čitav događaj imao negativne političke posljedice i da je objektivno išao naruku ponajviše talijanskom imperijalizmu, no – privedene u Glavini Donjoj nitko nije tukao, izgladnjivao ili na drugi način zlostavlja, niti im je tko prijetio smrću. Zato nije bilo potrebno (pa ni moguće) da im pomaže „fra Stanko Bradarić, župnik u Podbabljiju“, kao što se vašem suradniku ili njegovim kazivačima i potkazivačima učinilo.

Fra Stanka Bradarića u kontekst tzv. pokolja Srba u Imotskome stavio je, dođuše, znameniti i istinoljubivi Viktor Novak (*Magnum crimen*, Beograd, 1986., str. 669., 679.), premda je Bradarić Imotsku krajinu (dakle, i župu Podbablje) napustio nekoliko mjeseci prije proglašenja Nezavisne Države Hrvatske. Nije, prema tome, mogao priskočiti u pomoć ni pravoslavnom parohu Nikoli Dragičeviću ni onda kad je ovaj, zacijelo nevoljko, te 1941. pisao u Zagreb, tužio se na neisplatu beriva i pozdravlja sa „Za dom spremni!“ U tom kontekstu valja spomenuti kako je paroh Dragičević nakon pada Imotske krajine pod oslobođenje u jesen 1944., pa do svoje smrti, i prema susjedima Hrvatima i prema katoličkim svećenicima iz Imotske krajine bio puno korektniji od mnogih „hrvatskih antifašista“ koji su

Pravoslavni (grčko-istočni) paroh Dragičević tuži se 1941. na neisplatu beriva

svoju odanost Jugoslaviji i komunizmu dokazivali progonom i pokoljem svojih sunarodnjaka.

Njihovom žrtvom pao je i fra Stanko Bradarić. On je, naime, kako kaže fra Petar Bezina, bio „pristao uz ustaški pokret“ (*Franjevci Provincije presvetog Otkupitelja – žrtve rata 1942.-1948.*, Split, 1995., str. 56.-57.), ali se u vrijeme rata nije nalazio u Imotskoj krajini, budući da je početkom 1941. otisao na župu u Prugovo. Njega i fra Milana Lapića demokratski, humanistički i antifašistički, bez ikakva

suda, ubili su jugoslavenski partizani pred kraj rujna 1943. godine. Skupa sa šeststo-tinjak svoje subraće svećenika i redovnika njih su dvojica, dakle, prošli puno lošije od imotskih Srba koji su u ljeto 1941. baceni u Čalinu jamu ili bili nakratko okupljeni u Glavini Donjoj. Zato bi bilo dobro da suvremeni borci za bratstvo i jedinstvo prije pisanja pročitaju bar elementarnu literaturu. Ne sumnjam da će im *Magnum crimen* i nakon toga služiti kao katekizam i kao Vjerovanje, ali bar ne će ispadati smiješni.

PONIŽENJE UMJESTO DUŽNOGA SJEĆANJA

Kostobolja, vjerna moja pratite ljica još iz Titova logora Stara Gradiška, ograničava me u hodanju i pri duljem stajanju i sjedenju. Vežala me za kuću i dvorište, pa se nisam mogao odazvati pozivu gradonačelnika Karla Starčevića da 23. kolovoza 2021.

Piše:

Ivan VUKIĆ

Ne znam, ima li igdje na svijetu primjer da su športska igrališta, športska dvorana i škola izgrađena do groblja i na grobovi-

ma pobijenih, a javni zahod, prometnica i parkiralište na mnoštvenome stratištu i grobištu. To svetogrđe pritišće i pritiskat će Gospic i Gospicane, kao veliki i neoprostiv grijeh, te sve dok ga ne okajemo Gospic će biti ukleti grad. Veliki igrači htjeli su da to tako bude, ali neka znaju, protiv Boga se ipak ne može. Istina se može zatirati, ali se ne može zatrti!

O ukopu izvijestili su me moja žena Marija i prijatelji, a i gospička internetska novinska izdanja opširno su pisala, posebice *Ličke novine*. Izgovora prof. Andrije Benkovića, objavljenog u *Ličkim novinama*, pozornost mi je privukao dio teksta: „*No, nije to sve, jer uskoro prekri njihove grobove prisilni zaborav, ubijali su ih nametnutim zaboravom, pa ih prekri asfalt i napraviše javni zahod te veliko lopatačko igralište nad njihovim ostatcima i mirno su tuda vozili svoje limene ljubimce, pa i mi smo sami to radili, sve do prije neki dan preko tih njihovih grobova, kao da nikada nisu postojali i kao da su samo bijedni ostaci neke ‘marve’...“*

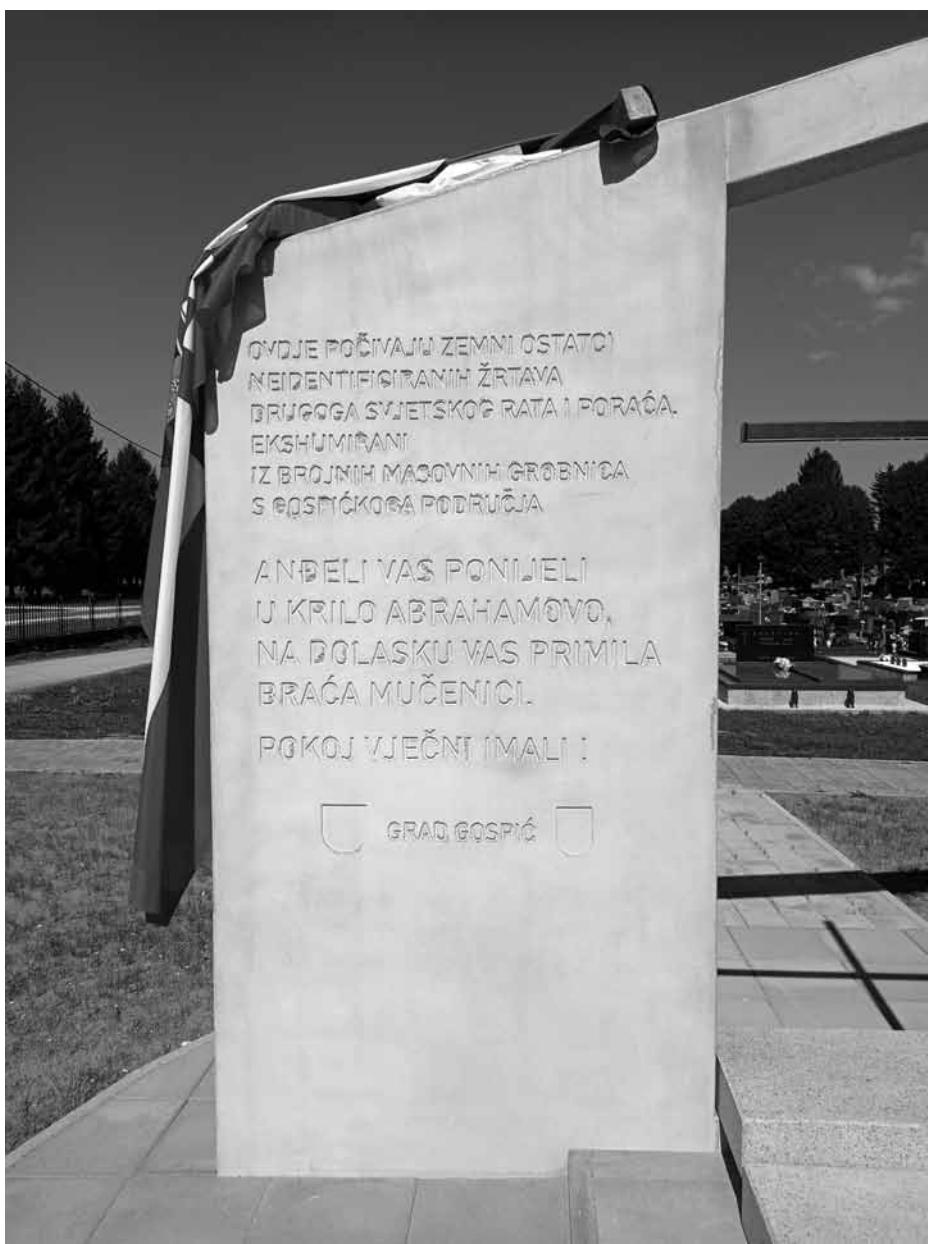
Kosturnica u groblju sv. Marije Magdalene

nazočim pokopu 102 hrvatske žrtve koje su pobili jugoslavenski partizani s pridruženim četnicima.

Glede kosturnice izgrađene u našemu katoličkome groblju, stajalište HDPZ-a Podružnice Gospic, moje, i ne samo naše, poznato je. Prostor ispred groblja sv. Marije Magdalene na kojemu su komunistički zlotorvi izvršili tajna i javna mnoštvena smaknuća i ukope pobijenih, trebalo je priključiti groblju. Kosturnicu je trebalo izgraditi na tom prostoru na kojem su žrtve izdahnule, na kojemu su se oprostile od svojih tijela, na kojemu je zemlja natopljena njihovom mučeničkom krvi. Potom tu zasaditi visoko raslinje, i bar tako od groblja, vizualno i zvučno, odvojiti športska igrališta.

C26 - Završetak područja smirenog prometovanja

Spomen-ploča

Iz teksta je nejasno, je li za sve zabranjeno prometovanje i parkiranje vozila po grobovima pobijenih, ili su se pojedinci na to samovoljno odlučili. Marija i ja pošli smo se u to uvjeriti. Prilazeći groblju, pogledom smo pretraživali cestu i parkiralište na mnoštvom stratištu i grobištu, očekujući da ćemo ugledati postavljene neke čvrste prepreke koje onemogućuju automobilsku vožnju i parkiranje, ili

prometni znak za zabranu automobilskog prometovanja. No, ništa od toga, auto-

mobili su nesmetano prometovali u oba smjera.

Ogorčeni zbog prijevare, krenuli smo kući, i kad smo se pomaknuli s mjesta na kojem smo bili parkirani, zamijetili smo ispred nas prometni znak kojim se zabranjuje igranje, hodanje i vožnja automobila u groblju, kako smo protumačili. Preko sveznajućega Googlea saznali smo da taj znak pod oznakom C26 označava završetak područja smirenoga prometovanja, dakle ne zabranu prometovanja. Ovim prometnim znakom C26 nije došao kraj podmetanju.

Dobio sam slike kosturnice i spomen-ploče. Netko je pomaknuo državnu zastavu koja je prekrivala natpis na njoj. Ostao sam zapanjen pred onim što sam vido. Zanatski, ne ću reći umjetnički, jer tu umjetnosti nema, posao je obavljen šlampačno, neodgovorno i ponižavajuće za žrtve i za nas žive Gospićane. Iz teksta se ne vidi čije su žrtve i tko su izvršitelji zločina, a gotovo sva slova u natpisu su oštećena i takva spomen-ploča kao škart proizvod nije smjela biti ugrađena. Tu spomen-ploču treba skinuti i zamijeniti novom, na kojoj će biti uklesan tekst primjerena sadržaja, dostojan žrtava i mjesta na kojemu je postavljena.

Jugokomunistički zločinci svojim poginulima gradili su spomenike od najskupljega vulkanskog kamena i izljevali ih u bronci, a mi naše ponižavamo ovakvom betonskom nagrdom. Sramotno!

Uvećani dio oštećenoga teksta

SVETI ROK U KOMUNISTIČKOJ JUGOSLAVIJI

SJEĆANJE PETRA KRPAÑA

Piše:

Maja PAVELIĆ RUNJE

Sveti Rok! Selo u južnoj Lici, pod Velebitovim Svetim brdom. Oko četiristo pedeset kuća. Danas je dio općine Lovinac. U jugoslavenskome razdoblju dulje je pripadao općini Gračac, ko-taru Gračac.

O Svetoročanima ima raskošnih zapisa! Mile Budak ovjekovječio ih je u svojim književnim djelima, u pripovijetkama, u romanima. Radnje je razapeo u vrijeme od njihova dolaska na ličke prostore na prije-lazu iz sedamnaestoga u osamnaesto stolje-će, do oko 1930., kad glavni junak u *Ognji-štu* preuzima sudbinu u svoje ruke – kad Hrvati preuzimaju svoju sudbinu u svoje ruke! – a Budak naviješta novu budućnost.

U lipnju 1945. Budaka je nestalo, o ka-snijem razdobljima u životu Svetoročana pisali su drugi autori, ne više snagom Budakove riječi, no ostavili su trag. Vrijedne je pjesme napisala Marija Fabek, objavljiva-va je u iseljeništvu, o djetinjstvu pedese-tih godina uz voljenu baku. Vrijedni su bili i pojedini članci, često tek pisma čitatelja, u *Vili Velebita*, glasilu Društva Ličana koje je izlazilo devedesetih godina u Zagrebu, o iskustvima u razdoblju koje smo tada ostavljali iza sebe. Puno ima u *Kronici stradanja Hrvata južne Like* autora Luke Pavičića tiskane u Zagrebu 1996. godine.

Ovdje pripovijedaju pristupa prijatelj Petar Krpan. Dijeli s nama nekoliko crtica iz osobnih sjećanja. Petar je otac obitelji. Po struci je inženjer šumarstva. A zauzeti je čuvar svoga svetoročkog Ognjišta – da ga preda dalje, djeci, unucima.

Petar je rođen u Svetome Roku, u zase-ku Lipač, u siječnju 1943. godine – od majke Mande rođene Vrkljan i oca Mate, koga su u selu zvali Brusa. U obitelji je bilo četvero djece, Petar i Frane te Kata i Ana. Obitelj je obradivala zemlju, no otac je više godina bio zaposlen kao lugar.

Petar je pripovijedanje započeo opisom smještaja sela, o tome kako je okruženo brojnim selima u kojima su živjeli Srbi. Hrvati su bili u Svetome Roku, Lovincu, Cerju, Ričicama, Guduri, Rudopolju te di-jelom u Gračacu. Petar je odmah dalje opisao, da su stanovnici ovih sela bili čvrsti ljudi, a Svetoročani među njima možda i najčvršći, „najljudevniji“. Tvrđna sigurno stoji u vezi s osobnim, subjektivnim, no istina je da je sve ljudi iz lovinačkoga

kraja, a osobito Svetoročane, u Lici pratio glas ljudi od karaktera. Ugledu je – u novije doba, tijekom tridesetih i četrdesetih go-dina prošloga stoljeća, i kasnije – sigurno pridonosio Mile Budak, znala ga je i volje-la cijela Lika.

A Petar je sada još jednom podsjetio kako je Budak u rodnome selu imao jaki utjecaj, ljudski i politički. Dolazio je često, prije i poslije emigracije, u sjećanje Svet-

di iz pet ili šest svetoročkih kuća. Sudjelo-vali su u poslijeratnoj komunističkoj vlasti, u savezu s gračačkim i drugim Srbima, i pridonijeli su patnjama ljudi.

Petrov otac Mate bio je u lugarskoj službi od 1935., prvo u šumama zemljnišnih zajednica, a kasnije, od 1938., u državnim šumama, više godina u Bihaću. U travnju 1941. došao je kući, znao je da će u Svetom Roku biti teško. Kuća obitelji Krpan na samom je sjeverozapadnom rubu Svetoga Roka, u zaseoku Lipač, na granici prema selu Raduču u kojem su živjeli samo Srbi, kilometar dalje bile su prve kuće Čubrilo. A i dalje su sela nastanjena Srbima, pa i na

Petar Krpan, Sveti Rok, 1960.

ročana najdublje se usjekao njegov dolazak u lipnju 1941., nakon što je bila stvorena Nezavisna Država Hrvatska. Pred crkvom svetoga Roka bila je postavljena govorni-ca, a Budak je s nje održao snažan govor – govorio je u rodnome selu! A nastupili su i drugi istaknuti dužnosnici koji su tada s Budakom bili došli. Obraćali su se velikom mnoštvu ljudi, tisuće se ljudi tom prilikom bilo slilo u Sveti Rok.

A Svetoročani su 1941. pokazali visoku spremnost da državu uzdignu i brane – možda ugled potječe i s te strane! Već do srpnja 1941. selo je dalo veliki broj dragovoljaca. Gotovo je iz svake kuće bilo ljudi u obrani, iz pojedinih i više njih. Istina, bilo je u Svetome Roku i izdajica, no mali broj. Za jugoslavenstvo i komunizam bili su lju-

drugim stranama Lovinačkoga polja.

Nakon travnja 1941. otac Mate nastojao se prebaciti s radnog mjesta u Bosni u Liku, i zato se u lipnju 1941. u Zagrebu obratio ing. Mimi Rosandiću, državnom tajniku u Ministarstvu šuma i ruda. Kasnije je uvijek pripovijedao kako ga je Rosandić srdačno primio. Opisivao je da je tajnica išla pitati Rosandića, može li primiti lugara Matu Krpana iz Svetoga Roka. A da je Rosandić odgovorio: „Kako ne bih mogao kad dola-zzi iz sela koje volim jednako kao i ono u kojem sam rođen!“ Ali on je zapravo Matu Krpana pomalo i poznavao. Rosandić je tijekom 1929. i 1930. bio na dužnosti ravnatelja Šumarije Sveti Rok, a bio je lovac kao i Mate Krpan, i možda ga se sjećao iz lova. I zaista, Mate Krpan premješten je u

Šumariju Gospić. Četiri ratne godine proveo je na lugarsko-vojnoj službi u Gospiću. Godine 1945. jugoslavenski partizani su ga zarobili, no preživio je. Godine 1946. se iz logora vratio kući u Sveti Rok, lugarsku službu više nije htio obavljati.

Petar Krpan slušao je u djetinjstvu o brojnim dramatičnim ratnim događajima, no ovdje želi posvjedočiti o tome kako je u jesen 1941. njegov otac Mate, skupa s Nikolom Vidakovićem, spasio dvadesetak radučkih žena i njihovih sinova, malo većih dječaka, koje je neka ustaška postrojba bila pokupila i dovela u Sveti Rok. Namjera je bila kazniti muževe i očeve. Radučani su se naime velikim dijelom već bili odmetnuli u četnike, osamdesetak ih je bilo naoružano, boravili su u okolnim šumama. Nikola Vidaković bio je ugledan Svetoročanin, u predratnim godinama bio je na čelu sveto-ročkog HSS-a, a ugledan seljak bio je i otac Mate Krpan Brusa. I uspjeli su uvjeriti hrvatskog zapovjednika da žene i djecu pusti kući. U poslijeratnim godinama radučke su obitelji pamtile očevo dobročinstvo. Neki Dušan Dražak, sin jedne od obitelji, ocu Mati je još i sedamdesetih godina donosio bocu konjaka, a majci kilu kave, kad bi dolazio iz Beograda. Ocu je znao reći: „Kume Mate, ti si moj drugi otac!“

No, daljnja sudbina ovih srpskih obitelji, tijekom rata, ipak je bila strašna, stradali su od ruke svojih sunarodnjaka, Srba komunista. Partizani, pod zapovjedništvom Milana Kuprešanina i njegova pomoćnika Milana Baste, napadali su tijekom 1942. više puta radučku četničku postrojbu, a kad četnike nisu mogli svladati, kretali su se prema njima tako što su pred sobom tjerali njihove žene, djecu i stare roditelje. Kuprešanin je četnicima poručivao neka se predaju, da im se ništa neće dogoditi. No ishod je bio drugi, komunisti su zarobljenike, njih oko osamdeset, poubijali, i to maljevima, usred Raduča – i jedna i druga strana ostavile su o ovome pisana svjedočenja. U kasnijim razdobljima rata i poraća preživjeli Radučani su u velikom broju pristupili komunistima, vjerojatno osjećajući da se osobni i nacionalni probitci bolje mogu ostvariti kod onih koji dolaze na vlast, no traumatično iskustvo iz rujna 1942. ostavilo je duroke tragove. Kuprešanin nije nikad smio doći u Raduč, a trajno su bili obilježeni i pojedini radučki komunisti koji su u masaku sudjelovali.

Drugi svjetski rat je u Svetome Roku trajao dugo, do 1949. godine. Nakon svibnja 1945. na južnome Velebitu zadržalo se nekoliko desetaka hrvatskih vojnika. Na

Petar Krpan i brat Frane, Sveti Rok, 1964.

ličkoj su strani bile skupine Marka Balena Zule, Ivana Šikića Šikana, Nikole Krpana Vranzele i skupina Jose Pastuovića Jaculina – svi iz Svetoga Roka i iz okolnih sela. Na južnoj strani bilo je boraca s dalmatinske strane, iz Jasenica, Zatona Obrovačkog, Selina, Starigrada te iz pojedinih ravnomotarskih sela. Pokušavali su preživjeti u očekivanju vojnog i političkog preokreta.

Pripadnici jugoslavenske UDB-e, milićije i vojske trajno su pretraživali Velebit. Stanovnike su okrutno pritisnuli ne bi li ih sprječili u pomaganju. Uhodili su ih, ucjenjivali, zapletali ih da postanu dojavljivačima, zlostavliali i zatvarali. U rujnu 1946. zapovjednik UDB-e kotara Gračac Stanko Kukić te njegov zamjenik Milan Mioković, Srbi iz Zrmanje, izvršili su i masovno javno strijeljanje talaca, najmanje dvadeset i dvoje ljudi, da stanovnicima utjeraju veliki strah u kosti. Spomenik na mjestu smaknuća, na mjestu Prezid na cesti Gračac – Obrovac, danas bilježi imena žrtava, podsjeća na događaj.

Petrova oca Matu Brusu UDB-a je zatvarala nekoliko puta. U proljeće 1948. zatvorili su ga skupa s još dvojicom ljudi, Milom Krpanom Bajinim i Stipanom Vrkljanom Jopinovim, u štalu Ivana Šulenčića Ikice Petrove. Optuživali su ga, kao i do tada, da pomaže križarima, pa iako nisu ništa posebno bili doznali. Nisu naime ni tada, ni kasnije, ni po čemu znali da se otac u to vrijeme zaista bio susreo s jednim od križara. Koji mjesec ranije, tijekom zime, do njega se, dok je uz kuću tesao građu, niz šumarke bio spustio Nikola Krpan. Došao je prenijeti određenu poruku. A otac Mate mu je, razumije se, dao da ponese hrane.

Nisu bili rođaci, no otac je znao što mu je dužnost.

Petar je 1948. godine imao samo pet godina ali se sjeća kako je s majkom išao do Šulentićeve štale, u blizinu Vrila mudrosti, kad je ocu nosila hranu. Potreslo ga je da je otac imao svezane ruke na leđima. I zapamtio je kako je majka pitala naoružana čovjeka u uniformi: „More li dite prič’ čaći?“ I kako se stražar izderao: „Može, ako će s njim ostati!“

Oca i dvojicu supatnika tom je prilikom, 1948., spasio Luka Krpan Pedin. Bio je komunist, uoči rata je bio došao iz Amerike, surađivao je s vlastima. Založio se kod Partije, u zadnji je čas uspio, zatvorenike su već bili spremili da ih vode.

Od oca je obitelj kasnije saznala da su im rekli da su osuđeni na smrt, da ih vode na strijeljanje, u Trišnje, na Alanskoj cesti.

Petar Krpan opisuje da je već kao maleni dječak osjećao u kojoj mjeri su Srbi u novoj, komunističkoj Jugoslaviji politički nadmoćniji, jednako kako su stariji opisivali da je bilo u staroj Jugoslaviji. Uz to se nad ljudima dodatno nadvilo i zlo komunizma. Istina, Sveti Rok je imao crkvu, partizani ju nisu uspjeli srušiti iako su pokušavali, a imali su i svećenika, velečasnog Petra Butkovića. Pop Peđo bio je jedan od rijetkih preživjelih ličkih svećenika. Živio je u Lovincu, obrađivao je komadić crkvene zemlje, a pastorizirao je i četrdesetak kilometara unaokolo – prvih desetaka pa i petnaest godina pješačio je skrovitim putovima da ga Srbi ne ubiju, da barem koji put obide i sela u kojima uopće nije bilo svećenika, primjerice Podlapaču.

Pjesma i kolo pred svetočkom crkvom bili su utihnuli, mnoge su obitelji

žalovale. Bleiburg, križni putovi i logori progutali su zaista mnoge muževe, braću, sinove, više stotina mlađih ljudi. A komunističko ludilo vladalo je na sve strane, pa i do te mjere da su se seoski komunisti šepurili time što ne idu u crkvu, pa se u njihovim kućama, eto, ne slavi ni Božić, pa čak ni Rokovo – kod njih se za Rokovo nije peklo janje kako je to bilo kod svih drugih obitelji, pa i kod najsiromašnijih, pa i kod udovica. Petar se također sjeća kako ga je učiteljica u pučkoj školi pljusnula kad je rekao da će nakon nastave na vjerouau. No, najveće komunističko ludilo ipak je vladalo u selima u kojima su živjeli Srbi! Sami su sebi rušili crkve. I Srbi u Raduču srušili su svoju crkvu sv. Ilike, da pokažu svoje iznimno pristajanje uz komunističku partiju i Jugoslaviju!

Petar je u školu krenuo 1950., i to u zgradu stare Nadcestarije, školske zgrade nije bilo zato što su ju, kao i zgradu Šumarije, zapalili partizani kad su 1943., bili prodrli u selo. U razredu ih je tada, 1950., bilo devetnaestero učenika. Polovica njih bila je bez oca. Oca nisu imale curice Ana Bucić, Dragica Pavičić, Kajica Šulentić, Ana Vrban i Marija Krpan, te dječaci Nina Krpan, Ivica Miletić Markov, Ivica Miletić Tomašov i Ivica Serdar Ivankov.

Petar se sjeća da su se oni kao djeca, iz lipačkog dijela Svetoga Roka, družili s radučkom djecom, češće su skupa čuvali blago, igrali se. No svako je dijete znalo tko kamo pripada. Sjeća se i kako bi prkosni momčići, kod blaga, u njihovoj Glavičici, znali zapjevati: „Voljia bi poljubiti zmiju, neg Vlainju žmiravi' očiju“. Ili: „Nije mene rodila Vlainja, već kraljica rumenoga lica“. A misli da su ovakve rugalice sigurno postojale i na drugoj strani.

I među odraslima je bilo veza i dodira, pa i u godinama poslije Drugoga svjetskog rata. Svetoročani su poznivali svoje susjede Srbe, svi iz Lipača osobito dobro su poznivali Radučane. A Petar kaže da među Radučanima jest bilo ljudi koji su držali do sebe te uživali poštovanje i među svojima i među Hrvatima. I da je između Svetoročana i Radučana bilo suradnje, međusobnog pomaganja pa i vrste prijateljstava. No kroz svaki odnos provlačila se i vrlo jasna granica. Pripadnici i jedne i druge zajednice i dalje su, kao i ranije, osjećali da su njihove nacionalne potrebe različite, a da ostvarenje ciljeva jednih isključuje ostvarenje ciljeva drugih.

Petar Krpan, promocija, Zagreb, 1968.

Petar kaže da bi se razgovor mijenjao istog trenutka kada bi u prostoriju ušao jedan Srbin, pa bilo u njoj do tada i trideset Hrvata. Miješanih brakova nikada nije bilo. I svaka je skupina govorila svojim zasebnim govorom, točnije – zasebnim jezikom.

Petar je u svetoročkoj školi bio izvrstan učenik, no hrvatskoj seljačkoj djeci srednje školovanje bilo je vrlo teško dostupno. Istina, lako sigurno nije bilo ni srpskoj djeci, no prednost je ipak bila znatna, zato što su išla u vojne i milicijske internate i škole, i zato što su roditelji često imali partizanske boračke mirovine pa im je novac ipak dolazio u kuću. Petrovi roditelji odlučili

su uložiti krajnji napor da Petar nastavi školovanje, upisao se u gimnaziju u Gospicu.

A u Gospicu je Petar morao putovati vlakom. Ustajao bi u 4 i pješačio više od tri kilometra do željezničke postaje u Lovincu, da u 6 uhvati vlak koji je dolazio iz Gračaca i vozio u Ogulin. U Gospicu je pješačio 3 kilometra, do grada, do Gimnazije. A na povratku bi se na gospičkom kolodvoru iz razglosa znali čuti: „Prema prvim informacijama vlak u dolasku kasni 150 minuta!“ Petar kaže da se osjećao kao gazda kad bi u džepu imao pet dinara za kakav zalogaj. Tijekom zime je u kući bilo zimnice pa bi bilo za ponjeti, no prema proljeću bi postajalo teže. A uvijek je bio u mizernoj odjeći, često promrzao i mokar.

U gimnazijskom razredu u Gospicu, u školskoj godini 1958./59. bilo ih je dvadeset i šestero, trinaestero Hrvata i trinaestero Srba. Petar svjedoči da niti jedan od učenika Srba nije bio bez oca.

Niti jedan! A na hrvatskoj strani bez oca su bili: Joso Brkljačić iz Kaniže, Kata Brkljačić iz Gospicu, Ivica Miletić iz Gospicu, Katica Crnolatac iz Kaniže (po majci) i Milan Devčić iz Gospicu.

Petar je maturirao 1962., a zatim je u Zagrebu upisao studij Šumarstva – bit će jedini iz svoga svetoročkog naraštaja koji je diplomirao na sveučilištu! Kaže da je tijekom studija bio više gladan negoli sit. U studentskom domu odmah se povezao sa studentima koji su politički mislili kao i on, prvenstveno s Hercegovcima i Dalmatinicima. A tijekom ljeta je naravno išao kući

Kuća obitelji Krpan u Svetome Roku, kako su je našli u kolovozu 1995.

u Sveti Rok i pomagao je raditi na zemlji. Sjeća se kositbe, sjeća se vršaja – još se *vrlo* konjima, na gumnu. Cijeli je kraj živio od poljoprivrede, prihodi su bili mali a porezi znatni. Seljak je morao prodati tele ili troje, četvero janjaca da plati porez. Struju će Sveti Rok dobiti 1970., nakon svih srpskih sela, i to tako što su ljudi sami radili, sami platili.

Petar nam je govorio i o tome kako je s ocem išao kolima i konjima u Dalmaciju. Seljaci Like te oni iz Podgorja, Ravnih Kotara i Bukovice uvijek su bili u prijateljskim, a i trgovackim vezama. Petar se posebno sjeća puta za Malu Gospu 1962., otac je vozio drvenu građu u Benkovac. Put na jednu stranu trajao je tri dana, spavalо se u kolima, pod kolima. Na povratku su noćili u Karinu. U ranu zoru prošli su mesta u velebitskom podnožju – Bravar, Njivice i Modriće, i počeli se uspinjati. Oko 8 su bili na mjestu Stolac, pod Tulovim gredama, kod cestarske kuće Perile Nekića, nekoliko kilometara ispod vrha, ispod Malog Alana. Kod Nekića se za putnike uvijek nešto kuhalo, često i peklo. A tog dana ondje se bilo okupilo dvadesetak kirijaških kola, tridesetak, četrdesetak Svetoročana i Lovinčana. Pilo se, jelo, i ljudikalo cijeli dan. Tek uvečer su se ljudi dizali. Petar se danas sjeća kako su kola jedna za drugim kretala u noć, i kako je Marko Pavelić, Lovinčanin, započinjao pjesmom, a drugi prihvaćali. Kola su klapala, a noć je velebitskim klisurama i kosama prinosila snove:

*Velebit, divna goro naša,
Ti si kuća hrvatskih ustaša...*

U svetoročkim se kućama, pa i u kući Mate Krpana Bruse, uvijek govorilo o

Hrvatskoj. Kad bi došli prijatelji, samo o Hrvatskoj, samo o tome kako se domoci slobode. Ako bi otac za stolom s ljudima slučajno započinjao razgovor o lovnu a ne bi govorio o Hrvatskoj, Petar je, kao dijete, znao da gosti nisu prijatelji, da otac u njih nema povjerenja. S prijateljima samo o Hrvatskoj, a s onima koji nisu prijatelji o lovnu! A često se, u društvu prijatelja, spominjao Mile Budak. Svetoročani su uvijek bili ponosni da je Mile Budak jedan od njih. Zvali su ga Milkanom Kikinim. A redovito su o njemu govorili kao o doglavniku, rjeđe kao o piscu. Nisu oni bili učeni ljudi da bi baš čitali knjige! Iz pripovijedanja su znali o čemu je Budak pisao, znali su koji su bili stvarni ljudi prema kojima je Budak stvorio svoje književne likove.

A kad bi u kući obitelj bila sama, otac Mate je njima, djeci znao reći: „Dico, budite pametni! Ovo će jednog lipog dana odnit vrag! I Titu i njegovu Jugoslaviju! I još ćemo mi Hrvati imat svoju nezavisnu državu Hrvatsku, i plaćat kunama!“ U takvim bi se prilikama majka Manda hvatala za glavu, očajavala bi: „Ma, muči, puške te Božje ne ubile! Očeš li i' upropastit!“ Otac bi joj na to odgovarao: „Što ti znaš o politici!“

Ali znale su i Svetoročanke o politici! Petar se sjeća Kate Vidaković Točkove. Kao gimnazijalac znao je skupa sa svojim drugom Antonom Jagarom Nikolinim, kad bi se vraćali iz Gospića, iz škole, svratiti u njezinu kuću. Osjećali su prema njoj poštovanje: Kći joj se bila smrzla u Velebitu u jesen 1943. kad su se Svetoročani pred jugoslavenskim partizanima povlačili prema Gospicu, i to redom ispod kukova, da

izbjegnu neprijatelje. A sin Frane otiašao je sa sedamnaest godina u ustašku vojsku i 1945. se nije vratio kući. Kata je uvijek govorila: „Doć' će moj Vrane, na bilom konju!“. A Petra i Antu je znala pitati, valjda više da njih same, dječake, ohrabri: „Oće li naši skoro banut!“

Godine 1970. Petar je već radio, kupio je prvi auto. Posao ga je vodio u Zadar, a na putu je svratio kući u Sveti Rok, oču je ponudio da će ga povesti, da posjeti soga prijatelja u zadarskim Arbanasima. Na povratku, otac i nije pokazao veliko zadovoljstvo ovim brzim i jednostavnim putovanjem, komentirao je: „E, moj sinko, Bog ti da sriču, i tebi i tvome autu! Al, nit sam kog vidiye, nit sam s kim prodivanje!“

Znamo, Svetoročani su doživjeli osobito teške devedesete. Počelo je masakrom petero civila 5. kolovoza 1991. u Parčićima kraj Lovinca. Ubojice su bili pobunjenici Srbi, i to Radučani, predvodio ih je neki Rade Čubrilo Borkin. U rujnu 1991. počele su nadirati postrojbe JNA predvođene jugoslavenskim potpukovnikom Atifom Dudakovićem, te naoružani Srbi iz Gračaca i Knina, a sa sjevera i oni iz Raduča. U samome Svetom Roku JNA je imala i veliko skladište oružja, pa i vojničku postrojbu. Ljudi su se našli u okruženju. Malobrojni i slabo naoružani branitelji nisu mogli prihvati bitku. Jedini izlaz bile su staze preko Velebita. U zbjeg je krenuo cijeli kraj, 24. rujna 1991. Petrova majka Manda je pješačila. Otac je bio teško pokretan, prijatelji Jeseničani nosili su ga do Kneževića kuće na Libinju. Petar je hitao iz Zagreba kad je čuo, stigao je u Seline, i s prijateljima pošao u potragu za ocem. S Libinja su se spuštali četrnaest sati noseći oca, i svi bez hrane i vode – na južnim stranama Velebita nema vode. Tisuću petsto ljudi prešlo je tih dana preko Velebita. A Srbi su ubili svih trideset i sedmoro koji su ostali u Lovincu ili Svetom Roku! I zapalili su sve kuće. Gorjelo je od Ričica do Lipača.

U srpnju 1992. Petrov otac Mate ležao je teško bolestan u zagrebačkoj bolnici na Sv. Duhu. Petar je sjedio uz njega dan prije smrti. Pitao ga je, boli li ga. Otac je samo odmahnuo, htio je prijeći na drugo: „Sinko, reci ti meni kako naša stvar napridruje?“ Petar sada kaže da je oču odgovorio: „Ćača, dobro! Pobidit ćemo!“ Mate Krpan Brusa na to je rekao: „Ne žalim umrit!“

Kuća obitelji Krpan, Sveti Rok, danas

(nastavak sa str. 9.)

čenja i/ili gubitka slobode riječi, gubitka kruha i više od toga.

Isus izazvan da učini čudo – otklanja tu napast i uzvraća: „*Ne živi čovjek samo o kruhu.*“ Misli genijalnog pisca, težinom istine odjekivale su mojim duhom, kao što odjekuju i duhom ovoga našeg vremena. Strašan i mudar duh predviđa: „*Ti nisi htio čovjeka lišiti slobode, mislio si ako je poslušnost kupljena kruhom, kakva je to sloboda? Znaš li ti da će se zbog zemaljskog kruha dići protiv tebe duh zemaljski i kada se sudari s tobom, da će pobijediti*“ (str. 279.)... „*Dok budu slobodni nikakva nauka im ne će dati kruha i slobodu će položiti pred naše noge i reći: „Bolje da nas učinite slugama samo nas nahranite.*“ Mi ćemo ih obmanjivati i obmanuti lažima... (str. 280.) Pisac nam poručuje, kao da je raspodjela kruha nemoguća bez oduzimanja slobode čovjeku, nahranjenu takvim kruhom. Ta strašna istina viđena je i doživljena u komunističkom sustavu prošlog stoljeća. Ne prijeti li nam i danas, perfidnije – strah od gubitka kruha (doslovno i simbolično kao Riječi), a kruh ima prioritet pred slobodom.

Druga kušnja: Napasnici vodi Isusa na vrh gore i pokazuje mu sva kraljevstva svijeta i reče: „*Dat ču ti svu vlast nad njima i raskoš koja im pripada... sve će pripasti tebi ako mi se pokloniš.*“ Isus odbija napast: Samo se jedinom Bogu klanja i njemu služi. Prepoznajemo snagu, moć, slast i korist Vlasti, ukoliko se pristaje na bespogovorno služenje i klanjanje vođama koji postaju Bogovi vođeni novim ideologijama.

Treća kušnja: Napasnici odvodi Isusa u Jeruzalem na vrh hrama i reče: „*Baci se na zemlju ako si zaista sin Božji – Andeli Božji će te držati na rukama, da ne bi gdje nogom udario o kamen.*“ Isus odgovara: „*Ne kušaj, Gospodara, Boga svojega!*“ (Lk 4,1-13).

Krunica oko vrata „Žene od soli“ te zamjerke bučnih sveznadara povezane s vjerskim simbolima, nevidljivo su se utapali u treće iskušenje, dotiču i snagu vjere. Navedena iskušenja poniru u dubinu ljudske duše povezana sa slobodom izbora, Savjesti i snagom Vjere. Pisac nam posyješće: Čim postanu slobodni, ljudi traže u što bi mogli povjerovati, čemu bi se svi zajedno mogli pokloniti. Kada nestanu Bogovi poklonit će se idolima. Čo-

vjekova glavna briga je komu će predati dar slobode, a slobodom će ovladati onaj koji umiri čovjekovu Savjest.

Jer „*Tajna čovjekova života nije u tome da živi, već u tome zašto živi.*“ Čovjeku je miliji mir, pa čak i smrt, nego sloboda izbora u poznavanju dobra i zla. Postoje tri sile koje mogu zarobiti i pobijediti Savjest – čudo, tajna i autoritet (na što nam ukazuju tri napasti). Za čovjeka nema ništa teže od slobode Savjesti, da prosuđuje slobodnim srcem (što je dobro, a što zlo), jer strašno je breme sloboda izbora (str. 281.).

Promišljajući o pročitanom, čuvenom i viđenom, zapitala sam se: Znamo li mi što je sloboda? Sloboda o kojoj je govorio Krist? Sloboda koju nam je darovalo Bog?

Bog nam je podario slobodu izbora kao dragocjen dar. Bog je slobodu povezao s Odgovornosti, na što nas upućuje i Sv. Pismo! Prvi ljudi posegnuli su za zabranjenim voćem s drva spoznaje dobra i zla. Izgnani su iz raja ne zbog neposluha (kušanja zabranjena voća – jabuke), već zbog odbijanja prihvatanja odgovornosti za počinjeno djelo. Skrivaju se pred Bogom. Prebacuju odgovornost za svoj izbor i djelo na druge – Zavodnika (Adam na Eva, Eva na zmiju), kako nam to zorno predočava J. Bucay.

I kao što je u dušama prvih ljudi, u raskom vrtu, odjekivao echo Krivnje, tako nije izostalo, svojstveno duhu našeg vremena, ni bjesomučno traženje kriveca u predočenom TV „događanju“. Tragači za „istinom“ doveli su do užarenja pitanje „Krivnje = prebacivanja odgovornosti“, s potpunom nejasnoćom na koga se odnosi krivnja, tko i zašto je odgovoran?

Zastrašujuće značenja Slobodi (govora) podarila su usta moćnika, pogotovo onih koji su držali palicu vlasti i žezlo kulture – umreženi s moćnim ustima masovnih medija. O riječ Sloboda su se spoticale društveno-političke strukture, kao i pojedinci širega duhovno-duševnog obzora, oni bez i oni s ideološkim zastranjnjima i natruhama, kao i oni uronjeni u globalističko-liberalni svjetonazor, preplavljeni neizgovorljivim i neprepoznatim vlastitim strahovima: strahom od gubitka vlasti i moći, strahom od izgovorene Riječi (svoje i tuđe), strahom od gubitka posla.

Strah pomiješan s krivnjom (krivnja doziva strah, strah podsjeća na krivnju) – oni se gotovo uvijek isprepleću – širili su najglasniji uzvikivači Slobode, potapali

„Ženu od soli“ zajedno s njenim zaslugama i djelom koje su razarali bez milosti. U sintagmu „sloboda govora“, kao u zlatni omot, umotali su strahovito neznanje i nepoznavanje materije i struke (o čemu su govorili i pisali) nesvesni moći Neznanja i izgovorene Riječi. Riječi, za koju trebam biti odgovoran i zapitati se: Je li mi posvješteno, dokle seže moja sloboda – sloboda riječi kojom svjesno i/ili nesvesno razaram nečije djelo, nečiju osobnost, nečiju dušu! Je li mi posvještena snaga i moć Riječi, mene, držača palice i žezla, Riječi mene, promicatelja kulture, Riječi mene, promicatelja pravde i istine, Riječi mene (novinara), promicatelja istine ili širitelja obmana i laži – promicatelja kaosa? Dokle seže moja sloboda? Gdje je moja odgovornost? Napadajući Ime i Osobu „Žene od soli“, svjesno i nesvesno su razarali Ustanovu koja je brinula o važnom segmentu zdravlja: duševnom životu pojedinca i obitelji te društva u cjelini. Vladajući su nesvesno i neznanjem pomagali razaranje Ustanove koju su trebali štititi.

O tome i takvome novomodernom vremenu, Dostoevski je dao proročanske odgovore na pitanja o Slobodi – genijalno proničući u dušu čovjeka, koja, usprkos promijenjenim društveno-političkim okolnostima ostaje ista. Jer, lakše je tražiti krivca i okriviljavati, pogotovo kad su tijelo i duša preplavljeni neprepoznatim i neizgovorljivim strahom; strahom za položaj, strahom za vlast i moć, u krajnjem, strahom za svagdanji kruh. Strašan i mudar duh samouništenja – nastanio je srca i umove svijeta, u našem vremenu i prostoru. Uzvikuje i zahtijeva Slobodu (za sebe), ne prepoznaće niti želi preuzeti Odgovornost, jer lakše je razarati nego stvarati. U prepoznavanju toga razarajućeg, u nama i oko nas, pomažu nam misli genijalnog pisca i vječno živa riječ Sv. Pisma, primjenljivi na čovjeka za sva vremena. Jer: „*Zlo kad smo u njemu ne osjećamo kao zlo, nego kao nužnost, ili čak kao dužnost*“, piše premudra Simone Weil.

Stoga nisam doživjela kao slučajnost, knjigu Dostoevskog u ruci i zbivanja na TV ekranu, sa „Ženom od soli“, već kao sinkrono događanje te proročanstvo viđeno duhom genijalna pisca. To smo mi. To je naše ogledalo, ogledalo duha vremena, nas samih i društva kojemu pripadamo.

NAPUSTIO NAS JE DR. IVO KUJUNDŽIĆ

Rođen u Ivanbegovini, u Imotskoj krajini prije devedeset dvije godine u seljačkoj i kamenoklesarskoj obitelji, Ivo Kujundžić († 1. listopada 2021.) postao je dijete svoga vremena u identitetском smislu, što znači kao pripadnik svoga hrvatskog naroda i svoje u narodnim pjesmama opjevane Imotske krajine. Što su ostali ljudi njegova kraja mislili, o čemu su pričali, raspravljali i sanjali, to je on, kao i ostala djeca te dobi upijao i tako postao hrvatski rodoljub.

Bilo je to vrijeme pred Drugi svjetski rat. Nakon nestanka Austro-Ugarske, u kojoj je, uza sva ograničenja, imala jake elemente državnosti, Hrvatska se je najednom našla u zajednici u kojoj su stoljetna državnopravna stanja i oblici bili ukinuti, a Hrvati su od danas na sutra trebali prestati biti ono što su stoljećima bili te postati nešto drugo, nešto što nikad nisu bili. To hrvatski narod u svojoj ogromnoj većini nikad nije prihvatio. Sumnjam da bi u sličnoj situaciji takvo stanje dopustio bilo koji narod svijeta. Pružao je otpor, tada pretežno pod vodstvom Hrvatske (republikanske) seljačke stranke.

Nakon smrtnog ranjavanja legendarnog predsjednika te stranke, Stjepana Radića, i ubojstva njezinih zastupnika u beogradskoj Narodnoj skupštini 1928., ideja zajedničke jugoslavenske države definitivno je pokopana. Na to je jugodržava odgovorila još jačim terorom i otvorenom diktaturom. U takvim se okolnostima većina pripadnika svih naroda povlači u, uvjetno rečeno, „unutarnju emigraciju”, posvećuje se osobnim i obiteljskim problemima, snalazi se kako zna i umije pačka bolja vremena, da bi onda digla svoj glas. Tako se jedan narod spašava od potpunog nestanka i uništenja.

Piše:

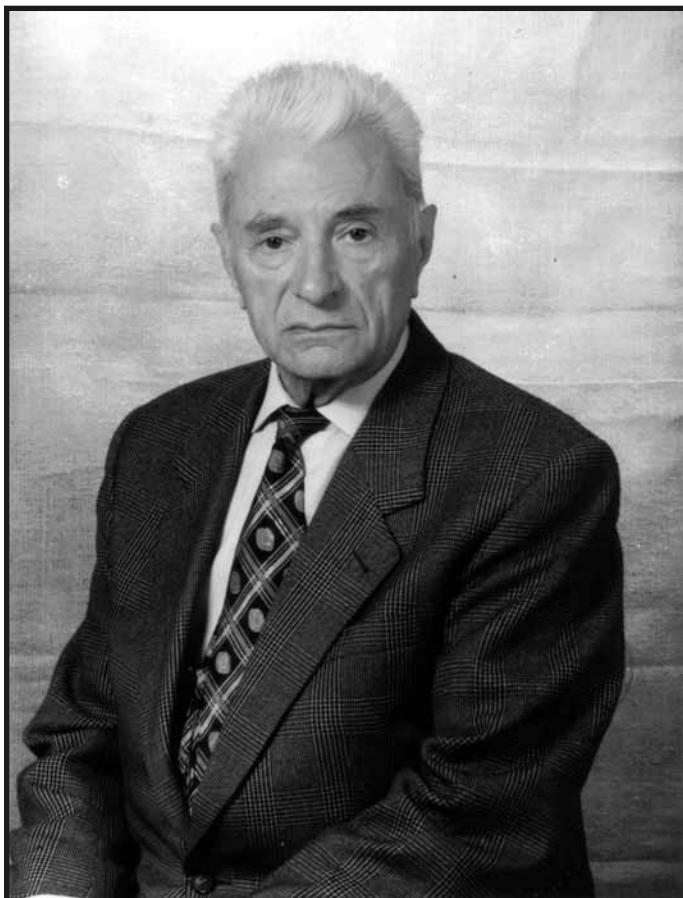
Dr. Stanislav JANOVIĆ

Ivo Kujundžić nije spadao u tu većinu. Duboko pogoden nasiljem nad svojim narodom koji se u još drastičnijem obliku nastavio i u drugoj, komunističkoj Jugoslaviji, on nije mogao ostati pasivan promatrač. Izabrao je put koji je značio otpor

izbacivanjem iz gimnazije, sa zabranom nastavka školovanja u bilo kojoj gimnaziji u tadašnjoj državi. Dodatno je kažnjen tako da ga je na putu kući, kamo je išao pješice, jer su prijevozna sredstva bila rijetka, automobilom sustigla skupina skojevaca iz njegove gimnazije. Zlostavljeni su ga, razbacali mu stvari i na koncu ga ipak pustili da nastavi put.

Ovdje treba podsjetiti da je u tadašnjoj metodologiji jugokomunističkog terora, upravljenog na zastrašivanje i discipliniranje čitava naroda, postojala faza koju su kasnije ljudi nazivali „skojevskom fazom zastrašivanja”. Provodili su ju skojevci, članovi Saveza komunističke omladine Jugoslavije, koja je bila svojevrsna predškola članstva u Partiju. Postojala je jedna pjesma u desetercu koje su pjevale skojevke: „Ja skojevka, ja skojevka a moj dragi nije, / Ako nije, ako nije on je član partije“. To su bile skupine mladih, nezrelih ljudi, fanatiziranih novom marksističkom ideologijom i, što je još važnije, opjeni osjećajem moći i vlasti, što je prema nekim najjači od svih opijata. Ako i nije najjača, sigurno je jaka i djelotvorna. Formalno nisu bili dio vlasti, ali je vlast iza njih stajala i planirano ih zloupotrebljavala. Djelomično su nastupali kao ulične skupine ili podivljala svjetina koje tobože nastupa spontano, iz naroda, a djelomično kolektivno prijeteći pojedincima i čitavim obiteljima, nepočudnim učenicima po škola-

ma i slično. Kod različitih sudskih procesa „klasnim neprijateljima i nepoštenoj inteligenciji“ takve bi skupine u redovitim razmacima urlale ili skandirale „Ubij ga!“ ili „Smrt izdajicama!“ i slično. Bilo je i sasvim banalnih zlostavljanja, poput rezanja uskih hlača mlađim ljudima, jer je ta moda dolazila s imperijalističkog Zapada, pa se to tumačilo kao politička provokacija. Na selu su takve skupine služile za terroriziranje seljaka koji su vlastima morali predavati određenu količinu svojih proi-

Prim mr. sc. Ivo Kujundžić

tom stanju, i tako se svrstao u one pojedince kojima je ta borba postala glavni životni sadržaj, postajući time dio onoga društvenog sloja koji se danas na Zapadu naziva političkom klasom, bez obzira na to, jesu li njezini pripadnici na vlasti, u oporbi ili u ilegalnosti.

Prvi veći sukob doživio je kao učenik gimnazije u Sinju. Na satu povijesti nije prihvatio ono poznato totalitarno, neznanstveno, do gluposti jednostrano tumačenje tadašnje stvarnosti i prošlosti. Kažnjen je

zvoda koja im je propisana; one su obavljale premetačine po tavanima, podrumima i štalama da seljaci ne bi nešto sakrili.

Nakon tih događaja Ivo je otišao svojoj bližoj rodbini koja je živjela u blizini Osijeka. Prijavio se na omladinske radne akcije, vjerojatno na izgradnju pruge Brčko - Banovići te je na koncu dobio potvrdu omladinca-dobrovoljca kojom se je zakamuflirao i tako ipak uspio upisati u gimnaziju u Osijeku, koju je maturom i završio. Došao je u Zagreb 1950 godine i upisao se na medicinski fakultet. Tamo smo se susreli i upoznali. Bilo je jedno specifično političko vrijeme koje mi, tadašnji studenti, nismo razumjeli niti mogli razumjeti. Nakon preuzimanja vlasti 1945., komunisti su svoju vladavinu stabilizirali svim sredstvima prisile i promidžbe. Bilo kakva politička djelatnost odvijala se isključivo u okviru Partije. Sve ostalo bilo je ilegalno i strogo kažnjavano. I svaka druga gospodarska ili društvena djelatnost stajala je po nadzorom partijskih celija, koje su morale postojati u svakoj organizaciji.

U sukobu sa Sovjetskim Savezom jugoslavenska se je Partija primarno pozabavila svojim „unutarpartijskim neprijateljem”. Članovi Partije, često najviši dužnosnici, bivši partizanski borci sa svim svojim ratnim zaslugama, bili su slomljeni i poniženi do samozataje na naj-brutalniji i najciničniji način („prevaspitavanje“ u okviru takozvane „osuđeničke samouprave“, osobito na Golome otoku). Bivše partijske ili partizanske zasluge bilo su u stvari otegotna okolnost. Ostali dio pučanstva, uključujući i „radničku klasu“, u čije se ime tobože vladalo, to je promatrao, osluškivao i čekao što će se dogoditi, priželjkujući boljšitak. U toj fazi komunističke vladavine, prema mome mišljenju, i sama je Partija u stvari izgubila vlast koju je preuzeila zloglasna tajna policija UDB-a (Uprava državne bezbednosti). Od tada je u stvari počela koncentracija vlasti u rukama diktatora Josipa Broz Tita, koja je rasla do blasfemičnih razmjera i završila tako da su država, Partija, vojska, narod i sve postojeće, prošlost i budućnost, svedeni na jedno i postali samo – Tito. Partija je bila samo instrument jednog diktatora i njegove družine. U biti čisti staljinizam, u što spada i kravavi i cinički obračun s unutarpartijskim inomišljenicima. U sadržajnom smislu

R.

	NARODNA REPUBLIKA HRVATSKA DRŽAVNI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE <u>II/3-BROJ:2265/1-1959.</u> Zagreb, dne 26.I.1959. godine
<u>PREDMET: KUJUNDŽIĆ Ivan, osudjenik</u> - osamljenje.-	
<i>Povodom prijedloga Kazneno-popravnog doma - Stara Gradiška, a na osnovu člana 35 Zakona o izvršenju kazni, mjera sigurnosti i odgojno-popravnih mjera,</i>	
R J E Š A V A M	
<i>da se stavi u osamljenje osudjeni KUJUNDŽIĆ Ivan, pošto svojim po-našanjem pokazuje da je štetan za preodgajanje drugih osudjenika.-</i>	
<i>Mjera osamljenja trajat će dok se za to ukazuje potreba, s tim da njeno trajanje ne bude duže od jedne četvrtine kazne.-</i>	
<i>Po prestanku potrebe osamljenja Uprava Kazneno-popravnog doma predložit će prekid ove mjere.-</i>	
<i>Smrt fašizmu - Sloboda narodu!</i>	
<i>DRŽAVNI SEKRETAR: Misković Milan</i>	
<i>NAZNANJE: KPD-u St. Gradiška, na br. 303/1-IV-59.-</i>	
<i>KAZNEVNO-POPRAVNI DOM STARA GRADISKA</i>	
<i>31.3.59 6/01 64 303/2</i>	
<i>Prendje saopšteno osudjeniku uz potpis na rješenju, te kao svršeno uložiti u mat.list br. _____</i>	
<i>St. Gradiška, 3.II.1959. god.</i>	
<i>POMOĆNIK UPRAVNICKA: Bročko Župan</i>	

Starogradiška odluka o "osamljenju" zatočenog I. Kujundžića

ništa nije mijenjala činjenica da je taj staljinizam bio malko razvodnjen djelomice prozapadnom orientacijom koja je bila zamagljena tobožnjom nesvrstanošću.

U toj su fazi Partija odnosno tajne policije smanjili pozornost u odnosu na „klasnog neprijatelja“ i druge protivnike. U Hrvatskoj je to uvek bio u prvom redu neuništivi hrvatski nacionalizam. On se odmah i pojavio. Mi studenti smo se počeli međusobno i po toj crti upoznavati, družiti i joguniti. Taj novi val hrvatskog nacionalizma u javnost je prodirao u prvom redu preko športa, kod čega je Torcida bila vodeća. Kad je to postalo vidljivi-

je, UDB-a se probudila; bilo je uhićenja, osuda i robijanja. I jedan naš kolega s fakulteta koji je studirao stomatologiju, mislim da se zvao Micić, bio je osuđen.

U tim smo prilikama upoznali i Jakšu Kušana, studenta prava i njegov krug prijatelja i istomišljenika. Tako je nastao jedan kružok koji se iz svojevrsnoga debatnog kluba pretvorio u prve oblike organizacije. Jakša Kušan, kao pravnik i osoba koja je u sebi nosila sklonost prema politici i novinarstvu, napisao je i program toga prvog organizacijskog oblika koji smo nazvali „Hrvatskim pokretom otpora“. Ključna točka programa odnosila

se na pravo hrvatskog naroda na samoodređenje i suvremeni zapadni liberalno-demokratski poredak. Nije bilo nikakva planiranja ili pozivanja na nasilne oblike osvajanja vlasti. Ton svemu davao je tipični i uvjereni liberal Kušan.

To je bila bitna razlika između nas i, primjerice, komunista, koji su u svojim programskim dokumentima društvo dijelili na „nas komuniste“ te, na drugoj strani, na klasne i ine neprijatelje, odnosno na „poštenu i nepoštenu inteligenciju“. Hrvatska specifičnost je bila da je trebalo razvodniti hrvatski nacionalni identitet i svesti ga na ostatke pučkoga folklora. A da bi stabilizirali tu svoju „narodnu vlast“, sve je te neprijatelje trebalo uništiti ubijanjem, uhićenjima i robjama odnosno zastrašivanjem i oduzimanjem imovine. Kad su došli na vlast to su i provedli. Mladi hrvatski povjesničar Wollfy Krašić je 2017. objavio knjigu u kojoj je pregledno opisao otpor koji je u Hrvatskoj organizirano postojao od 1945. godine. Knjiga nosi naslov *Hrvatski pokret otpora*, jer je u njoj najviše prostora posvećeno upravo našoj skupini.

A naš je pothvat završio onako kako to obično biva u jednoj diktaturi. Netko je umnožio naš politički uradak i negdje ga dijelio, pa je UDB-a sve otkrila. Bilo je to 1956 godine. Slijedili su uhićenje, istraga i sudjenje. Bilo je jedanaest osuđenih. Prvo-optužnik je bio pisac ovoga članka, Stjepan Janović. Dobio sam četiri godine strogog zatvora, a moj prijatelj Ivo Kujundžić tri godine. Ovo „strog“ zatvor nije puka stilska figura, nego je i prema zakonskom opisu i u stvarnosti značio zatvor s prisilnim radom („Die Arbeit macht frei“).

Sada želim opisati jedan dogadjaj koji se dogodio u starogradiskoj robijašnici, u kojem dolazi do izražaja jedna snažna i ne-svakidašnja karakterna osobina moga nedavno preminulog prijatelja. Robijali smo tamo skupa. Jednog su me dana poslali raditi na jednome zastarjelu, opasnu stroju za rezanje drva na kojem su mnogi postali

Dr. Ivo Kujundžić kao dragovoljac u Domovinskom ratu

invalidi. Zato sam odbio raditi na njemu, ali sam to istodobno iskoristio kao povod da potaknem jednu načelnu stvar: tražio sam da nam se prizna status političkih osuđenika, jer smo bili službeno tretirani kao kriminalci. Tko je protiv socijalizma, taj je tobože automatski kriminalac.

Odmah su me bacili u „samicu“ to jest u celiju u kojoj čovjek nije tek „sam“, nego je izložen raznim torturama. U toj je situaciji Ivo Kujundžić napravio jednu stvar na koju se mogu odlučiti samo vrlo, vrlo snažni karakteri. On se javno sa mnom solidarizirao, odbio jeći na rad. Odmah je i on bačen u samicu. Uprava je pokušala manipulirati nama. Mene su pustili iz samide. Kad sam došao na takozvani „odjel“, i kada sam to doznao, opet sam odbio raditi, sada dodatno i u ime solidarnosti sa svojim prijateljem. „Naravno“ odmah sa mnom – natrag u samicu! Ali dogodilo se i nešto više. Na čitavu „političkom odjelu“ kaznionice nastao je nemir. Tako nešto se do tada nije moglo ni zamisliti. Neki su se također počeli solidarizirati s nama, što

je bilo nečuveno. Svi ti zatvorenici koji su godinama tamo čamili, bez ikakve životne perspektive i stalno izloženi svakodnevnom šikaniranju te kažnjavanju za svaku sitnicu, bili su umrtvljeni i u sebi ubijeni i zastrašeni. Zato je taj mali revolt bio veliko iznenadjenje. Mi u samici nismo znali što se događa. Uprava je ipak prijetnjama i daljnjim samicama uspjela „srediti“ situaciju. Sve je završilo tako da je Ivo Kujundžić do kraja zatvora ostao u samici, a mene su premjestili na Goli otok, gdje sam u kamenolomima bio izložen daljnjem „prevaspitavanju“ i do kraja izdržao zatvorsku kaznu.

Nakon izlaska iz zatvora Ivo je završio medicinski fakultet. Htio je postati kirurg, jer je manualno bio spretan, ali kad je dobio dozvolu da može specijalizirati, tadašnji ministar zdravstva, Kninjanin Tode Ćuruvija, to je zabranio. Otvoreno mu je, u oči, rekao da „mi“ ne ćemo dopustiti da „takvi“ kao što je on napreduju u svojoj struci. Zato je Ivo završio specijalizaciju hitne medicine i anestezije, i kad je počeo Domovinski rat, stupio je dragovoljno u ratni sanitet te sudjelovao na mnogim bojištima, osobito u Slavoniji, Srijemu i u sjevernoj Bosni. Tu je, kod zbrinjavanja naših branitelja na bojištu, nepredviđeno od Tode Ćuruvije, do punog izražaja došlo njegovo iskustvo iz hitne medicine i anestezije.

Kratki epilog: Nije nam žao da smo patili za naše ideale, jer to je bio naš prinos borbi hrvatskog naroda za državnu samostalnost i slobodu, pa makar samo jedan mali kamenci u mozaiku te borbe. Ivo Kujundžić, kao i svi mi ostali, uživali smo, a mi koji još živimo i dalje uživamo, u plodovima te borbe. Devedesetih godina prošlog stoljeća, za vrijeme Domovinskog rata, svim srcem sudjelovali smo u stvaranju slobodne, samostalne i nezavisne Države Hrvatske. Veću nagradu nismo mogli dobiti.

U SPOMEN NA MATU LUKAČEVIĆA

Mato je rođen 10. rujna 1926. u Trnavi, Đakovština, a preminuo je u osječkoj bolnici 20. listopada 2021. godine. Njegov je život bio plemenit, bogat, ali prekratak da bi ostvario sve planove. Ipak je dobar dio toga ostvaren, a iza njega je ostala obitelj, troje djece, brojni unuci i praprunuci.

Kao sudionik Drugoga svjetskog rata i pripadnik Hrvatskih oružanih snaga, i kao znalač i tvorac novije hrvatske povijesti, bio je sretan što je ponovo stvorena hrvatska država. Mato je bio svestran: administrator, ratar, vinar, pučki pjesnik. Napisao je brošure *Ratna poema*, *Svatovski običaji u Đakovštini* te zbirku pjesama *Biseri srca*, zatim knjige: *Prešućene žrtve Drugoga svjetskog rata i porača na području Đakovštine* u suradnji s članovima HDPZ-a ogranačak Đakovo, *Tragom povijesti o četničkom ustanku u Srbu i okolini 1941. godine*, *Hrvati su u tom ratu i poraču stradali najviše, te Trnava i okolica u prošlosti i sadašnjosti*.

Bio je uzoran obiteljski čovjek, oženjen Marijom rođ. Rudolf iz Trnave. Imaju kćer Ružicu, sinove Ivu i Franju te šest unučadi. Mato se borio za lokalnu zajednicu sudjelujući u školstvu, trnavačkoj Bonaviti, DVD-u te od 1995. godine u udruženja Hrvatski domobran i HDPZ. Sudjelovao je u komemoracijama i hodočašćima od Osijeka preko Zagreba do Udbine sve do 90. godine života. Njegovi potomci mogu biti ponosni kao i mi, njegovi prijatelji, članovi udruge kojima je i Mato pripadao. Imali smo prigodu družiti se, raditi i učiti kako svoje voljeti, a tuđe poštivati. Smatrao je neistinom tvrdnju da su se Hrvatske oružane snage 1941.-1945. borile za fašizam ili nacionalsocijalizam, jer: borili smo se za hrvatsku državu, a ne za ideologiju, a da su se za hrvatsku državu borili i Hrvati iz šume ili iz Londona, možda bi država i opstala.

Mato, neka ti je vječna slava i hvala za priloge koje si ostavio o novoj hrvatskoj povijesti i za žrtvu koju si trpio u logorima Celje, Maribor i na Križnom putu 1945. godine!

Hrvatski domobran – ratni veterani

Hrvatsko društvo političkih zatvorenika – ogranačak Đakovo

U SPOMEN SLAVICA HAIM

1921. – 2021.

Laka joj bila hrvatska zemlja!

HDPZ – Podružnica Zagreb

U SPOMEN IVAN ŠARAVANJA

Lipno (Ljubuški) 1931. – Zagreb, 2021.

Laka mu bila hrvatska zemlja!

Hrvatsko društvo političkih zatvorenika

POMOĆ ZA POLITIČKI ZATVORENIK

Od zaključenja prethodnog broja do 8. prosinca 2021., svojim su prilozima daljnje izlaženje ovog časopisa nesobično pomogli:

Stanislav Janović, Zagreb	2.000,00 Kn
Zdravka Cindrič, Ogulin	500,00 Kn
HDPZ Podružnica Šibenik	1.000,00 Kn
UKUPNO	3.500,00 Kn

Zahvaljujemo se darovateljima, te se i ubuduće preporučujemo njihovoj susretljivosti.
(Ur.)

IN DIESER AUSGABE

Über die aktuellen Ereignisse in den kroatischen Ländern – von der sozialen Krise, die durch die COVID-19-Pandemie verursacht wurde, bis hin zum Ausbruch der allgegenwärtigen Überbleibsel der jugoslawischen und kommunistischen Nostalgie – schreiben **Zvonimir Jonjić**, **Alfred Obranić**, ehemaliger Präsident der kroatischen Gesellschaft der politischen Gefangenen, und Chefredakteur **Tomislav Jonjić**, der auch Autor eines in dieser Ausgabe veröffentlichten polemischen Textes über die kroatisch-serbischen Beziehungen während des Zweiten Weltkriegs ist.

*

Dr. sc. Ante Čuvalo hat eine knappe, aber präzise Analyse der kriminellen Aktivitäten der jugoslawischen Geheimdienste gegen die kroatische politische Emigration erstellt. Sie umfasst Hinrichtungen und Mordversuche sowie (erfolgreiche und erfolglose) Entführungen kroatischer Emigranten und Fälle, in denen diese spurlos „verschwanden“. Diese Verbrechen sind auch nach einzelnen Ländern aufgeschlüsselt, die in diesem

Zusammenhang normalerweise nicht erwähnt werden (anders als z. B. die BRD), so dass diese Ereignisse in der kroatischen Öffentlichkeit weniger bekannt sind.

*

Basierend auf seiner umfangreichen Analyse der Dokumente der jugoslawischen kommunistischen UDB (Staatssicherheitsbehörde), listet **Dr. sc. Wolly Krašić** auf fast fünfzig Seiten Namen kroatischer staatsbildender Gruppen und Organisationen im Heimatland auf, die in der Zeit von 1945 bis 1966 in die Hände der UDB fielen. Der Autor weist darauf hin, dass es sich dabei nur um Teildaten handelt, zumal es in kroatischen Archiven nur teilweise Material über kroatische staatsbildende Gruppen gibt, die in Bosnien und Herzegowina und in der heutigen Republik Serbien (Bačka und Ost-Srijem) tätig waren. Die verfügbaren Daten sind jedoch auch mit einigen Vorbehalten zu betrachten. Die UDB war nämlich in einigen Fällen nicht präzise genug, und in einigen Fällen lieferte sie Daten mit einer gewissen Tendenz. So wurden einige Personen- und Ortsnamen falsch geschrieben,

und die in erster Instanz verhängte Strafe ist oft nicht klar von einer endgültigen Verurteilung zu unterscheiden. In einigen Fällen wurden als Mitglieder organisierter staats- und regierungsfeindlicher Gruppen Personen bezeichnet, die es vielleicht gar nicht waren. Und die interne Struktur dieser Organisationen, ihre Zweige oder Untergruppen, wusste die UDB nach ihrem eigenen Willen und für ihre eigenen Bedürfnisse zu gestalten. Darüber hinaus wurden, wie in den Memoiren wiederholt hervorgehoben wurde, Gruppen und Organisationen in den UDB-Materialien mit Namen und Titeln versehen, die den Mitgliedern selbst völlig unbekannt waren.

*

Wertvolle Memoiren über den kroatischen Kampf gegen den jugoslawischen Staat und das kommunistische Regime werden in dieser Ausgabe von **Maja Pavelić Runje**, **Ivan Vukić** und **Dr. Stanislav Janović** veröffentlicht, der sich seines kürzlich verstorbenen Freundes, Mitarbeiters und Mitgefangenen **Prim. Dr. Ivan Kujundžić** erinnert.

Sinj

IN THIS ISSUE

Regarding current events in Croatian lands – from the social crisis caused by the COVID-19 pandemic, to the kindeling of constantly present remnants of Yugoslav and Communist nostalgia, we bring texts by **Zvonimir Jonjić**, **Alfred Obranić**, former president of the Croatian Society of Political Prisoners, and **Tomislav Jonjić**, the editor in chief, who is also the author of a polemical text regarding Croatian-Serbian relations during World War II.

*

Ante Ćuvalo, Ph. D. has prepared a summarized, but precise analysis of criminal actions by Yugoslav intelligence services against Croatian political emigration. It covers accomplished and attempted murders, as well as abductions (failed and accomplished) of Croatian emigrants and cases of them „vanishing“ without a trace. Those crimes are also divided by countries, where the ones not usually mentioned (unlike the Federal Re-

public of Germany, for instance), and thus poorly known to the Croatian public, are underlined.

*

Based on his detailed analysis of Yugoslav communist UDB-a (State Security Administration) documents, **Wolffy Krašić, Ph. D.**, brings forward lists of Croatian state-forming groups and organizations in the homeland which fell into UDB-a's hands between 1945 and 1966. The list is nearly fifty pages long. The author underlines that even such information is not complete, because Croatian archives have only partial documents regarding Croatian state-forming groups that were active in Bosnia and Herzegovina and in present-day Republic of Serbia (Bačka and Eastern Srijem). Besides, even available data should be taken with certain reserve. In some cases, UDB-a was insufficiently precise, while in other cases the information was delivered with tendentiously. That is why some names of

people and places are misspelled, and the distinction between a first degree verdict and a final court ruling is often not clear enough. In certain cases people who may have not been members of anti-state and anti-regime groups have been marked as such. Even the internal organization of those groups, their branches and sub-groups have been created by UDB-a to accommodate its desires and needs. Besides, just as it has been pointed out more the once in memoirs, UDB-a has named and nicknamed some groups and organizations by names totally unknown to their members.

*

In this issue, **Maja Pavelić Runje**, **Ivan Vukić** and **dr. Stanislav Janović** publish valuable memoirs as their contribution to the Croatian struggle against the Yugoslav state and the Communist regime, while **dr. Stanislav Janović** remembers his recently deceased friend, associate and prison inmate **prim. dr. Ivan Kujundžić**.

Požega

NACIONI ODROR OPĆINE IMOTSKI
SUDAC ZA PREKRŠAJE

Broj: 132-137/63.

Imotski dne 22. IV. 1963. god,

Sudac za prekršaje Narodnog odbora općine Imotski rješavajući na temelju čl. 54. i 73. Osnovnog Zakona o prekršajima u administrativno kaznenom postupku protiv: Tomalo Ivica sina Nikolina, Anić Siniše pok. Paške, Nikolić Roko Ivanova, Nikolić Ivica pok. Tome, Kusić Petra pok. Mate i Borić Ratka pok. Miljenka svih iz Imotskog radi prekršaja iz čl. 2. t. 2. Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira, na temelju čl. 129. Osnovnog Zakona o prekršajima donosi sljedeće:

R J E Š E N J E

Okrivljeni: Tomalo Ivica sin Nikolin iz Imotskog po zanimanju djak, srednje elektritehničke škole u Splitu rodjen 1944 godine pismen, državljanin FNRJ, neoženjen dosada nekažnjavan.

Okrivljeni: Anić Siniša pok. Paške rodjen 1944 godine u Osijeku sada stanovanstveni u Imotskom, djak gimnazije u Imotskom, pismen, državljanin FNRJ, dosada nekažnjavan.

Okrivljeni: Nikolić Roko sin Ivana rodjen 1944 godine, po zanimanju djak, gimnazije Imotski, pismen, državljanin FNRJ, dosada nije kažnjavan.

Okrivljeni: Nikolić Ivica pok. Tome, po zanimanju šumarski tehničar, rodjen 1942 godine u Imotskom, pismen, državljanin FNRJ, neoženjen dosada nekažnjavan.

Okrivljeni: Kusić Petar pok. Mate po zanimanju djak gimnazije Imotski rodjen 1944 godine u Imotskom, državljanin SFRJ, neoženjen dosada nekažnjavan.

Okrivljeni: Borić Ratko pok. Miljenka po zanimanju djak, rodjen 1944 godine pismen, neoženjen državljanin SFRJ, dosada nekažnjavan.

K R I V I S U

što su dana 26. januara 1963. godine u Kino sali "SLOBODA" u Imotskom za vrijeme prikazivanja žurnala "Novogodišnja poruka narodima Jugoslavije druga Tita" protestirali lupanjem nogu od pod, zviždanjem, lupanjem i drugim povicima, dakle na javnom mjestu vrijedjali patriotske osjećaje građana, čime su počinili prekršaj iz čl. 2. t. 2. Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira, pa se temeljem čl. 3. t. 1. istog pravnog propisa

K A Ž N J A U M J U

Okrivljeni Ad. 1/ kaznom zatvora u trajanju od 20. dana / dvadeset dana zatvora /
Okrivljeni Ad. 2/ kaznom zatvora u trajanju od 20. dana / dvadeset dana zatvora /
Okrivljeni Ad. 3/ kaznom zatvora u trajanju od 20. dana / dvadeset dana zatvora /
Okrivljeni Ad. 4/ kaznom zatvora u trajanju od 20. dana / dvadeset dana zatvora /
Okrivljeni Ad. 5/ kaznom zatvora u trajanju od 15. dana / petnest dana zatvora /
Okrivljeni Ad. 6/ kaznom zatvora u trajanju od 10. dana / deset dana zatvora /

Okrivljeni su dužni u roku od 3 dana od dana pravomoćnosti ovog rješenja javiti se Odjelu za Unutrašnje Poslove Načelnog odbora općine Imotski radi izdržanja kazne zatvora. Ukoliko okrivljeni to sami neučinju narediti će se privodenje po organima NM, na njihov vlastiti trošak.

O b r e z l o ž e n j e

Prijavu protiv okrivljenih podnjela je stanica NM, u Imotskom u kojoj se navodi da su okrivljeni gore navedenog dana za vrijeme prikazivanja žurnala "Novogodišnja poruka druga Tita Narodima Jugoslavije" i prilikom Titove rojave na platnu protestirali lupanjem nogu od pod zviždanjem i povicima, vrijedjajući tim patriotske osjećaje građana i narušavajući javni red i mir.

Okrivljeni na saslušanju kod ovog suca izjavili su da je stvarno za vrijeme prikazivanja žurnala bilo lupanje zviždanja, te raznih povika, ali se brane da oni to nici su već da se je to dešavalo u kino sali u drugom i trećem redu. Na svoju odbrenu navode i svjedoče.

NARODNA REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
UPRAVA DRŽAVNE BEZBJEDNOSTI
II. Odjeljenje

Broj: 1320
Dne 30.III.1955.g.

Z A G R E B

OPUNOMOĆSTVU UPRAVE DRŽAVNE BEZBJEDNOSTI
za kotar

Iriua

Dostavljamo Vam na korištenje popis svećenika-potpisni ka proustaškog memoranduma, kojeg su 15.VI.1954.godine predali predsjedniku SAD, a u kojem se traži rušenje društvenog poretku u FNRJ. Pošto to predstavlja krivično djelo iz čl. 100, 101 i 118 KZ, Okružno javno tužioštvo za grad Zagreb otvorilo je dne 17.IX.1954. godine izvidjaj protiv svih potpisnika spomenutog memoranduma pod br. XII.2783/54. U vezi s tim istražni sudac Okružnog suda u Zagrebu izdao je naredbu br. KRI 886/54-2 od 8.X.1954 godine, kojom traži od svih pošta u NRH i BiH da zadrže i Okružnom суду u Zagrebu dostave sve poštanske pošiljke, koje optuženi šalju iz inostranstva u FNRJ, kao i one koje se šalju iz FNRJ u inostranstvo na ime potpisnika memoranduma. Isto tako obaviješte ne su carinarnice i filijale Narodne Banke radi jednakog zadržavanja i predavanja Okružnom суду u Zagrebu svih novčanih i ostalih pošiljaka. Potpisnici memoranduma su slijedeći:

1. Andačić Bono, USA
2. Andrić Paško, Argentina
3. Andrijanić Špiro, USA
4. Antić Petar, Argentina
5. Ardas Venceslav, USA
6. Arko Gabrijel, Argentina
7. Bahorić Franjo, USA
8. Bambir dr. Vjeko, USA
9. Bekavac Bosiljko, USA
10. Beluhan Eugen, Španjolska
11. Benković Theodore, USA
12. Bilobrk dr. Vlado, Argentina
13. Bojanic Inocent, USA
14. Borošek Josip, Italija
15. Buđrović Stjepan, USA
16. Bulum Petar, USA
17. Cecelja Vilim, Austria
18. Ćigić Patrick, USA
19. Čorić Dominik, Italija
20. Čović dr. Mirko, Austria
21. Čuvalo Ljubo, USA
22. Diomartić dr. Felix, USA
23. Domladovac Mijo, USA
24. Dragičević Berto, USA
25. Dragun Bogdan, Francuska
26. Drenjačević Pavao, Italija
27. Eterović Hijacint, USA
28. Fabijanić Nikola, USA
29. Fajt Fidelis, USA
30. Firis dr. Tomislav, USA
31. Fišer Petar, USA
32. Franković Ivan, Israel
33. Gabrić Ante, Indija
34. Glavanić Dragutin, Kanada
35. Golik Stanislav, USA
36. Gršković Rafael, USA
37. Grubišić Silvije, USA
38. Hrašćanec dr. Rudolf, USA
39. Hrstić Ivan, Argentina
40. Ivandić dr. Lujo, Kanada
41. Ivanković Jeronim, Austria
42. Japundžić Marko, Italija
43. Jerković Blaž, USA
44. Jurić Michael, Austria
45. Juriček John, USA
46. Jurković dr. Ignacije, US
47. Kamber Dragutin, dr., US
48. Karadjole Pio, Argentina
49. Kelava dr. Metod, Argentina
50. Kirin Roman, USA
51. Knego Ivan, USA
52. Knezović dr. Oton, USA
53. Kopunović Ante, Argentina
54. Kordić Andrija, USA